

**UZAKTAN FOTOĞRAFÇILIK EĞİTİMİNDE
UYGULAMA YETERLİĞİ KAZANDIRILMASI**
Doktora Tezi

Gökhan Deniz DİNÇER

Eskişehir 2023

**UZAKTAN FOTOĞRAFÇILIK EĞİTİMİNDE UYGULAMA YETERLİĞİ
KAZANDIRILMASI**

Gökhan Deniz DİNÇER

DOKTORA TEZİ

Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Levend KILIÇ

İkinci Danışman: Prof. Dr. Müjgan YAZICI

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Şubat 2023

ÖZET

UZAKTAN FOTOĞRAFÇILIK EĞİTİMİNDE UYGULAMA YETERLİĞİ KAZANDIRILMASI

Gökhan Deniz DİNÇER

Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şubat 2023

Danışman: Prof. Dr. Levend KILIÇ

İkinci Danışman: Prof. Dr. Müjgan YAZICI

Uzaktan fotoğrafçılık eğitiminde öğrencilere uygulama yeterliği kazandırmaya yönelik çevrim içi bir ders oluşturma amacını taşıyan bu tez, tasarım ölçütleri ve uygulayıcı topluluğu yaklaşımı bağlamında e-öğrenme sistemi hazırlanmasına ve geliştirilmesine odaklanmıştır. Uygulayıcı topluluğunun süreci, teknolojik alt yapı bileşenleri ve kullanıcı rolleri olmak üzere üç ana ekseninde geliştirilen bu sistem, öğrencilerin etkileşimli bir topluluk ile fotoğrafçılık uygulama yeterliklerini güçlendirmesi ve teoride öğrenilen bilgilerin uygulama ile desteklenmesi varsayımlarını taşımaktadır.

Bu varsayımları test etmek ve geliştirilen uygulama dersinin uygulanabilirliği ve yaygınlaştırılabilirliğini analiz etmek için Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı'nda okuyan mezunlar, öğrenciler ve uzmanlardan oluşan katılımcılarla nitel ve nicel araştırma yöntemleri çerçevesinde odak grup görüşmeleri ve anket teknikleri kullanılmıştır.

Geliştirilen uygulama dersinin öğrencilerde yarattığı memnuniyet ve fotoğrafçılık uygulama yeterliklerini ne ölçüde geliştirdiğini analiz etmek için Algılanan Öğrenme Ölçeği ve Memnuniyet Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen nicel bulgulara göre, pilot çalışmaya katılan mezunların algılanan öğrenme ölçeği ve memnuniyet ölçeği ortalama puanları beklediği gibi yüksek çıkmıştır. Nitel bulgular ise fotoğrafçılık eğitiminde uygulama dersinin önemli bir ihtiyacı karşıladığı ve katılımcıların bu tür uygulama derslerinin program genelinde yaygınlaştırılmasını talep ettiklerini ortaya çıkarmıştır. Odak grup görüşmesine katılan uzmanların, pilot çalışmaya katılan mezunların ve pilot çalışmanın ardından dersi ve süreci inceleyen gözlemci rolündeki öğrencilerin görüşleri,

fotoğrafçılık eğitimi, uzaktan eğitim, öğrenme yönetim sistemleri ve çevrim içi araçların kullanımı bağlamlarında tartışılmış ve hem teorik hem de uygulamaya dönük öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Öğrenme Yönetim Sistemi, Fotoğrafçılık, Fotoğrafçılık Eğitimi, Çevrim İçi Uygulayıcı Topluluğu

ABSTRACT

MAKING STUDENTS GAIN PRACTICE PROFICIENCY IN DISTANCE PHOTOGRAPHY EDUCATION

Gökhan Deniz DİNÇER

Department of Distance Education

Anadolu University, Graduate School of Social Sciences, February 2023

Supervisor: Prof. Dr. Levend KILIÇ

Co-Supervisor: Prof. Dr. Müjgan YAZICI

This thesis which aims to create online course for students to gain practice proficiency, focuses on preparing and developing e-learning system in the context of design criteria and communities of practice approaches.

The system which has been developed through three main axes, namely the process of communities of practice, technological infrastructure components and user roles, has the assumptions of empowering students' photography practice with interactive community, and supporting theoretical knowledge with practice.

To test these assumptions and to analyze the applicability and disseminability of the developed course, a research using focus group interview and survey techniques within the framework of qualitative and quantitative research methods with the participants consisting of experts, graduates and students from Anadolu University Open Education Faculty, Photography and Camera Operation Associate Degree Program was conducted.

To analyze the satisfaction of the students and to what extent the developed course has improved photography practice proficiencies, The Perceived Learning Scale and The Satisfaction Scale were used. According to the quantitative findings, The Perceived Learning Scale and The Satisfaction mean scale scores of the graduates who participated to pilot study were high. Qualitative findings revealed that online practical course in distance photography education met an important need and the participants demanded that such practice courses be extended throughout the program. The opinions of the experts who participated in the focus group interview, the graduates who participated in the pilot study, and the students in the role of observers who examined the course and the process after the pilot study, were discussed in the context of photography education,

distance education, learning management systems and the use of online tools, and both theoretical and practical suggestions were developed.

Keywords: Distance Education, Learning Management System, Photography, Photography Education, Online Communities Of Practice.

ÖNSÖZ

Bilimsel amaçla kullanımından sanata, hobiden eğlenceye kadar pek çok alanda toplumlarda yer edinen "yüzey üzerinde görüntü oluşturma" asırlar boyunca insanlığı heyecanlandırmıştır. Benim kişisel ilgim ise beni 2000 yılında fotoğraf kursuna katılmaya, sonra da yönetim kurulunda 10 yıl görev aldığım Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği ile tanışmaya yönlendirdi. Seçtiğim bu yol bana keyifli bir hobinin ötesinde çok şey kazandırdı. Sanat eğitimi veren fakültelerin farklı bölümlerindeki öğrencilere bilgi ve deneyimlerimi aktarmak bir akademisyen olarak beni mutlu etmektedir.

Çalıştığım kurum olan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi bünyesinde 2009 yılında Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Önlisans Programı açılmasıyla birlikte kendimi bu programa karşı sorumlu hissettim. Uzaktan Eğitim Doktora programına kabul edildiğim günden itibaren hobim olan fotoğrafçılıkla, özellikle de bu programla ilgili, ne yapabileceğimi düşündüm. Programın kurucu program koordinatörü ve EFSAD 'ın kurucu başkanı olan değerli hocam Prof. Dr. Levend KILIÇ'ın doktora tez danışmanım olmasıyla birlikte programın ihtiyaçlarına yönelik bir çalışmaya başlama kararı aldık.

Tez çalışmamın tüm aşamalarında bilgi birikimi ve deneyimini paylaşarak bana destek olan; akademik danışmanım olması yanında hayatla ilgili akıl hocam olan Prof. Dr. Levend KILIÇ'a teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Uzaktan fotoğrafçılık eğitimi alan öğrenenlere nasıl uygulama yeterliği kazandırabiliriz düşüncesiyle başlayan bu çalışmanın uzaktan eğitim veren kurumlara, araştırmacılara ve bu alanda çalışacak web tasarımcılarına yol gösterici olmasını diliyorum.

Tezin ilk aşaması olan odak grup görüşmesine katılarak düşünce ve görüşleriyle katkıda bulunan, mezunundan web tasarımcısına tüm katılımcılara teşekkür ederim. Onlar sayesinde tez çalışmasında izleyeceğimiz yolu ve çevrim içi uygulama dersinin tasarım ölçütlerini belirlemiş olduk.

Çevrim içi uygulama dersini hazırlarken yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Mesut AYDEMİR ve BAUM yönetimine; mezun ve öğrenci katılımcıların davet edilmesi aşamasında destek olan Dr. Öğr. Üyesi Erdem ERDOĞDU ve Açıköğretim Fakültesi yönetimine teşekkür ederim.

Fotoğrafın benim için hobinin ötesinde kazandırdıklarından biri de bilgi ve deneyimini paylaşmaktan çekinmeyen fotoğrafçı dostlar ve usta isimler oldu. Portre ve manzara fotoğrafçılığı konusunda uzman isimleri belirlemek için yola çıktığımızda

Gültekin ÇİZGEN, Prof. Dr. Melih Zafer ARICAN, Orhan Cem ÇETİN, Özcan YURDALAN, Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU, Prof. Dr. Simber ATAY ve Tekin ERTUĞ önerdikleri isimlerle bize yardımcı oldu. Bu yolla belirlenen isimlerden Aramis KALAY, Cenk GENÇDİŞ, Ercan ARSLAN, Faruk AKBAŞ, Nihan BÜYÜKSURAL, Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU ve Vahap AKSEN portre fotoğrafçılığı konusunda; Cemal GÜLAS, Galip ÇETİNER, İbrahim ZAMAN, İzzet KERİBAR, Muzaffer SÜTLÜOĞLU ve Selim Uçar ÇAM ise manzara fotoğrafçılığı konusunda hazırladıkları yazılarını tez çalışmam için göndererek büyük katkı sağlamışlardır. Onlar sayesinde çevrim içi uygulama dersinin içerik kısmını yetkin fotoğrafçıların özgün yazılarıyla hazırlamış oldum. Her birine destekleri için teşekkür ederim.

Çevrim içi uygulama dersi hazır olduğunda davet ettiğimiz mezunlardan katılım sağlayan, ödev göndererek tartışma gruplarında etkileşim kuran, ölçekleri yanıtlayan ve açık uçlu sorularda görüşlerini bildiren tüm katılımcılara teşekkür ederim. Katılımcıların ödevlerini verdiği puanlar ve geri bildirimleriyle değerlendiren sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Abdülkadir CANDEMİR 'e teşekkür ederim.

Tezin son aşamasında mezunlar tarafından yapılan pilot çalışmayı ve süreci programın mevcut öğrencilerine açarak gözlemci rolüyle görüş ve önerilerini belirtmelerini istedik. Tüm samimi görüş ve önerileri nedeniyle katılım gösteren mezunlarımıza ve öğrencilerimize de teşekkür ederim.

Verilerin çözümlenmesi ve bulguların yorumlanması aşaması benim için zahmetli fakat keyifli bir süreçti. Bu süreçte bana yol gösterici olan Prof. Dr. Aytül Ayşe Cengiz hocama teşekkürlerimi sunarım.

Çeşitli nedenlerle uzunca süren tez yolculuğumda sabırla yanımda olan, anlayış gösteren ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen başta tez danışmanım Prof. Dr. Levend KILIÇ ve ikinci danışmanım Prof. Dr. Müjgan YAZICI olmak üzere tez izleme komitemde yer alan Prof. Dr. Cengiz Hakan AYDIN ve Prof. Dr. Hüseyin ERYILMAZ hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Tez savunmamda görüş ve önerileriyle katkıda bulunan Doç. Dr. Esra Pınar UÇA GÜNEŞ ve Doç. Dr. İrfan SÜRAL'a ayrıca teşekkür ederim. Pek değerli hocalarımla isimlerinin tezimde yer alması beni onurlandırmaktadır.

Son teşekkür de dostlarım, iş arkadaşlarım ile sabırlarını zorladığım ve zamanlarından çaldığım aileme gelsin.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

.....

Gökhan Deniz DİNÇER

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLOLAR DİZİNİ	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	3
1.2. Amaç	7
1.3. Önem.....	7
1.4. Sınırlılıklar	8
1.5. Varsayımlar.....	9
1.6. Tanımlar	9
2. ALANYAZIN.....	10
2.1.Fotoğraf Eğitiminin Tarihsel Gelişimi.....	11
2.2. Geleneksel Sistemde Fotoğrafçılık Eğitimi.....	14
2.2.1. Uzaktan Eğitim Modeliyle Fotoğrafçılık Eğitiminde Örnek Uygulamalar	23
2.3. Uygulayıcı Topluluğu Yaklaşımı.....	27
2.4. Elektronik Portfolyo (e-Portfolyo)	29
2.5. e-Öğrenme Platformu.....	32
2.5.1. Canvas Öğrenme Yönetim Sistemi	37
2.5.2. Kullanıcı Tipleri ve Rollerini	38
2.5.2.1. Araştırmacı	38
2.5.2.2. Öğrenci	38
2.5.2.3. Uzman	38
2.5.2.4. Değerlendirici	39
2.5.2.5. Gözlemci	39
2.5.2.6. Anonim Hesap (Halk)	39
2.5.3 Çevrim İçi Uygulama Dersi İçeriği.....	39
2.5.3.1. Portre Fotoğrafı Okuma.....	40
2.5.3.2. Manzara Fotoğrafı Okuma	40

2.5.4. Kayıt Yönergeleri.....	41
2.5.4.1. Öğrencilere Yönelik Kayıt Yönergesi.....	41
2.5.4.2. Değerlendiricilere Yönelik Kayıt Yönergesi.....	42
2.5.5. Çevrim İçi Uygulama Dersi Tasarımı.....	45
3. YÖNTEM.....	63
3.1. Nitel Araştırma Yöntemi.....	65
3.2. Nicel Araştırma Yöntemi	67
3.2.1. Demografik Veriler	68
3.2.2. Algılanan Öğrenme Ölçeği	68
3.2.3. Memnuniyet Ölçeği	69
3.3. Araştırma Katılımcıları	69
3.3.1. Odak Grup Görüşmesi	69
3.3.2. Pilot Çalışma.....	70
3.3.3. Dersin Gözlemci Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi.....	70
3.4. Veri Toplama Araçları.....	70
3.4.1. Nitel Veri Toplama Araçları	71
3.4.1.1. Odak Grup Görüşmesi.....	71
3.4.2. Nicel Veri Toplama Araçları.....	72
3.4.2.1. Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik).....	72
3.4.2.2. Demografik Veriler	73
3.4.2.3. Algılanan Öğrenme Ölçeği.....	74
3.4.2.4. Memnuniyet Ölçeği.....	74
3.5. Verilerin Toplanması	75
3.5.1. Odak Grup Görüşmesine İlişkin Verilerin Toplanması	75
3.5.2. Pilot Çalışmanın Uygulanması	76
3.5.3. Pilot Çalışma Sonrası Değerlendirme Anketi Uygulanması.....	77
3.5.4. Dersin Gözlemciler Tarafından Değerlendirilmesi.....	77
3.6. Verilerin Çözümlemesi.....	78
3.6.1. Odak Grup Görüşmesinin Çözümlemesi	78
3.6.2. Pilot Çalışma Sonrası Değerlendirme Anketi Çözümlemesi	78
3.6.3 Dersin Gözlemciler Tarafından Değerlendirilmesinin Çözümlemesi.	79
3.7. Araştırmacının Yeterlikleri ve Rolü	79
3.8. Araştırma Alanı	81
4. BULGULAR	82

4.1. Odak Grup Görüşme Bulguları	82
4.1.1. Güncellik.....	82
4.1.2. Beceri	83
4.1.3. Uygulama	84
4.1.4. Değerlendirme.....	89
4.1.5. Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik).....	93
4.2. Portre / Manzara Fotoğrafçılığı Konusunda Görüş ve Öneriler.....	94
4.2.1. Portre Fotoğrafçıları.....	95
4.2.1.1. Aramis Kalay.....	96
4.2.1.2. Cenk Gençdiş	97
4.2.1.3. Ercan Arslan	99
4.2.1.4. Faruk Akbaş	100
4.2.1.5. Nihan Büyüksural.....	101
4.2.1.6. Özer Kanburoğlu	104
4.2.1.7. Vahap Aksen	106
4.2.2. Manzara Fotoğrafçıları.....	107
4.2.2.1. Cemal Gülas	107
4.2.2.2. Galip Çetiner	107
4.2.2.3. İbrahim Zaman	109
4.2.2.4. İzzet Keribar	109
4.2.2.5. Muzaffer Sütüoğlu.....	114
4.2.2.6. Selim Uçar Çam	115
4.3. Pilot Çalışma Bulguları	117
4.3.1. Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Analizi.....	117
4.3.2. Tanımlayıcı İstatistikler	118
4.3.3. İlişkisel İstatistikler.....	123
4.3.4. Pilot Çalışma Değerlendirme Anketi Nitel Bulgular	127
4.4. Dersin Gözlemciler Tarafından Değerlendirilmesi Sonucu Nitel Bulgular.....	130
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	137
5.1. Sonuç ve Tartışma	137
5.1.1. Odak Grup Görüşmesine Yönelik Sonuçlar	137
5.1.2. Pilot Çalışmanın Hazırlığına ve Uygulamasına Yönelik Sonuçlar....	139
5.1.3. Pilot Çalışmada Uygulanan Değerlendirme Anketine Yönelik Sonuçlar	140

5.1.4. Dersin Gözlemciler Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Sonuçlar	143
5.2. Öneriler	144
5.2.1. Uzaktan Eğitim Veren Kurumlara Yönelik Öneriler	144
5.2.2. Çevrim İçi Uygulama Dersi Tasarımcılarına Yönelik Öneriler.....	145
5.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	145
KAYNAKÇA	147

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: 2021-2022 Öğretim Yılı Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı Öğrenci Sayıları Dağılımı	5
Tablo 2: Bloom Taksonomisi'nin Düzeyleri.....	17
Tablo 3: Yenilenmiş Bloom Taksonomisi	17
Tablo 4: KAÇD Platformlarının Yıllara Göre Üye Sayısı	25
Tablo 5: Moodle, Ilias ve Chamilo Öğrenme Yönetim Sistemleri (LMS) Karşılaştırması	36
Tablo 6: Araştırma Soruları	63
Tablo 7: Odak Grup Görüşmesi Katılımcıları.....	69
Tablo 7: (Devam) Odak Grup Görüşmesi Katılımcıları	70
Tablo 8: Dereceli Puanlama Anahtarı.....	73
Tablo 9: Alan Uzmanları.....	94
Tablo 10: Ulaşılan Uzman Fotoğrafçılar.....	95
Tablo 11: Tartışma ve Ödev Gönderileri	117
Tablo 12: Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi	118
Tablo 13: Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler.....	118
Tablo 14: Algılanan Öğrenme Ölçeği Maddeleri.....	119
Tablo 15: Memnuniyet Ölçeği Maddeleri.....	119
Tablo 16: Katılımcıların Aralıklı Yaşları.....	120
Tablo 17: Katılımcıların Cinsiyetleri	120
Tablo 18: Katılımcıların Meslekleri.....	120
Tablo 18: (Devam) Katılımcıların Meslekleri.....	121
Tablo 19: Katılımcıların Şehirleri	121
Tablo 20: Katılımcıların Eğitim Düzeyi	122
Tablo 21: Katılımcıların Fotoğraf Tecrübesi (Yıl).....	122
Tablo 22: Katılımcıların Daha Önce Fotoğraf Eğitimi Alma Bilgisi.....	123
Tablo 23: Katılımcıların Daha Önce Uzaktan Eğitim Alma Bilgisi	123
Tablo 24: Değişkenlerin Maddeler arası Korelasyonları	124
Tablo 25: Farklı Eğitim Düzeylerine Göre Algılanan Öğrenme ve Memnuniyet Puanları	124
Tablo 26: Bu tür uygulamaları programınızda görmek ister misiniz?	131

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Coursera’da yer alan fotoğrafla ilgili derslerin dil desteği dağılımı.....	26
Şekil 2: e-Portfolyo Modeli Çerçevesi.....	30
Şekil 3: Öğrenci Kayıt Aşaması.....	42
Şekil 4: Değerlendirici Kayıt Aşaması 1.....	43
Şekil 5: Değerlendirici Kayıt Aşaması 2.....	44
Şekil 6: Değerlendirici Kayıt Aşaması 3.....	44
Şekil 7: Ana Sayfa Görünümü	46
Şekil 8: Dersin Tanımı ve Amaçları Sayfası.....	47
Şekil 9: Duyurular Sayfası	48
Şekil 10: Ders Programı Sayfası	49
Şekil 11: Modüller Sayfası.....	50
Şekil 12: Portre Fotoğrafçılığı Konusunda Görüş ve Öneriler Sayfası.....	51
Şekil 13: Manzara Fotoğrafçılığı Konusunda Görüş ve Öneriler Sayfası.....	52
Şekil 14: Portre Fotoğrafçılığı Konusunda Fotoğrafçı Sayfası Örneği.....	53
Şekil 15: Manzara Fotoğrafçılığı Konusunda Fotoğrafçı Sayfası Örneği.....	54
Şekil 16: Ödevler Sayfası.....	55
Şekil 17: Portre Fotoğrafı Ödevi Detay Sayfası.....	56
Şekil 18: Manzara Fotoğrafı Ödevi Detay Sayfası	57
Şekil 19: Tartışmalar Sayfası	58
Şekil 20: Manzara Fotoğrafı Tartışma Sayfası.....	59
Şekil 21: Portre Fotoğrafı Tartışma Sayfası.....	60
Şekil 22: Portre Fotoğrafı e-Portfolyo Sayfası.....	61
Şekil 23: Manzara Fotoğrafı e-Portfolyo Sayfası.....	62
Şekil 24: Araştırma Soruları.....	64
Şekil 25: Eğitim Düzeyi - Algılanan Öğrenme Puanı Parametrik Olmayan Çoklu Karşılaştırma	126
Şekil 26: Eğitim Düzeyi - Memnuniyet Puanı Parametrik Olmayan Çoklu Karşılaştırma.....	127

1. GİRİŞ

Günümüzde uzaktan eğitimin uygulama alanlarından biri de fotoğrafçılık eğitimidir. Anadolu Üniversitesi, 2009 yılında Açıköğretim Fakültesi bünyesinde başlatmış olduğu Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı ile bu alanda uzaktan eğitim veren ilk üniversite olma özelliğini taşımaktadır. 2021-2022 öğretim yılında aktif öğrenci sayısı 5.623'tür. Aynı dönemde çeşitli nedenlerle kaydını yeniletmeyip pasif duruma düşen öğrenci sayısı 17.080, kaydını sildiren öğrenci sayısı ise 3.059'dur.

Programa katılan öğrenciler hem teknik hem de sosyal konularda aldıkları bilgiler sonunda ön lisans programı diploması almaya hak kazanmaktadır. Program 2021-2022 öğretim yılına kadar 11.576 mezun vermiştir. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi, bu sayılar ile dünyada açık ve uzaktan eğitim yoluyla fotoğraf eğitimi üzerine ön lisans diploması veren ender kurumlardan biri haline gelmiştir.

Yürütülen program kapsamında fotoğrafçılık ve kameramanlık konuları sadece kitaplarda yer alan bilgilerin aktarılmasıyla gerçekleşmektedir. Ancak programda uygulama düzeyinde dersler yer almamaktadır. Uygulamaya yer verilmeden sunulan fotoğraf eğitimi sonrasında öğrencinin öğrendiklerini hayata geçirmekte zorlanacağı düşünülmektedir. Bu nedenle öğrenciler gerek Açıköğretim çağrı merkezinde, gerek kurumun resmi/resmi olmayan sosyal medya hesaplarında gerekse de yüz yüze yapılan görüşmelerde uygulama gerektiğini vurgulamakta ve bu nedenle programın uygulamaya olanak tanınması gerekliliğini belirtmektedirler. Program hakkındaki şikâyet ve önerilerde yer bulan uygulama ihtiyacının karşılanmaması, öğrencilerin kayıt yeniletmemesine ya da programa başvuru yapmamasına neden olabilir.

Bu kapsamda çalışmada saptanan uygulama yeterliğinin kazandırılmaması sorunu aşağıda belirtilen süreç içerisinde ele alınmıştır:

Çalışmada karma araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma soruları nicel ve nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak yanıtlanmaya çalışılmıştır. Araştırma uzaktan eğitim yoluyla verilen fotoğrafçılık eğitiminde uygulama yeterliği kazandırılmaya yönelik e-öğrenme sisteminin hazırlanmasını ve ödev uygulama sürecini içermektedir. Elde edilen deneyim ve öğrencilerden gelen geri bildirimler raporlanmış, araştırma sonunda öğrencilerin memnuniyet, algılanan öğrenme ve uygulama yeterliği kazanımları hakkında ilişkisel bir çözümleme yapılmıştır.

Çalışma; fotoğraf, fotoğraf tarihi, fotoğrafçılık eğitimi, uzaktan eğitim modeliyle fotoğrafçılık eğitimi, uygulayıcı topluluğu yaklaşımı ve e-öğrenme konuları çerçevesinde ele alınmıştır.

Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı'na yönelik uygulama ihtiyacına çözüm olarak e-öğrenme olanakları kullanılabilir. Bu bağlamda farklı disiplinlerden 7 uzman ile odak grup görüşmesi gerçekleştirilerek ihtiyaç saptanmış ve tasarım ölçütleri belirlenmiştir. Öğrenenlerin çevrim içi ortamlarda bir araya gelip topluluk oluşturarak öğrenmelerine katkı sağladıkları uygulayıcı topluluğu yaklaşımı ele alınmıştır ve e-öğrenme sistemi tasarımında bu yaklaşım göz önünde bulundurulmuştur. Fotoğrafçılık eğitiminde uygulama yeterliği kazandırmaya yönelik bir çevrim içi uygulayıcı topluluğu oluşturmak için gerekli süreçler, teknolojik altyapı bileşenleri ve kullanıcı rolleri de bu odak grup görüşmesinde konuşulmuştur. Tasarım ölçütleri ve uygulayıcı topluluğu yaklaşımı bağlamında hazırlanmış olan e-öğrenme sisteminin, araştırmanın amacında yer alan sorulara yanıt vermesi beklenmiştir.

Hazırlanan e-öğrenme sistemi ile öğrencilerin portre ve manzara fotoğrafçılığı hakkında bilgi edinmeleri ve verilen ödevler sayesinde uygulama yaparak uygulama yeterliği kazanmaları amaçlanmıştır. Öğrencilere verilen uygulama ödevi öncesinde portre ve manzara fotoğrafçılığı konusunda e-öğrenme sitesinde alanlarında uzman fotoğrafçılar tarafından bilgilendirici içeriğe yer verilmiştir. Bu alanlarda uzman fotoğrafçılara ulaşabilmek için önce Türkiye'de fotoğraf camiasında etkin olan 7 kişi belirlenmiş, kendilerinden portre ve manzara fotoğrafçılığı konusunda uzman olduğunu düşündükleri kişileri yazmaları istenmiştir. Uzmanlardan gelen isimlerle bağlantıya geçilmiş, araştırmaya katılmayı kabul edenlerden alanlarında (portre/manzara) fotoğraf çekerken dikkat ettikleri noktalar ile ödev uygulamasına katılacak öğrencilere yönelik önerileri istenmiştir. Fotoğrafçılardan gelen bu yazılar dil birliği oluşturması için araştırmacı tarafından gözden geçirilerek e-öğrenme sistemine yüklenmiştir. Öğrencilerin ödev öncesi alanında uzman olarak bildirilen isimlerden gelen bu yazıları okumaları sağlanmıştır.

Öğrencilere verilen ödevler ile uygulama yaparak ve değerlendiricilerden geri bildirim alarak beceri kazanmaları amaçlanmıştır. Portre ve Manzara alanlarında oluşturulacak birer ödev konusuna belirlenen tarihler arasında öğrencilerin fotoğraf yüklemesi sağlanmıştır. Ödev için belirlenen son gönderme tarihinden sonra fotoğraflar değerlendiriciler tarafından dereceli puanlama anahtarıyla (EK-3) değerlendirilmiştir.

Dereceli puanlama anahtarı ve değerlendircinin yazdığı yorum sayesinde öğrenci aldığı notun yanında hangi alanda eksikleri olduğunu görebilmiştir. Ödev uygulamasının sonunda her öğrencinin e-öğrenme sistemi dışından da herkese açık görülebilir e-portfolyosu oluşturulmuştur.

Uygulama sonunda öğrencilere uygulanan memnuniyet ölçeği ile uygulamadan ve süreçten ne ölçüde memnun kaldıkları sorgulanmıştır. Öğrencilere uygulanan bir diğer ölçek ise algılanan öğrenme ölçeğidir. Algılanan öğrenme ölçeği sayesinde ödev uygulamasına katılan öğrencilerin fotoğraf becerilerinin gelişip gelişmediği yönündeki algıları ölçülmüştür.

Ödev uygulamasından sonra öğrencilere uygulama dersi, uygulama yeterliği kazandırma süreci, etkileşime girdiğiniz ortamlar ve değerlendirme aşamaları hakkında görüş ve önerileri açık uçlu soruyla sorularak süreci yorumlamaları beklenmiştir.

Çevrim içi uygulama dersi mezunların katılımından sonra gözlemci rolüyle programın mevcut öğrencilerine açılarak görüş ve önerilerini belirtmeleri istenmiştir.

Öğrencilerin uzaktan fotoğrafçılık eğitimiyle uygulama yeterliliği kazanmalarını sağlamak ve bu araştırma ile ulusal ve uluslararası alanyazına katkıda bulunmayı hedeflemek araştırmanın önemini artırmaktadır. Uygulayıcı topluluğu yaklaşımı bağlamında belirlenen tasarım ölçütleri ile e-öğrenme sisteminin hazırlanması ve ödev uygulaması sonrası edinilen kazanımların sonuçları alana kazandırılmak istenmektedir.

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya ilişkin problem, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırma çerçevesine ilişkin tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem

Fotoğraf ışıkla resmetme tekniği olarak bilinir. Bu resmetme tekniği; yüzey üzerinde görüntü oluşturma ve oluşan bu görüntünün ışığa duyarlı bir yüzeye kaydedilmesiyle gerçekleşir. Bu anlamda fotoğraf denildiğinde görüntü oluşturmaya sağlayan optik sistemler ve ışığa duyarlı yüzeyler anlaşılır. Sanayi Devrimi sürecinde 1800'lerin ilk döneminde toplumsal yaşama giren fotoğrafın resmetme tekniği hızlı bir şekilde hem çoğaltım aracı hem de sanatın ortamında yayılmıştır.

Fotoğraf ve fotoğrafçılığın yaygınlaşması ile bu alanda insan kaynağı ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Fotoğrafçılık eğitiminde ustaların deneyimlerini çıraklara aktarması belirleyici olmuştur. Günümüze kadar gelen en köklü yöntem olduğu bilinmektedir. Bu

yöntem zamanla yerini okullar gibi formal eğitim kurumlarıyla, fotoğraf dernekleri ve Kitlese Açık Çevrim İçi Dersler (KAÇD) gibi informal eğitim olanaklarına bırakmıştır. Eğitim kurumları fotoğraf bölümlerine ait öğrenme çıktılarını planlarken teknik bilgi, alan bilgisi ve sanat başlıklarını dikkate almaktadır. Ders planlaması yapılırken sektör ihtiyaçları da göz önüne alınmaktadır. Becerinin kazandırılması ve kalıcı olması için uygulamaya ağırlık verilmektedir. Dünyadaki eğitim-öğretim planları incelendiğinde programların öğrenme çıktılarında geçmişten günümüze çok önemli değişiklikler olmadığı görülmektedir. Sayısal teknolojiyle birlikte fotoğraf makinelerindeki teknolojik gelişmeler, karanlık oda derslerinin yerini sayısal fotoğraf işleme derslerine bırakmaya başlamıştır.

Değerlendirme konusunda ise usta-çırak yönteminde olduğu gibi örgün eğitimde de öğrencilerin fotoğrafçılık becerilerini ölçmek amacıyla çekilen fotoğrafların uzmanlar tarafından değerlendirilmesi tercih edilmektedir. Öğretmen, öğrencinin fotoğraflarını değerlendirerek rehberlik etmekte ve öğrencisine yol göstermektedir. Teorik bilgiler, yazılı sınav ya da test gibi ölçme-değerlendirme araçlarıyla ölçülebiliyor olsa da, öğrencinin kazandığı becerilerin rehber rolündeki öğretmen tarafından gözlenmesi, değerlendirilmesi ve öğrenciye geri bildirim verilmesi gerekmektedir. Öğrenci bu sayede teknik, görsel düzenleme, ışık kullanımı vb. konularda yaptığı hataları görebilmekte ve kendini eksik olduğu noktalarda geliştirmeye çalışabilmektedir.

Sanayi Devrimi sonrası, gelişen toplumsal şartlar nedeniyle özellikle de 1960'ların Avrupa'sında artan eğitim ihtiyacının örgün eğitimle karşılanamaması, yer ve zaman bağımsızlığına dayanan uzaktan eğitimi ön plana çıkarmıştır. Fotoğrafçılık eğitiminin de uzaktan eğitim yöntemiyle verildiği örnekler dünyanın çeşitli üniversitelerinde görülmektedir. Bu kurumlardan biri de Türkiye'de 1982 yılından beri uzaktan eğitim yoluyla eğitim veren Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'dir.

Türkiye'de ilk kez açık ve kitlese eğitim yöntemiyle fotoğrafçılık eğitimi 2009 yılında açılan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı ile başlamıştır. Program, akademik ders içeriğinin kalitesi ve mezunların istihdam olanaklarının yanı sıra uzaktan eğitim olanağı sunması nedeniyle kısa süre içinde Açıköğretim sisteminde tercih edilen programlar arasına girmiştir. 2021-2022 öğretim yılı sayılarına göre programda kayıtlı aktif öğrenci sayısı 5.623'tür. Özellikle daha önce bir üniversiteden mezun olmuş ya da aynı zamanda örgün üniversite öğrencisi olanların kayıt olabildiği "ikinci üniversite" olanağından

faydalananların oranının %77,73 olduğu görülmektedir (bkz. Şekil-1). Kılınç, Altınpulluk ve Fırat'ın (2020) ikinci üniversite olanağından faydalanan 3.675 öğrenci ile yaptığı çalışmada öğrencilerin ikinci üniversite tercih nedenlerinin arasında kariyer gelişimini sağlamak (%15,8) ve ilgi duyduğu alanda bilgi sahibi olmak (%10,2) istemeleri saptanmıştır.

Öğrenciler; Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans programında teknik bilgi, alan bilgisi ve sanat alanlarında aldıkları eğitim sonunda ön lisans programı diploması almaya hak kazanmaktadır. Verilen teorik eğitimin yanında öğrencilerin fotoğraf becerileri değerlendirilememektedir. Programa kayıt olup daha sonra çeşitli gerekçelerle kaydını yenilememiş pasif 17.080 ve kayıt sildiren 3.059 öğrencinin bulunması program için sorun olarak görülmektedir (Tablo-1). Kayıt yenilememe gerekçelerinden birinin de fotoğrafçılık eğitiminde uygulama olanağının bulunmaması gösterilebilir. Öğrenciler, Açıköğretim çağrı merkezinde, resmi/resmi olmayan Facebook gruplarında ve yüz yüze yapılan görüşmelerde uygulama yapma ve rehber rolündeki öğretmenlerden geri bildirim alma ihtiyaçları olduğunu belirtmektedirler. Programda yer alan derslerin uygulamaya olanak tanıyacak şekilde güncellenmesi önerilmektedir.

Tablo 1: 2021-2022 Öğretim Yılı Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı Öğrenci Sayıları Dağılımı

Öğrenci Durumu	Öğrenci Sayıları
Aktif	5.623
Pasif	17.080
Mezun	11.576
Kayıt Sildiren	3601
Kayıt İptali	17
Toplam	37.897

Öğretmenin merkezde olduğu eğitim kuramları olan davranışçı kuramlar uzaktan eğitim yoluyla verilen eğitimlerde yerini bireysel öğrenmeyi destekleyen öğrenme kuramlarına; yapılandırmacı ve bağlantıcı kuramlara bırakmıştır. Öğrencinin pasif olduğu davranışçı yaklaşım yerine, öğrenci aktif iken öğretmenin yol gösterici olduğu yapılandırmacı yaklaşım uzaktan eğitimin yapısına uygun olduğu görülmektedir. Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenci çevresiyle etkileşim kurarak elde ettiği bilgiyi

beynindeki mevcut bilgileriyle ilişkilendirerek yeni bilginin, dolayısıyla öğrenmenin gerçekleşmesini sağlamaktadır. (Anderson ve Dron, 2011). Başarı açısından bakıldığında da her iki kuram arasında farklılıklar görülmektedir. Davranışçı kuram öğrencinin öğrendiğini tekrar ettiğinde başarılı olabileceğini savunurken, yapılandırmacı kuram öğrencinin öğrendiğini sergileyebildiği takdirde başarılı olabileceğini savunmaktadır (Dimitrios, 2005). Fotoğraf eğitimi sonrası öğrencilerin portfolyolarını sergilemeleri, yapılandırmacı kurama ait bu tanımla örtüşmektedir.

Öğrencinin aktif olduğu bir diğer yaklaşım olan uygulayıcı topluluğu yaklaşımı ise yapılandırmacı yaklaşımla benzerlikler göstermektedir. Yapılandırmacı yaklaşımdan farklı olarak öğrenmenin sosyal bir olgu olduğunu ve uygulama topluluklarında etkin olan öğrenenlerin öğrenmeyi bu topluluk içerisinde ve toplulukla birlikte gerçekleştirdiğini iddia etmektedir (Jing, 2017).

Uzaktan eğitim sistemlerinde teknolojinin radyo, televizyon gibi kitle iletişim araçlarına başvurulmuştur. Gelişen her yeni kitle iletişim teknolojinin uzaktan eğitim süreçleri içinde kullanılmıştır. Bu bağlamda 21. yy bilgisayar, internet ve ağ sistemleri de uzaktan eğitim süreçleri içinde yer almıştır. İnternet olanakları sayesinde öğrenen-öğrenen, öğrenen-öğreten ve öğrenen-içerik etkileşimleri yönünden zengin e-öğrenme sistemleri hazırlanabilmektedir (Moore, 1989). Sözel bilgi, metin ve resim gibi durağan içeriklerle kazandırılabilir olsa da uygulama becerisi kazandırmak amacıyla hareketli görüntü, animasyon, simülasyon ya da artırılmış gerçeklik eğitim amaçlı kullanılmaktadır. Dünyadaki örneklerine bakıldığında çevrim içi fotoğrafçılık ön lisans ve lisans programlarının bu tür araçlarla desteklendiği görülmektedir. Bu araçların yanı sıra internetin önemli olanaklarından biri de aynı zamanda uygulayıcı topluluğu yaklaşımının temelinde yer alan sosyal ortamların uzaktaki öğrenenler için tasarlanabilmesidir. Uygulayıcı topluluğu yaklaşımına göre öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğrenenlerin forum, sohbet odası vb. ortamlarda bir araya gelip topluluk oluşturmalarına olanak sağlanmalıdır.

Bütün bu yapı içinde fotoğrafçılığın uzaktan eğitim yöntemiyle eğitimi durumunda; uygulama yeterliliklerinin kazandırılması ve bunun hangi yaklaşımla yapılması önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın problemi şu şekilde belirlenmiştir.

- Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön

Lisans Programı öğrencilerinin uygulama yeterliklerinin uzaktan eğitim yöntemiyle kazandırılmasında uygulayıcı topluluklar yaklaşımı ne ölçüde etkin olabilecektir?

1.2. Amaç

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans programında öğrencilere uzaktan verilen fotoğrafçılık eğitiminde bilişsel beceriler kazandırılabilen ancak uygulama yeterliklerinin kazandırılması aşamasında sıkıntı çekilmektedir. Uzaktan fotoğrafçılık eğitiminde çevrim içi uygulayıcı toplulukların kullanılması ile bu sorunun aşılması beklenmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı “Fotoğrafçılık eğitiminde uygulama yeterliklerinin uzaktan kazandırılmasında çevrim içi uygulayıcı topluluklar etkin olabilir mi?” sorusu oluşturmaktadır.

Bu bağlamda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır:

- Fotoğrafçılık eğitiminde becerileri kazandırmaya yönelik bir çevrim içi uygulayıcı topluluğu oluşturmak için hangi;
 - Süreçler,
 - Teknolojik altyapı bileşenleri,
 - Kullanıcı rolleri içerilmelidir?
- Öğrenciler bu uygulamadan ne ölçüde fotoğraf çekme yeterliği kazanacaklardır?
- Öğrenciler uygulamadan ne ölçüde memnun kalacaklardır?
- Öğrenciler topluluk olabildiklerini hissedecekler midir?
- Öğrenciler bu uygulamada fotoğrafa yönelik uygulama yeterliklerini ne ölçüde geliştirebildiklerini düşüneceklerdir?

1.3. Önem

Uzaktan eğitim yoluyla verilen fotoğrafçılık eğitimine yönelik çalışmalar uygulama yeterliği kazandırma konusunda kısıtlı kalmaktadır. Bu araştırma ile öğrencilerin uygulama yeterlikleri kazanımını kolaylaştırmak ve bu uygulama ile ulusal ve uluslararası alanyazına katkıda bulunmak hedeflenmektedir. Öte yanda kullanılan sanat eğitiminde becerilerin öğretimi ve değerlendirilmesinde uygulama topluluklarının uzaktan eğitim ortamında fotoğraf eğitimi için de kullanılabilir olup olmadığı sorgulanacaktır. Bunun

için ilkeler belirlenip e-öğrenme ortamı geliştirilecek ve uygulama sonuçları alana kazandırılacaktır.

Programa kayıtlı aktif öğrenci sayısının 2021-2022 öğretim yılında 5.623 olduğu düşünüldüğünde araştırmanın bu kadar büyük ölçekte uzaktan eğitim yoluyla fotoğrafçılık eğitimi verilen ön lisans programında yapıyor olması, araştırmanın özgün değerlerinden biridir.

Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları 2003-2023 Strateji Belgesi 2023 Türkiye Vizyonu ve Sosyoekonomik Hedeflerinde “Bireyin yaratıcılık ve hayal gücünü geliştiren, bireysel farklılıkların gözetilmesi ve değerlendirilmesi ile her bireyin özellikleri doğrultusunda en üst düzeyde kendini geliştirebildiği, zaman ve mekân kısıtlarından arınmış, özgün öğrenme teknolojileri geliştirmek ve değişim esnekliğiyle kendini yenileme gücüne sahip, öğrenme ve insan odaklı bir eğitim sistemini oluşturmak” hedefi yer almaktadır. Ayrıca Anadolu Üniversitesi 2019-2023 Stratejik Planında yer alan "Hedef 4.1. Açıköğretim sisteminin öğrenci merkezli, esnek, erişilebilir ve teknoloji tabanlı niteliğinin sürdürülebilirliğini sağlamak" ve "Hedef 4.2. Yaşamboyu öğrenme faaliyetlerini arttırmak" hedefleri bulunmaktadır. Dolayısıyla tez çalışması öğrenenlere uygulama olanağı yaratmanın yanında, bu hedeflere ulaşma konusunda da katkı sağlayacaktır.

Araştırmada oluşturulan web sitesinin portre ve manzara fotoğrafçılığı başlıklarını oluşturan içerik bölümü için bu alanlarda uzmanlar saptanmıştır. Bu alanda uzman kişilerin bir araya getirilerek portre ve manzara fotoğrafçılığı konularındaki tecrübelerini ve önerilerini paylaşmış olması bu araştırmayı öne çıkaracak nedenlerden biridir.

Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcılara uygulanan algılanan öğrenme ölçeği ve memnuniyet ölçeğinin yanında belirttikleri görüşler tez çalışmasını gelecek çalışmalar açısından değerli kılması beklenmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır;

1- Araştırma sadece Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı mezunları ve öğrencilerinden çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğrencilerle sınırlandırılmıştır.

2- Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekler ve fotoğrafçılık eğitimine yönelik e-öğrenme ortamının tasarım ölçütleri üzerine odak grup görüşmesi

yapılan uzmanlar ile sınırlıdır.

3- Araştırma, Portre ve Manzara Fotoğrafçılığı hakkında bilgi almak için uzmanların önerdiği fotoğrafçılardan ulaşılabilen ve çalışmaya katılmayı kabul edenlerle sınırlandırılmıştır.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmanın varsayımları şunlardır;

- Fotoğraf çekme yeterliklerinin uzaktan kazandırılmasında çevrim içi uygulayıcı topluluklar yaklaşımı ile hazırlanan çevrim içi uygulama dersinin yardımcı olabileceği düşünülmüştür.
- Araştırma için seçilen veri toplama araçları araştırmanın amaçlarını sorgulamayı sağlayacak niteliktedir.
- Öğrencilerin ödevi yapmadan önce çevrim içi uygulama dersinde yer alan uzmanların önerilerini okuduğu, sonra çekimi gerçekleştirip web sitesine yüklediği varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Beceri: Uygulama Yeterliği.

Rubrik: Öğrenci ödevlerinin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı (DPA).

Kompozisyon: Fotoğrafta görsel düzenleme.

Web Sitesi: Bu tez çalışmasına yönelik hazırlanmış Canvas altyapılı çevrim içi Öğrenme Yönetim Sistemini tanımlamaktadır.

Program: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı.

2. ALANYAZIN

Fotoğrafın ortaya çıkışının Sanayii Devrimiyle gerçekleştiği düşünülüyor olsa da ışıkla resmetme, gölgeler ve yansımaların bu amaçla kullanımı millattan öncesine dayanmaktadır. Çinli filozof Mo Ti, MÖ V. Yüzyılda, iğne deliğinden geçen ışığın karanlık bir kutuda ters görüntü oluşturduğundan söz etmiştir. Bu temel optik kuralla yüzey üzerinde görüntü oluşturan aygıt, Camera Obscura ya da Karanlık Kutu adıyla bilinmektedir. Karanlık Kutu tarafından yüzey üzerinde oluşan hayali görüntünün resmederek kalıcı olması sağlanmıştır. İlk kez Mo Ti tarafından kullanıldığı düşünülen Karanlık Kutu, tarihin çeşitli dönemlerinde Aristoteles, İbnü'l-Heysem, Roger Bacon, Leonardo da Vinci ve Johannes Kepler gibi birçok sanatçı, bilim insanı ve filozof tarafından çalışmalarında kullanılmıştır (Kılıç, 2009; Kılıç, 2008).

İnsanoğlu karanlık kutu yoluyla oluşan yüzey üzerinde kalıcı olmayan bu görüntünün sabitlenmesi için çalışmalar yürütmüştür. Gümüş tuzlarının ışıktan etkilenen kimyasal maddeler olduğu Antikçağdan beri bilinmektedir. Bu çalışmalar ilk kez MS 8. yüzyılda Cabir İbn Hayyan isimli kimyacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Hayyan'dan sonra birçok bilim insanı gümüş tuzları üzerine çalışmalar yapmış olsa da Heinrich Schulze çalışmalarında gümüş nitratin ışıkla karardığı sonucuna varmıştır. 18. yüzyılın sonlarına gelindiğinde Thomas Wedgwood ve Sir Humphrey Davy, ışığa duyarlı kâğıt ve deri kullanarak denemeler gerçekleştirmiş fakat görüntünün sabitlenmesini sağlayamamıştır. John Herschel'in hiposülfidlerin gümüş tuzlarını çözdüğünü keşfetmesiyle yüzey üzerinde görüntünün sabitlenmesine olanak sağlayan "hypo" icat edildi (Kılıç, 2009; Newhall, 1982).

Bu deneyler sonrası bilinen ilk fotoğraf sekiz saatten fazla süren bir pozlama ile Joseph Nicéphore Niépce'in denemeleri sonucunda oluşmuştur. Daha önceleri gerçekleştirilmiş olan bu kimyasal deneyler ve keşiflerin üzerine 1839 yılında Louis-Jacques-Mandé Daguerre ve William Henry Fox Talbot tarafından iki farklı fotoğraf işlemi ortaya çıkmıştır. Daguerre ve Talbot'un çalışmaları 13. ve 17. yüzyıllar arasında kullanılan "camera obscura" adlı optik alete dayanmaktadır. Daguerre, sekiz saatlik pozlama süresini "Daguerreotype" adını verdiği makineyle 30 dakikanın altına düşürmeyi başarmıştır. Daha önce yüzey üzerinde resmetme tekniği olarak bulunuşun ardından Talbot tarafından bulunan kalotip yöntemiyle resmetme tekniğinin çoğaltma teknolojisi olarak bulunuşunu sağlamıştır (Newhall, 1982; Silverman, 2015).

1839 yılının sonuna doğru taşınabilir hale gelen fotoğraf makineleri sayesinde

gezinler aralarında İstanbul'un da bulunduğu şehirleri dolaşmıştır. Manzara ve sosyal hayat fotoğrafçılığı ilgi görmüştür. Fotoğrafın bulunuşunun dünyaya duyurulmasıyla birlikte Takvim-i Vekayi ve Ceride-i Havadis Gazetelerinde fotoğrafçılık üzerine haberler yazılmıştır. Gazeteler Kompa, Carlo Noya, Carla Nange, Loran Astras ve eşinin İstanbul ziyaretlerinden bahsetmiştir (Bölük, 2009; Kavas, 2008; Özendes, 2013).

Fotoğrafın resmetme tekniğı, yeniden üretimi mümkün kılan bir tekniğı kavuşmuş olmasıyla daha kolay ulaşılabilir hale gelmiştir. Önceleri fotoğraf ile burjuva sınıfı ilgilendiyse de 20. yüzyılda yaygınlaşmış, ressamlık gibi fotoğrafçılık mesleğı ortaya çıkmıştır. Usta-çırak ilişkileri ile ilerleyen fotoğraf eğitimi yıllar içerisinde yapılandırılmış programlara dönüşerek, üniversitelerin ön lisans ve lisans programlarında dahi yerini almıştır.

2.1.Fotoğraf Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Toplumsal yaşamda ışıkla resmetme tekniğı olarak fotoğraf 1800'lü yılların ortasından itibaren gelişerek yaygınlaşmıştır. Fotoğrafın resmetme tekniğı bir yönüyle yüzey üzerinde nesneleri, insanları ve durumları kaydederken diğer taraftan negatif görüntü yoluyla bir çoğaltım teknolojisi haline gelmiştir. 1800'lü yılların sonuna gelindiğinde fotoğraf resmetme tekniğı, çoğaltım aracı ve sanatın ortamında gelişmeye başlamıştır. Özellikle dönemin fotoğrafçılarının resim sanatıyla olan ilişkisi, portre ressamlarının yaptığı etki tarihsel olarak belirleyicidir. Yani bu süreç içinde 1900'lü yılların ilk döneminde fotoğraf sanatın alanında da farklı yaklaşımlarla gelişmiştir. Mesleki eğitim kurumlarının yanında sanat okullarında da fotoğraf eğitim verilmeye başlanmıştır.

Ceride-i Havadis Gazetesi'nin 15 Ağustos 1841 tarihli haberinde Daguerre'in öğrencisi Mösyö Kopma'nın İstanbul'a geldiğinden, Beyoğlu Belvü'de çalıştığından ve bilinen ilk fotoğrafçılık kitabını yayımladığından söz edilmiştir. Gazetede yer alan ilanda Mösyö Kopma'nın para karşılığı fotoğraf çekmesinin yanı sıra isteyenlere fotoğrafın nasıl yapıldığını öğrettiğı de yazılmıştır. Loran Astras adlı fotoğrafçı ise 1840'lı yıllarda eşiyile birlikte konaklara giderek kadın müşterilerin fotoğraflarını çekebileceğini ve isteyene fotoğrafçılık dersi verebileceğini gazete ilanlarıyla duyurmuştur. Bu eğitimlerin formal bir yapılanması olmasa da Osmanlı'da fotoğraf eğitiminin ilk adımları olduğu söylenebilmektedir. Formal bir ders olarak ilk kez Kara Mühendisliği Okulu (Mühendishane-i Behr-i Hümayun)'nda ressam sınıfından mezun olan öğrenciler

tarafından verilmiştir. 1872 yılına gelindiğinde Kara Mühendisliği Okulu mezunlarından askeri mühendis Yüzbaşı Hüsnü tarafından Osmanlı fotoğraf tarihindeki ilk fotoğraf kitabı olan Risale-i Fotoğrafya yayımlanmıştır (Bölük, 2009; Çizgen, 1992; Kavas, 2008; Kaya, 2010; Koloğlu, 1992; Özendes, 2013).

Güzel sanatlar eğitimi, kendisi de fotoğraf çeken ve askeri fotoğrafçılara ülkenin dört bir yanını fotoğraflama görevi veren II. Abdülhamit döneminde oluşturulan Sanayii Nefise Mektebi (1883) ile vermeye başlanmıştır. Osmanlı Devleti'nin ilk müze müdürü olan Osman Hamdi Bey'in çabalarıyla açılan bu okul resim, heykeltıraşlık ve mimarlık konularında eğitim-öğretim olanağı sağlamasının yanında devlet bursuyla heykelticilik sanatı öğrenmesi için Paris'e öğrenciler göndermiştir. 1927 yılına gelindiğinde bu okulun Güzel Sanatlar Akademisi (günümüz Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) olduğu bilinmektedir (Koçer, 1991; Özendes, 1999; Somel, 2015; Yelkenci, 2010). Güzel sanatlar ile genellikle gayrimüslimlerin uğraştığı Osmanlı Devleti'nde sanat eğitiminin Avrupa'ya göre geç geldiği söylenebilmektedir.

Fotoğraf, Türkiye'de de, plastik sanatların bir dalı olarak kabul edilerek Cumhuriyet'in sanatsal atılımı içinde kendisine yer bulmuştur. Türkiye'de akademik anlamda fotoğraf eğitimi ilk kez, Almanya'da eğitim gören Şinasi Barutçu'nun 1932 yılında Gazi Terbiye Enstitüsü'nde yazı, grafik sanatlar ve fotoğraf öğretmeni olarak çalışmasıyla başlamıştır. Gazi Terbiye Enstitüsünün Resim – İş Öğretmenliği bölümünde grafik dersi içinde yer alan fotoğraf dersi Şinasi Barutçu tarafından verilmiştir (Kaya, 2010).

Güzel Sanatlar Akademisi'nde, fotoğrafa ilişkin ilk çalışma ise 1940'lı yıllarda Zeki Faik İzer'in Fransa'da edindiği bilgi ve deneyimlerini aktarmak üzere görevlendirilmesiyle başlamıştır. 1957 yılına gelindiğinde ise sanat ile endüstriyi birleştirme felsefesinin amaçlandığı Bauhaus düşüncesiyle sanatçı yetiştirmek üzere Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu kurulmuştur. Bu okulun Grafik bölümü içinde Vehbi Yazgan fotoğraf dersi vermektedir (Çizgen, 1978; Etike ve Kurtuluş, 2014; Kaya, 2010).

Fotoğraf eğitimi konusunda rol alan ilk kurumlardan biri şimdiki fotoğraf derneklerinin temelini oluşturan Halkevleri'dir. 1932 yılında kurulan Halkevleri, kurulduğu yıldan itibaren fotoğraf kursları düzenleyerek fotoğraf sanatı adına Türkiye'de temel oluşturmaya başlamıştır (Çizgen, 1978). Kısa sürede 63 ilde yapılan 477 Halkevi, fotoğraf eğitimleri, sergi ve yarışmalar düzenlemiştir. Çetinkök Afşar (2021)

doktora tez çalışmasında Erken Cumhuriyet Dönemi ile İmparatorluk dönemini amatör fotoğrafçılık bağlamında karşılaştırmış ve İmparatorluk döneminden farklı olarak Erken Cumhuriyet Döneminde amatör fotoğrafçılığın özellikle Halkevleri sayesinde devlet tarafından teşvik edildiği ve desteklendiği sonucuna varmıştır.

Fotoğrafın toplumsal yaşamda kullanımı Türkiye’de Cumhuriyet Sonrası yaygınlaşmıştır. Türkiye 1950’li yıllarda çok partili rejime geçmiş ve NATO üyesi bir ülke olmuştur. Bu iki önemli olayla birlikte Marshall yardım planı kapsamında alınan yardımlar sosyo-ekonomik yapıyı yeniden şekillendirmiştir. Bu durum fotoğrafın gelişimini ve fotoğrafçıları da olumlu yönde etkilemiştir (Kılıç, 2009). Kullanımın yaygınlaşması ile doğan eğitim ihtiyacı ülkemizde diğer sanat dallarının eğitimi gibi ülkenin eğitim politikalarına dâhil olarak örgün eğitimle, çeşitli fotoğraf dernekleri ve kurumlar ile yaygın eğitimle karşılanmaktadır.

Halkevlerini takiben fotoğraf dernekçiliği Şinasi Barutçu’nun 1950’de Ankara’da kurduğu TAFK (Türkiye Amatör Foto Kulübü) ile başlamıştır (Bayhan, 1996). 1940’larda ise İsmail Hakkı Tonguç’un kurmuş olduğu köy enstitüleri sanat eğitime önem vermiş, Gazi Eğitim Enstitüsü’ne öğrenci yetiştirmek amacıyla Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsünde Güzel Sanatlar ve Halk Sanatları bölümleri açılmıştır (Ünver, 2002).

Halkevlerinde ve yüksek öğretim kurumlarında 1930’larda başlayan fotoğraf eğitimi hareketi İkinci Dünya Savaşı sonrası uzun süre durgunluk yaşamıştır. Ancak 1970’li yılların sonlarına doğru, Türkiye’de çok sayıda fotoğrafçı eğitim görmüş, hazırladıkları projelerle yayınlar hazırlanmış ancak en önemlisi Mimar Sinan Üniversitesi Fotoğraf Ana Sanat Dalı’nda eğitimin başlamasına neden olmuşlardır (Çizgen, 1993).

II. Milli Eğitim Şurasında liselere sanat tarihi dersi konması önerilmiştir (“II. Milli Eğitim Şurası”, 1943). 1962 yılında toplanan 7. Milli Eğitim Şurasında ise kültür ve sanat konularına geniş yer ayrılmış olup getirilen öneriler aşağıda sıralanmaktadır (Akt. Ünver, 2002: 20):

- 1) Güzel Sanatlar Halk eğitiminde daha etkin kılınmalı
- 2) Plastik sanatlar eğitime önem verilmeli
- 3) Bölge kültür ve sanat merkezleri kurulmalı
- 4) Sanat eğitiminin toplumsal kalkınmadaki öneminden dolayı, temel eğitimden üniversiteye kadar sanat eğitimi dersleri konmalı
- 5) Devletin gerçek bir sanat eğitimi politikası olmalı.

24 Haziran 1973 tarih ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’yla birlikte her düzeydeki eğitim kurumlarının yetiştireceği insan tipi tanımlanmış ve sanat eğitiminin yapısı yeniden belirlenmiştir. Yasanın genel amaçları arasında sanat eğitiminin gerekliliği açıkça ifade edilmiştir (“Millî Eğitim Temel Kanunu”, 1973):

“Güzel sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere temel eğitim ve orta öğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla bunların kuruluş, işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir.”

Millî Eğitim Temel Kanunu’nun resmî gazetede yayınlanmasının ardından 11 Temmuz 1973 tarihli resmi gazetede Millî Eğitim Bakanlığı, İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Öğretim Yönetmeliği yayınlamıştır. Yönetmelikte “Dekoratif Resim”, “Grafik Sanatlar”, “Mobilya – İçmimarlık”, “Seramik Sanatları” ve “Tekstil Sanatları” bölümlerinde, yeni, kullanışlı, üstün güzellik kalitesine sahip şekil ve görünüş verebilecek derecede yaratıcı, yapıcı güçleri ve bilimsel düşünme yetenekleri gelişmiş, mesleğinin şekillendirme tekniklerini bilen, kişilik sahibi sanatçı elemanların yetişmesini sağlama görevi belirtilmiştir. Aynı yönetmelikte okulun gündüz eğitiminin haricinde gece ve gündüz kursları ile sergiler, seminerler, kongreler, sempozyumlar ve yayınlar yapıp konferanslar ve geziler düzenleyebilmesine olanak tanınmaktadır (“İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Öğretim Yönetmeliği”, 1973).

2.2. Geleneksel Sistemde Fotoğrafçılık Eğitimi

Görsel algılamayı güçlendirip yaratıcılığı geliştirmek ve bunu ürüne dönüştürmek sanat eğitiminin amaçlarından biridir. Görsel alana ait terimlerin öğretilmesi gerekmektedir. Öğretilen bu terimlerin ayrı ayrı anlamlarının ve birbiriyle ilişkilerinin anlaşılabilmesi, yorumlanması, seçilerek kullanılabilmesi sanat eğitimi sürecini oluşturmaktadır. Öte yandan sanatın öğretilmeyeceği, yalnızca sanat terimlerinin öğretilebileceği ifade edilmektedir (Gökbulut, 2002).

Sanat öğretiminde kuram ve uygulamanın birlikte yürütülmesi gerektiği savunulmaktadır. Sanat öğretiminin başında verilen kuramsal bilgiler, teknikler ve buna bağlı gerçekleşen deneysel çabalar sanatsal öğrenmenin kalıcılığını mümkün kılmaktadır (Artut, 2004: 92). Fotoğrafçılık eğitiminde becerilerin kazandırılmasının yanında öğrenenlerin görsel okur yazarlık becerilerini de edinmesi ve öğrenme çıktılarının buna göre hazırlanması gerekmektedir (Abrahmov ve Ronen, 2008). Davidson’a (1992) göre

fotoğraf müfredatı sanat eğitiminin dört bileşenini içermelidir: Estetik Algı, Yaratıcı İfade, Sanat Mirası ve Estetik Değer.

Fotoğraf eğitiminde sözel bilgiler ve zihinsel becerilerin yanında uygulama becerilerinin kazandırılması da gerekmektedir. Davidson (1992) tez çalışmasının sonucunda görsel sanat öğrenme çıktılarını içeren fotoğrafçılık eğitimi için öğretim programı örnekleri sunmuştur. Kurumlara ya da araştırmacılara rehberlik edebilecek bu öğretim programları farklı yaş düzeylerine göre planlanmıştır. Hazırlanan bu öğretim programlarında da bilgi ve uygulama yeterlilikleri birlikte kazandırılmaya çalışılmıştır.

Sanat atölyelerinde verilen sanat eğitimleri incelendiğinde belirgin bir eğitim modeliyle karşılaşılmamasına rağmen usta-çırak ilişkisinin pratiğe dayalı bir yöntem olmasından dolayı “üretirken öğrenme” ya da “öğrenirken üretme”nin gerçekleştiğinden söz edilebilmektedir (İnce, 2002). Cross’un (2014) makalesinde de ifade ettiği gibi öğrencilerin profesyonel fotoğrafçılarla etkileşime geçmeleri, çektikleri fotoğraflar üzerinde görüşlerini karşılıklı paylaşımları öğrencileri hem daha katılımcı kılmakta hem de sahip oldukları estetik özellikler konusunda motive etmektedir.

Spero (1988) yaptığı doktora tez çalışmasında, amatör fotoğrafçıların fotoğrafçılık becerilerini kazanabilme süreçlerini görüşmelerle tespit etmeye çalışmıştır. Araştırmacıya göre usta-çırak ilişkisi sayesinde uygulama becerilerin kazandırılması daha kolay olabilmektedir. Ancak uzaktan eğitimde uygulama becerilerinin kazandırılması sorunu bu yönetime göre oldukça zor gerçekleşmektedir. Fotoğraf eğitimi tarihsel olarak incelendiğinde çırağın ustadan, asistanın profesyonelden ya da arkadaşın arkadaşından öğrendiği görülmektedir.

Fotoğrafçılık eğitiminde bir yüzyılı aşkın zamanda gerçekleştirilen yenilikler, günümüzde sanat dünyasının merkezine yerleşmesi sayesinde açıkça anlaşılabilir bir niteliğe bürünmüştür. Oysa fotoğraf eğitimi tarihine bakıldığında, yalnızca sergiye dayalı model dışında da birçok alternatif sunulmasına rağmen, günümüzde ileri düzey fotoğraf sanatı uygulamasında en geçerli başarı ölçütü olarak öğrenciler ve eğitim fakülteleri için sergileme ön plana çıkmaktadır. Bu alternatiflerin bazıları zengin geleneklere sahip olmakla birlikte, bazıları yeni gelişen teknoloji sayesinde ortaya çıkmaktadır. Fotoğraf kitapları, çalışma gruplarıyla oluşturulan fotoğraf projeleri, etkileşimli DVD’ler, çevrim içi web tabanlı fotoğraf platformları ve çevrim içi galeriler bu yeni alternatiflerden yalnızca birkaç tanesidir (Francisco, 2007).

Sadece teknik bilgi vermenin yeterli olmadığı fotoğrafçılık eğitimi; aktif bir katılım

gerektirmektedir. Özellikle internetin yaygın kullanımıyla ve öğrencilerin genç kuşaklardan olmaları nedeniyle yeni biçimler kazanmakta ya da kazanmak durumunda kalmaktadır (Newbury, 2009). İnternete dayalı uzaktan eğitim olanakları günümüzde daha erişilebilir hale gelmiştir.

Chuang (2005) yaptığı doktora tez çalışmasında, Tayvan’da sanat lisans programında yer alan öğrencilerin fotoğraf derslerinde öğretim elemanının öğretme yöntemlerinin, öğrencilerin fotoğraf yorumlamalarına etkisini araştırmıştır. Tez çalışmasının öğrencilerin öğrenme biçimlerinin bulunduğu alanyazın bölümünde, “Yetişkin Öğrenme”, “Bilişsel Öğrenme Kuramı” ve “Sosyal Öğrenme Kuramı” başlıklarına yer ayırmıştır. Özellikle Bilişsel Öğrenme Kuramı bölümünde çok sayıda kuramcından aldığı tanımlarla sanat eğitimi ilişkilendirmiştir. Kuramcılardan Parsons’ın önerdiği bilişsel yaklaşım, sanat eğitiminde uzun süre etkisini korumuştur. Kuramcılardan bir diğeri olan Smith de idrakı algıdan daha fazla açıklamıştır. İdrak, arka planında anlayış ve beceriler bulunan yorumlamayı kapsar. Her iki kuramcıya göre de bir sanat eserini anlayabilmeleri için izleyicilerin ön bilgi, beceri ve anlamlı yorumlamalarını yansıtarak kendi anlamlarını oluşturmaları gerekmektedir (Chuang, 2005: 35).

Diğer sanat dallarında olduğu gibi fotoğraf eğitiminde de alanın terimlerinin öğretilmesi, fotoğraf eğitiminin temelini oluşturmaktadır. Psikoloji kökenli öğrenme yaklaşımları incelendiğinde bilişsel yaklaşımın alanın terimlerinin kazandırılmasına olanak sağladığı görülmektedir. Öğrenmeyi yalnızca gözlenebilen davranışların değişimi olarak gören davranışçı öğrenme modelini reddeden bilişsel öğrenme yaklaşımına göre öğrenme, zihinsel yapı ve süreçlerdeki değişimler ile zihin haritaları ve şemaların gelişimi biçiminde ele alınmaktadır (Tusting ve Barton, 2011).

Bloom ve arkadaşları (1956) tarafından beklenen öğrenme çıktıları bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olmak üzere üç alanda sınıflandırılmıştır. Bilişsel alan, bilginin nasıl kavrandığı, bilginin hatırlanması, entelektüel yeteneklerin geliştirilmesi ile ilgili amaçlarla ilgiliyken, duyuşsal alan daha çok ilgi, tutum ve değerlerde değişiklikler ile ilgilenebilir. Bu alanlardan üçüncüsü ise psiko-motor (devinimsel alan) becerilerinden oluşan alandır ki bu tez çalışmasının konusunu oluşturan fotoğrafçılık eğitiminde uygulama becerilerinin kazandırılması ile doğrudan ilgilidir (Bloom vd., 1956). Erman (2008)’a göre alanlar bazında Bloom Taksonomisi’nin düzeyleri Tablo-2’deki gibidir. Her düzeyin gerçekleşebilmesi için önceki adımlarının da kazandırılmış olması gerekmektedir.

Tablo 2: Bloom Taksonomisi'nin Düzeyleri

Bilişsel Öğrenmeler	Duyuşsal Öğrenmeler	Psiko-Motor Öğrenmeler
1. Bilgi	1. Alma	1. Algılama (Yorumlama)
2. Kavrama	2. Tepkide bulunma	2. Kuruluş (Hazırlanma)
3. Uygulama	3. Değer verme	3. Kılavuz denetiminde yapma
4. Analiz	4. Örgütlenme	4. Mekanizma (Alışkanlık)
5. Sentez	5. Bir değer ya da değerler bütünüyle nitelenmişlik	5. Karmaşık Dışa Vuruk Faaliyet
6. Değerlendirme		6. Uyarılama (Değiştirme)
		7. Yaratma

Güncelliğini 2000'li yılların başına kadar koruyan Bloom Taksonomisi, Anderson ve Krathwohl'un çalışmalarıyla çağın getirdiği ihtiyaçlar göz önüne alınarak yeniden düzenlenmiştir. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre dört farklı bilgi boyutu altı bilişsel süreç boyutu ile ilişkilendirilmektedir. Bu matris Tablo 3'te verilmektedir (Krathwohl, 2002).

Tablo 3: Yenilenmiş Bloom Taksonomisi

Bilgi Boyutu	Bilişsel Süreç Boyutu					
	1. Hatırlama	2. Anlama	3. Uygulama	4. Analiz Etme	5. Değerlendirme	6. Yaratma
A. Olgusal Bilgi (Öğrencilerin bir konuyla tanışması ya da bu konu içindeki problemleri çözmesi için bilmesi gereken temel öğeler)						
B. Kavramsal Bilgi (Birlikte çalışabilmelerini sağlayan daha geniş bir yapı içindeki temel unsurlar arasındaki ilişkiler)						
C. İşlemsel Bilgi (Bir şeyin nasıl yapılacağı, araştırma yöntemleri ve becerilerin, işlemsel süreçlerin, teknikler ve yöntemlerin kullanılacağı alanlar için ölçütler)						
D. Üstbilişsel Bilgi (Kişinin kendi bilişi hakkındaki bilgisi)						

Orijinal Bloom Taksonomisi'nde bilişsel adımlarda "değerlendirme" olarak adlandırılan adımın "yaratma" olarak değiştiği görülmektedir. Bu aşamada öğrencinin önceki öğrenme deneyimleri ile zihinsel olarak bazı parçaları bir araya getirerek daha önce var olmayan yeni bir ürün üretmesi beklenmektedir. Yaratma aşaması, oluşturma, planlama ve üretme alt kategorilerinden oluşmaktadır (Anderson ve Krathwohl, 2001).

Gagne ise bilişsel öğrenme kuramına göre sınıflandırdığı öğrenme çıktılarını aşağıdaki başlıklar altında toplamaktadır (Gagne, 1984)

- 1) Sözel Bilgiler
- 2) Zihinsel Beceriler
- 3) Tutumlar
- 4) Psiko-Motor Beceriler
- 5) Bilişsel Stratejiler

Gagne, yeni bir bilgi öğrenilirken ön bilgi, beceri ve kapasitelerin de kullanıldığını, bu nedenle öğrenmenin ilerlemeci olduğunu savunmaktadır. Bununla birlikte, belli bir alanda uzmanlaşmanın sağlanması için görevi daha küçük beceri öğelerine bölerek “öğrenme hiyerarşisi” yaratılması gerektiğini ifade etmektedir (Tusting ve Barton, 2011).

Miller ve Dollard’ın 1940’larda başladığı çalışmalar Bandura’nın Sosyal Öğrenme Kuramının temellerini oluşturmaktadır (Tusting ve Barton, 2011). Chuang’ın (2005) tez çalışmasında da üzerinde durulan Sosyal Öğrenme Kuramına göre bireyler kendi kendilerine öğrenmekten çok etkileşim ve iletişim kurabildikleri ebeveynler, kardeşler, öğretmenler ve akranlarından öğrenmektedirler. Öğrenmenin sosyal doğasının farkında olan kuramcılardan biri de Vygotsky’dir. Vygotsky, aynı zamanda sosyal etkileşimin bilişsel gelişimin temeli olduğunu savunmaktadır (Daniels, 2001). Sosyal öğrenme kuramında önemli bir yere sahip olan kültürel farklılıkların da Chuang’ın tez çalışmasında fotoğraf yorumlayabilmek için kritik bir öneme sahip olduğu belirtilmektedir (Chuang, 2005).

Partin-Harding (2011) teknoloji yardımıyla, üniversite seviyesindeki fotoğrafçılık derslerinin geliştirilmesine yönelik stratejileri belirlemeye çalıştığı yüksek lisans tezinde dijital yerliler (Y Kuşağı) olarak da adlandırılan öğrenenlerin yapısını özetlemiştir. Teknoloji sayesinde bilgiye kolaylıkla erişebildiklerini, kendi kendilerine öğrenmeyi tercih ettiklerini ve yeni bir şeyi öğrenmek istediklerinde okumadıklarını, internette video izleyerek öğrenmeyi deneyimlediklerini belirtmektedir.

Fotoğraf eğitiminde yeni öğretim teknik ve yöntemlerinin kullanılması gerekmektedir. Akademisyenlerin yeni yöntem ve teknikleri ile sektördeki gelişmeleri yakalayabilmeleri sağlanmalıdır. Bunun için eğitim kurumları tarafından akademisyenlere yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenebilir (Kaya, 2010). Öğretim

elemanları bu tür eksikliklerini gidermek ve güncel gelişmeleri yakalamak için kitlesel açık çevrim içi dersler sayesinde dünyanın herhangi bir üniversitesinden yeni öğretim yöntem ve teknikleriyle uzaktan ders alabilmektedir.

Siemens'a göre eğitim ihtiyacını karşılamaya çalışan dijital yerliler (Y Kuşağı), sosyal etkileşimle öğrenmeyi birleştirebilmek için internetin nasıl kullanılacağını bilmektedirler. Partin-Harding (2011) tez çalışmasında, fotoğrafçılık derslerinin geliştirilmesi üzerine yaptığı araştırmayı George Siemens'ın geliştiricisi olduğu Bağlantıcılık (Connectivism) ve Jean Piaget tarafından geliştirilen Yapılandırmacılık (Constructivism) kuramlarına dayandırmaktadır. (Partin-Harding, 2011). Yapılandırmacı yaklaşımda anlam bireyseldir; bu nedenle öğrenenlerin kendi anlamını kendisinin oluşturması beklenmektedir. Bağlantıcılık kuramında ise öğrenme dağıtık bir ağ içinde toplumsaldır; teknoloji ile desteklenmektedir ve örüntülerin farkına vararak bunları anlamlandırma olarak tanımlanmaktadır (Ozan, 2009).

Fotoğraf eğitimi alanının temel terimlerinin kazandırılması düzeyinde ve geleneksel yöntemlerle sunulacak ise bilişsel öğrenme kuramına dayandırılabilir. Öğrenenlerin dijital yerliler olduğu düşünüldüğünde öğrenme ortamı tasarlanırken, kısa sürede bilgiye ulaşmak isteyebilecekleri, video, illüstrasyon, grafik ve 3B animasyonları tercih edebilecekleri, akranlarıyla her an iletişim kurmayı isteyebilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Abrahmov ve Ronen (2008)'in çalışmasında kampüste yüz yüze gerçekleştirilen fotoğrafçılık dersine destek amacıyla verilen çevrim içi ödevlerin bulunduğu, fotoğrafların öğrenen analizi, akran ve editör değerlendirilmesinden geçirildiği bir e-portfolio benzeri web sitesi kullanılmaktadır. Kampüste verilen uygulamalı eğitim ile birlikte fotoğraf okuma etkinliklerinin çevrim içi gerçekleşmesi sağlanmaktadır. Web sitesi üzerinde çevrim içi gerçekleştirilen bu uygulamanın sonunda bütün öğrenenler uygulamanın etkili olduğunu ve fotoğraf okuma becerilerine katkı sağladığını belirtmiştir.

Wiley, Webb, Weston ve Tonks (2017), Mountain Heights Academy'de 2011-2012 öğretim yılında verilen Sayısal Fotoğrafçılık dersinde öğrencilerin fotoğraf çekerek derse katkıda bulundukları bir araştırma yürütmüşlerdir. Bu çalışmada öğrencilerden çektikleri fotoğrafları Creative Commons lisanslı olarak yüklemeleri istenmiştir. Yüklenen fotoğraflar ders kapsamında değerlendirilmiş ve öne çıkan fotoğraflar aynı dersin sonraki yıllarında örnek fotoğraflar derse OER (ing: Open Educational Resources, tr: Açık Eğitsel Kaynaklar) olarak eklenmiştir. Yine öğrencilerden derse eğitici videolar

çekmeleri istenmiştir. Bu ödevleri yapan öğrencilere ek not verilerek öğrenciler teşvik edilmiştir. Fotoğrafları ve hazırladıkları eğitim videoları öne çıkan öğrenciler bir sonraki yıl “Öğretim Elemanı Asistanı” olarak görevlendirilmiştir. Uygulamanın dördüncü yılında gerçekleştirilen t-testi ile öğrenci başarılarında olumlu yönde anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Mesleki alan ve sektör ihtiyaçları doğrultusunda eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir. Yükseköğretim düzeyinde verilen fotoğraf eğitiminin sektörün ve bölgesel ihtiyaçların üzerinde olduğu görülmektedir (Kaya, 2010). Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde fotoğraf alanında 6’sı devlet, 4’ü vakıf ve 1’i KKTC’de yer almak üzere 11 Ön Lisans programı (vakıf üniversitelerin bursluluk seçenekleri ile birlikte) yer almaktadır. Fotoğraf lisans programı 2’si devlet üniversitesi olmak üzere 4 lisans programı ile fotoğraf ve video lisans programı 2 devlet üniversitesinde yer alan program yerleştirme sınavında tercih edilebilmektedir. Örgün programların yanı sıra Anadolu Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakülteleri bünyesinde Fotoğrafçılık ve Kameramanlık programları yer almaktadır (ÖSYM, 2019; YÖK Atlas, 2021).

Fotoğraf eğitimin yükseköğretim düzeyinde verilmesi sektörün ara eleman talebini karşılamada yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle fotoğraf eğitiminin mesleki ortaöğretim düzeyinde de verilmesi gerekmektedir (Kaya, 2010). 2021 güncel verilerine göre Türkiye’de 2 Çok Programlı Anadolu Lisesi ile 96 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin altında “Fotoğraf” programı bulunmaktadır (MEB, 2021). Kutluca (2016), Ankara ilinde bulunan 10 mesleki ortaöğretim kurumunda yer alan Temel Fotoğraf Dersi öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmanın sonunda Temel Fotoğraf dersinin günümüz ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde güncellenmesi gerektiğini ve teorik bilgilerin kalıcı olabilmesi için uygulama çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Örgün eğitim kurumlarının yanı sıra fotoğraf dernekleri de bulunmaktadır. Yayın çıkartmak, gösteriler ve söyleşiler düzenlemek, fotoğraf yarışmaları ve sergiler organize etmek fotoğraf derneklerinin temel görevlerinden bazılarıdır. Bunların yanında derneklerin temel görevlerinden biri de fotoğrafla ilgili eğitim vermek ve atölyeler düzenlemektir. Türkiye’de yaşam boyu eğitim olanağı sağlayan 131 fotoğraf derneği bulunmaktadır (Kızıl, 2007; TFSF, 2017).

Kızıl’ın 3 fotoğraf derneğinin (FOTO-FORUM, İFSAK ve İFOD) 85 üyesiyle yapmış olduğu araştırmada fotoğraf eğitimi nerelerde verilir sorusuna %36,5 oranı ile

katılımcıların büyük çoğunluğu üniversite cevabını vermiştir (Kızıl, 2007). Ön Lisans düzeyinde fotoğraf eğitimi veren üniversitelerden taban puan türlerine göre yerleşme puanı en yüksek olan İstanbul Aydın Üniversitesi (Tam Burslu) Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı incelendiğinde Fotoğrafçılık ve Kameramanlık alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgilerini kullanan, tasarım ve üretim için, görebilen, düşünebilen ve pratik zekâya sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflediği görülmektedir. İstanbul Aydın Üniversitesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programının bilgi, beceri, kişisel ve mesleki yetkinlikler olarak üç bölümde verilen öğrenme çıktılarını (EK-7) kazandırmak için ders ve ödev dışında proje hazırlama, uygulama, yerinde uygulama ve teknik gezi gibi öğrenme-öğretme yöntemleri kullanılmaktadır (İstanbul Aydın Üniversitesi, 2022). Başkent Üniversitesi (Tam Burslu) Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı öğrenme çıktıları (EK-8) incelendiğinde öğrencilerin farklı sorunlara ve ihtiyaçlara yönelik etkili durağan (fotoğraf) ve hareketli (video) görüntüler çekebilmesi beklenmektedir. Programda bulunan kuramsal dersler, laboratuvar çalışmaları ve uygulamalı çalışmaların ölçme ve değerlendirmeleri ise sınav, ev ödevi, proje ve saha çalışması şeklinde yapılmaktadır (Başkent Üniversitesi, 2022).

Partin-Harding'in (2011) ABD'nin Ohio eyaletinde uzmanlarla gerçekleştirdiği odak grup çalışmalarının sonunda fotoğrafçılık derslerinde kullanılabilecek teknolojinin yaratıcı uyumuna yönelik ideal stratejilerin yer aldığı bir kontrol listesi oluşturmuştur. Partin-Harding'in tez çalışmasında 2 yıllık fotoğrafçılık ön lisans programlarının öğrenme çıktılarını alanyazın taraması ve uzman görüşleriyle belirlemiştir. Ortaya çıkan bu öğrenme çıktıları Türkiye'deki ön lisans programlarından örnek olarak seçilen İstanbul Aydın Üniversitesi ve Başkent Üniversitesinin öğrenme çıktılarıyla örtüşmektedir. Partin-Harding'in (2011) hazırladığı kontrol listesinde, sözel bilgi ve uygulama becerilerini kazandırabilecek öğretim hedeflerine yer verilmektedir:

1. Kamera ve objektifin mekaniklerini doğru bir şekilde idare edebilecek becerileri öğretin:

- Doğru pozlama
- Ölçme yöntemleri
- Diyafram kontrolü ile alan derinliği
- Örtücü hız kontrolleriyle hareket

2. Öğrencilere problem çözme becerileri geliştirmede yardımcı olun:
 - Görüntülerin, histogramların ve negatiflerin etkili bir şekilde değerlendirilmesi.
 - Çekim, geliştirme ve basımın düzeltici eylemi.
3. Öğrencinin eleştirel düşünme, yazma ve konuşma kapasitesini geliştirin:
 - Fotoğrafları görsel düzenleme, içerik ve teknik beceri açısından analiz edin ve yorumlayın.
 - Öğrencilerin eserlerini, fikir verme ve kişisel gelişim için özenli ve yapıcı geribildirim sağlayacak şekilde değerlendirin.
4. Öğrencilere fotoğraf ve fotoğrafçılık tarihini öğretin:
 - Önemli olaylar ve insanlar
 - Teknik gelişmeler
 - Görüntüleri sosyal, politik ve kültürel bağlamda yorumlama
5. Öğrencilerin becerilerini içerikle ilişkili terimleri etkili şekilde iletecek görsel tasarlayabilecek şekilde geliştirin:
 - Görsel Düzenleme
 - Renk
 - Perspektif
 - Aydınlatma
6. Öğrencinin sanatsal ifade ve kişisel gelişimindeki ilerlemesini genişletin:
 - Yaratıcı bir ses formüle et
 - Teknik becerileri geliştirin
 - Detaylara dikkat eden bir göz geliştirin
 - Portfolyo ve mesleki gelişim

Fotoğraf eğitiminde öğretim hedefleri çeşitli kaynaklarda farklılıklar içeriyor olsa da (Abrahmov ve Ronen, 2008; Albayat, 2011; Anadolu Üniversitesi, 2022; Davidson, 1992; Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2016a, 2016b), bu tez çalışmasında Partin-Harding

(2011)'in derlediği maddeler göz önüne alınmıştır. Teknik bilgi ve içerik, öğrenenlere teorik olarak verilebiliyor olsa da fotoğrafçının estetik ve sanat yönünün gelişmesi için uygulama yapması gerektiği bu kaynaklarda yer alan öğretim hedeflerinden de anlaşılmaktadır.

Aynı şekilde hem yaygın eğitimde hem de örgün eğitimde kaynak olarak kullanılabilen temel kaynaklar incelendiğinde aşağıda belirtilen maddelerin ortak başlıklar olarak yer aldığı görülmektedir (Kanburoğlu, 2002; Kasım, 2003; Kılıç, 2008; Sütüoğlu, 2013):

- 1) Fotoğraf Tarihi
- 2) Fotoğraf Makineleri
- 3) Işık
- 4) Pozlama (Diyafram – Örtücü – ASA)
- 5) Kontrol Sistemleri (Netleme – Alan Derinliği)
- 6) Yardımcı Malzemeler (Filtreler – Flaşlar)
- 7) Film Banyosu ve Kart Baskısı / Sayısal Fotoğraf İşleme
- 8) Görsel Düzenleme

2.2.1. Uzaktan Eğitim Modeliyle Fotoğrafçılık Eğitiminde Örnek Uygulamalar

Bu başlıkta internetin yaygınlaşmasıyla birlikte ortaya çıkan çevrim içi uzaktan eğitim modeliyle verilen fotoğrafçılık eğitiminde örnek uygulamalara yer verilmiştir.

New York Fotoğraf Enstitüsü (NYIP), fotoğraf ve sanat bilimi eğitimi amacıyla 1910 yılında kurulmuştur. Kuruluşunda satılan fotoğraf makinesi ve ekipmanlarının nasıl kullanılacağını müşterilerine öğretme amacı taşımaktadır. New York dışında Chicago ve Brooklyn’de şube açan Enstitü, 1930 ve 1940’lı yıllarda çok sayıda fotoğrafçı ve kameraman yetiştirmiştir.

Uluslararası akreditasyon kuruluşlarından “National Home Study Council”, sonraki adıyla “Distance Education Accrediting Commission”, New York Fotoğraf Enstitüsü’nü 1956 yılında akredite etmiştir. 1975 yılında ise Enstitü, bütün şubelerini kapatarak tamamen uzaktan eğitime geçmiştir. Enstitü, 2014 yılında Bestonlinecolleges.org sitesi tarafından “En İyi Çevrim İçi Fotoğraf Okulu” ünvanını almıştır.

New York Fotoğraf Enstitüsü’nde yer alan uzaktan eğitim yoluyla verilen dersler aşağıda listelenmektedir:

- Profesyonel Fotoğrafçılık Kursu
- Dijital Fotoğrafçılığın Temelleri
- Portre Fotoğrafçılığı Kursu
- Fotoğrafçılar İçin Photoshop
- Düğün Fotoğrafçılığı Kursu
- Basın Fotoğrafçılığı Kursu
- Seyahat Fotoğrafçılığı Kursu
- Doğa ve Manzara Fotoğrafçılığı Kursu
- Video Yapımı Kursu
- Fotoğrafçılar İçin İşletme

Dersler, metin ve görseller içeren anlatımların yanı sıra ağırlıklı olarak video içerikler üzerine kurulmuştur. Örneğin “Profesyonel Fotoğrafçılık Dersi” kapsamında 15 saatten fazla süren videolar ders anlatımı için kullanılmaktadır. Ünite sonu testleri ve ünite fotoğraf projeleri ise derslerde kullanılan ölçme değerlendirme araçlarıdır. Proje sonunda öğrenci tarafından çekilen fotoğrafların sisteme yüklenmesi beklenmektedir. Öğreticiler dışında her öğrenciye atanan danışmanlar bulunmaktadır.

24 Ekim 2006 tarihinde açılan NYIP Youtube kanalı 7280 abonesi ile 484.593 görüntülemeye sahiptir. Herkese açık, ücretsiz olan ve fotoğraf hakkında ipuçlarının verildiği 80 videonun her birinin 60 saniyeden kısa olmasına dikkat edilmektedir.

Alanyazına bakıldığında en köklü uygulama olarak bilinen NYIP dışında 21. yüzyılın başlarında bu tür uygulamaların çeşitliliğin artmış olduğu görülmektedir.

Burma (2012) çalışmasında sanat eğitimi veren fakültelerin yöneticileriyle görüşme gerçekleştirerek sanat eğitiminde uzaktan eğitimi kullanımına yönelik algılarını tespit etmeye çalışmıştır. Burma, sanat eğitiminde uzaktan eğitim yönteminin olanaklarından söz ederken web, öğrenme yönetim sistemleri ve hatta Second Life sanal dünyasına kadar çeşitli örnekler vermiştir. Çalışmada sanat eğitiminde teknoloji kullanımı ve olası faydaları üzerinde de durulmaktadır.

Albayat (2011) yaptığı doktora tez çalışmasında uzaktan fotoğrafçılık eğitimi hakkında ulaşılabilir dokuz e-öğrenme kaynağı seçmiştir. Bunlar; Photonet Web Sitesi, Foto Info Web Sitesi, Norman Koren Web Sitesi, Professional photography CD’si, Photonhead Web Sitesi, Kodak Web Sitesi, Photo Interactive Web Sitesi, Virtual Studio CD’si ve Liquid Sculpture Web Sitesidir. Bu e-öğrenme kaynaklarının güçlü ve zayıf

yönleri saptanarak genel tasarım etkenleri, pedagojik etkenler, kullanılan çoklu ortam ve öğrenme deneyimleri, çoklu ortam bileşenlerinin etkililiği ve genel değerlendirme skorlarından oluşan değerlendirme anketi öğrencilere uygulanmıştır. Bu değerlendirme anketi ile araştırmada kullanılan diğer anket ve öğretmenlerle gerçekleştirilen nitel görüşmeler sonucunda ASSURE öğretim tasarımı modeli kullanılarak Çoklu Ortam Fotoğraf Eğitimi modeli ortaya konmuştur.

İnternetin yaygınlaşmasıyla bilgiye erişim kolaylaşmıştır. Eğitim paradigmasındaki değişim ise öğretme merkezli yaklaşımdan öğrenme merkezli yaklaşıma doğru kaymıştır. Yaşam boyu öğrenmeye olanak sağlayan açık ders malzemeleri (ing: OER) ve Kitlese Açık Çevrim İçi Dersler (KAÇD, ing:MOOCs) bu paradigma değişikliğiyle birlikte ortaya çıkmıştır. George Siemens ve Stephen Downes 2008 yılında ilk KAÇD’i bağlantıcılık kuramı üzerine yapılandırmıştır (Downes, 2012). En çok bilinen Kitlese Açık Çevrim İçi Dersler örneklerinden bazıları Coursera, Udemy, edX, Khan Academy ve Future Learn olarak belirtilebilir. Türkiye’den de 10 kategoride toplam 120 dersin katılımcılara sunulduğu, Anadolu Üniversitesi girişimi olan AKADEMA bu örneklerle dâhil edilebilmektedir (Akadema, 2021).

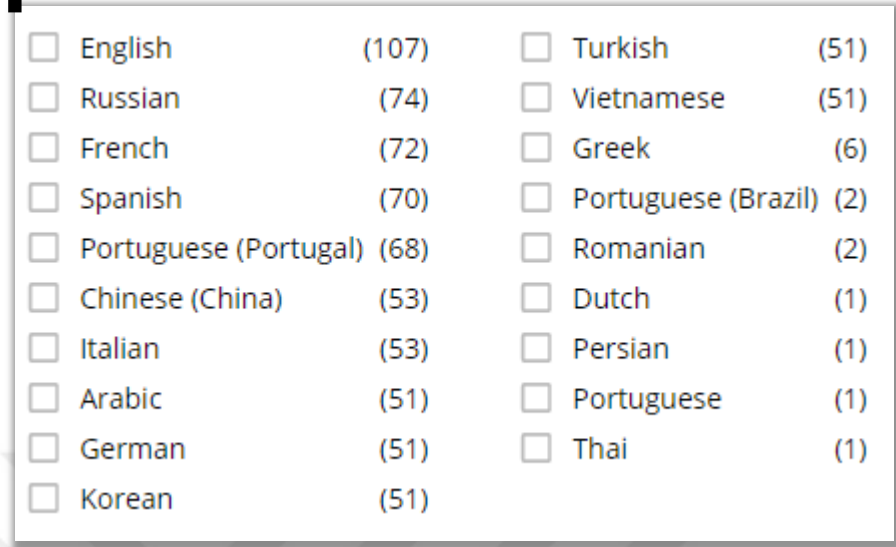
KAÇD platformlarından en yaygın üç platformun yıllara göre üye sayılarına (Bkz. Tablo-4) bakıldığında örgün eğitimi olumsuz etkileyen Covid-19 salgını döneminde (2020-2021) hızlı bir artış görülmektedir (ClassCentral, 2022)

Tablo 4: KAÇD Platformlarının Yıllara Göre Üye Sayısı

	2017	2018	2019	2020	2021
Coursera	30 milyon	37 milyon	45 milyon	76 milyon	97 milyon
edX	14 milyon	18 milyon	24 milyon	35 milyon	42 milyon
FutureLearn	7,1 milyon	8,7 milyon	10 milyon	14 milyon	17 milyon

Coursera 200’den fazla üniversite ve şirketle ortaklık yürütmektedir. Coursera’da sadece “Photography” terimiyle arama yapıldığında ilgili 113 sonuç (78 ders, 24 rehberli proje ve 11 uzmanlaşma) görülmektedir. Gelen sonuçların çoğu bir üniversite tarafından hazırlanan dersler olsa da Modern Sanat Müzesi gibi kurumların da dersleri yer almaktadır. Coursera’da fotoğrafla ilgili 113 sonucun altyazı dil desteği incelendiğinde

107 İngilizce, 74 Rusça, 72 Fransızca ve 51 Türkçe dil desteği bulunan ders olduğu görülmektedir (bkz. Şekil-1) (Coursera, 2021).

☐ English	(107)	☐ Turkish	(51)
☐ Russian	(74)	☐ Vietnamese	(51)
☐ French	(72)	☐ Greek	(6)
☐ Spanish	(70)	☐ Portuguese (Brazil)	(2)
☐ Portuguese (Portugal)	(68)	☐ Romanian	(2)
☐ Chinese (China)	(53)	☐ Dutch	(1)
☐ Italian	(53)	☐ Persian	(1)
☐ Arabic	(51)	☐ Portuguese	(1)
☐ German	(51)	☐ Thai	(1)
☐ Korean	(51)		

Şekil 1: Coursera’da yer alan fotoğrafla ilgili derslerin dil desteği dağılımı

Katılımcıların tamamen ücretsiz olarak kaydolabildiği bu kitlesel açık çevrim içi derslerin bir kısmında ders tamamlandıktan sonra uzmanlık belgesi alınmak istendiğinde ücret istenebilmektedir.

Coursera’da gerçekleştirilen arama sonucunda gelen ilk ders, Michigan State University tarafından hazırlanan ve 202.100 kişinin kayıtlı olduğu “Cameras, Exposure, and Photography” dersidir. Dersin içeriği incelendiğinde sıklıkla kullanılan öğrenme malzemelerinin video (5 saat 54 dk), okuma (11 metin) ve kısa sınavlar (14 kısa sınav) şeklinde yer aldığı görülmektedir. Coursera’da yer alan diğer dersler de incelendiğinde videoların yoğun şekilde kullanıldığı görülmektedir (Coursera, 2021).

KAÇD pedagojik bağlamda cMOOCs ve xMOOCs olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. cMOOCs, ağlar arasında informal olarak öğrenmenin gerçekleştiği düşünülen bağlantıcılık kuramı üzerine yapılandırılmaktayken, xMOOCs örnekleri davranışçı yaklaşımla içerik tabanlı olarak hazırlanmaktadır (Yuan ve Powell, 2013).

xMOOCs platformu örneği olan Coursera gibi KAÇD’lerde değerlendirme kısa sınavlarla yapılırken, cMOOCs örneklerinde öğreticinin yol gösterici ve değerlendirici rollerinin ağırlıkta olduğu ödev ve proje ile değerlendirme tercih edilmektedir.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesine bağlı olarak 2009 yılında öğrenci

almaya başlayan Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı, fotoğrafçı ve kameraman diye tanımlanan meslek grubunun mesleki yeterliğine yönelik bilgileri ve hazırlıkları içermektedir. Programda uzaktan eğitim yöntemine göre hazırlanmış ders kitaplarıyla birlikte öğrenmenin pekişmesi amacıyla e-öğrenme malzemeleri yer almaktadır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı, fotoğrafçılık ve kameramanlık alanlarında çalışanların gelişimlerine destek olmayı amaçlamaktadır. Program aynı zamanda bu alanlarda, basın-yayın sektöründe, televizyon kanallarında, film stüdyolarında ve reklamcılık sektöründe istihdam olanakları sağlamayı amaçlamaktadır. Mezunların şehirlerindeki fotoğraf derneklerine üye olabilmeleri, sergiler açabilmeleri, çalıştaylara, fotoğraf sergilerine ve düzenlenen yarışmalara katılabilmeleri beklenmektedir. (Anadolu Üniversitesi, 2022).

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, temel eğitim malzemesi olarak kullandığı ders kitabının (pdf) yanında öğrenciye sesli kitap, ders özeti, yaprak testler vb. e-öğrenme malzemeleri sunmaktadır. Sunulan e-öğrenme olanaklarına rağmen programın yapısında uygulama yeterliliğinin gelişmesine yönelik eksiklik bulunmaktadır. Oysa alanyazına bakıldığında uzaktan eğitim yoluyla verilen fotoğrafçılık eğitiminde e-öğrenme ortamlarının uygulama yeterliliği kazandırmak amacıyla da kullanıldığı görülmektedir (Albayat, 2011; Burma, 2012; Francisco, 2007).

Bu araştırmada sadece sözel bilgilerin değil aynı zamanda uygulama yeterliliğinin de kazandırılacağı uygulayıcı topluluğu bağlamında tasarlanan e-öğrenme ortamının uzaktan fotoğrafçılık eğitiminde uygulama yeterliliğinin kazandırılması sorununa çözüm olması beklenmektedir.

2.3. Uygulayıcı Topluluğu Yaklaşımı

İlk kez Lave ve Wenger tarafından ortaya atılan uygulayıcı topluluğu terimi, öğrenme kontrolünün öğretmenden öğrenciye değiştiği yapılandırmacı paradigmaya dayanmaktadır (Johnson, 2001). Alanyazında "Uygulama Toplulukları" ya da duruma göre "Sanal Uygulama Toplulukları" şeklinde kullanımları da mevcuttur. Yaygın kullanımı ise Uygulayıcı Topluluklar şeklindedir.

Uygulayıcı topluluklarda farklı alanlardan uzmanların, önceden paylaşılmış amaçlar doğrultusunda, belirli sorunlara ortak çözüm bulmak amacıyla bilgi ve becerilerini paylaştıkları ağlar bulunmaktadır. Uygulayıcı toplulukların bu ağlar

sayesinde örtülü bilgiyi açığa çıkararak yenileşme ve gelişme sağladığı görülmektedir. Uygulayıcı topluluklar “ortak bir ilgiyi, birtakım sorunları ya da bir konu hakkında tutkuyu paylaşan ve bu alandaki bilgi ve uzmanlığını sürekli arttırmaya çalışan insanlardan oluşan bir topluluk” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tür toplulukların üç temel bileşeni olduğu belirtilmektedir (Baran, 2016; Lave ve Wenger, 1993; Wenger, McDermott ve Synder, 2002). Bunlar ilgi alanı, topluluk ve uygulamadır:

İlgi Alanı: İlgi alanı, bir uygulayıcı topluluğunda üyeler arasında ortak bir zemin ve kimlik oluşturmaktadır. Tanımlaması iyi yapılmış bir ilgi alanı, topluluk üyeleri arasında ortak bir kimlik oluşturmaktadır. İlgi alanına bağlı kalan topluluk üyeleri ile diğer paydaşların paylaşım yaparak topluluğa katkı sağlamalarına ilgi alanı neden olmaktadır. Topluluğun yapısının bilinmesi, üyelerin yapacağı paylaşımlar ve katılacağı etkinlikler hakkında karar vermelerine imkân sunmaktadır. Bu çalışmada ilgi alanının özellikleri hakkında bilgilendirme ana sayfada ve yönerge sayfalarında katılımcılara yapılmıştır. Hazırlanan çevrim içi uygulama dersinde yapılan paylaşımlar ve gerçekleştirdikleri etkinliklerle ilgili kesin çizgilerle olmasa da topluluğun sınırları belirlenmiştir.

Topluluk: Topluluk üyeleri ilgi duydukları alanla ilgili ortak etkinlikler ve tartışmalara katılmaktadır. Bu üyeler tartışma ortamlarında amaçları doğrultusunda bilgilerini paylaşarak birbirlerine yardım etmekte ve ortak etkinliklerle meşgul olmaktadır. Topluluğun güçlü olması topluluk üyeleri arasındaki ilişkilere, etkileşime ve birbirlerinden öğrenmelerine bağlıdır. Bu çalışmada kurulan toplulukta öğrencilerin sadece uzmanlarla değil aynı zamanda diğer öğrencilerle ve derse kayıtlı olmayıp dışarıdan katılmak isteyenler ile etkileşime girmesi sağlanmıştır. Öğrenci, sanal ortamda kendini yalnız hissetmemiş ve topluluğa yönelik aidiyet duygusu artmıştır.

Uygulama: Uygulayıcı toplulukları ortak ilgi çevresinde bir araya gelen topluluk olmanın yanında üyelerin birbiriyle paylaşımları sonucunda ortak bilgi kaynağı geliştirmektedirler. Bu paylaşımlara örnek olarak deneyim paylaşımı, problemlere çözüm üretmek ve fotoğraf gibi ortak ürünler ortaya çıkarmak verilebilir. Bu tez çalışmasında çevrim içi uygulama dersinde gerçekleştirilen etkinlikler sayesinde öğrenciler birlikte uygulama gerçekleştirebilmiştir ya da birbirlerinin deneyimlerinden faydalanabilmiştir. Topluluk üyelerinin aralarındaki bilgi paylaşımı kendi başına informal bir öğrenme

olanağı yaratmıştır. Tartışma Odaları sayesinde eş zamansız etkileşim kuran katılımcılar birbirlerinin fotoğrafı üzerine yorumlar yaparak öğrenme ve uygulama yeterliği kazandırma konusunda topluluk üyelerine yardımcı olmuştur.

Özkul ve Aydın (2012) tarafından uzaktan eğitim sunum modelleri etkileşime bağlı olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflamaya göre “Yoğun Etkileşimli Öğrenme” modelinde öğrenen-öğrenen etkileşimi önem taşımaktadır. Uygulayıcı topluluğu yaklaşımı göz önüne alınarak hazırlanmış uygulama dersi öğrenen-öğreten ve öğrenen-içerik etkileşimlerinin yanı sıra öğrenen-öğrenen etkileşimini de yoğun şekilde içermektedir.

2.4. Elektronik Portfolyo (e-Portfolyo)

Uygulayıcı Topluluğu Yaklaşımı uzaktan öğrenme ortamlarının tasarımında kullanılabileceği gibi ölçme-değerlendirme araçları için de kullanılabilmektedir. Uzaktan eğitimde yaygın olarak kullanılan ölçme-değerlendirme araçlarından biri de elektronik portfolyo (e-portfolyo)dur. Portfolyo, Amerikan Ulusal Eğitim Derneği tarafından eğitim süreci içinde öğrenenlerin göstermiş oldukları çabayı ve öğrenmelerindeki ilerlemeyle başarı düzeyini gösteren ürünlerden oluşmuş çalışma koleksiyonu olarak tanımlanmaktadır. Teknolojik yeterlilik gerektiriyor olması e-portfolyoyu geleneksel portfolyodan ayırmaktadır. (İşman, 2011). Tez çalışmasında da öğrenenlerin yükledikleri fotoğraflar ile e-portfolyo hazırlanmıştır.

e-Portfolyo, kullanım amaçlarına göre çeşitlere ayrılmaktadır (Stefani, Mason ve Pegler, 2007):

Vitrin Portfolyosu: Kamuya açık ve öğrenci çalışmalarının bir gösteriminin yer aldığı portfolyo çeşididir.

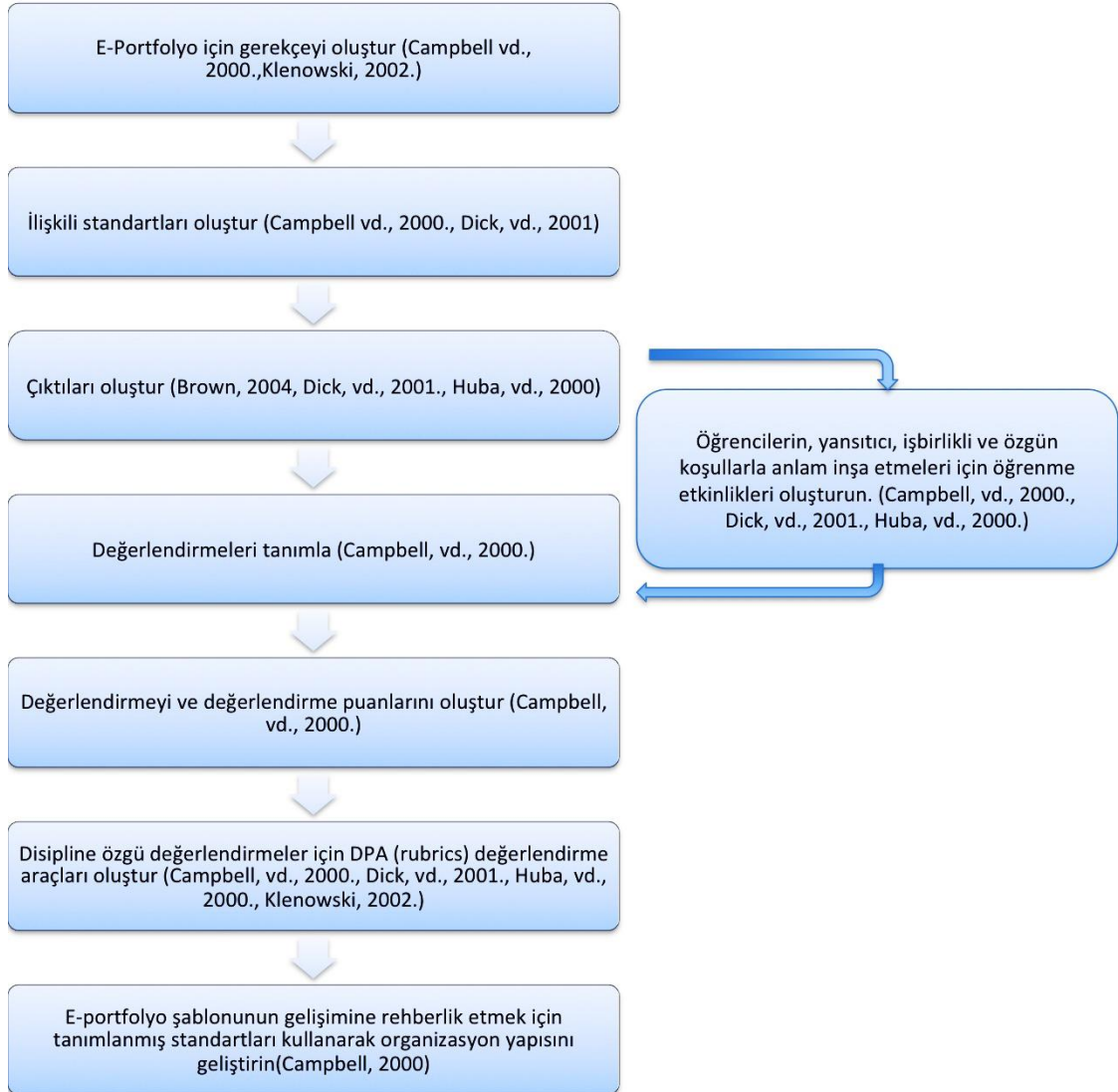
Gelişim Portfolyosu: Devam eden çalışmaları gösteren, öğrencinin gelişim ihtiyaçlarını ve ilerlemesinin görülebildiği portfolyo çeşididir.

Yansıtıcı Portfolyo: Öğrencilerin belli bir zaman aralığında düşüncelerindeki gelişimi ve değişimlerini kendilerinin değerlendirmesini sağlamak için tasarlanmıştır.

Değerlendirme Portfolyosu: Ölçme-Değerlendirme sürecinin parçası olarak kullanılan bir portfolyo çeşididir. Burada belgeler, fotoğraflar ve diğer eserler

değerlendirme amacıyla toplanır, ancak daha sonra başka amaçlar için de kullanılabilirler.

Albert (2006), alanyazınında yer alan e-portfolyo geliştirme aşamalarından yola çıkarak öğrenme ve değerlendirme bileşenlerini içeren yapılandırılmış bir e-portfolyo modelinin çerçevesini Şekil 2’de verildiği gibi ortaya koymaktadır:

Şekil 2: e-Portfolyo Modeli Çerçevesi

Portfolyo değerlendirmelerinde Dereceli Puanlama Anahtarları (DPA - ing:Rubric) kullanılmaktadır. DPA, öğrencilerin ve öğretmenlerin öğrenci çalışmalarındaki güçlü ve zayıf yönlerini gözden geçirmeleri, yansıtıcıları ve yanıt vermeleri için bir platform sağlayarak geri bildirimi görünür hale getirir (Albert, 2006; Mamur ve Özsoy, 2015).

Moskal (2003), dereceli puanlama anahtarı geliştirirken bazı noktalara dikkat

çekmektedir. Bunlar;

a) DPA içindeki ölçütler ile beklenen görev, hedef ve konu ifadeleri açıkça sıralanmalıdır.

b) DPA’da ölçüt takımı, ürün özellikleri ya da gözlenen davranışlar boyutunda ifade edilmelidir.

c) DPA, öğrencilerin anlayacağı açık bir dille yazılmalıdır.

d) DPA, etkinliğin değerini yansıtacak açıklıkta olmalıdır.

e) Puan düzeyleri arasındaki ayrılıklar açık olmalıdır.

f) Ölçüt ifadeleri doğru ve hatasız olmalıdır.

e-Portfolyo kullanımı ile Uygulayıcı Topluluğu yaklaşımını bir arada değerlendiren en kapsamlı çalışma “Avustralya ePortfolyo Projesi - Avustralya’da Üniversite Öğrencilerinin e-Portfolyo Kullanımı: Sürdürülebilir Uygulayıcı Topluluğu Geliştirmek” adını verdikleri projedir. 2005 yılında e-portfolyoların öğrenen hareketliliğini ve yaşam boyu öğrenmeyi desteklemek için kullanılabileceği düşüncesiyle başlayan araştırmaların evrildiği projede, paydaş üniversitelerin ve kurumların örnek olay çalışmalarına yer verilmektedir (Hallam vd., 2009).

Avustralya ePortfolyo Projesi’nin temel amacı Avustralya yüksek öğretimindeki e-portfolyo kullanım düzeyinin incelenmesi olmakla birlikte aşağıdaki altı hedefi de içermektedir. Proje, bu altı hedefi araştırmayı ve Avustralya üniversitelerinde e-portfolyo uygulaması ile ilgili temel konuları incelemeyi amaçlamaktadır (Hallam ve Creagh, 2010):

- Yükseköğretimde ve okullarda özellikle e-portfolyoların geliştirilmesi ile ilgili ulusal ve uluslararası bağlamda bir genel bakış ve analiz sağlamak.
- Farklı yaklaşımlar, amaçlar, hedef kitleler ve altyapı da dahil olmak üzere Avustralya yüksek öğretiminde kullanılan portfolyo türlerini, özellikle e-portfolyoları belgelemek.
- Avustralya eğitiminde geliştirilen yaklaşımlarla ilgili önemli konuları ve Avustralya yüksek öğrenimindeki olası etkilerini belirlemek.
- New England Üniversitesi ve Melbourne Üniversitesi liderliğindeki bir üniversite konsorsiyumu tarafından yürütülen Ulusal Diploma Eki çalışması ile olan potansiyel ilişkiyi incelemek.

- e-Portfolyoların uygulanması ve kullanımı konusunda örnek olabilecek uygulamaların paylaşım yollarını önermek.
- İleride yapılacak çalışmaların destekleneceği alanları tanımlamak ve bunun nasıl başarılacağı konusunda tavsiyelerde bulunmak.

2.5. e-Öğrenme Platformu

Araştırma sorununa çözüm olarak e-öğrenme malzemeleri ile e-portfolyo aracını da barındıran bir e-öğrenme platformunda çevrim içi uygulama dersi geliştirilmiştir. Uygulama dersi hazırlanırken uygulayıcı topluluğu yaklaşımı ve odak grup görüşmesinde uzmanların görüş ve önerileri sonucunda ortaya çıkan tasarım ilkeleri dikkate alınmıştır.

Hazırlanan e-öğrenme platformunun;

- Etkili (Fotoğraf çekme becerisini kazandıran),
- Verimli (Çok fazla zaman, emek ve para harcamadan gerçekleştirilebilecek),
- Çekici (Herkesin zevk alarak katılacağı) ve
- Sürdürülebilir (Devamlılığını koruyabilecek) olması sağlanmıştır.

Ayrıca e-Öğrenme platformu; bilgi düzeyi, beceri düzeyi, değerlendirme ve sosyal etkileşim barındıran 4 temel bileşenden oluşmaktadır.

1. Bilgi Düzeyi: Öğrenciler uzman fotoğrafçılardan gelen bilgilendirici içerik sayesinde portre fotoğrafçılığı ve manzara fotoğrafçılığı konularında teorik bilgi edinebilmiştir.

1.1 Portre Fotoğrafçılığı

1.2 Manzara Fotoğrafçılığı

2. Beceri Düzeyi: Öğrenciler uzman fotoğrafçılardan gelen bilgilendirici içerikte fotoğrafçının portre ya da manzara fotoğrafı çekerken izlediği yolları, ipuçlarını, kendine özgü tekniklerini bulabilmiştir. Her fotoğrafçının kendine özgü hazırladığı yazılarda bu yöntem ve teknikler çeşitlilik sağlamaktadır. Bu sayede öğrencinin verilen ödevdeki fotoğrafları uzmanlardan gelen önerileri göz önünde bulundurarak çekmesi beklenmiştir.

2.1 Portre Fotoğrafçılığı

2.2 Manzara Fotoğrafçılığı

3. Değerlendirme: Her ders için hem rehberlik hem de değerlendirci görevi olan uzmanlar görevlendirilmiştir. Öğrenciler çektiği fotoğraflar arasından istediğini değerlendirme alanına yükleyerek fotoğrafının değerlendiriciler tarafından

değerlendirilmesini istemektedir. Değerlendirme için önceden oluşturulan dereceli puanlama anahtarı (rubrik) ile bütün uzmanlar fotoğrafı değerlendirip not verebilmektedir. Öğrencilerin değerlendiriciler tarafından verilen değerlendirme notları dışarıdan görülememektedir. Çalışmanın devamında halka açık bir şekilde bu çalışma kapsamında ortaya çıkan fotoğrafların sunumu e-Portfolyo bileşeni hazırlanarak sağlanmıştır. Ön tanımı yapılmış değerlendirme ölçütleri ile fotoğraflar uzmanlık şartı aranmaksızın herkes tarafından beğeni tuşu ile değerlendirilebilmektedir. Tez çalışmasında gözlemci rolüyle sitenin, uygulamanın ve e-portfolyo sayfasındaki fotoğrafların değerlendirilmesi sağlanmıştır. Beğenileriyle katkıda bulunanlar doğru pozlama, netlik ve görsel düzenlemeye sahip fotoğrafların toplandığı e-portfolyo sayfalarına erişimi sağlanarak bu konularda bilgilendirilmelidir. Kayıtlı olmayanların sisteme anonim olarak katılması ve değerlendirmede etkin olması araştırmanın yaygın etkisini arttırmaktadır. Aynı şekilde öğrenciler diğer öğrenciler tarafından da notlandırılmalı (100 üzerinden) olarak değerlendirilebilmelidir. Bu şekilde de derse kayıtlı diğer öğrenciler (akran değerlendirmesi) tarafından değerlendirmesi sağlanmaktadır. Tez çalışmasında bu değerlendirme öğrencilerin diğer öğrencileri notlandırması ve yorum yapmasıyla sağlanmıştır.

4. Sosyal Etkileşim: e-Öğrenme platformunu kullanan öğrencilerin diğer öğrencilerle ve uzmanlarla iletişime geçebilecek ve paylaşımda bulunabilecekleri sosyal etkileşim ortamı Tartışma Sayfaları oluşturulmuştur. Bu sosyal etkileşim ortamında gerçekleşecek tartışmaların da informal öğrenme sağlaması beklenmiştir.

“Uzaktan Fotoğrafçılık Eğitiminde Uygulama Yeterliği Kazandırılması” amacıyla hazırlanacak e-öğrenme platformu aşağıdaki yapıyı içermesi ve koşulları sağlaması tercih edilmelidir.

Bilgi ve Beceri Edinme Düzeyinde;

- Temel fotoğrafçılık bilgileri verilebilmelidir.
- Sayısal fotoğrafçılık bilgileri verilebilmelidir.
- Temel fotoğrafçılık becerileri kazandırılabilirdir.
- Proje hazırlama becerisi kazandırılabilirdir.
- Kazandırılması düşünülen bilgi ve becerilerin sunulacağı içerik, metin, ses, video ve eş zamanlı canlı dersler gibi zengin çoklu ortam olanakları ile

sunulabilmelidir.

Ödev Verme Düzeyinde;

- Her ders için hem rehberlik hem de değerlendirici görevi olan uzmanlar görevlendirilebilmelidir.
- 20-30 öğrenci için bir değerlendirici atanabilmelidir.
- Öğrencilere belli aralıklarla ödev konusu verilebilmelidir.
- Öğrenciler ödev için çektiği fotoğraflar arasından istediğini değerlendirme alanına yükleyebilmelidir.

Değerlendirme (Değerlendirici-Öğrenci) Düzeyinde;

- Öğrencilerin çektiği fotoğraf değerlendiriciler tarafından değerlendirilebilmelidir.
- Ödev tarihinin son gününe kadar öğrenci, değerlendiriciden gelen dönütlere göre aynı konuda yeni fotoğraf yükleyebilmelidir. Son değerlendirmede en son yüklediği fotoğraf değerlendirici tarafından not karşılığında değerlendirilebilmelidir.
- Uzmanların gerçekleştireceği değerlendirme önceden hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ile 100 üzerinden not karşılığı şeklinde verilebilmelidir.
- Değerlendiriciler not karşılığının yanında açıklama ekleyebilmelidir.
- Öğrencilerin uzmanlar tarafından verilen değerlendirme notları dışarıdan görülmemelidir.

Değerlendirme (Öğrenci-Öğrenci) Düzeyinde;

- Öğrenciler diğer öğrencileri sisteme kayıtlı oldukları gerçek isimleriyle değerlendirebilmelidir. Bunun için değerlendiricilerin kullandıkları dereceli puanlama anahtarı ile 100 üzerinden not karşılığı şeklinde verebilmelidir.
- Öğrenciler diğer öğrencilerin not karşılığının yanında açıklama ekleyebilmelidir. Ders dışından da anonim hesapla öğrencilerin yüklediği fotoğrafları görülebilmelidir.
- Ders dışından anonim erişen kullanıcıların fotoğraflara yapabileceği tek değerlendirme “beğen” seçeneği ya da mümkünse 5 yıldızlı oylama

şeklinde gerçekleşebilmelidir.

Görüntüleme Düzeyinde;

- Öğrencilerin dönem boyunca istenen konular için yüklediği fotoğraflar aynı zamanda e-portfolyosunu oluşturabilmelidir.
- E-Portfolyolar öğrenciler dışında anonim hesaplar tarafından da görüntülenebilmelidir.
- e-Öğrenme platformunu kullanan öğrencilerin diğer öğrencilerle ve uzmanlarla iletişime geçebileceği ve paylaşımda bulunabilecekleri eş zamanlı ve eş zamansız sosyal etkileşim ortamları sağlanabilmelidir.

Belirtilen bu koşulları sağlayacak Öğrenme Yönetim Sistemi (ÖYS, ing:LMS) araştırılmış ve açık kaynak kodlu Moodle, Ilias ve Chamilo öğrenme yönetim sistemleri tez çalışması bağlamında kurulumları gerçekleştirilerek incelenmiştir.

Moodle Öğrenme Yönetim Sistemi

- fotografdegerlendirme.com alan adı satın alındı.
- Sunucu hizmeti satın alındı.
- Sunucuya kurulum (php+MySQL veritabanı) gerçekleştirildi.
- Sitede “Fotoğraf ve Video Proje Geliştirme” dersi açılarak denemelere başlandı.

Ilias Öğrenme Yönetim Sistemi

- fotografdegerlendir.com alan adı satın alındı.
- Sunucu hizmeti satın alındı.
- Sunucuya kurulum (php+MySQL veritabanı) gerçekleştirildi.
- Sitede “Fotoğraf ve Video Proje Geliştirme” dersi açılarak denemelere başlandı.

Chamilo Öğrenme Yönetim Sistemi

- fotografdegerlendir.org alan adı satın alındı.
- Sunucu hizmeti satın alındı.
- Sunucuya kurulum (php+MySQL veritabanı) gerçekleştirildi.

- Sitede “Fotoğraf ve Video Proje Geliştirme” dersi açılarak denemelere başlandı.

Açık kaynak kodlu Moodle, Ilias ve Chamilo öğrenme yönetim sistemleri (LMS) hakkında bilgi Tablo 5’te verilmektedir (Chamilo, 2018; ILIAS, 2018; Moodle, 2018).

Tablo 5: Moodle, Ilias ve Chamilo Öğrenme Yönetim Sistemleri (LMS) Karşılaştırması

Moodle	ILIAS	Chamilo
Moodle, eğitimcilerin kendi ihtiyaçları doğrultusunda web sitelerini, yerden ve zamandan bağımsız dinamik dersler hazırlamasını sağlayan, ücretsiz, çevrim içi Öğrenme Yönetim sistemidir. Moodle 4 Aralık 2017 tarihinde 233 ülkede 92.590 web sitesine kurulmuş, açılan ders sayısı ise 14.294.355 sayısına ulaşmıştır. 82 farklı dilde kurulum yapılabilmektedir. Eklentilere dayanan modüller bir sistem olan Moodle, lego blokları gibi istenilen yapıyı oluşturmak için bir araya getirilebilir. Farklı içerik türleri ve her türlü ortak çalışma etkinliği için eklentiler bulunmaktadır. Özgür ve ücretsiz olan Moodle farklı işletim sistemleri altında çalışabilmektedir. Kayıtlı 50.000 öğrencinin bulunduğu ve binlerce kayıtlı dersin açıldığı örneklerle sahip olması nedeniyle eğitim alanında büyük bir paya sahiptir. Geliştirici ve son kullanıcı sayısının geniş olması sayesinde bir sorun olduğunda sorun hızlı bir şekilde giderilerek çekirdek ya da eklentiler güncellenmektedir. Açık kaynak kodlu olduğundan güvenlik açıkları da hızlı bir şekilde kapatılabilmektedir. Yeni özellikler (eklenti, modül ve temalar) geliştirilmeye devam etmekte ve kullanıcılara ücretsiz olarak sunulmaktadır. Kullanıcı dostu ve özelleştirilebilir arayüzü, iş birliği araçları, öğrencinin ilerlemesini izleme, raporlama ve öğrenciye geri bildirim gönderme özellikleriyle öne çıkmaktadır.	ILIAS, ders yönetimi, öğrenme modülleri, test ve değerlendirme, portfolyolar, anketler, wiki'ler ve bloglar gibi bütün modüllerin çekirdek yapıya yerleştirilmiş olduğu bir Öğrenme Yönetim Sistemidir. Açık kaynak kodlu ve ücretsiz olan ILIAS, kullanıcılarının gönüllü olarak üye olabildiği bir topluluğa sahiptir. İhtiyaca yönelik olarak sadece gereken modüller etkinleştirilerek özelleştirilebilir bir yapıdadır. SCORM 1.2, SCORM 2004, XML, CSV ve IMS gibi standartlarla uyumlu olan ILIAS, 40’tan fazla kurumsal topluluk üyesi ve 11 ortağı tarafından desteklenmektedir. 1998 yılından bu yana Dünya’da binlerce web sitesine kurulumu yapılarak milyonlarca kullanıcı tarafından kullanılmaktadır. Kayıtlı öğrenci sayısı 100.000 olan derslere kayıt olup masaüstü veya cep telefonu ile derslere katılmak mümkündür. Temel özellikleriyle sade hazırlanmış bir ders olarak kullanılabileceği gibi daha kapsamlı bir iş birliği platformu olarak da kullanılabilir. Çekirdeğinde yer alan iş birliği, iletişim, ölçme ve değerlendirme araçları öne çıkmaktadır. Kullanıcılar tarafından geliştirilen modül sayısı çok fazla değildir. Benzer şekilde dil desteği de yaygın değildir.	Chamilo, uygun maliyetli ancak güçlü bir öğrenme çözümü sağlamak üzere tasarlanmış bir Öğrenim Yönetim Sistemidir. Chamilo, kullanıcıların çevrim içi eğitim için sanal bir kampüs geliştirmelerini sağlamaktadır. Kâr amacı gütmeyen bir kuruluş tarafından korunan Chamilo, GNU / GPLv3 lisansı altında açık kaynaklı bir çözüm olarak kurulmuştur. 25’in üzerinde ülkede çeşitli yaş gruplarında 500.000’den fazla kişi tarafından kullanılmaktadır. BigBlueButton, OpenMeetings, LibreOffice Wiris eklentileri kurulu halde gelen Chamilo, sosyal medya, video konferans, oyunlaştırma ve sms ile bildirim gibi ek modülleri ile öne çıkmaktadır. Bunların yanında çok sayıda ek modül geliştirilmemiştir.

2.5.1. Canvas Öğrenme Yönetim Sistemi

Canvas Öğrenme Yönetim Sistemi güncel yazılım mimarisi ve kütüphaneleri ile başarımlı açısından oldukça kararlı bir öğrenme aracı olarak dünya genelinde yükseköğretim kurumları tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Buna ek olarak, sezgisel kullanım kolaylığı gerek öğrenenler gerekse öğretmenler açısından rahat bir kullanıcı deneyimi sağlamaktadır. Özellikle program ve ders bazında hazırlanabilen öğrenme çıktıları ile ders içi etkinliklerin eşleştirilmesi sayesinde gözlemlenebilir öğrenme yeterlilikleri alınabilmektedir. Oluşturulan değerlendirme listeleri sayesinde öğrenen başarısının değerlendirilmesine yönelik etkinliklerde hangi ölçütlerin kullanılacağı öğrenenler tarafından etkinliği hazırlama ve gönderme aşamasında görülebilmektedir. Değerlendirme listelerinin gönderilen ödev dosyalarının değerlendirilmesinde etkin bir şekilde kullanılması ve öğretim üyesinin sesi metne dönüştürme özelliği ile klavyeye gerek duymadan geribildirim verebilmesi şeffaf ve etkin bir değerlendirme imkânı sunmaktadır.

Mobil uygulaması sayesinde öğrenenler ve öğretim üyeleri mobil aygıtlarını kullanarak masaüstü bilgisayarlarda sunulan bütün özelliklerden yararlanabilmektedir. Etkin bir geribildirim özelliği de sunan Canvas Öğrenme Yönetim Sisteminde oluşturulan etkinlikler ve güncellenen içerik hakkında katılımcılara anlık geribildirimler gönderilebilmektedir.

Canvas öğrenme yönetim sisteminin bu çalışmada tercih edilmesinin nedenlerin başında sezgisel kullanım kolaylığı sağlaması ve hızlı ve etkili bir değerlendirme aracı (SpeedGrader) sunması gelmektedir.

Canvas öğrenme yönetim sisteminde tezin amacına uygun bileşenler farklı yapıdaki sayfalar şeklinde oluşturulabilmektedir. Aynı zamanda tez çalışması için gerekecek, araştırmacı, öğrenci, uzman, değerlendirici, gözlemci ve anonim gibi kullanıcı tipleri yaratılabilmektedir.

Anadolu Üniversitesi'nin kendi sunucu bilgisayarlarında kullanıma geçirdiği Canvas Öğrenme Yönetim Sisteminin çevrim içi uygulama dersinin ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşıladığı görülmüştür. Canvas altyapısının Covid19 pandemi sürecinde (23 Mart 2020 – 7 Mayıs 2021) Anadolu Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencileri tarafından etkin bir şekilde kullanıldığı gözlenmiştir. Anadolu Üniversitesi sunucu bilgisayarlarında kurulu Canvas Öğrenme Yönetim Sistemi üzerinde oluşturulacak çevrim içi uygulama dersine öğrencilerin kayıtlarının daha kolay gerçekleştirilebileceği göz önünde

bulundurulmuştur. Bu nedenlere ek olarak Anadolu Üniversitesi Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi deneyimli destek personeli bulunması nedeniyle tez çalışmasında Canvas Öğrenme Yönetim Sistemi kullanılmasına karar verilmiştir.

2.5.2. Kullanıcı Tipleri ve Roller

Araştırma boyunca farklı kullanıcı tiplerinden söz edilecektir. Bunlar tez çalışması için araştırmacı, öğrenci, uzman, değerlendirici, gözlemci ve anonim kullanıcı tipleri olarak belirlenmiştir. Kullanıcı tiplerinin farklı rolleri ve yetkileri bulunmaktadır.

2.5.2.1. Araştırmacı

Araştırmacı, araştırma boyunca sistemin her aşamasında aktif rol oynayan bir kullanıcıdır. Hazırlanan e-Öğrenme ortamında araştırmacı için yeri geldiğinde diğer kullanıcılar gibi (değerlendirici, öğrenci vb.) davranabileceği yetkiler tanımlanmıştır. Yönergelerin hazırlanmasından ve duyuruların yayınlanmasından sorumludur.

2.5.2.2. Öğrenci

Öğrenci, derste yer alan içeriği görüntüleyebilen, tartışmalara gönderi ve yorumlarıyla katılabilen, ödev gönderme sorumluluğu bulunan, öğrenci rolündeki diğerlerinin ödevlerini tartışma bölümünde değerlendirebilen ve ders sonunda portfolyosu oluşturulan kullanıcıdır. Bu kullanıcı tipiyle Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programına kayıtlı öğrenciler tanımlanmaktadır ancak pilot çalışma programdan mezun olan öğrencilerle yürütülmüştür.

2.5.2.3. Uzman

e-Öğrenme ortamının tasarım ölçütlerine karar vermede rol oynayan kullanıcıdır. Uzmanlar farklı disiplinlerden (uzaktan eğitim, görsel sanatlar, web tasarımı, fotoğrafçılık ve ölçme-değerlendirme) seçilmiştir. Açıköğretim Fakültesi bünyesinde “uzaktan eğitim” ve “ölçme değerlendirme” alanında uzmanlar bulunmaktadır. Fotoğrafçılık ve görsel sanatlar alanında uzmanlar ise Anadolu Üniversitesi’nde ve Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği’nde bu alanlarda eğitim veren öğretim elemanlarından belirlenmiştir. Uzmanlarla fotoğrafçılık eğitimine yönelik e-öğrenme ortamının tasarım ölçütleri üzerine odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir.

2.5.2.4. Değerlendirici

Değerlendirici, öğrencilerin e-öğrenme ortamına yüklediği fotoğrafları değerlendirebilecek, geri bildirim sağlayan ve not girişi yapan kullanıcıdır. Her 20-30 öğrenciye bir değerlendirici atanması düşünülmektedir. Değerlendiriciler, Anadolu Üniversitesi'nde Temel Fotoğrafçılık dersi veren öğretim elemanlarından, Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği (EFSAD) yönetim kurulundan ve deneyimli üyelerinden, Eskişehir dışında ikamet eden; ancak fotoğrafçılık alanında deneyimli öğretim elemanlarından ve tanınmış fotoğrafçılardan, sistemi yakından tanıyan ve programın mezun öğrencilerinden belirlenmesi düşünülmüştür. Pilot çalışma için Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı Program Koordinatörü Dr. Öğr. Üyesi Abdülkadir CANDEMİR değerlendirici rolünü yürütmüştür.

2.5.2.5. Gözlemci

Pilot çalışmada gerçekleşen süreci, dersin yapısını ve sunduğu olanakları değerlendirerek görüş bildiren kullanıcıdır. Gözlemciler gerçekleşen pilot çalışmayı değerlendirmenin yanı sıra bu tür uygulama derslerini öğrenim görmekte oldukları Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans programında olmasını isteyip istemedikleri sorusuna yanıt vermişlerdir.

2.5.2.6. Anonim Hesap (Halk)

e-Öğrenme ortamına sistem dışından girebilen kayıtsız kullanıcıdır. Ödev ve tartışma sayfalarını görüntüleyebilmekte ancak yükleme yapamamaktadırlar. Öğrencilerin sistemde değerlendirilmiş fotoğraflarını e-Portfolyo bölümünde görebilmektedirler. Fotoğrafların not değerlerini göremeyip ancak “beğen” tuşuyla değerlendirme yapabilmektedirler.

2.5.3 Çevrim İçi Uygulama Dersi İçeriği

Tezin amacına uygun olarak hazırlanan çevrim içi uygulama dersi aşağıdaki yapıyı içermektedir.

1. Ders Tanıtımı

- a. Dersin Tanımı ve Amaçları
 - i. Gezinme

- ii. Ödev – Tartışma
- iii. Telif Hakları, Paylaşım ve Diğer Kurallar
- iv. Destek ve Yardım

2. Portre Fotoğrafı

- a. Portre Fotoğrafı - Konuya Başlarken
- b. Portre Fotoğrafı Konusunda Görüş ve Öneriler
 - i. Aramis Kalay
 - ii. Cenk Gençdiş
 - iii. Ercan Arslan
 - iv. Faruk Akbaş
 - v. Nihan Büyüksural
 - vi. Özer Kanburoğlu
 - vii. Vahap Aksen
- c. Portre Fotoğrafı Tartışma
- d. Portre Fotoğrafı Ödevi

3. Manzara Fotoğrafı

- a. Manzara Fotoğrafı - Konuya Başlarken
- b. Manzara Fotoğrafı Konusunda Görüş ve Öneriler
 - i. Cemal Gülas
 - ii. Galip Çetiner
 - iii. İbrahim Zaman
 - iv. İzzet Keribar
 - v. Muzaffer Sütüoğlu
 - vi. Selim Uçar Çam
- c. Manzara Fotoğrafı Tartışma
- d. Manzara Fotoğrafı Ödevi

4. Değerlendirme Anketi

2.5.3.1. Portre Fotoğrafı Okuma

Sitenin ders malzemeleri modülünde öğrencilere yönelik portre fotoğrafçılığı hakkında hazırlanan ipuçları verilmektedir. Öğrencinin ödev için verilen fotoğrafı çekip yüklemekten önce bu ipuçları ile konuyu bilişsel olarak geri getirmesi amaçlanmaktadır. Bu bölümde portre fotoğrafçılığı konusunda uzman olan Aramis Kalay, Cenk Gençdiş, Ercan Arslan, Faruk Akbaş, Nihan Büyüksural, Özer Kanburoğlu ve Vahap Aksen tarafından bu tez çalışması için gönderilen bilgilendirici yazılar yer almaktadır.

2.5.3.2. Manzara Fotoğrafı Okuma

Sitenin ders malzemeleri modülünde öğrencilere yönelik manzara fotoğrafçılığı

hakkında hazırlanan ipuçları aşağıda verilmektedir. Öğrencinin ödev için verilen fotoğrafı çekip yüklemeyen önce bu ipuçları ile konuyu bilişsel olarak geri getirmesi amaçlanmaktadır. Bu bölümde manzara fotoğrafçılığı konusunda uzman olan Cemal Gülas, Galip Çetiner, İbrahim Zaman, İzzet Keribar, Muzaffer Sütüoğlu ve Selim Uçar Çam tarafından bu tez çalışması için gönderilen bilgilendirici yazılar yer almaktadır.

2.5.4. Kayıt Yönergeleri

Bu bölümde siteye kayıt olabilmeleri için öğrenciler ve değerlendiricilere yönelik ayrı ayrı hazırlanmış kayıt yönergeleri yer almaktadır.

2.5.4.1. Öğrencilere Yönelik Kayıt Yönergesi

Öğrenci olarak derse kaydolmak için aşağıdaki işlem adımlarının takip edilmesi istenmiştir:

- 1) <http://canvas.anadolu.edu.tr> adresine giriniz.
- 2) Anadolu Üniversitesi girişini kullanarak @anadolu.edu.tr uzantılı adresinizle oturum açın.
- 3) <https://canvas.anadolu.edu.tr/enroll/4GKB6K> adresini tarayıcınızın adres çubuğuna yapıştırın.
- 4) Derse Kayıt Ol seçeneğine tıklayarak “Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme” dersine kayıt olun.
- 5) Dersler düğmesine tıklayınız. Açılan pencereden “Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme” dersini seçiniz.

Şekil 3: Öğrenci Kayıt Aşaması

6) Oryantasyon modülünü dikkatlice okuyarak derse başlayınız.

2.5.4.2. Değerlendiricilere Yönelik Kayıt Yönergesi

Değerlendirici olarak derse kaydolmak için aşağıdaki işlem adımlarının takip edilmesi istenmiştir:

- 1) <https://canvas.anadolu.edu.tr/enroll/4GKB6K> adresine giriniz.
- 2) Kayıt ekranını aşağıdaki örnekte verildiği gibi doldurunuz:

Anadolu Üniversitesi

Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme'a Kayıt Ol

Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme dersine kayıt oluyorsunuz.

Lütfen Kullanıcı Adı (Eposta) inizi girin:

2 Kullanıcı Adı (Eposta)

☒ Yeni bir kullanıcıyım

Tam Ad

[Gizlilik Sözleşmesini Gör](#)

4

Şekil 4: Değerlendirici Kayıt Aşaması 1

- 3) Kayıt sırasında belirttiğiniz e-posta adresine gelen e-postadaki “Kayıt sürecini tamamlamak için buraya tıklayın” onay bağlantısına tıklayınız.
- 4) Onay bağlantısının yönlendirdiği sayfada derse giriş yapmak için kullanacağınız şifreyi belirleyiniz.

Hoşgeldiniz!

Hesabınızı oluşturabilmemiz için biraz daha bilgiye ihtiyacımız var.

Oturum Aç:

Şifre:

Zaman Dilimi:

☒ Instructure'dan bilgi, haber ve ipuçları almak istiyorum

Kayıt ol

Şekil 5: Değerlendirici Kayıt Aşaması 2

- 5) Dersler düğmesine tıklayınız. Açılan pencereden “Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme” dersini seçiniz.

Dersler

[Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme](#)

[Tüm Dersler](#)

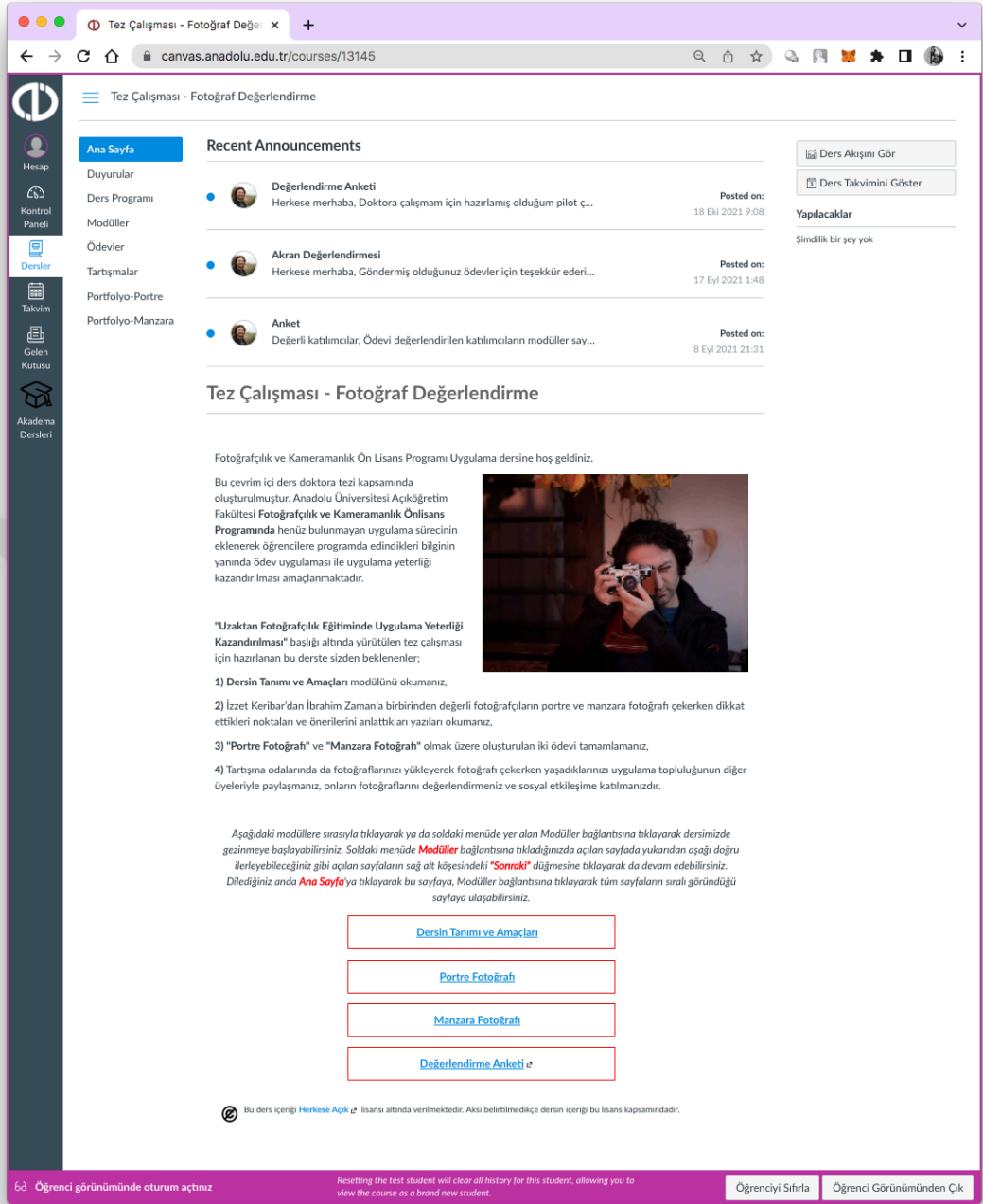
Derslerinize hoşgeldiniz! Ders listesini özelleştirmek için "Tüm Dersler" bağlantısına tıklayın ve derslerinizi görmeye başlayın.

Şekil 6: Değerlendirici Kayıt Aşaması 3

- 6) Oryantasyon modülü ile dersi incelemeye başlayınız.
- 7) Ödevler modülünde SpeedGrader aracını seçerek ödev değerlendirmeye başlayınız.

2.5.5. Çevrim İçi Uygulama Dersi Tasarımı

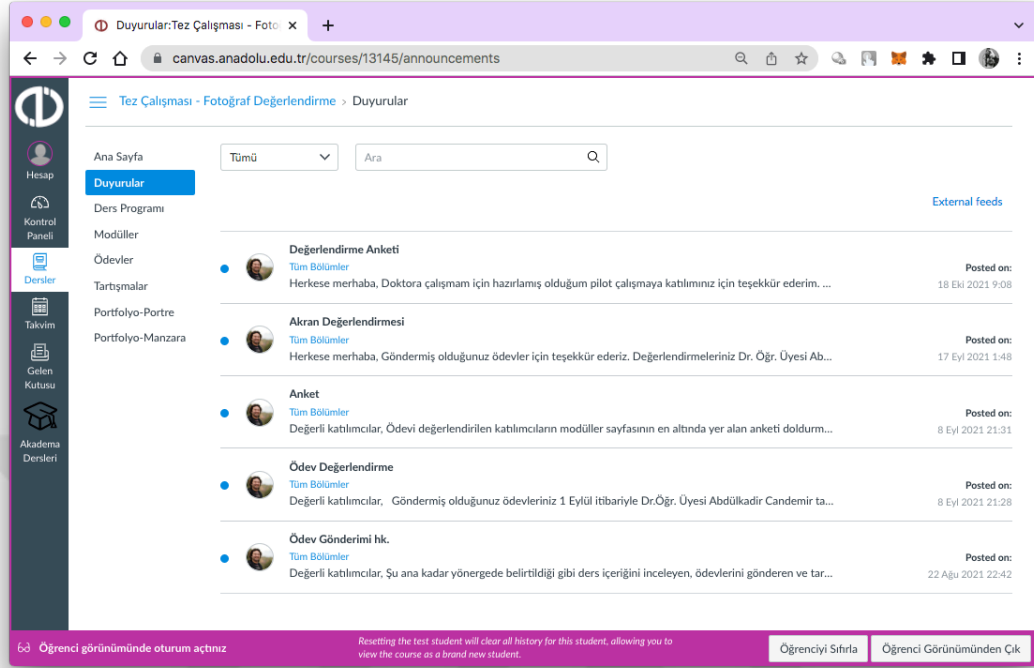
Canvas Öğrenme Yönetim Sistemi ile hazırlanmış olan uygulama dersi giriş yapanı özet bilgi, yönerge ve yönlendirme düğmelerinin yer aldığı bir ana sayfa (Şekil 7) ile karşılamaktadır. Öğrenci, ana sayfanın sol tarafındaki menüleri kullanabildiği gibi içerik kısmında en altta yer alan düğmelerle kısa yoldan ulaşması gereken yerlere öncelik sırasına göre gidebilmektedir. Dersi hazırlayan araştırmacı tarafından yapılan duyurular ana sayfanın üst tarafında öğrencileri karşılamaktadır.

Şekil 7: Ana Sayfa Görünümü

Öğrenci ana sayfada yer alan özet bilginin yanı sıra daha detaylı bilgi almak için “Dersin Tanımı ve Amaçları” (Şekil 8) sayfasını ziyaret edebilmektedir. Bu sayfada tez çalışması, uygulama dersinin amacı, site içinde gezinme, ödev, tartışma, telif hakları, paylaşım ve diğer kurallar hakkında bilgiler yer almaktadır. Öğrencinin sorun yaşadığında araştırmacıya ulaşabilmesi için gerekli iletişim bilgileri de bu sayfada bulunmaktadır.

(Şekil 9) sayfasında sırasıyla ödev gönderimi, ödev değerlendirme, akran değerlendirmesi ve değerlendirme anketi duyuruları bulunmaktadır.

Şekil 9: Duyurular Sayfası

Öğrencilerin sırasıyla yapmaları gerekenler dersin “Ders Programı” (Şekil 10) sayfasında yer almaktadır. Öğrenciler, sol menüden erişebildikleri sayfada tartışma ve ödevler için verilen son tarihleri de görebilmektedir.

Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme x +

canvas.anadolu.edu.tr/courses/13145/assignments/syllabus

Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme > Ders Programı

Ana Sayfa
Duyurular
Ders Programı
Modüller
Ödevler
Tartışmalar
Portfolyo-Portre
Portfolyo-Manzara

Ders Programı

Sizden beklenen sırasıyla;

- 1) Uzman fotoğrafçılardan gelen yazıları okumanız,
- 2) "Portre Fotoğrafı" ve "Manzara Fotoğrafı" olmak üzere oluşturulan iki ödevi yüklemeniz,
- 3) Ödev için gönderdiğiniz fotoğrafları tartışma odalarına da yüklemeniz,
- 4) Tartışma odalarında fotoğrafı çekerken yaşadıklarınızı (öncesinde nasıl bir hazırlık yaptığınız, çekim esnasında ve sonrasında yaptıklarınız gibi) uygulama topluluğunun diğer üyeleriyle paylaşmanız,
- 5) Tartışma odalarında üstünüze otomatik olarak atanan ödevleri önceden hazırlanmış Dereceli Puanlama Anahtarını kullanarak değerlendirmeniz,
- 6) Tartışma odalarında üstünüze atanmayan fotoğraflara yorumlar yazarak sosyal etkileşim sağlamanız olacaktır.

Ödev sayfasına yüklediğiniz ödev değerlendiriciler tarafından, tartışma odalarına yüklediğiniz ödev ise diğer öğrenciler tarafından aynı dereceli puanlama anahtarları kullanılarak değerlendirilecektir. Değerlendiricilerin yanı sıra ekran değerlendirmesi de gelişiminize katkı sağlayacaktır.

Ders Özeti:

Tarih	Ayrıntılar
15 Oca 2022 Ctesl	Manzara Fotoğrafı Tartışma son tarih 23:59 Portre Fotoğrafı Tartışma son tarih 23:59
16 Oca 2022 Paz	Manzara Fotoğrafı Ödevi son tarih 23:59 Portre Fotoğrafı Ödevi son tarih 23:59

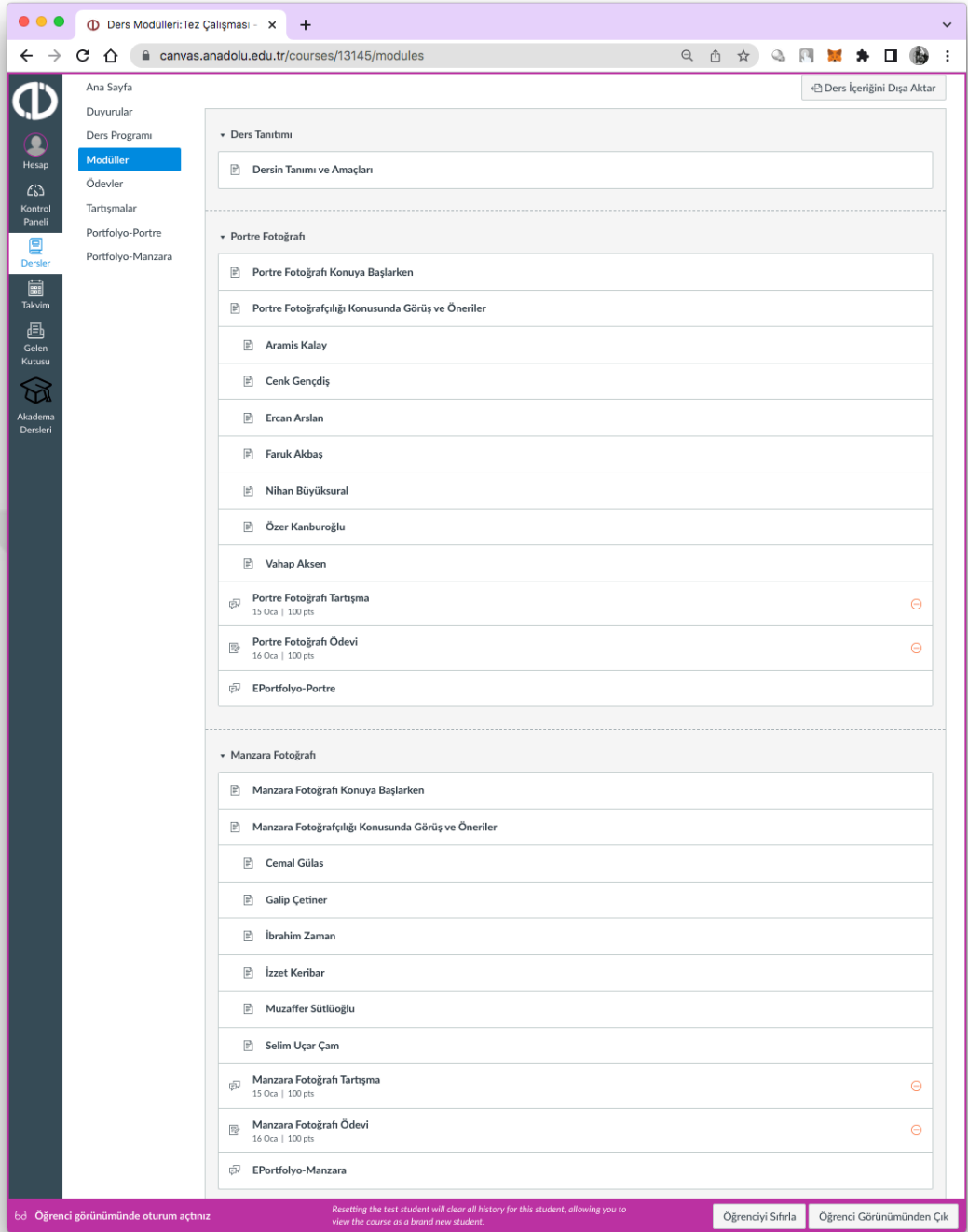
63 Öğrenci görünümünde oturum açtınız

Resetting the test student will clear all history for this student, allowing you to view the course as a brand new student.

Öğrenciyi Sıfırla Öğrenci Görünümünden Çık

Şekil 10: Ders Programı Sayfası

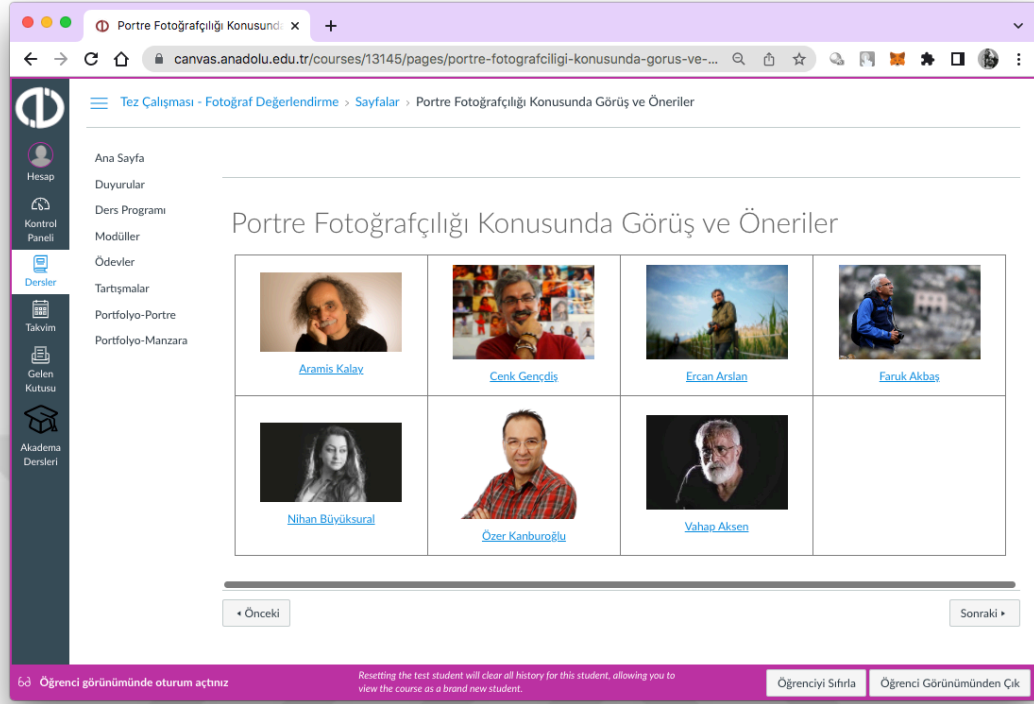
“Modüller” sayfası (Şekil 11) sitenin bütün içeriğinin yukarıdan aşağı doğru sıralı olarak görülebildiği sayfadır. Öğrencilerin ders boyunca en üstteki modülden başlayarak aşağı doğru devam etmesi beklenmektedir. Fotoğrafçılardan gelen yazılar okunmadan tartışmalara katılım ve ödev gönderimi engellenmiştir.

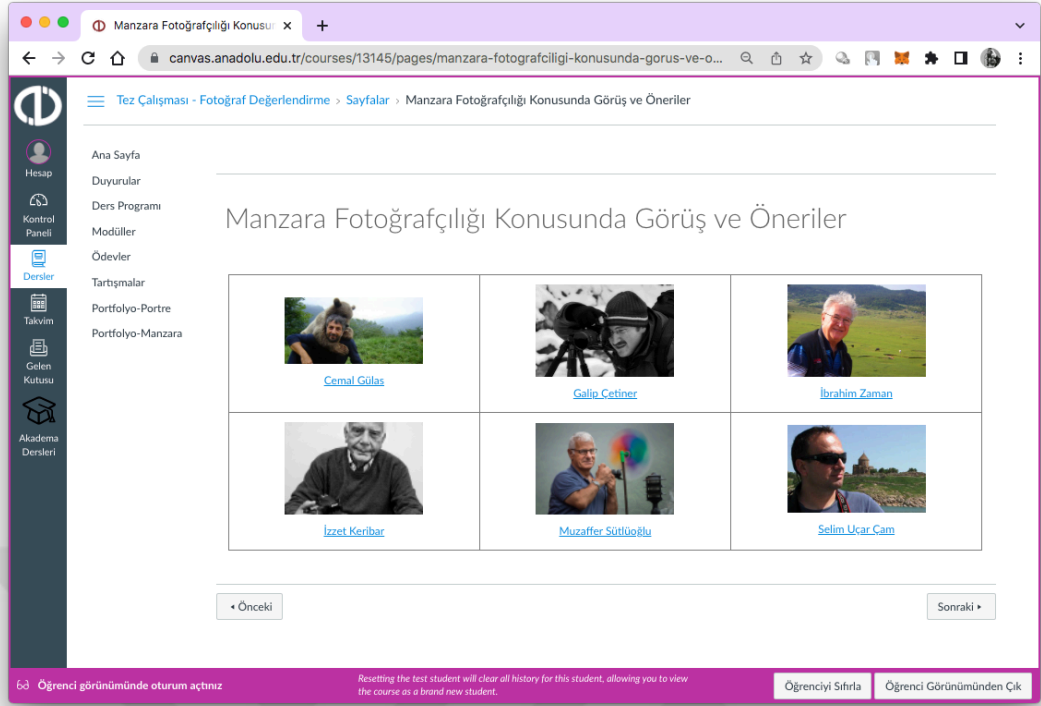
Şekil 11: Modüller Sayfası

Uygulama dersinin bilgilendirici içeriğinin oluşması için uzman fotoğrafçılara başvurulmuş, tez çalışması için yazı göndermeleri istenmiştir. Uzman fotoğrafçılardan gelen yazılar “Portre Fotoğrafçılığı Konusunda Görüş ve Öneriler” (Şekil 12) ile

“Manzara Fotoğrafçılığı Konusunda Görüş ve Öneriler” (Şekil 13) sayfalarında fotoğrafçıların adı ve fotoğraflarıyla listelenmektedir.

Şekil 12: Portre Fotoğrafçılığı Konusunda Görüş ve Öneriler Sayfası

Şekil 13: Manzara Fotoğrafçılığı Konusunda Görüş ve Öneriler Sayfası

Öğrenci fotoğrafçının adına ya da fotoğrafına tıklandığında tez çalışması için göndermiş olduğu yazısına ulaşabilmektedir. Bu yazılar genellikle fotoğrafçılar tarafından maddeler halinde hazırlanarak gönderilmiştir. Yazılarda küçük düzeltmeler dışında herhangi bir düzenleme yapılmamış, fotoğrafçının gönderdiği şekliyle yer verilmiştir. Fotoğrafçıların yazılarının bulunduğu bu sayfalarda (Şekil 14 ve Şekil 15) fotoğrafçının konuyla ilgili çekmiş olduğu fotoğraflar da bulunmaktadır. Öğrencilerin yazıları okumadan doğrudan ödev sayfasına geçişine site ayarları ile izin verilmemektedir.

Hesap

Kontrol Paneli

Dersler

Takvim

Gelen Kutusu

Akademik Dersleri

Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme > Sayfalar > Aramis Kalay

Ana Sayfa
Duyurular
Ders Programı
Modüller
Ödevler
Tartışmalar
Portfolyo-Portre
Portfolyo-Manzara

Aramis Kalay

- Portresini çekeceğim kişi ile önceden tanışır konuşurum.
- Kişiyi benzeyen değil, kim olduğu hakkında bilgi veren görüntüsünün derdine düşerim
- Karakterini ele verecek özelliklerini bulmaya çalışırım
- Stüdyoda çekeceksem kullanacağım ışığı modele göre seçer hazırlarım
- Fotoğrafın Alfabetesi Işıktır ve fotoğraf ışığa anlam yüklemektir
- Sert ışık sevmem
- Mümkün olan en az ışıkla çalışırım
- Yüzde /elde ışık ve gölgeli alanları birbirine dengeli kullanmaya özen gösteririm
- Eğer profesyonel (sipariş üzerine) portre çekimi yapacaksam birçok giysi getirmesini isterim
- Kendini rahat hissetmesi için çekime geçmeden önce uzun süre sohbet ederim
- Sohbet sırasında yüzündeki mimikleri,el kol hareketlerini izlet notlar alırım
- Giysi seçerken giysiyi portreyi tamamlayan bir aksesuar olarak düşünürüm
- Kendini en rahat hissettiği an çalışmaya başlarım
- Genel olarak 11:00 - 16:00 saatleri arasında çalışırım
- Bir gece önce erken yatmasını, uykusunu almasını, içki içmesini öneririm
- Bunlar yüzünün oturması ve moralinin iyi görünmesi için önemlidir
- Saat 16:00 dan sonra yorgunluk başlayacağından (ifadeleri yapay ve zorlama olur) çekim yapmam

- Dinlenme aralarına özen gösteririm
- Benim kişiyi yönlendirmem kadar onun fikirlerine de önem veririm.
- O olmazsa ben olmam ben olmazsam o olmaz
- Önceden gerek ışığı gerekse çekim aşamalarını tasarladım
- Kendi işinde) atölyesinde /dükkanında çalışan birini fotoğrafılayacaksam:
- Farklı zamanlarda gözlemlerim
- Işığın uygun olduğu zamanda hazır orada olurum
- Bir süre çay sohbet faslından sonra
- İşine dalıp benim varlığımı kanıtladığında çalışmaya başlarım.
- Diğer öneriler
 - Önce ışık bilginizi artırın
 - Önemli fotoğrafçıların portre fotoğraflarını inceleyin
 - İnsanları her fırsatta (gerek sokakta gerek iş yaşamında) gözlemleyin
 - Günün farklı saatlerinde aynı yerde (park, deniz kenarı,cafe vs.) yüzlerdeki ışığa dikkat edin
 - Okuduğunuz kitaplardaki karakterler nasıl tasvir edilmiş tekrar tekrar okuyun
 - Yakın arkadaşlarınızın farklı ruh hallerini aklınızda tutun
 - Sinema ya da TV de karakterler üzerinde kullanılan ışıklara iyi bakın
 - Bir model üzerinde çeşitli ışıklar deneyerek pratik yapın
 - Yanınızda sürekli defter kalem taşıyıp aklınıza gelen fikirleri not edin.
 - ve iyi fotoğrafın en önemli üç unsuru sabır, sabır, sabır.

Fotoğraflar: Aramis Kalay - <https://www.instagram.com/sebevimistanbul/aramis.kalay/>

Önceki

Sonraki

Öğrenci görünümünde oturum açınız

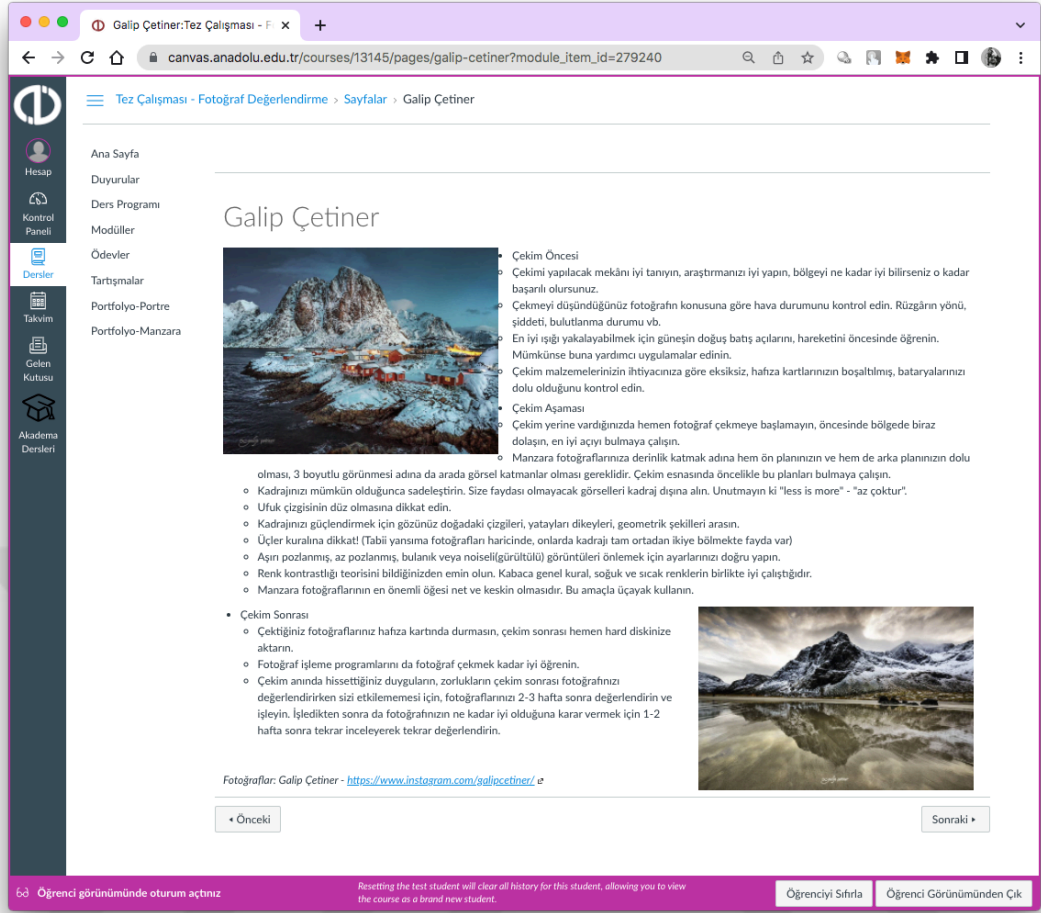
Resetting the test student will clear all history for this student, allowing you to view the course as a brand new student.

Öğrenciyi Sıfırla

Öğrenci Görünümünden Çık

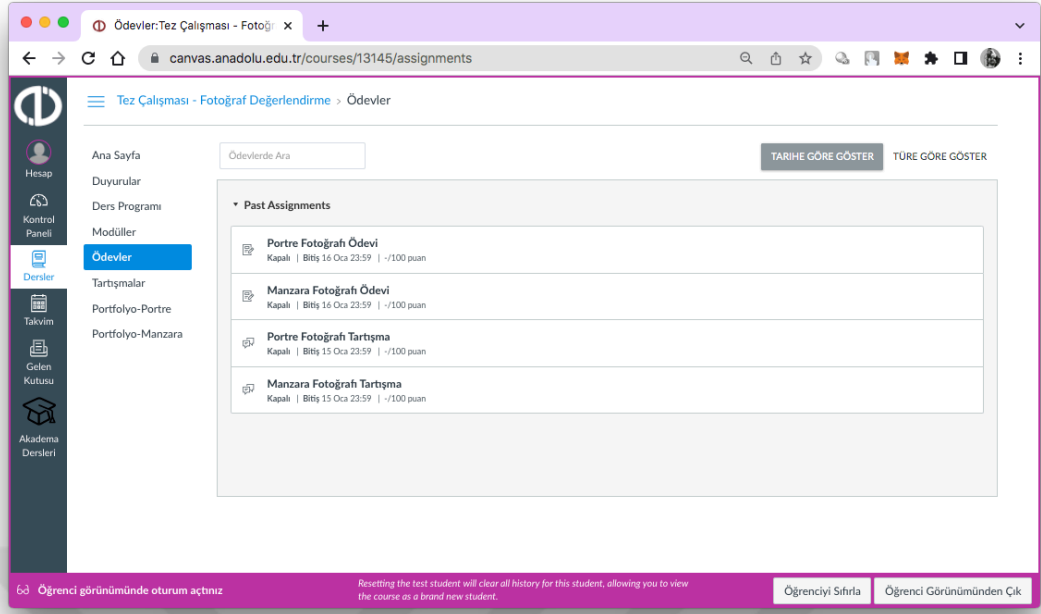
Şekil 14: Portre Fotoğrafçılığı Konusunda Fotoğrafçı Sayfası Örneği

53

Şekil 15: Manzara Fotoğrafçılığı Konusunda Fotoğrafçı Sayfası Örneği

Öğrencilerden ders sonunda yüklemeleri istenen ödevler, “Ödevler” (Şekil 16) sayfasında listelenmektedir. Pilot çalışma için Portre ve Manzara fotoğrafı ödevi konuları seçilmiştir. Ödevlerin son teslim tarihleri ödevin detay sayfasına girmeden bu sayfada da görülebilmektedir.

Şekil 16: Ödevler Sayfası

Portre ve Manzara ödevleri için oluşturulmuş sayfalarda (Şekil 17 ve Şekil 18) ödev hakkında bilgi, nasıl yükleneceği adım adım açıklanmaktadır. Ayrıca bu sayfalarda dereceli puanlama anahtarı yer almaktadır. Öğrenci uzman fotoğrafçıların yazılarını okuyup dereceli puanlama anahtarındaki ölçütlere bakarak çektiği fotoğrafı bu sayfalardan yükleyebilmektedir.

Portre Fotoğrafi Ödevi

canvas.anadolu.edu.tr/courses/13145/assignments/17232?module_item_id=120360

Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme > Ödevler > Portre Fotoğrafi Ödevi

Ana Sayfa

Duyurular

Ders Programı

Modüller

Ödevler

Tartışmalar

Portfolyo-Portre

Portfolyo-Manzara

Hesap

Kontrol Paneli

Dersler

Takvim

Gelen Kutusu

Akademik Dersleri

Portre Fotoğrafi Ödevi

Bitiş 16 Oca 23:59 Puanlar 100 Gönderiliyor...
Dosya Tipleri jpgveyajpeg Kullanılabilir 16 Oca 23:59'e kadar

Ödev 16 Oca 23:59 tarihinde kilitlemiştir.

Ödev etkinliğini tamamlamak için aşağıdaki adımları izleyiniz:

- Ödev dosyanızı **Ad_Soyad.jpg** formatında bilgisayarınıza kaydediniz (Örneğin **Mehmet_Demirci.jpg**)
- Sağ üstte **Ödevi Gönder** butonuna tıklayın
- Dosya** karşısında **Dosya Seç** butonuna tıklayarak ödevinizi yükleyin. Kabul edilen dosya türleri **jpg** veya **jpeg**'dir.
- Yorumlar... kısmına fotoğrafınızla ilgili EXIF(ISO, diyafram açıklığı ve örtücü değeri) bilgilerini yazınız.
- Ödevi Gönder** butonuna tıklayınız.
- Ödev gönderme işlemi başarılı ise sağ üstte **Gönderildi!** ifadesi yer alacaktır.
- Ödev gönderinizi güncellemez gerekirse ödevinizi gönderdikten sonra açılan sayfada **Ödevi Yeniden Gönder** butonuna tıklayıp ödev yüklemeye adımlarını tekrar ediniz. Güncellediğiniz ödevler farklı zaman damgası ile görülecektir. Sadece en son gönderdiğiniz ödev değerlendirilecektir.
- Ödev değerlendirmeniz değerlendiriciler tarafından Dereceli Puanlama Anahtarı'nda yer alan ölçütler ile gerçekleştirilecektir. Bu ödev için ölçütler **portre fotoğrafı** başlığında değerlendirilecektir.

Kriter	Oranlar	Puan			
Kompozisyon İlgi merkezi yeterli mi? Arka Plan uygun mu? Kompozisyon dengeli mi? Oranlama iyi mi? Kadraj tam mı? Ufuk çizgisi doğru mu? Bakış/Hareket yönü doğru mu?	35.0 ile >26.0 pts Mükemmel Fotoğrafınız kompozisyon bakımından tüm beklentileri karşılamaktadır.	26.0 ile >18.0 pts İyi Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	18.0 ile >1.0 pts Kabul Edilebilir Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentilerin azını karşılamaktadır.	1.0 ile >0 pts Geliştirilmeli Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentileri karşılamamaktadır.	35.0 puan
Teknik Belirginlik tam mı? Netleme yapılabildi mi? Keskinlik yeterli mi? Doğru yer netlenmiş mi? Renkler (beyaz dengesi) doğru mu?	35.0 ile >26.0 pts Mükemmel Fotoğrafınız teknik açıdan tüm beklentileri karşılamaktadır.	26.0 ile >18.0 pts İyi Fotoğrafınız teknik açıdan beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	18.0 ile >1.0 pts Kabul Edilebilir Fotoğrafınız teknik açıdan beklentilerin azını karşılamaktadır.	1.0 ile >0 pts Geliştirilmeli Fotoğrafınız teknik açıdan beklentileri karşılamamaktadır.	35.0 puan
Işık Işık uygun mu? Doğru pozlama yapılabildi mi? Konu parlaklık oranı uygun mu?	30.0 ile >23.0 pts Mükemmel Fotoğrafınız ışık bakımından tüm beklentileri karşılamaktadır.	23.0 ile >15.0 pts İyi Fotoğrafınız ışık bakımından beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	15.0 ile >1.0 pts Kabul Edilebilir Fotoğrafınız ışık bakımından beklentilerin azını karşılamaktadır.	1.0 ile >0 pts Geliştirilmeli Fotoğrafınız ışık bakımından beklentileri karşılamamaktadır.	30.0 puan
Toplam Puan: 100.0 puan					

Önceki

Sonraki

Öğrenci görünümünde oturum açtınız

Resetting the test student will clear all history for this student, allowing you to view the course as a brand new student.

Öğrenciyi Sıfırla

Öğrenci Görünümünden Çık

Şekil 17: Portre Fotoğrafi Ödevi Detay Sayfası

56

Manzara Fotoğrafları Ödevi

canvas.anadolu.edu.tr/courses/13145/assignments/17223

Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme > Ödevler > Manzara Fotoğrafları Ödevi

Ana Sayfa

Duyurular

Ders Programı

Modüller

Ödevler

Tartışmalar

Portfolyo-Portre

Portfolyo-Manzara

Hesap

Kontrol Paneli

Dersler

Takvim

Gelen Kutusu

Akademi Dersleri

Manzara Fotoğrafları Ödevi

Bitiş 16 Oca 23:59 Puanlar 100 Gönderiliyor metin girişi kutusuveyabir dosya yükleme

Dosya Tipleri jpgveyajpeg Kullanılabilir 16 Oca 23:59'e kadar

Ödev 16 Oca 23:59 tarihinde kilitlenmiştir.

Ödev etkinliğini tamamlamak için aşağıdaki adımları izleyiniz:

1. Ödev dosyanızı Ad_Soyad.jpg formatında bilgisayarınıza kaydediniz (Örneğin Mehmet_Demirci.jpg)

2. Sağ üstte Ödevi Gönder butonuna tıklayın

3. Dosya karşısında Dosya Seç butonuna tıklayarak ödevinizi yükleyin. Kabul edilen dosya türleri jpg veya jpeg'dir.

4. Yorumlar... kısmına fotoğrafınızla ilgili EXIF(ISO, diyafram açıklığı ve örtücü değeri) bilgilerini yazınız.

5. Ödevi Gönder butonuna tıklayınız.

6. Ödev gönderme işlemi başarılı ise sağ üstte Gönderildi! ifadesi yer alacaktır.

7. Ödev gönderinizi güncellemezseniz gerekirse ödevinizi gönderdikten sonra açılan sayfada Ödevi Yeniden Gönder butonuna tıklayıp ödev yüklemeye adımlarını tekrar ediniz. Güncellediğiniz ödevler farklı zaman damgası ile görülecektir. Sadece en son gönderdiğiniz ödev değerlendirilecektir.

8. Ödev değerlendirmeniz değerlendiriciler tarafından Dereceli Puanlama Anahtarı'nda yer alan ölçütler ile gerçekleştirilecektir. Bu ödev için ölçütler manzara fotoğrafları bağlamında değerlendirilecektir.

Dereceli Puanlama Anahtarı (1)

Kriter	Oranlar				Puan
Kompozisyon İlgi merkezi yeterli mi? Arka Plan uygun mu? Kompozisyon dengeli mi? Oranlama iyi mi? Kadraj tam mı? Ufuk çizgisi doğru mu? Bakış/Hareket yönü doğru mu?	35.0 ile >26.0 pts Mükemmel Fotoğrafınız kompozisyon bakımından tüm beklentileri karşılamaktadır.	26.0 ile >18.0 pts İyi Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	18.0 ile >1.0 pts Kabul Edilebilir Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentilerin azını karşılamaktadır.	1.0 ile >0 pts Geliştirilmeli Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentileri karşılamamaktadır.	35.0 puan
Teknik Belirginlik tam mı? Netleme yapılabili mi? Keskinlik yeterli mi? Doğru yer netlenmiş mi? Renkler (beyaz dengesi) doğru mu?	35.0 ile >26.0 pts Mükemmel Fotoğrafınız teknik açıdan tüm beklentileri karşılamaktadır.	26.0 ile >18.0 pts İyi Fotoğrafınız teknik açıdan beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	18.0 ile >1.0 pts Kabul Edilebilir Fotoğrafınız teknik açıdan beklentilerin azını karşılamaktadır.	1.0 ile >0 pts Geliştirilmeli Fotoğrafınız teknik açıdan beklentileri karşılamamaktadır.	35.0 puan
Işık Işık uygun mu? Doğru pozlama yapılabili mi? Konu parlaklık oranı uygun mu?	30.0 ile >23.0 pts Mükemmel Fotoğrafınız ışık bakımından tüm beklentileri karşılamaktadır.	23.0 ile >15.0 pts İyi Fotoğrafınız ışık bakımından beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	15.0 ile >1.0 pts Kabul Edilebilir Fotoğrafınız ışık bakımından beklentilerin azını karşılamaktadır.	1.0 ile >0 pts Geliştirilmeli Fotoğrafınız ışık bakımından beklentileri karşılamamaktadır.	30.0 puan
Toplam Puan: 100.0 puan					

Önceki

Sonraki

Öğrenci görünümünde oturum açtınız

Resetting the test student will clear all history for this student, allowing you to view the course as a brand new student.

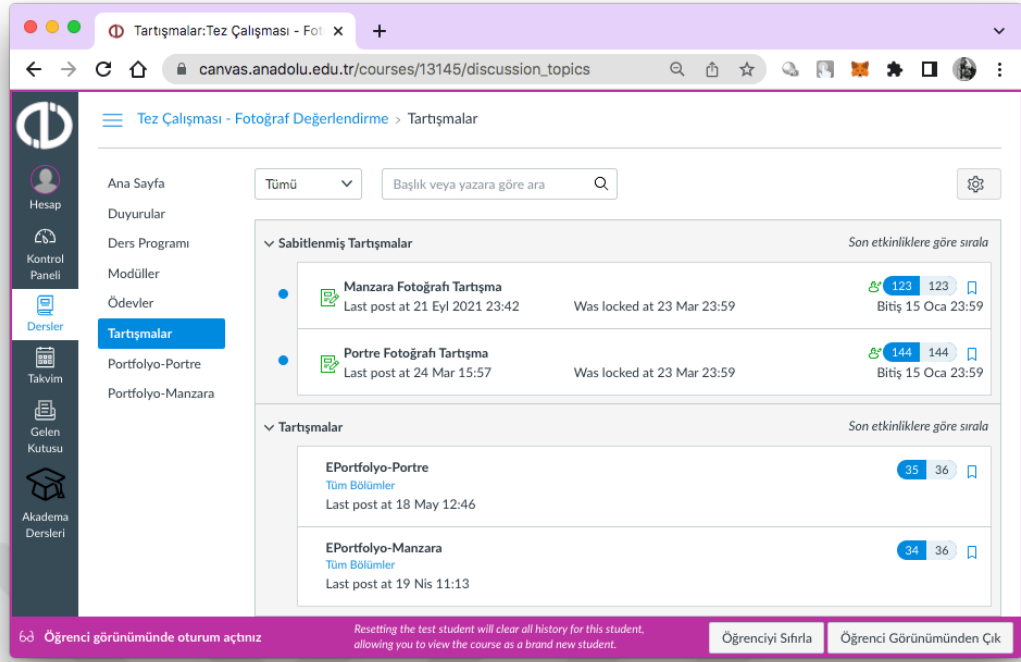
Öğrenciyi Sıfırla

Öğrenci Görünümünden Çık

Şekil 18: Manzara Fotoğrafları Ödevi Detay Sayfası

Ödevini yükleyen öğrencilerin çekmiş olduğu bu fotoğrafları diğer öğrencilerle paylaşması istenmiştir. Bunun için hazırlanan Tartışma sayfaları (Şekil 19) öğrencilerin birbirinin fotoğrafına yorumlar yaparak değerlendirmesine olanak sağlamaktadır.

57

Şekil 19: Tartışmalar Sayfası

Tartışma sayfalarına (Şekil 20 ve Şekil 21) girildiğinde öğrencilerin bu sayfayı nasıl kullanmaları gerektiği ile ödevler sayfasında da yer alan dereceli puanlama anahtarı bulunmaktadır. Öğrenciler bu sayfaları gönderileri ve yorumları ile yapılandırmaktadır.

Konu:Portre Fotoğrafi Tartışma

canvas.anadolu.edu.tr/courses/13145/discussion_topics/18212

Tez Çalışması - Fotoğraf Değerlendirme > Tartışmalar > Portre Fotoğrafi Tartışma

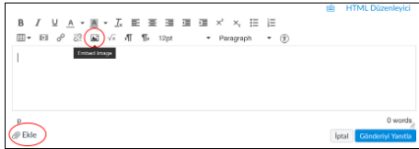
Ana Sayfa
Hesap
Duyurular
Ders Programı
Modüller
Ödevler
Tartışmalar
Portfolyo-Portre
Portfolyo-Manzara

Değerlendirilmiş tartışma: 100 olası puan bitiş 15 Oca

Portre Fotoğrafi Tartışma

Portre fotoğrafı çekerken yaşadıklarınızı (öncesinde nasıl bir hazırlık yaptığınız, çekim esnasında yaşadıklarınız vb.), öneri ve görüşlerinizi uygulama topluluğunun diğer üyeleriyle paylaşmanızı istiyoruz. Paylaşımınızı yaparken ödev için göndermiş olduğunuz fotoğrafı diğer öğrencilerin de görebilmesi için buraya da yüklemeniz gerekmektedir. Bunun için aşağıdaki adımları izleyiniz.

1. Alt bölümde Yanıtla butonuna tıklayarak yorumlarınızı paylaşabilirsiniz.
2. Yorumunuzu fotoğrafta birlikte paylaşmak için aşağıdaki görsele yer alan seçeneklerden birini kullanabilirsiniz.

Ödev yüklediğiniz fotoğrafı tartışmada paylaştıktan sonra birinizin gönderisine yorum yapmanız ve üstünüze atanan öğrenci arkadaşlarınızın fotoğrafını aşağıdaki dereceli puanlama anahtarı yardımıyla değerlendirmeniz beklenmektedir.

Dereceli Puanlama Anahtarı
Bu değerlendirme tablosi ile öğrencileri zaten değerlendiriyorsanız, Büyük değişiklikler olmadan değerlendirme sonuçlarını etkileyecektir.

Kriter	Oranlar				Puan
Kompozisyon İyi mi? Kompozisyon dengeli mi? Oranları iyi mi? Kadraj tam mı? Ufuk çizgisi doğru mu? Bakış/Hareket yönü doğru mu?	35.0 ile >26.0 pts Mükemmel Fotoğrafınız kompozisyon bakımından tüm beklentileri karşılamaktadır.	26.0 ile >18.0 pts İyi Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	18.0 ile >1.0 pts Kabul Edilebilir Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentilerin azını karşılamaktadır.	1.0 ile >0 pts Geliştirilmeli Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentileri karşılamamaktadır.	35.0 puan
Teknik Belirginlik tam mı? Nedime yapılabiliyor mi? Keskinlik yeterli mi? Doğru yer netlemiş mi? Renkler (beyaz dengesi) doğru mu?	35.0 ile >26.0 pts Mükemmel Fotoğrafınız teknik açıdan tüm beklentileri karşılamaktadır.	26.0 ile >18.0 pts İyi Fotoğrafınız teknik açıdan beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	18.0 ile >1.0 pts Kabul Edilebilir Fotoğrafınız teknik açıdan beklentilerin azını karşılamaktadır.	1.0 ile >0 pts Geliştirilmeli Fotoğrafınız teknik açıdan beklentileri karşılamamaktadır.	35.0 puan
İşik İşik uygun mu? Doğru pozlama yapılabiliyor mi? Konu parlaklık oranı uygun mu?	30.0 ile >23.0 pts Mükemmel Fotoğrafınız ışık bakımından tüm beklentileri karşılamaktadır.	23.0 ile >15.0 pts İyi Fotoğrafınız ışık bakımından beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	15.0 ile >1.0 pts Kabul Edilebilir Fotoğrafınız ışık bakımından beklentilerin azını karşılamaktadır.	1.0 ile >0 pts Geliştirilmeli Fotoğrafınız ışık bakımından beklentileri karşılamamaktadır.	30.0 puan

Toplam Puan: 100.0 puan

Bu başlık 23 Mar 23:59 tarihinde kilitlendi.

Girdi ya da yazar arayın Okunmamış   Takip Et

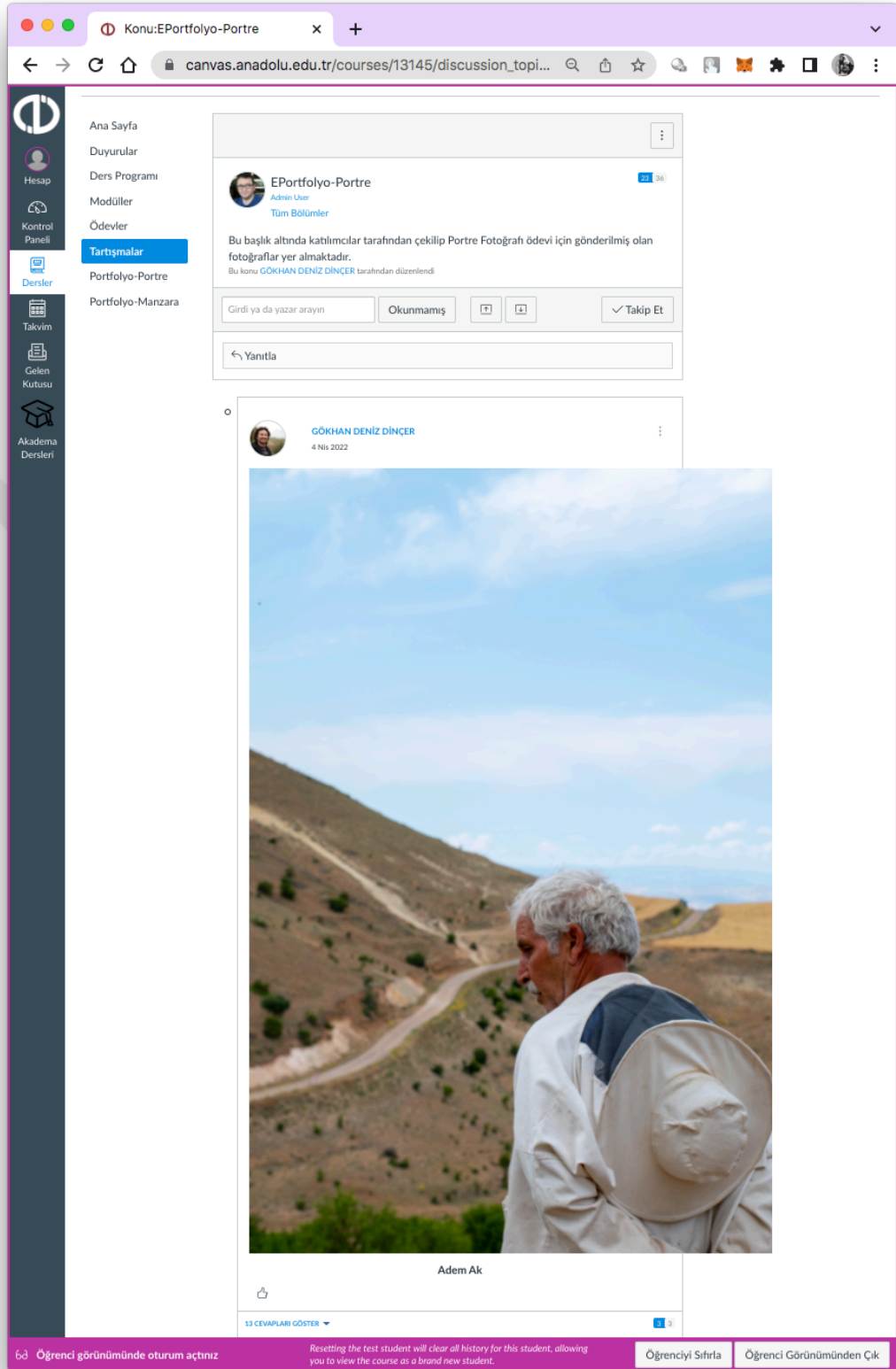
Öğrenci görünümünde oturum açınız

Resetting the test student will clear all history for this student, allowing you to view the course as a brand new student.

Öğrenciyi Sıfırla Öğrenci Görünümünden Çık

Şekil 21: Portre Fotoğrafi Tartışma Sayfası

Uygulama dersi sonunda hedeflenen sonuçlardan biri de e-portfolyo sayfasının oluşturulması olmuştur. Canvas Öğrenme Yönetim sisteminin e-portfolyo için modülü olmadığından e-portfolyo sayfaları Tartışma sayfa yapısı kullanılarak hazırlanmıştır. Bu amaçla hazırlanan e-portfolyo sayfalarında (Şekil 22 ve Şekil 23) öğrencilerin ödev için göndermiş oldukları fotoğrafları öğrencinin adıyla birlikte yer almaktadır. Bu sayfaları ziyaret edenler “Beğen” düğmesine tıklayarak beğenilerini belirtebilmektedir.

Şekil 22: Portre Fotoğrafı e-Portfolyo Sayfası

Ana Sayfa

Duyurular

Ders Programı

Modüller

Ödevler

Tartışmalar

Portfolyo-Portre

Portfolyo-Manzara

Hesap

Kontrol Paneli

Dersler

Takvim

Gelen Kutusu

Akademi Dersleri

Konu:EPortfolyo-Manzara

canvas.anadolu.edu.tr/courses/13145/discussion_topics/61145

EPortfolyo-Manzara

Admin User

Tüm Bölümler

Bu başlık altında katılımcılar tarafından çekilip Manzara Fotoğrafı ödevi için gönderilmiş olan fotoğraflar yer almaktadır.

Bu konu GÖKHAN DENİZ DİNÇER tarafından düzenlendi

Girdi ya da yazars arayın

Okunmamış

1

2

✓ Takip Et

Yanıtla

GÖKHAN DENİZ DİNÇER

6 Nis 2022

Aynur Sünbül

Yanıtla

GÖKHAN DENİZ DİNÇER

6 Nis 2022

Bülent Demir

Yanıtla

Öğrenci görünümünde oturum açtınız

Resetting the test student will clear all history for this student, allowing you to view the course as a brand new student.

Öğrenciyi Sıfırla

Öğrenci Görünümünden Çık

Şekil 23: Manzara Fotoğrafı e-Portfolyo Sayfası

62

3. YÖNTEM

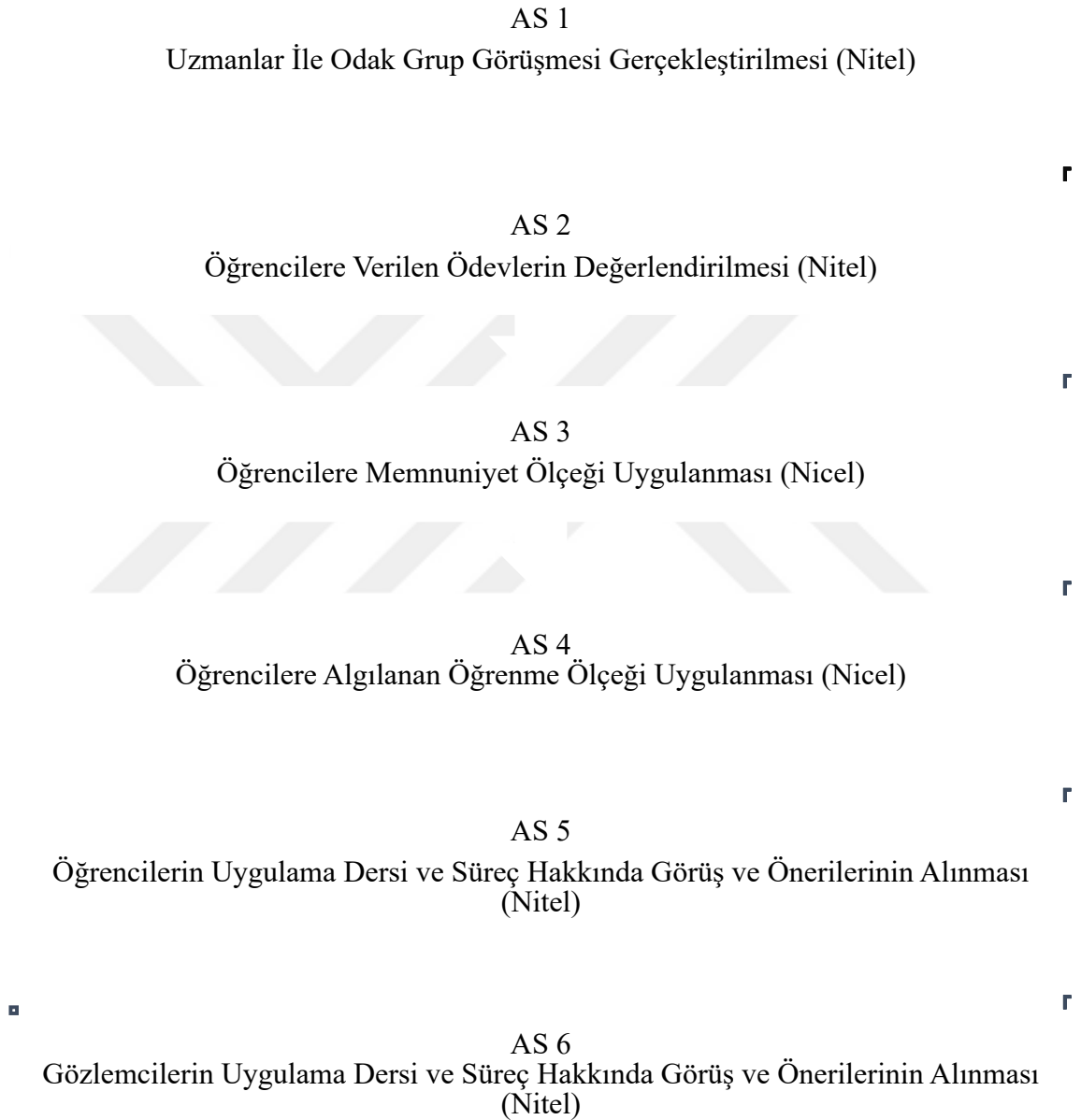
Bu çalışma var olan durumu saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Nitel ve nicel veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Bu çalışmada da nicel ve nitel veri toplama yöntemleri ile araştırmanın farklı sorularına yanıt aranmıştır. Bu sayede bulguların birbirini doğrulamasına ve daha bütüncül bir görüşe sahip olunmaya çalışılmıştır. Çalışmanın yöntemi bu anlamda karma yöntem (mixed methods) olarak tanımlanmaktadır. Farklı araştırma sorularının farklı veri toplama yöntemlerinin kullanılarak araştırıldığı durumlarda çoklu yöntem (multiple methods) olarak tanımlandığını belirten görüşler de bulunmaktadır (Anguera vd., 2018; Aydın-Çakır ve Türkeş-Kılıç, 2021).

Tablo 6: Araştırma Soruları

	Araştırma Sorusu	Araştırma Sorusuyla İlgili İşlem Adımları
AS 1	Uzaktan fotoğrafçılık eğitiminde uygulama yeterliği kazandırmaya yönelik bir çevrim içi uygulayıcı topluluğu oluşturmak için hangi; Süreçler, Teknolojik altyapı bileşenleri, Kullanıcı rolleri içerilmelidir?	Uzmanlarla fotoğrafçılık eğitimine yönelik e-öğrenme ortamının tasarım ölçütleri üzerine odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Süreç, teknolojik altyapı ve kullanıcı rolleri üzerinde durulmuştur. Farklı disiplinlerden 7 uzman bu odak grup görüşme için belirlenmiştir.
AS 2	Öğrenciler bu uygulamadan ne ölçüde fotoğraf çekme becerisi kazanacaklardır?	e-Öğrenme ortamında gerçekleştirilecek uygulama boyunca öğrencilere görevler (ödev) verilmiştir. Bu görevler sonunda ürettikleri fotoğraflar değerlendiriciler tarafından dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilmiş ve öğrencilere geri bildirim verilmiştir. Uygulamanın sonunda her öğrencinin portfolyosu oluşturulmuştur.
AS 3	Öğrenciler uygulamadan ne ölçüde memnun kalacaklardır?	Uygulama sonunda öğrencilere uygulanacak memnuniyet ölçeği ile uygulamadan ne ölçüde memnun kaldıkları incelenmiştir.
AS 4	Öğrenciler bu uygulamada fotoğrafa yönelik uygulama yeterliklerini ne ölçüde geliştirebildiklerini düşüneceklerdir?	Uygulama sonunda öğrencilere uygulanan algılanan öğrenme ölçeği ile öğrencilerin fotoğrafa yönelik uygulama yeterliklerini ne ölçüde geliştirebildikleri incelenmiştir.
AS 5	Öğrenciler topluluk olabildiklerini hissedecekler midir?	Öğrencilerle uygulama sonunda gerçekleştirilmiş olan anketin açık uçlu sorusunda görevlere katılımları, diğer öğrencilerle mesajlaşmaları, akranlarından bilgi edinip edinmediği ve kendini ne ölçüde sisteme ait hissettiği sorularına yanıt aranmıştır.
AS 6	Gözlemcilerin uygulama dersi hakkındaki görüş ve önerileri nelerdir? Gözlemciler bu tür uygulama derslerini görmek ister mi?	Pilot çalışmayı gözlemcilerin incelemesi sağlanmıştır. Gözlemciler uygulama dersi ve süreci gözlemleyerek görüş ve öneri belirtmişlerdir.

Araştırmada uygulanan veri toplama yöntemleri, araştırma sorularıyla (AS) birlikte Tablo 6’da verilmektedir.

Tez çalışmasında uygulanan veri toplama yöntemleri Şekil 24’te gösterilen sırayla gerçekleştirilmiştir.

Şekil 24: Araştırma Soruları

3.1. Nitel Araştırma Yöntemi

Çalışmanın nitel veri toplama yöntemi olarak odak grup görüşme tekniği ve açık uçlu sorular kullanılmıştır. Uzmanlarla gerçekleştirilen odak grup görüşme sonrası hazırlanan web sitesi ile öğrencilerle ödev uygulaması gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonrasında katılımcılara algılanan öğrenme ölçeği ve memnuniyet ölçeği uygulanmıştır. Bu pilot çalışmaya katılan öğrencilere ve gözlemcilere açık uçlu sorular sorularak katılımcıların uygulama dersi ve süreç hakkındaki görüş ve önerileri alınmıştır.

Çalışmada belirlenen uzmanlarla fotoğrafçılık eğitimine yönelik e-öğrenme ortamının tasarım ölçütleri üzerine odak grup görüşmesi gerçekleştirilerek çalışmanın ilk araştırma sorusu yanıtlanmaya çalışılmıştır. Görüşme tekniği, nitel araştırma çalışmalarında, faaliyetin ya da durumun ayrıntılı ve bütünsel açıklamalarını vurguladıkları için büyük oranda bir kullanıma ve değere sahiptir. Tanım olarak, nitel araştırma yöntemleri, ilişkilerin, faaliyetlerin, durumların veya malzemelerin kalitesini araştırmak amacıyla tasarlanmıştır (Fraenkel ve Wallen, 2003). Bu çalışmada odak grup görüşme yönteminden faydalanılmıştır.

Çalışmada da kullanılan odak grup görüşmeleri işlevselliğiyle ön plana çıkmaktadır. Odak grup görüşmeleri, nitel araştırma desenleri ve yöntemleri kapsamında, sınırları saptanmış bir konuya odaklanan ve özellikleri nedeniyle belirlenen bir grupla gerçekleştirilen görüşme ve tartışma tekniği biçiminde açıklanabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bir başka deyişle odak grup görüşmeleri, katılımcıların belli bir konuya ilişkin bireysel ve toplu görüşlerinin veri olarak değerlendirildiği bir nitel araştırma yöntemidir.

Odak grubu, bir konuyla ilgili tutum ve algıları, duyguları ve fikirleri araştırmak üzere, eğitimli bir araştırmacı tarafından bir araya getirilen, genellikle altı ile dokuz arasında değişen küçük bir gruptan oluşmaktadır. Odak grup görüşmesi, göreceli olarak homojen grubun görüşmecisi tarafından sorulan soruları yansıtması için bir ortam sağlamaktadır (Denscombe, 2007). Çalışmada iki oturum yöneticisi, bir araştırmacı ve sekiz katılımcı olmak üzere toplam 11 kişi yer almıştır. Odak grup görüşmesi için mezun, öğrenci, dernek üyesi, web tasarımcı ve öğretim üyesi gibi farklı özelliklerden, uzaktan fotoğrafçılık eğitimi konusunda görüş bildirebilecek kişiler belirlenmiştir.

Odak grup görüşmeleri, gündelik görüşmelerin aksine, bir amaca bağlıdır. Bu görüşmeler, araştırmacının veri toplama hedefine hizmet etmek için hazırlanmakta ve bu doğrultuda yürütülmektedir. Farklı alanlardan seçilecek konuların araştırılmasında bu

görüşmeler kullanılabilir; bu noktada araştırmacının görüşme sırasında elde ettiği verilerin hem bireysel hem de sosyal yönlerinin önemini düşünebilme becerisine sahip olması gerekmektedir. Bu noktada görüşmelerin, etkileşimi çerçeveleyen bir amaç için yapılan konuşmalar olduğu gerçeği, epistemik olduğu kadar etik nedenlerden dolayı üzerinde durulması gereken, araştırmacının katılımcılar üzerindeki etkisi ve kontrol düzeyi ile ilgili bir dizi konuyu gündeme getirmektedir (Denzin ve Lincoln, 2018). Bir diğer anlatımla, nitel araştırmalara yönelik görüşmelerin doğal bir sohbetten farklı olarak bir amaca hizmet ediyor olması, araştırmacıların katılımcıların görüşleri üzerinde etkili olma olasılığını da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle görüşmeleri yapacak olan araştırmacının, bu konuda eğitilmiş olması ve katılımcılardan elde ettiği görüşlerin toplumsal ve bireysel boyutunu tarafsız olarak değerlendirebilmesi gerekmektedir. Tez çalışmasında gerçekleştirilen odak grup görüşmesi uzaktan fotoğrafçılık eğitiminde uygulama yeterliği kazandırmak amacıyla oluşturulacak web sitesi için süreçleri, teknolojik altyapı bileşenleri, kullanıcı rolleri vb. konuları konuşmak amacıyla toplanmıştır. Araştırmacının yanı sıra oturum yöneticileri de görüşmeyi yönlendirmede yardımcı olmuştur.

Odak grup görüşmesi sayesinde araştırmacı, bireysel bir görüşme tekniğinin kullanılması halinde ulaşmakta zorlanabilme olasılığı olan sayıdaki katılımcıyı araştırma kapsamına alabilmektedir. Bu teknik genellikle müşteri memnuniyetini belirlemede, yükseköğretim programları için öğrencilerin istek ve beklentilerinin karşılanma seviyesi gibi konulara ilişkin yapılan araştırmalarda etkin ve verimli sonuçlar sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Tez çalışmasında da aynı odak grup görüşmesinde programa kayıtlı öğrenciden web tasarımcıya kadar farklı özelliklerden katılımcıların bir araya gelmesi sağlanmıştır.

Odak grup görüşmesi, sosyal bağlamda yüksek kaliteli veri toplamayı amaçlamaktadır. Bu sayede, öncelikle araştırmada yer alan katılımcılarının bakış açısından belirli bir sorunun anlaşılması sağlanmaktadır. Diğer nitel yöntemler gibi, odak grubu üyeleri de rastgele seçilmemektedir. Aksine, genellikle belli bir amaca yönelik bir örnekleme yöntemi kullanılmaktadır (Patton, 2002). Görüşmelerde kullanılacak sorular katılımcıların daha açık ve dürüst cevaplar verebilmesi amacıyla, sohbet tarzı ve günlük dil kullanımı doğrultusunda hazırlanmaktadır. Bir diğer deyişle, katılımcıların kolaylıkla anlayabilmesi ve rahatlıkla cevaplayabilmesi için teknik dilin kullanılmaması tavsiye edilmektedir (Kruger ve Casey, 2000). Tez çalışmasında araştırma sorusuna yanıt aramak

amacıyla araştırmacı ve oturum yöneticileri tarafından yapılandırılmamış ancak bağlamdan uzaklaşmayan sorular sorulmuştur.

Odak grup görüşmeleri yönteminde soruların hazırlanması kadar, odak gruplarının oluşturulma biçimi de önemlidir. Denscombe (2007) tarafından tanımlanan odak grupların üç ayırt edici özelliği aşağıda listelenmektedir:

1. İstemi / Uyaran: Oturumlar genellikle tartışmaya odaklanmak için araştırmacı tarafından kullanılan bir istemi, bir tetikleyici veya bazı uyarıcıların etrafında gerçekleştirilmektedir.

2. Tarafsız Bir Kişi Olmayan Araştırmacı: Araştırmacının, oturum sürecinde tarafsız bir rol benimsemesine, diğer görüşme tekniklerine kıyasla daha az vurgu yapılmaktadır.

3. Grup İçi Etkileşim: Sadece insanların görüşlerini almaktan ziyade grup içi etkileşime özel bir değer verilmektedir. Toplu görüşe, bireysel görüşlere göre daha fazla önem verilmektedir.

Odak grup görüşmelerinin birçok güçlü yönü bulunmaktadır. Odak grup görüşmeleri hem katılımcıların hem de araştırmacının az zamanını almaktadır; derinlikli niteliksel veriler makul hızda toplanabilmektedir. Görüşmelerde kullanılan soru sayısına ve sorunların karmaşıklığına bağlı olarak, çoğu görüşme bir ila iki saat arasında sürmektedir. Tez çalışmasında odak grup görüşme 1 saat 30 dakika sürmüştür. Katılımcılar yapacakları kolaylıkla anlayabilmekte ve yöntemin uygun olduğunu neredeyse her zaman kabul etmektedir. Katılımcılar yalnızca araştırmacıyla değil, birbirleriyle de etkileşime girmeye teşvik edilmektedir. Tez çalışmasında da ana çizgileriyle hazırlanmış yapılandırılmamış sorularla katılımcıların birbiriyle etkileşime girmeleri sağlanmıştır. Bu şekilde, tutum ve inançların çeşitliliğinin ve karmaşıklığının ortaya çıkması hedeflenmektedir (Gorman ve Clayton, 2005).

3.2. Nicel Araştırma Yöntemi

Nicel veri toplama yöntemi olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formu çevrim içi ders üzerinden derse gönüllü olarak katılan 195 kişiye gönderilmiş, 36 kişiden geri dönüş olmuştur. Veriler 8 Ağustos – 17 Kasım 2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Anket formu demografik sorular, algılanan öğrenme ölçeği ve memnuniyet ölçeği olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

3.2.1. Demografik Veriler

Pilot çalışmaya katılan katılımcıların demografik verileri uygulanan anket yardımıyla toplanmıştır. Demografik verilerin birbirleriyle, algılanan öğrenme ölçeği ve memnuniyet ölçeğiyle aralarında ilişkisel istatistiklerine bakılmıştır.

3.2.2. Algılanan Öğrenme Ölçeği

Araştırmada kullanılan ölçeklerden biri algılanan öğrenme ölçeğidir. Algılanan öğrenme kavramı, gerçekleştirilen bir öğrenme durumuna ilişkin kişinin sahip olduğu inancın ve duyguların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlama doğrultusunda algılanan öğrenmenin, kişinin öğrenme deneyimine yönelik yaptığı geriye dönük bir değerlendirme olduğu söylenebilmektedir (Caspi ve Blau, 2008).

Algılanan öğrenme düzeyi, öğrenme süreci boyunca katılımcının bilgi düzeyindeki değişikliğe ilişkin görüşlerini sunması sayesinde, eğitimciler için de önemli bilgiler sağlamaktadır. Bu bağlamda algılanan öğrenmenin sıklıkla araştırılan bir değişken olduğunu söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra, algılanan öğrenme düzeyinin, katılımcının öğrenme sürecindeki başarısını ölçme konusunda da geçerli bir ölçüt olduğu öne sürülmektedir (Batista ve Cornachione, 2005). Algılanan öğrenmenin özellikle uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamaları için sıklıkla incelenen ve bu uygulamalar arasındaki farklılıkları ortaya koyan bir değişken olduğu kabul edilmektedir (Rovai ve ark., 2009).

Algılanan öğrenme ölçeği Rovai ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Bu ölçeğe yönelik geçerlik ve güvenirlik analizleri uzaktan ve yüz yüze eğitim öğrencileri ile yapılmıştır. Rovai ve arkadaşları (2009) tarafından hazırlanan ölçek 9 maddeden oluşmaktadır ve üç faktörlüdür. Algılanan Öğrenme Ölçeği, öğrencilerin yüz yüze veya çevrim içi bir dersten edindikleri bilgi ve becerilerine ilişkin algılarının ölçülmesi amacıyla benimsenmiştir (Chen ve Jang, 2010). Algılanan öğrenme ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve geçerlilik ve güvenirlik analizlerinin yapılması Albayrak, Güngören ve Horzum (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Tez çalışması için Albayrak, Güngören ve Horzum (2014) tarafından Türkçeleştirilen ölçek göz önünde bulundurularak yeni ölçek maddeleri geliştirilmiştir. Tez çalışması için geliştirilen 5 madde beşli likert tipinde sorulmuştur.

3.2.3. Memnuniyet Ölçeği

Çalışmada yer alan bir diğer ölçek memnuniyet ölçeğidir. Memnuniyet kavramı, genel anlamda, kullanıcıların kendilerine sunulan hizmetin tatmin edici bir biçimde gerçekleştirildiğine yönelik algıları olarak açıklanmaktadır (Oliver, 1999). Bu çalışmada, uzaktan fotoğrafçılık eğitimi alan öğrencilerin çevrim içi öğrenme süreçlerine ilişkin memnuniyet algılarının ölçülmesi amaçlanmaktadır.

Özkara'nın (2016) Gülbahar'dan (2012) uyarladığı memnuniyet ölçeği göz önünde bulundurularak tez çalışması için yeni ölçek maddeleri geliştirilmiştir. Tez çalışmasında geliştirilen 9 madde beşli likert tipinde sorulmuştur.

3.3. Araştırma Katılımcıları

Bu bölümde tezin nitel ve nicel veri toplama aşamalarında yer alan katılımcılar hakkında açıklamalara yer verilmektedir. Bu aşamalar odak grup görüşmesi, pilot çalışma ve dersin gözlemciler tarafından değerlendirilmesi şeklinde sıralanmaktadır.

3.3.1. Odak Grup Görüşmesi

Odak grup görüşmesinin yeri için Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği'nin tahsis edilmesi sağlanmıştır. Odak grup görüşmesinin yapılacağı günün öncesinde katılımcılar görüşme ile ilgili sözlü ve yazılı olarak bilgilendirilmiştir. Daha önce katılacağını belirtip mazeret belirten katılımcıların yerine yedek isimler davet edilmiştir. Odak grup görüşmesi, iki oturum yöneticisi, bir araştırmacı ve sekiz katılımcı olmak üzere toplam 11 kişiyle gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar fotoğrafçılık eğitimi konusunda uzman öğretim üyeleri, çevrim içi öğrenmeye yönelik web sitesi geliştirebilecek web tasarım uzmanları, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Önlisans Programı öğrencisi ve mezunlarından oluşmaktadır.

Odak grup görüşmesi katılımcıları aşağıdaki Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Odak Grup Görüşmesi Katılımcıları

Takma Adı	Özelliği
Moderatör 1	Oturum Yöneticisi, Öğretim Üyesi
Moderatör 2	Oturum Yöneticisi, Öğretim Üyesi
Öğretim Üyesi 1	Fotoğrafçılık Uzmanı, Öğretim Üyesi
Öğretim Üyesi 2	Fotoğrafçılık Uzmanı, Öğretim Üyesi
Web Tasarımcı 1	Web Tasarım Uzmanı, Öğretim Üyesi
Web Tasarımcı 2	Web Tasarım Uzmanı, Öğretim Elemanı
Mezun 1	Program Mezun, Yemek Fotoğrafçısı

Tablo 7: (Devam) Odak Grup Görüşmesi Katılımcıları

Takma Adı	Özelliği
Mezun 2	Program Mezun
Dernek Üyesi 1	EFSAD Yönetim Kurulu Üyesi, Öğretim Elemanı
Öğrenci 1	Program Öğrencisi, EFSAD Yönetim Kurulu Üyesi
Araştırmacı	Araştırmacı, EFSAD Yönetim Kurulu Başkanı, Öğretim Elemanı

3.3.2. Pilot Çalışma

Google Form ile hazırlanan pilot çalışmaya katılım formu (EK-9) 26.06.2021 tarihinde Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı'ndan 2020-2021 öğretim yılında mezun olan 2238 kişiye SMS ile gönderilmiştir. 170 kişi katılmayı kabul ederek geri bildirim sağlamıştır. Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu'na kayıtlı derneklerden katılmak isteyen 25 mezunla birlikte 195 mezuna şifre üretilmiştir. Uygulama dersi için hazırlanan web sitesine giriş için oluşturulan kullanıcı bilgileri belirttikleri e-posta adreslerine gönderilmiştir.

E-Öğrenme platformu üzerinden verilen ödevler için yükledikleri fotoğraflar değerlendiriciler tarafından dereceli puanlama anahtarı yardımıyla değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler tamamlandığında ders sona erdirilmiş, katılımcıların dersi ve bu süreci değerlendirmeleri istenmiştir. Demografik veriler, algılanan öğrenme ölçeği ve memnuniyet ölçeğinin yer aldığı bu ankete 36 katılımcı yanıt vermiştir (EK-10).

3.3.3. Dersin Gözlemci Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı'ndan mezun 195 gönüllü ile gerçekleştirilen pilot çalışma sonrası programda kayıtlı öğrencilerin derse gözlemci olarak katılmaları ve değerlendirmelerde bulunmaları istenmiştir. Bu amaçla katılımcılar programın aktif ve pasif öğrenci gruplarına SMS gönderilerek sağlanmıştır. 22082 öğrenciye SMS gönderilmiş, detaylı bilgi, dersin sitesini ziyaret için yapılması gerekenler ve görüş bildirmeleri için Google Form ile hazırlanan forma (EK-11) yönlendirilmiştir. 66 gönüllü öğrenci dersi gözlemci rolüyle inceleyerek değerlendirmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırma sorularına göre nicel ya da nitel veri toplama araçları kullanılmıştır. Tez çalışmasında veriler odak grup görüşmesi, algılanan öğrenme ölçeği, memnuniyet ölçeği ve açık uçlu sorular ile elde edilmiştir.

3.4.1. Nitel Veri Toplama Araçları

Yöntem başlığı altında yer alan tabloda da görüldüğü üzere araştırmada veri toplama yöntemleri olarak; odak grup görüşmesi, açık uçlu soru ve ölçek uygulanmıştır.

Nitel görüşmelerde; araştırmacı katılımcılarla yüz yüze, telefon ya da internet üzerinden görüşmeleri yapar. Bu görüşmeler, yapılandırılmamıştır ve genellikle katılımcıların görüşlerini ve fikirlerini ortaya çıkarma amaçlı birkaç soruyu içeren açık uçlu bir süreci içermektedir. Tez çalışmasında yüz yüze gerçekleştirilen odak grup görüşmesi, bağlamdan uzaklaşmayan, yapılandırılmamış soruların derinleşerek oturum yöneticileri tarafından sorulmasıyla yürütülmüştür.

Nitel görüşmelerin bazı sınırlılıkları da mevcuttur. Bu sınırlılıklar;

- 1) Görüşme yapılan kişilerin bakış açılarınca filtrelenen dolaylı bilgi sağlanır.
- 2) Bilgi, doğal ortamdan ziyade tasarlanmış bir yerde elde edilir.
- 3) Araştırmacının varlığı, cevaplarda önyargıya neden olabilir.
- 4) Bütün insanlar, aynı düzeyde algılama ve ifade etme becerisine sahip değildir.

Nitel görüşmeler birebir olabileceği gibi altı veya sekiz kişilik gruplarla odak grup görüşmeleri şeklinde gerçekleştirilebilir. Odak grubuyla görüşme yapma, ses kaydı alma ve çözümleme aşamalarıyla gerçekleşir (Creswell, 2014).

3.4.1.1. Odak Grup Görüşmesi

Odak grup görüşmesi 10 Kasım 2018 günü saat 14:00'te katılımcıların tamamlanmasıyla birlikte Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği'nde gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmesi başlamadan önce katılımcılar araştırmacı tarafından diğer katılımcılar ve oturum yöneticileri ile tanıştırılmıştır. Katılımcılar araştırmacı tarafından sağlanan bu ortamda sohbet ederek heyecanlarını atmışlardır. Araştırmanın amacı ve odak grup görüşmesi hakkında bilgi verilmiş, gönüllü katılım formu dağıtılmış ve istedikleri takdirde araştırmadan çekilebilecekleri katılımcılara belirtilmiştir. Odak grup görüşmesi başladığında bir oturum yöneticisi görüşmenin nasıl işleyeceği hakkında bilgi vererek ısınma soruları ile ilk tura başlamıştır. İlk turdan sonra sorulan sorularla fotoğrafçılık eğitiminde becerileri kazandırmaya yönelik bir çevrim içi uygulayıcı topluluğu oluşturmak için hangi süreçlerin, teknolojik altyapı bileşenlerinin ve kullanıcı rollerinin gerektiğine yönelik katılımcıların görüşleri alınmıştır. Odak grup görüşme sorularında detaylandırılması istenilen yerlerde sorular oturum yöneticileri tarafından

yönlendirmeden kaçınılarak detaylandırılmıştır.

3.4.2. Nicel Veri Toplama Araçları

Nicel veri toplama amacıyla kullanılacak tarama deseni, bir evren içinden seçilen bir örneklem üzerinde yapılan çalışmalar yoluyla evren genelindeki eğilim, tutum veya görüşlerin nicel veya sayısal olarak betimlenmesini sağlar. Araştırmacı, örneklemde elde edilen evren hakkında çıkarsamalarda bulunur. Araştırmada tarama, verilerin tek seferde toplandığı kesitsel yöntemle, anket ve ölçek veri toplama araçlarıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada "e-Öğrenme Sürecine İlişkin Memnuniyet Ölçeği" ve "Algılanan Öğrenme Ölçeği" kullanılmıştır. Acar Güvendir ve Özer Özkan'ın (2015) ölçek geliştirme ve uyarlama konulu çalışmasında yer edilen aşamalar dikkate alınmıştır.

"Algılanan Öğrenme Ölçeği" için Rovai vd. (2009) tarafından geliştirilen ve Albayrak, Güngören ve Horzum (2014) tarafından Türkçeleştirilen ölçek göz önünde bulundurularak yeni ölçek maddeleri geliştirilmiştir. Tez çalışmasında geliştirilen bu maddeler beşli likert tipinde sorulmuştur. Ölçek öğrenme sürecindeki bilişsel, duyuşsal ve psikomotor algılanan öğrenmeleri ölçmeyi amaçlamaktadır.

"E-Öğrenme Sürecine İlişkin Memnuniyet Ölçeği" için Özkara'nın (2016) Gülbahar'dan (2012) uyarladığı ölçek göz önünde bulundurularak yeni ölçek maddeleri geliştirilmiştir. Tez çalışmasında geliştirilen bu maddeler beşli likert tipinde sorulmuştur.

Katılımcılara gönderilen ankette ölçek puanlarının yanında demografik verileri de istenmiştir.

3.4.2.1. Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik)

Dereceli puanlama anahtarı alanyazın taraması ve odak grup görüşmesi sonrası elde edilen bulgular sayesinde hazırlanmıştır. Değerlendirme için kompozisyon (görsel düzenleme), teknik ve ışık bileşenleri gerekli görülmüştür. Hazırlanan dereceli puanlama anahtarı aşağıdaki Tablo 8'de verilmektedir:

Tablo 8: Dereceli Puanlama Anahtarı

Kompozisyon	Mükemmel (35 Puan)	İyi (26 Puan)	Kabul Edilebilir (18 Puan)	Geliştirilmeli (1 Puan)
İlgi merkezi yeterli mi?				
Arka Plan uygun mu?				
Kompozisyon dengeli mi?	Fotoğrafınız kompozisyon bakımından tüm beklentileri karşılamaktadır.	Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentilerin azını karşılamaktadır.	Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentileri karşılamamaktadır.
Oranlama iyi mi?				
Kadraj tam mı?				
Ufuk çizgisi doğru mu?				
Bakış/Hareket yönü doğru mu?				
Teknik	Mükemmel (35 Puan)	İyi (26 Puan)	Kabul Edilebilir (18 Puan)	Geliştirilmeli (1 Puan)
Belirginlik tam mı?				
Netleme yapılabilmiş mi?	Fotoğrafınız teknik açıdan tüm beklentileri karşılamaktadır.	Fotoğrafınız teknik açıdan beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	Fotoğrafınız teknik açıdan beklentilerin azını karşılamaktadır.	Fotoğrafınız teknik açıdan beklentileri karşılamamaktadır.
Keskinlik yeterli mi?				
Doğru yer netlenmiş mi?				
Renkler (beyaz dengesi) doğru mu?				
Işık	Mükemmel (30 Puan)	İyi (23 Puan)	Kabul Edilebilir (15 Puan)	Geliştirilmeli (1 Puan)
Işık uygun mu?	Fotoğrafınız ışık bakımından tüm beklentileri karşılamaktadır.	Fotoğrafınız ışık bakımından beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	Fotoğrafınız ışık bakımından beklentilerin azını karşılamaktadır.	Fotoğrafınız ışık bakımından beklentileri karşılamamaktadır.
Doğru pozlama yapılabilmiş mi?				
Konu parlaklık oranı uygun mu?				

3.4.2.2. Demografik Veriler

Pilot çalışma katılımcılarına gönderilen ankette katılımcıdan toplanan demografik veriler aşağıda verilmektedir:

- Yaşınız
- Cinsiyet
- Meslek
- Yaşadığınız şehir
- Eğitim Durumu
- Kaç yıldır fotoğrafla ilgileniyorsunuz?
- Daha önce Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans programından farklı olarak bir fotoğraf eğitimi aldınız mı?

- Daha önce uzaktan eğitim aldınız mı?

Çözümleme aşamasında demografik verilerin birbirleriyle, algılanan öğrenme ölçeği ve memnuniyet ölçeğiyle aralarında ilişkisel çözümlemeler yapılmıştır.

3.4.2.3. Algılanan Öğrenme Ölçeği

Web sitesini kullanan öğrencilere uygulama sonunda Albayrak, Güngören ve Horzum (2014) tarafından Rovai vd. (2009)'dan Türkçeleştirilerek hazırlanan algılanan öğrenme ölçeği göz önünde bulundurularak beşli likert tipi 5 madde sorulmuştur. Tez çalışması için hazırlanan ölçeğe ait maddeler aşağıda verilmektedir.

1. Bu derste yer alan bilgilendirici içeriğin mantıklı bir şekilde kritiğini yapabilirim.
2. Bu dersin bana kattıkları sayesinde, fotoğraf uygulama yeterliği konusunda, kendime daha çok güveniyorum.
3. Bu derste kazandığım uygulama yeterliliklerini günlük hayatımda kullanabilirim.
4. Bu derste kazandığım uygulama yeterliliklerini başkalarına aktarabilirim.
5. Bu derste fotoğraf üzerine uygulama yeterliliği kazanamadım.

Hazırlanan ölçeğe ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,76 olarak bulunmuştur. Bu katsayı bir ölçeğin güvenilir olarak kabul edilebilmesi için gereken Cronbach Alpha değeri olan 0,70 düzeyinden yüksektir (Salvucci vd., 1997). Öte yandan katılımcıların yanıtları incelendiğinde ölçekte kullanılan olumsuz köklü sorudan (Soru 5) dolayı işaretlemenin hatalı yapılmış olabileceği ve bu nedenle Cronbach Alfa değerinin beklenenden düşük çıktığı düşünülmektedir.

3.4.2.4. Memnuniyet Ölçeği

Web sitesini kullanan öğrencilere uygulama sonunda Özkara'nın (2016) Gülbahar'dan (2012) uyarladığı e-Öğrenme Sürecinde Memnuniyet Ölçeği göz önünde bulundurularak hazırlanan beşli likert tipi 9 madde sorulmuştur. Tez çalışması için hazırlanan ölçeğe ait maddeler aşağıda verilmektedir.

1. Uygulama dersinden memnun kaldım.
2. Uygulamaya yönelik diğer derslerimin de bu şekilde hazırlanmasını

isterim.

3. Bu uygulama dersini arkadaşlarıma öneririm.
4. Uygulama dersinde bulunan bağlantılar ve yönlendirmeler kullanım kolaylığı sunacak biçimde tasarlanmıştı.
5. Ödev ve etkinliklerde zamanında ve yeterli geri bildirim verildi.
6. Derste sunulan bilgilendirici yazılardan memnun kaldım.
7. Derste sunulan ödev ortamından memnun kaldım.
8. Derste sunulan tartışma ortamından memnun kaldım.
9. Sunulan etkinliklerin diğer öğrencilerle etkileşimimi güçlendirdiğini düşünüyorum.

Hazırlanan ölçeğe ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur. Bu katsayı bir ölçeğin güvenilir olarak kabul edilebilmesi için gereken Cronbach Alpha değeri olan 0,70 düzeyinden yüksektir (Salvucci vd., 1997).

3.5. Verilerin Toplanması

Nitel veriler odak grup görüşmesi ve açık uçlu sorular ile, nicel veriler ise algılanan öğrenme ölçeği, memnuniyet ölçeği ve demografik sorular ile toplanmıştır. Katılımcılara ve gözlemcilere anketler Google Form ile hazırlanarak ulaştırılmıştır.

3.5.1. Odak Grup Görüşmesine İlişkin Verilerin Toplanması

Odak grup görüşmesine katılmak için sekiz katılımcı olumlu cevap vermiştir. Araştırmacı odak grup görüşmesini planlamak için katılımcılara telefonla ya da yüz yüze ulaşmıştır. Yapılan görüşmelerde odak grup görüşmesinin hafta sonu gerçekleştirilmesi üzerinde fikir birliği sağlanmıştır. Hafta içi katılabileceğini belirten bir öğretim elemanı olmuştur. Gelemeyeceğini belirtenlerin yerine aramalara devam edilmiştir. Alınan bilgiler odak grup çizelgesine kaydedilmiştir. Katılımcı grubun çoğunluğunun katılabileceğini belirttiği 10 Kasım 2018 Cumartesi günü olarak belirlenmiştir. Sabah saatlerinde 10 Kasım Atatürk'ü Anma törenleri gerçekleştirileceği için öğleden sonra saat 14:00 olarak kararlaştırılmıştır. İki katılımcı dışında herkes saat 14:00'de toplantı salonunda yerini almıştır. On beş dakika geciken iki katılımcı ise tanışma kısmında kendilerine ayrılan yere oturarak kendilerini tanıtmıştır. Araştırmacı, toplantı salonu olarak, hafta sonu kullanılmayan Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği (EFSAD) salonunun

tahsis edilmesini sağlamıştır. Bütün katılımcılara odak grup görüşmesinin gerçekleştirileceği yer, tarih ve saat bilgileri e-posta, telefon ve sosyal medya mesajları ile hatırlatılmıştır. Araştırmacı toplantı saatinde Whatsapp'tan konum atarak ya da telefonla yer tarifi yaparak katılımcıların toplantı yerine zamanında ulaşmasını sağlamıştır.

Toplantı saati öncesinde araştırmacı tarafından gerekli hazırlıklar tamamlanmıştır. Katılımcıların birbirlerini ve oturum yöneticilerini rahatlıkla görebileceği bir oturma düzeni sağlanmıştır. Ortamdaki seslerin kaydı için yeterli olabilecek Tascam DR-40 ses kayıt cihazı ile ona yedek olarak cep telefonunun ses kayıt uygulaması hazırlanmıştır. Bunlar dışında ses ve görüntünün kaydı için Sony a6000 fotoğraf makinesinin video kayıt etmesi sağlanmıştır.

Odak grup görüşmesi 10 Kasım 2018 Cumartesi tarihinde 14:00'da Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği salonunda sekiz katılımcı, iki oturum yöneticisi ve bir araştırmacının katılımıyla toplanmıştır. Odak grup görüşmesi başlamadan önce araştırmacı daha önce tanışmayan katılımcıları birbirine tanıştırmıştır. Odak grup görüşme başladığında ise oturum yöneticisi tarafından katılımcıların kendisini tanıtması istenmiştir.

Araştırmacı odak grup görüşmesine katılabileceğini belirtenlere toplantı öncesi attığı eposta ile araştırmanın amacı ve odak grup görüşmesi hakkında açıklayıcı bilgi (EK-1) vermiştir. Aynı epostanın ekinde yer alan, ses ve görüntü kaydına da izin veren "Gönüllü Katılım Formu" (EK-2) toplantı sırasında katılımcılara dağıtılmış, gerekli açıklama yapıp imzalamaları istenmiştir.

Oturum yöneticisi odak grup görüşme sorularını yöneltmiş ve ek sorular ile görüşmeyi derinleştirmiştir. Aynı sorular tasarımcı, uzman, öğrenci ve mezun olmak üzere bütün katılımcı türlerine sorulmuştur. Oturum yöneticisi 1 saat 30 dakikalık odak grup görüşmenin sonunda kendisinin başka sorusu olmadığını belirterek, katılımcılara eklemek istediklerinin olup olmadığını sorarak görüşmeyi sonlandırmıştır.

3.5.2. Pilot Çalışmanın Uygulanması

Tez çalışması için hazırlanan sitenin öğrencilere uygulanmasından önce gönüllü mezunlarla pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma kapsamında;

- a) Katılımcılar ders malzemelerini sırayla incelemiştir.
- b) Katılımcılar ders malzemelerini tamamladıktan sonra ödevlerini yüklemiştir.

c) Katılımcılar tartışma modülünde ödevle ilgili deneyimlerini paylaşp diğer arkadaşlarının ödevi hakkında tartışmış ve değerlendirmiştir.

d) Değerlendiricilerin ödevleri değerlendirmesi için dereceli puanlama anahtarı hazırlanmıştır.

e) Ödevler dereceli puanlama anahtarı yardımıyla değerlendiriciler tarafından puan ve yorumla birlikte değerlendirmiştir.

f) Değerlendiriciler tartışma modülündeki tartışmaları değerlendirmiş ve yorumlamıştır.

g) Katılımcıların ödev için gönderdiği fotoğraflar ile e-portfolio sayfaları hazırlanmıştır.

3.5.3. Pilot Çalışma Sonrası Değerlendirme Anketi Uygulanması

Pilot çalışma katılımcılarına demografik veriler, memnuniyet ölçeği, algılanan öğrenme ölçeği ve görüş/öneri bölümlerinin yer aldığı değerlendirme anketi (EK-10) Google Form ile hazırlanarak uygulanmıştır. 2238 mezuna SMS gönderilmiş, pilot çalışmaya katılmayı kabul eden 195 mezundan 36'sı 8 Ağustos 2021 – 17 Kasım 2021 tarihleri arasında anketi yanıtlamıştır. Ankete katılım çevrim içi uygulama dersi içinde yer alan Duyurular modülü aracılığıyla katılımcılara hatırlatılmıştır.

3.5.4. Dersin Gözlemciler Tarafından Değerlendirilmesi

Pilot çalışma sonrası programın aktif ve pasif öğrencilerine Google Form ile hazırlanan anket uygulanmıştır (EK-11). Ankette öğrencilerden dersin web sitesinin incelenmesi ve aşağıda yer alan sorulara yanıt vererek görüş bildirmeleri istenmiştir.

- Gözlemci olarak giriş yapıp incelediğiniz uygulama içeren ders hakkında görüş ve önerileriniz nelerdir?
- Bu tür uygulamaları içeren bir dersi ve benzerlerini öğrencisi olduğunuz Fotoğrafçılık ve Kamermanlık Ön Lisans programında görmek ister misiniz?

22082 öğrenciye SMS gönderilmiş, gönüllü olarak gözlemci rolüyle dersi değerlendiren 66 öğrenciden 19 Nisan 2022 – 23 Mayıs 2022 tarihleri arasında yanıt toplanmıştır.

3.6. Verilerin Çözümlemesi

Tez çalışmasında nitel verilerin (odak grup görüşmesi ve açık uçlu sorular) çözümlemesinde Nvivo yazılımı, nicel verilerin (demografik veriler, algılanan öğrenme ölçeği ve memnuniyet ölçeği) çözümlemesinde ise SPSS yazılımı kullanılmıştır. Bu bölümde çalışmanın çözümleme aşamasında hangi adımların izlendiği açıklanmaktadır.

3.6.1. Odak Grup Görüşmesinin Çözümlemesi

Odak grup görüşmesinin çözümlemesi için öncelikle görüşmenin ses kayıtları araştırmacı tarafından baştan sona kadar dinlenerek yazılı belge haline (deşifre) getirilmiştir. Bu aşamada ses kayıtları dip sestten (gürültü) temizlenmiştir. Konuşanın kimliğinin tespiti için zaman zaman video kayıtları da kullanılmıştır. Ses kayıtlarında geçen ifadeler söylendiği haliyle kişinin gerçek adıyla metin biçimine dönüştürülmüştür. Odak grup görüşmesinin yazılı belge haline getirilmesinden sonra ses kayıtlarıyla yazılı belge arasında tutarlılığın sağlanması için kayıtlar araştırmacı tarafından tekrar gözden geçirilmiştir.

Tutarlılık çalışması için araştırmacı yazılı belge ile birlikte ses kayıtlarını tekrar dinlemiş, düzenlenmesi gereken yerleri düzelterek güncellemiştir. Yazılı belgeler bir uzmana gönderilerek gözden geçirmesi istenmiş ve gelen düzeltmeler yapılmıştır.

Görüşmenin bilgisayar ortamında yazılı belge haline getirilmesinden sonra NVivo for Mac 11.4.3 yazılımına yüklenmiştir. Odak grup görüşmesinin geneline ve alanyazına bakılarak verilerin kodlanmasında Güncellik, Beceri, Uygulama, Değerlendirme ve Rubrik başlıkları kullanılmıştır.

3.6.2. Pilot Çalışma Sonrası Değerlendirme Anketi Çözümlemesi

Pilot çalışmada ders içeriğini incelemeyi tamamlayan, ödevleri yükleyen ve tartışmaya katılan katılımcılar değerlendirme anketi doldurmuştur. Değerlendirme anketi;

- Demografik veriler,
- Algılanan öğrenme ölçeği,
- Memnuniyet ölçeği,
- Görüş/öneri bölümlerinden oluşmaktadır.

Anketin çözümlemesi için sırasıyla aşağıdaki işlem adımları uygulanmıştır.

- Demografik verilerin frekans çözümlemesi.
- Algılanan öğrenme ölçeği maddelerinden olumsuz ifade olanın ters puanlanması.
- Algılanan öğrenme ölçeği ve memnuniyet ölçeği maddelerinin Cronbach's Alpha güvenilirlik testlerinin yapılması.
- Ölçek maddelerinin ortalama puanlarının alınması.
- Demografik veriler ile ölçek ortalamaları ve ölçek maddelerinin kendi arasında korelasyona bakılması.
- Korelasyonda anlamlı çıkan maddelerin; 2 grupta değişken ise Mann Whitney U, 2'den fazlaysa Kruskal Wallis ve Non Parametric Hipotez Testi ile çözümlemelerinin yapılması.
- Görüş ve önerilerin istendiği açık uçlu sorunun nitel çözümlemesinin yapılması.
- Algılanan öğrenme ölçeği ve memnuniyet ölçeği puanlarının nitel veriler ile birlikte yorumlanması.

Yukarıdaki işlem adımları sonunda çıkan veriler tablolar ile yorumlanarak tezin bulgular bölümünde verilmiştir.

3.6.3 Dersin Gözlemciler Tarafından Değerlendirilmesinin Çözümlemesi

Pilot çalışma sonrasında programın öğrencilerinden oluşan gözlemciler 2 soruluk anket ile siteyi değerlendirerek görüş belirtmişlerdir. Anketin çözümlemesi için sırasıyla aşağıdaki işlem adımları uygulanmıştır.

- Görüş ve önerilerin istendiği “Gözlemci olarak giriş yapıp incelediğiniz uygulama içeren ders hakkında görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusunun nitel analizinin yapılması.
- Bu tür dersleri programda görmek isteyip istemediklerini belirttikleri “Bu tür uygulamaları içeren bir dersi ve benzerlerini öğrencisi olduğunuz Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans programında görmek ister misiniz?” sorusunun nitel analizinin yapılması ve nicel olarak sayısallaştırılması.

3.7. Araştırmacının Yeterlikleri ve Rolü

Araştırmacı, Recep Gencer Anadolu Teknik Lisesi'nde aldığı Bilgisayar Yazılımı

(5 Yıl) eğitimi sonrası Anadolu Üniversitesi Bilgisayar Öğretmenliği Lisans Programını (4 Yıl) tamamlamıştır. Yüksek lisansını Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans programında sanal dünyalar konusunda yaptığı tez ile tamamlayan araştırmacı 15 yıl Açıköğretim Fakültesi e-öğrenme projelerinde içerik tasarımı ve geliştirilmesi aşamalarında görev almıştır. Bu sürede araştırmacı Bilgisayar Destekli Eğitim Biriminde (yeni adıyla ÖTAG) sunucu bilgisayarların yönetimi ve Öğrenme Yönetim Sistemleri hakkında da tecrübe edinmiştir.

Araştırmacı ÖTAG biriminden ayrıldıktan sonra Açıköğretim Fakültesi Basın ve Halkla İlişkiler biriminde çalışmaya başlamış ve birimin sorumluluğunu yürütmüştür. Kurumsal İletişim Koordinatörlüğü bünyesinde bulunan Halkla İlişkiler ve Tanıtım Birimi'nde 3 yıl birim yöneticiliği de dâhil olmak üzere çeşitli görevler alan araştırmacı yeniden 2022 yılında Açıköğretim Fakültesi'ne geri dönerek Medya ve Tanıtım Birimi Yöneticisi olarak görevlendirilmiştir. Bu birimlerde görev aldığı süre içerisinde fotoğrafçılık becerilerini geliştirme fırsatı bulmuştur.

Araştırmacı ilk temel fotoğraf eğitimini 1999 yılında almış ancak uzunca bir ara verdikten sonra, 2008'de Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği (EFSAD) kapsamında tekrar temel fotoğraf eğitimi alarak düzenli olarak fotoğrafla ilgilenmeye başlamıştır. Araştırmacı 2012 yılında EFSAD yönetim kuruluna dâhil olmuş, 6 yıl (3 dönem) EFSAD yönetim kurulunda basın, tanıtım ve sosyal medya çalışmaları başta olmak üzere çeşitli görevler üstlenmiştir. 2018 yılı Şubat ayında EFSAD Yönetim Kurulu Başkanlığı görevine getirilmiştir. 2022 yılına kadar yönetim kurulu üyeliğini sürdüren araştırmacı EFSAD'da yürütmekte olduğu “Sayısal Fotoğraf İşleme Teknikleri” dersinin yanı sıra halen Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakültesinde Temel Fotoğrafçılık dersleri vermektedir. Araştırmacı tez çalışmasının uygulandığı Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Önlisans Programının program koordinatör yardımcılığı görevini 2019-2020 öğretim yılından beri yürütmektedir.

Araştırmacı gerek iş yaşamında gerekse fotoğraf derneği yönetiminde aldığı görevler neticesinde fotoğrafçılık alanında kendini geliştirebilmiştir. Öte yandan uzaktan fotoğraf eğitiminin verilebileceği e-öğrenme sistemleri konusunda da tecrübe sahibi olduğu için tezin konusunda etkin olduğu görülmektedir. Araştırmacının bu tecrübeleri araştırmanın yürütülmesinde araştırmacının yeterlikleri açısından önem taşımaktadır.

3.8. Araştırma Alanı

Araştırma uzaktan fotoğrafçılık eğitimi genel başlığı altında gerçekleştirilmiştir. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı kapsamında, gönüllü katılacak mezunlar ve aktif öğrenciler tez çalışmasının araştırma alanını oluşturmaktadır.

2021-2022 öğretim yılı sayılarına göre programda kayıtlı aktif öğrenci sayısının 5.623, pasif öğrenci sayısının 17.080, mezun sayısının ise 11.576 olduğu görölmektedir. Hazırlanan e-öğrenme ortamının gönüllü mezunlarla pilot uygulaması yapılmış; aktif öğrencilerden gözlemci rolüyle katılmaları istenmiştir. Ancak pasif öğrencilerin de kayıt yenilememe nedeni programın uygulama eksikliği olan öğrencilerin de sonraki dönemlerde bu olanak nedeniyle kayıt yeniletebilecekleri varsayılmaktadır. Aktif ve pasif öğrenciler ile mezunlar birlikte düşünöldüğünde araştırma alanı 34.279 kişiden oluşmaktadır.

4. BULGULAR

4.1. Odak Grup Görüşme Bulguları

Odak grup görüşmesine katılanların görüşlerine ilişkin bulgular Güncellik, Beceri, Uygulama, Değerlendirme ve Rubrik olmak üzere toplam 5 tema boyutu altında açıklanmıştır. Katılımcıların doğrudan alıntıları verilerek araştırma betimlenmiştir.

4.1.1. Güncellik

Fotoğrafçılık eğitimine yönelik e-öğrenme ortamının tasarım ölçütleri üzerine gerçekleştirilen odak grup görüşmesinde katılımcıların güncellik konusundaki görüşleri şöyledir:

“Daha güncel, dijital, karanlık odanın bu kadar uzun anlatımındansa mesela Photoshop’un daha detaylı, Photoshop’a da değiniliyor ama Photoshop’un öğrencilerin uygulamalı olarak RAW fotoğrafı işlemesi.” (Mezun 1)

“En büyük kambur ünitelerin, kitapların güncellenme sorunu. Güncel değiliz biz. En büyük sorun bu.” (Öğretim Üyesi 2)

“Güncelleme, en büyük derdimiz o. e-Kampüs’ten söz etti arkadaşımız. e-Kampüs evet iyi güzel fakat bence amacına ulaşamıyor. Çok ilgi çekmedi e-Kampüs.” (Öğretim Üyesi 2)

“En temel problem güncelleme tabii. Ben en azından kendi adıma yaşadığım en büyük sıkıntı o. Genelde baktığımızda çok ciddi bir ilgi var. Sayı artarak ilerliyor program. Güncellemenin iki yönlü tarafı var. Biri kitap ve içeriklerin yazılması ile ilgili. Bir de buna bağlı olarak bunu ilgilendiren teknolojik gelişmenin hızlılığı. Geçen sene öyle iki tane soru iptal ettim ki kitabın editörü olarak ben farkında değilim o gelişmenin.” (Öğretim Üyesi 1)

“Güncelleme bir kere çok önemli sorunlardan bir tanesi, bilmiyorum nasıl aşılacak ama bundan sonra biraz daha kolaylaşacağını düşünüyorum PDF’e geçiş nedeniyle. Yani baskıya girmeyeceği için kitap güncellemekten öte data güncellemeye dönüşecek. Bu anlamda gerçekten çok iyi oldu. Her sene bu değişiklikleri takip edip güncelleyebiliriz.” (Öğretim Üyesi 1)

Katılımcıların tasarımdaki güncellik ölçütüne ilişkin görüşleri analiz edildiğinde öğrenme kaynaklarının güncel tutulması gerekliliği öne çıkmaktadır. Bu sorunun e-ders kaynakları kullanılarak çözülebileceği bu konuyla ilgili gelen görüşlerden biri olmuştur.

Öte yandan odak grup görüşmenin güncellik ölçütüyle ilgili olarak uzaktan fotoğrafçılık eğitimi veren öğretim elemanlarının da kendisini güncel tutmaları gerektiği ifade edilmiştir. Günümüzdeki teknolojik gelişmelerin hızı düşünüldüğünde bilgi ve becerilerin raf ömrünün kısa olması (Harari, 2016) riskiyle baş etmenin en etkin yollarından biri e-öğrenme portallarının karşılıklı etkileşime verdiği imkânlar olabilmektedir. Bu sayede topluluk içerisindeki uzmanlar ve öğrenciler güncel bilgiyi sunma ve öğrenme konusunda çok daha aktif bir sistemin içerisinde yer alabileceklerdir.

4.1.2. Beceri

Fotoğrafçılık eğitime yönelik e-öğrenme ortamının tasarım ölçütleri üzerine gerçekleştirilen odak grup görüşmesinde katılımcıların beceri konusundaki görüşleri şöyledir;

“Özellikle de fotoğrafçılık gibi devinsel psikomotor becerileri gerektiren bir konuda. Biz hem sanatsal beceriler gerektiriyor tabii hem de psikomotor beceriler gerektiriyor.” (Moderatör 2)

“Biz derste ilk aldığımızda, örtücü değeri, alan derinliği değeri gibi işte bilmem kaç pozlamayla nasıl fotoğraf çekilir temel olarak kazanması gereken becerileri bir kişi kazanırsa üzerine sanat yapabilir diye düşünüyorum, yanlış mı düşünüyorum hocam? Burada bizim aslında beceri kazandırmaksa amacımız önce hangi becerileri kazandırmamız gerekiyor ki üstüne bu adam sanat yapsın.” (Moderatör 1)

“Temel bileşenleri kazandıktan sonra beceri eğitiminin üstüne estetik gelir diye düşünüyorum ben. Öncelikle ders içeriğindeki becerilerin ne olduğunu çok net koymak lazım.” (Moderatör 1)

“Örneğin dijital fotoğraf diyorsunuz, dijital fotoğraf mı olması gerekiyor, geleneksel makineyle mi çalışmak gerekiyor? Yani bu bilgi ve becerinin gerçekten kazandırıldığı makine türünün bile belki burada tespit edilmesi gerektiğini düşünüyorum ben. Çünkü benim elimde de var, bir teknoloji var, bunu ben bir şey yapmadan zaten kendisi ayarlıyor.” (Moderatör 1)

“Bu adam bu temel becerileri biliyorsa zaten bunları da yapacak diğer şeyleri de yapacak. Bence olması gereken, bizi sınırlandıracak olan kısım bu, çok fazla dağılmadan, odak yani temel beceri dediğimiz şeyin nereden çıkış noktasının olması gerektiğini ve ayaklarının ne olduğunu bence daha net ve daraltılmış alanda tanımlarsak herkesin işi kolay olacak.” (Moderatör 1)

“Bence önce o içerik kısmında hem isteyeceklerimizi hem de temel beceriyi ölçecek asıl unsurların çıkartılması gerektiğini düşünüyorum ben.” (Moderatör 1)

“Şimdi fotoğraf dersiyle kazandırılmaya çalışılan beceri aslında fotoğraf makinesine hükmedebilme yeterliğinin kazandırılması. Yoksa birisi çıkar o kadar iyi fotoğraflar çeker ki içgüdüsel olarak, o alışmıştır belli bir kullanım biçimine. Ama onun dışında fotoğraf üretme şansı yoktur onun.” (Öğretim Üyesi 1)

“Nedir kazandırılması gereken beceri, diyaframın kullanımı. O zaman diyeceğiz ki bizim ilk çalışmamızda yapılması gereken, farklı diyafram değerleri kullanılarak üretilmiş fotoğraflar. Gerisi bizi ilgilendirmiyor, çok iyi çekmiş, çok kötü çekmiş, ben diyafram etkilerini görmek istiyorum.” (Öğretim Üyesi 1)

“Görüntü olarak çok tatmin edici değildir ama o teknik için de çok iyi bir örnek oluşturulur. O zaman kazandırılmıştır o beceri.” (Öğretim Üyesi 1)

Katılımcıların alıntılarında ortaya çıkan bir diğer tasarım ölçütü de fotoğrafçılıkta kazandırılması gereken becerilerin neler olduğunun saptanmasıdır. Fotoğrafçılık, teknik, estetik, bilişsel birçok beceri çeşidini barındırdığından uygulama topluluğunun tasarımında bu becerilerin neler olduğunu saptamak önemli olmaktadır.

4.1.3. Uygulama

Fotoğrafçılık eğitime yönelik e-öğrenme ortamının tasarım ölçütleri üzerine gerçekleştirilen odak grup görüşmesinde katılımcıların uygulama konusundaki görüşleri şöyledir;

“Ben yıllardır fotoğraf çekiyorum, bununla uğraşıyorum. Bunun uygulamalı bir alan olduğunu söyleyebilirim. Onun için de sadece bir video izleyerek ya da bir kitap okuyarak bunun tam olarak öğrenilemeyeceğini düşünüyorum. O zaman biraz teorik kalıyor. Bunu biraz pratiğe dökmek için bazı uygulamalar, çalışmalar yapılabilir diye düşünüyor. Gruplar oluşturabilir, bir ödev olabilir vb. şeylerle amacına daha iyi hizmet edeceğini düşünüyorum.” (Öğrenci)

“Mesela, ne diyebiliriz bir makinenin çok teknik şeyi var, ISO, örtücü, diyafram. Birçok insan için bunlar çok teknik kalıyor, kafa karıştırıcı olabiliyor. Biz de kurslarda, uygulamaya çıktığımız zaman, pratik yaptığımız zaman insanların bunu daha severek, anlayarak yaptığını görüyoruz.” (Öğrenci)

“Eskişehir’de bile film banyo ettirilecek bir tane bile yer kalmamış olabilir. Film bile bulmak zor. Daha güncel, dijital, karanlık odanın bu kadar uzun anlatımındansa

mesela Photoshop'un daha detaylı, Photoshop'a da değiniliyor ama Photoshop'un öğrencilerin uygulamalı olarak RAW fotoğrafı işlemesi." (Mezun 1)

"Ben mezun olurken şunu isterdim, benden 3 ya da 10 tane fotoğraf, diyaframla ilgili, alan derinliğiyle ilgili, aynı karenin 2,8'le, 5,6, 11 ve 16 ile çekilmiş bir fotoğraf. HDR'yi anlatıyoruz, 3 fotoğraf çekilir falan. Ama hiçbir öğrenci HDR yapmamış olarak mezun oluyor, uygulamayı görmüyor. Ekrandaki dinamik aralığı göremiyor. HDR diye bir teknik var ama bilinmiyor." (Mezun 1)

"Diyaframla ilgili, alan derinliği ile ilgili, 2,8 diyaframla, bir kuşun kanadı çırpması, havada dondurma. Bunların hepsinin aslında, uygulamalı olarak, ikinci senede mezun olan bir öğrenci, 50 karelik bu konu başlıklarıyla ilgili birer fotoğraf sunması lazım. Komisyon o fotoğraflarda bunu anlamamış, bunu anlamamış diyebilmeli." (Mezun 1)

"Uygulama eksiği çok fazla. Biz de ders verdiğimiz zaman teorik olarak anlatılıyor ama uygulamaya çıkıldığı zaman, "aa bu muymuş" diyen çok oldu, anlattığınız bu muydu diye yorumlar geliyordu." (Mezun 2)

"Biz fotoğrafla iç içe olduğumuz için uygulama eksikliğini çok fark edemiyoruz. Benim söyleyeceğim başka bir şey yok." (Mezun 2)

"Dolayısıyla fotoğrafçılıkta da belki bulunduğu bölgedeki Açıköğretim ofisinde böyle kısa bir uygulama, workshop tarzı bir şey yapılabilir mi, belli dönemlerde? Mesela ücretsiz, Photoshop lisanslı olduğu için ücretli oluyor, GIMP var ben kendim de kullanıyorum, ücretsiz olanı." (Dernek YK Üyesi)

"5000 öğrenci ile nasıl uygulama yapılır? Biz bunları çok konuştuk. Tabii ki biz de köşemize çekilmiyoruz. Nasıl uygulamaya döndürebiliriz. Mesela Levend hocamız uygulama konusunda çok hassas. Ne yapabiliriz? Hani nasıl değerlendirebiliriz. Fotoğraf çeksin, hani dedin ya Fatih, bakalım alan derinliği kullanabilmeyi, hareketi yakalamayı öğrenebilmiş mi, HDR tekniğini kullanabiliyor mu, dinamik aralığı anlayabilmiş mi?" (Öğretim Üyesi 2)

"Aslında hemen hemen ortak noktalar, malzemelerdeki güncelleme ve uygulama boyutu öne çıkıyor. Biz de zaten o uygulama sorununa nasıl çözüm bulabiliriz. Güncelleme ile ilgili değil, onu zaten program koordinatörlerinin yapacağı bir iş gibi görünüyor. Biz uygulama derslerini nasıl gerçekleştirebiliriz? Bunun için nasıl bir teknolojiye nasıl süreçlere ihtiyaç duyabiliriz diye düşünüyorum. Şimdi burada herhangi bir teknoloji şeyi getirirken bu işin bir teknoloji boyutu vardır, bir süreç boyutu vardır,

bir de insan kaynağı boyutu vardır. Siz sadece bir teknoloji alıp getirdim, alın bunu kullanın derken onunla ilgili süreçleri de oluşturmak gerekiyor, insan kaynağını da yetiştirmek gerekiyor.” (Moderatör 2)

“Hatta belki önce hangi dersten, birkaç tane ders var aslında uygulama için uygun olabilecek. Belki önce bir tanesinden başlayıp pilot haline getirip sonra diğer derslere entegre düşünebilir, ya da hepsine aynı anda entegre düşünebilir.” (Moderatör 2)

“Benim iki kitabım var, fotoğrafın kullanım alanları ve videonun kullanım alanları. İkisi de uygulamaya çok açık.” (Öğretim Üyesi 2)

“Hangi derslerden başlasın. Hangi dersler gerçekten uygulama gerektiriyor? Şimdi uygulama yaptırmak gönül ister ki bütün derslerde yapalım, ama bir de gerçekler var.” (Moderatör 2)

“Bunun için insan kaynağı işte hocam dedi, farklı şehirlerde Açıköğretim bürolarında oluşturulabilir bunlar. Uygulamaya yönelik işler Eskişehir’dekiler Eskişehir’e gider, Bursa’dakiler Bursa’ya gider, öyle bir sistem oluşturulabilir, uygulama da yapılabilir.” (Öğrenci)

“Uygulama tabii önemli. Fotoğraf çekmek demek bağımlı değişkenleri kullanabilmek, örtücü hızı, diyafram ve ISO’nun birbiriyle ilişkisini tam olarak öğrenmesini sağlamak. Uygulamanın en büyük katkısı.” (Mezun 2)

“Fotoğrafın kullanım alanları, kısa kısa şeyler var birer ikişer sayfalık, fotoğrafın kullanım alanlarıyla ilgili ama uygulama söz konusu olacaksa bütün öğrencileri aynı uygulama içine sokmak yerine bu ek bir ders olarak mı olur, yoksa bir dersin evrilmesiyle mi olur daha detaylı hale getirmek ve belli başlı fotoğraf alanlarını seçmeliye dönüştürmek.” (Öğretim Üyesi 1)

“Objektifin önündeki Gastronomi: Fotoğraf, Gastronomi ve Medya kitabının ünitelerinden birisi. Belki böyle bir şey yapıp 4-5 tane farklı alan belirlenip o alanlarda uzmanlaşma sağlanırsa bu uygulamaya çok daha pratik bir ortam oluştururmuş gibi geliyor. Yani 4-5 bin öğrenci aynı alanda uygulama yapacağına 300-500 öğrencinin farklı alanlarda yapması.” (Öğretim Üyesi 1)

“Yani işte programda aktif 5000 kişi var ama. Biz şimdi ilk başta proje dersinde anlamlı olacak gibi, pilot uygulama.” (Moderatör 2)

“Bir çeşit seçmeli derslerimiz var ya örgünde. Belki şu da olabilir, programda okuyup uygulama yapmak istemeyen öğrenci de olabilir. Sınavlarda başarılı olur, bitirir, mezun olur. Şimdi o biraz işimizi kolaylaştırır. Şurada 20 kişilik kurs yapın, uygulama

yine zordur. Uygulama çok zor bir şey, hakikaten birebir olması gerekiyor, o insana zaman ayıracaksınız.” (Öğretim Üyesi 2)

“Aslında temel fotoğrafçılık lafı geçti ya uygulama bağlamında zaten bu programa gelenlerin hemen hemen hepsi temel anlamda fotoğrafçılık biliyor, uyguluyorlar. O yüzden spesifik alanlarda uygulam, bir de burada sayıyı azaltmak için bir kriter konabilir belki. İlk şu dilimdeki öğrencilerle pilot uygulama yapılacaktır görmek adına. Her seçmeli derste 500 kişi değil de 50 kişi alınarak. İlk %10'luk dilim.” (Öğretim Üyesi 1)

“Şimdi 1000 kişi olur da gelecek sene 10000 kişi olur Bunu da yönetebilecek bir sistem kurmamız lazım. Şimdi buradaki temel şey bir ders seçmek galiba. Yanılıyor muyum? En azından pilot uygulama yapacağımız. Sonra diğer dersler ne olabilir 2. 3. 4. fazlarda. Ondan sonra roller aslında başka aklınıza geliyor mu arkadaşlar?” (Moderatör 2)

“Derste uygulamaya yönelik bir çalışma yapılacaksa eğer ki ölçütler belli, bu haftanın çekilmesi gereken resmin konusu yemek resmi, diyafram dediniz, farklı özelliklerden bahsettiniz atıyorum şimdi bunları. Eğer ki bu kişi bu ölçütlere uygun bir resim bulma durumundaysa ve bunu yaptıysa, sonuçta bir yarışmaya sokmuyoruz, aslında amaçladığınız şeye de hizmet etmiş olmuyor mu?” (Web Tasarımcı 1)

“Şu anda ders boyutunda daha önce hiç uygulama yapılmamış bir derste zaten lüks bir şey yapıyoruz, uygulama ekliyoruz. Mutlaka bir kazancı olacak.” (Web Tasarımcı 1)

“EXİF’de onu zaten göreceğiz belki ama yapamayacak zaten. Dolayısıyla uygulama yapılması sürecinde, asgari bir ekipman üzerinden düşünerek bizim planlamamız lazım. Beklenti yüksek olmamalı.” (Öğretim Üyesi 1)

“Benim en çok kuşku duyduğum mevzu sayı yüksekliği. Bunu uygulamaya devşirmenin zorluğu. Ama bu hiçbir şey yapmayacağımız anlamına gelmiyor. e-Kampüs’ün ortaya çıkış nedeni buydu zaten. Büyük ölçüde orada uygulama yapıyoruz. e-Seminerlerimiz var, oradan gelen fotoğrafları, ben iki tane yapıyorum e-seminer. İlkinde bir konu işliyorum, 10 gün sonra o fotoğrafları değerlendiriyorum, aynı konuda fotoğraf çekip gönderiyorlar, ama bunu programa yansıtabiliriz. Benim yaptığımda herkes var, sadece program öğrencileri yok.” (Öğretim Üyesi 2)

“Zaten programın belli amaçları var. Bu rubrik kısmını anladığım kadarıyla uygulama olduğu zaman kullanılması gereken. Zaten o sac ayakları aslında belli.” (Öğrenci)

“İkisi de eşit olacak %50 %50. Bu tamamen uygulama dersi, sınav yerine bunu

kullanıyoruz. Zaten sınav demeyeceğiz buna.” (Moderatör 2)

“Vize yerine birinci uygulama final yerine ikinci uygulama.” (Öğretim Üyesi 1)

“İstemeyen kuramsal boyuttan mezun olacak, isteyen ise uygulamayı da devreye sokacak gibi.” (Öğretim Üyesi 1)

“O zaman buna bir sertifika vermek lazım. Bu kişi uygulama da almış olup ekstra puan almıştır diyerek. Tabii bu seçmeli ders şeyine getiriyor, projeyi kuramsal yapmak ya da uygulamalı yapmak gibi.” (Moderatör 2)

“Uygulama dersi istemeyen öğrenci ne için fotoğrafçılık programına geldi o zaman?” (Mezun 1)

“Önce bir dönemde uygularız, baktık uyuyor belki iki döneme. Belki gelecek sene 2019-2020’de birinci dönem Fotoğraf Proje, ikinci döneminde de Video Proje, çünkü video da ayrı bir uygulama, kameramanlık. Her ikisini de yapmasını bekliyoruz aslında biz.” (Moderatör 2)

“Profesyonel bu işi üretecek bir insan yetiştiriyorsanız bu işin kuramsal altyapısını öğretmeniz bir sene 1,5 ya da 2 senede çok rahat yapılabilir. Ötesinde çok detaylı bir noktaya taşımak, uygulama içerisinde kendiliğinden gerçekleşecek bir şey. Okulda öğretilmiyor zaten birçok şey, uygulamanın içine girildiği zaman öğreniliyor.” (Öğretim Üyesi 1)

“Buna benzer şöyle bir çalışma yapıyorum ben birinci sınıflara Temel Fotoğrafçılık dersinde ilk uygulama ödevi. Ben de bir liste veriyorum 100 tane falan fotoğrafçının olduğu. İster bunlardan seçin, ister kendiniz bulun. Bir fotoğrafçıyı bulup onun hayatını ve çalışmalarını inceleyin. Sonra o fotoğrafçı Eskişehir’e gelseydi ne çekerdi, daha önceki örneklerden yola çıkarak aynısını Eskişehir’de çekin gibi bir uygulama. Çok motive edici de oluyor. Araştırmayı da beraberinde getiriyor. İstemese de farklı fotoğrafçılar görmüş oluyor. O anlamda da belki bir taklit, bir örnekleme üzerinden gitmek de bir seçenek olabilir.” (Öğretim Üyesi 1)

Katılımcıların tasarım ölçütlerinden bir diğeri olan uygulamaya dönük ifadeleri analiz edildiğinde öğrencilerin uygulama sayesinde karmaşık ve detaylı olan fotoğrafçılık eğitiminin daha motive edici ve kolaylaştırıcı olabileceği görüşünün yaygın olduğu ortaya çıkmıştır.

Konuyla ilgili katılımcı uzmanların ise öğrenci sayısının çokluğu nedeniyle sistemin nasıl tasarlanabileceği ve yaygınlaştırılacağı konusunda tedirginlikler yaşadıkları saptanmıştır.

4.1.4. Değerlendirme

Fotoğrafçılık eğitime yönelik e-öğrenme ortamının tasarım ölçütleri üzerine gerçekleştirilen odak grup görüşmesinde katılımcıların değerlendirme konusundaki görüşleri şöyledir;

Anladığım kadarıyla burada bir değerlendirmeci olacak. (Web Tasarımcı 2)

Şimdi konuşmalardan, değerlendirmeci rolü var, bunu kim üstlenecek? Kimler değerlendirmeci olacak. Bir değerlendirmeciye kaç kişi vereceğiz? Bunların ne tür yeterlilikleri olması lazım? (Moderatör 2)

Hocam belki boyutların altında düşünebiliriz. Yönetim, içerik, iletişim ya da etkileşim diyebiliriz bir de değerlendirme diyebiliriz. O süreçleri kim etkileniyor, kim etkiliyor onların altına belki. (Web Tasarımcı 1)

Çok fazla sayıda öğrenci var, bu kadar fazla sayıda değerlendirmeci bulabilecek miyiz? Bu kadar fazla sayıda öğrencilere yön verecek, çünkü uygulama yaptırmak hadi şunu yap gel değil, onun üzerine geri bildirim vermemiz gerekiyor öğrenciye. (Moderatör 2)

Şimdi burada değerlendirmenin altında insanların yükleme sürecini nasıl yöneteceğiz, o önemli bir şey. (Moderatör 2)

Buna yönelik de değerlendirme ölçeği belirlenip o uygulama da değerlendirilebilir. İşte mesela bu kişi doğru pozlamayı yapmışsa arkadaşların dediği gibi basılı fotoğraf diyebileceği bir sistem onu yükler, değerlendirici bunu değerlendirip doğru pozlama yapmış mı yapmamış mı diye değerlendirip o şekilde yürüyebilir. Çünkü uygulamalı derslerin de değerlendirme ölçekleri var. Mesela bir beden eğitimi dersinde ne yapıyorsunuz, işte çocuğun yaptığı fiziksel hareketlere göre bir değerlendirme ölçeği tutuyorsunuz. Burada da bir uygulama dersleri ona göre bir ölçek belirlenir. (Öğrenci)

Rubrik dediğimiz değerlendirme ölçeklerinin geliştirilmesi. (Moderatör 2)

Orada böyle lokal büroları bu amaçla kullanmak bir alternatif ama biz bunu teknolojik olarak nasıl çözebiliriz. Yani insanlar illerindeki bürosuna gitmesin de sisteme kendi yüklesin oradan biz bir değerlendirme yapalım. Belki o da bir başka alternatif... (Moderatör 2)

Bir öğrenci rolü olacak sistemde, bir ders sorumlusu ve yardımcıları, bir değerlendirmeci diyeceğimiz grup olacak. Bir de teknik destek. (Moderatör 2)

Ünite olabilir tabii de yönetmek açısından, şimdi 5000 kişiye birden değerlendirmeci bulmak, yapabilir miyiz bilmiyorum. (Moderatör 2)

Hocam yani değerlendirmeciler bir kişi bir kağıdı değerlendirmeler sorumlu olacaksa evet değerlendirmeciler diyebiliriz. Ama bizim kendi yapımızda 2 puanlayıcı ve o puanlayıcıların puanları arasındaki tutarlığı hesaplayacak bir kişinin de olması gerekiyordu ya hocam. Ya sistem olacak ya da bir üst puanlayıcı olacak puanlama kontrolörü olabilir. (Web Tasarımcı 1)

Eğer ki rubrikler çok iyi tasarlanmış olursa hani o değerlendirmecilerin alan uzmanı olması gerekmeyebilir. Rubrikler düzeyleri çok iyi işaret edip örnekleriyle çok iyi açıklanabilirse o düzeylerin tamamı ben de değerlendirmeci olabilirim. Çünkü çok net bir şekilde ölçütleri görebiliyorum, ürünü görebiliyorum. (Web Tasarımcı 1)

“Her alan için aynı şeyi düşünüyorum öncelikle o alanın uzmanları olması, doğasını bilmesi açısından daha önemli. O yüzden değerlendirmeci ya da puanlayıcı bulabiliriz gibime geliyor.” (Moderatör 2)

“İşte burada anahtar nokta az önce söylendiği gibi değerlendirme cetvellerinin ve tutarlılığın iyi tasarlanması.” (Moderatör 2)

Ortalama burada bir kişinin yüklediği fotoğraf için değerlendirme süresi ne kadar olacak? Bir puanlayıcıya kaç öğrenci düşecek. Bir fotoğrafı mı değerlendirecek? Rubrikde bir fotoğraf ne kadar sürebilir değerlendirmesi? (Web Tasarımcı 1)

“Biz dün 2850 fotoğrafı gözden geçirmeye çalıştık yarım gün, 600 fotoğrafı anca görebildik. Yani çoğuna geç geç geç dedik çok anlamsız fotoğraflar da vardı.” (Öğretim Üyesi 2)

“şimdi birisi fotoğrafik değerler açısından kritize etmek birisi de yarışmada hadi bu kötü kötü geç iyileri aramak çok farklı şeyler. Bizim kullandığımız anlamda bir fotoğrafı değerlendirmek için en azından bir 4 dakika 5 dakika gerekiyor.” (Öğretim Üyesi 1)

“Yani aslında biz okuyan öğrencilere başarılarına onur belgesi veriyoruz. Bu onur belgesini sadece puanla değil de verilen değerlendirmede fotoğraf yükleyenlere de onur belgesi verilirse, sayfada da yayınlanırsa işte yüklenen fotoğraflar onur belgesi almaya hak kazandı.” (Mezun 1)

“Bir dersin gereği olarak yüklemek zorundalar, o ya da bu zorunlu tutacağız öğrenciye, yükleyecek, bu sisteme giriyorsa, bu dersi alıyorsa yükleyecek buradan puan alacak. Puanın dışında o yıldızlar mesela, insanlar dışarıdan birileri beğendiye, en çok beğenilen örneğine fotoğraflara ve değerlendirmesi yüksek olanlara sertifikalarla sertifikalandırmak, hatta onun fotoğrafına bir şey konularak üzerine, bu ödüllü

fotoğraftır gibi.” (Moderatör 2)

*“Ancak bu oylamanın sonunda bir jürinin yapacağı değerlendirmeye seçilebilir.”
(Öğretim Üyesi 1)*

*“İşte değerlendirmecilerin verdiği puanlar arasında, onları kategorileştirerek, bu ortamı da belli ölçütlerle yüklerler, bu şu kategoride, onları biz belirleriz, yemek, bilmem ne, manzara, gün batımı kategorisi gibi. Kategoriler bazında bir şey yapılabilir.”
(Moderatör 2)*

*“Not olayını zaten hocam değerlendirmeciler şuranın bağlamında yapacaklar.”
(Moderatör 2)*

*“Uygulamada değerlendirme kısmında da jüri değerlendirmesi vardı. Açıköğretim’de de mesela belli dönemlerde böyle bir uygulama, festival havasında.”
(Öğrenci)*

“Ölçütler bu haftanın ödevi için neyse ana tema ve hangi şartlara uyularak resim çekilmesi gerekiyorsa sizin rubriğin maddeleri olacak. Alakasız resim geldiyse zaten kötü not alacak. Alakalı bir resim birebir bulduysa demek ki bu ölçütleri biliyor ve öğrenmiş diyebileceğiz. Zaten yakaladığımızda intihal tespit edildiğinde tabii ki değerlendirmeye alınmayacak. Rubrikte bu bir intihal ürünüdür seçeneği konulabilir.” (Web Tasarımcı 1)

“İşte mesela bu sistemde buna benzer değerlendirme sürecini öğrenciye açıklarken, şu fotoğraf şöyle puan aldı, şu şu şu nedenle aldı, yorumlar da eklenebilir, yazılı da olabilir, değerlendirmecinin kendisini videoya çekerek de olabilir. Bu tür unsurlar da eklenebilir. Gerçi şimdi Kadir şimdi hocam onu ikinci faza bırakalım der.” (Moderatör 2)

“Bu rubrikler hocam öyle iyi yapabilirsek, değerlendirmecileri seçmeden önce hocalarımızın yapacağı en önemli şey bu, neye göre değerlendireceğiz. Ben uçuk bir şey söyleyeyim size, 2 gün sonra biz bunu yapay zekaya takarız. Fotoğrafi yapay zeka değerlendirir ve öğrenir.” (Moderatör 2)

*“Her değerlendirmenin yanına açık uçlu bir yer bırakıp orada farklı bir şey verilebilir, açıklamalarda bulunabilir. Evet burada şunu şunu yapmamış ama ben buna 3 değil 4 vereceğim, 2 değil 4 vereceğim ama şu nedenle diye değerlendirmeci yazabilir.”
(Moderatör 2)*

“Bence olması gereken, bizi sınırlandıracak olan kısım bu, çok fazla dağılmadan, odak yani temel beceri dediğimiz şeyin nereden çıkış noktasının olması gerektiğini ve ayaklarının ne olduğunu bence daha net ve daraltılmış alanda tanımlarsak herkesin işi

kolay olacak. Belki değerlendirmecilerin de işi bu anlamda kolay olacak. Sanat fotoğrafı yapan benim arkadaşlarım var, normal fotoğrafla hiç alakası yok bunun. Gerçekten yok.”
(Moderatör 1)

“Nedir kazandırılması gereken beceri, diyaframın kullanımı. O zaman diyeceğiz ki bizim ilk çalışmamızda yapılması gereken, farklı diyafram değerleri kullanılarak üretilmiş fotoğraflar. Gerisi bizi ilgilendirmiyor, çok iyi çekmiş, çok kötü çekmiş, ben diyafram etkilerini görmek istiyorum. Veya net alan derinliğini belirleyen faktörler. Nedir, mesafe, optiğin odak uzaklığı ve diyafram. Bu üçünü kullanarak üreteceğimiz fotoğraflardan başka değerlendirme yok. Mesela hız beni ilgilendirmiyor. İkinci çalışma konusunda örtücü hızıyla, değişik hızlarda çekilmiş fotoğraflar.” (Öğretim Üyesi 1)

“Bir tanesini tercih edebilir. Aynı şey aydınlatma için de geçerli olabilir. Hangisini tercih ediyorsa. İçerik de kolay olur, değerlendirme de kolay olur.” (Moderatör 1)

“Burada yani öğrenci yükleyecek. Mesela birden fazla yükleyebilir mi? Ya da son yükleme diyebiliriz, değerlendirmede en son yükleme geçerlidir gibi bir şey. Bu sistem kontrol eder güvenlik açısından. Halka açıklığı zaten o da bir değerlendirme kontrol mekanizması getiriyor. Ama değerlendirmeciye kapalı öğrencinin kimlik hakları saklı, onu kimin çektiğini ne yaptığı belli değil. Beğenen beğenir, beğenmeyen beğenmez, yıldız verebilir. Onların sadece genel bir şeyi var asıl değerlendirmeyi değerlendirmeciler yapıyor. Her fotoğrafı iki kişi değerlendirecek ve verdikleri puanlar karşılaştırılacak. Aralarında çok büyük bir fark varsa bir üst dersin hocası bunu kontrol edecek, niye böyle oldu diye.” (Moderatör 2)

“Yönetebilmek açısından 2 değerlendirmeci ya da puanlayıcı diyelim. Bir fotoğrafı iki farklı puanlayıcı değerlendirecek, bunları birleştirip bakacağız. Aralarında büyük fark varsa, belli bir eşik değer belirleriz, biri 35 puan vermiş yüz üzerinden, diğeri 75 puan vermiş. Burada büyük bir fark var. O zaman bir üçüncü dersin hocası ya da hocasına yardımcı olan birine gider, o bakar. Neden böyle olmuş, orada yazılan yorumlar varsa onlara bakarak. Sonra da kendisi bir puanlama yapar, kendisi ile en yüksek veren arasında ya da orada hocaların kendi şeyine bağlı.” (Moderatör 2)

“Değerlendirme ölçütlerini maddelere dökmek lazım. 2 jüri üyesinin de o maddeler ışığında oy vermesi lazım. O zaman o fark olmaz.” (Öğretim Üyesi 1)

“O zaten şöyle olacak, fotoğraf ekrana gelecek. Yan tarafında değerlendirme sistemi olacak ve o sistemde her şey net bir şekilde açık olacak, ya da altında yer alacak o. Niye 4 verdiğini orada biliyor olacak, ben şu şu şu içeriyor bu fotoğraf, o yüzden 4

verdim.” (Moderatör 2)

“Şu an halihazırda geliştirilmiş sistemlerde halka açılma boyutu belki farklı şekilde değerlendirilebilir ama hem açık uçlu soru değerlendirme sistemimiz var hocam hem de ödev değerlendirme sistemimiz var. Aslında çok oturuyor bu konuya.” (Web Tasarımcı 1)

Katılımcıların tasarımdaki değerlendirme ölçütüne ilişkin görüşleri analiz edildiğinde öğrencilerin sisteme fotoğraflarını ödev olarak yüklemeleri, değerlendiricilerin ise beceriler ve bilgi yönünde geliştirilmesi gereken ölçütler bağlamında ödevleri değerlendirmeleri ve geri dönüş vermeleri doğrultusundadır.

4.1.5. Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik)

Fotoğrafçılık eğitimine yönelik e-öğrenme ortamının tasarım ölçütleri üzerine gerçekleştirilen odak grup görüşmesinde katılımcıların rubrik (dereceli puanlama anahtarı) konusundaki görüşleri şöyledir;

“Rubrik dediğimiz değerlendirme ölçeklerinin geliştirilmesi.” (Moderatör 2)

“Rubriği oluştururken de mesela, çok iyi yapmış, kötü yapmış, iyi yapmış, az yapmış...” (Moderatör 2)

“Eğer ki rubrikler çok iyi tasarlanmış olursa hani o değerlendirmecilerin alan uzmanı olması gerekmeyebilir. Rubrikler düzeyleri çok iyi işaret edip örnekleriyle çok iyi açıklanabilirse o düzeylerin tamamı ben de değerlendirmeci olabilirim. Çünkü çok net bir şekilde ölçütleri görebiliyorum, ürünü görebiliyorum.” (Moderatör 2)

“Rubrikde bir fotoğraf ne kadar sürebilir değerlendirmesi?” (Web Tasarımcı 1)

“Ölçütler bu haftanın ödevi için neyse ana tema ve hangi şartlara uyularak resim çekilmesi gerekiyorsa sizin rubriğin maddeleri olacak. Alakasız resim geldiyse zaten kötü not alacak. Alakalı bir resim birebir bulduysa demek ki bu ölçütleri biliyor ve öğrenmiş diyebileceğiz.” (Web Tasarımcı 1)

“Şunu iyi kurarsak hocam, bu rubrik dediğimiz şey şöyle bir şey. Siz ölçütlerinizi koyuyorsunuz, doğru pozlama. Ama bunu 4 eşit şeye bölüyorsunuz, Çok İyi Pozlamış, buna 4 Puan veriyoruz. Hatta bunu açabiliriz de. İşte pozlamada şunu şunu şunu doğru yapmış diye bütün bunları yaptıysa buna 4 puan veriyoruz. 3 puan, yine pozlama ile ilgili biraz daha bir şeyleri yapmış ama sizin beklediğiniz şeylerin yüzde yüzü değil yüzde seksenini yapmış, basamak basamak. Doğru pozlamayı sadece var yok değil, arada

grilerin olduğu bir puanlama sistemi getireceğiz, rubrikler böyle bir şey. Bunu öğrenci de bilecek en başta, ben fotoğraf çekip göndereceğim ama bunu yaparsam 4 puan alacağım doğru pozlamadan, bunu yaparsam...” (Moderatör 2)

“Bu rubrikler hocam öyle iyi yapabilirsek, değerlendirmecileri seçmeden önce hocalarımızın yapacağı en önemli şey bu, neye göre değerlendireceğiz. Ben uçuk bir şey söyleyeyim size, 2 gün sonra biz bunu yapay zekaya takarız. Fotoğrafi yapay zeka değerlendirir ve öğrenir.” (Moderatör 2)

“Bu rubrik meselesinde sanata ne kadar yer var? Yani görecelik söz konusu, bu çok önemli. Pozlama bence çok kötü ama bence bilinçli bir şekilde o hale getirmiş, burada sanat var.” (Öğretim Üyesi 2)

“Bunlar tanımlandıktan sonra zaten istediğiniz rubriği de ona göre oluşturacaksınız. Onun dışında herhangi bir şeye bakmayacaksınız. Bu adam bu temel becerileri biliyorsa zaten bunları da yapacak diğer şeyleri de yapacak.” (Moderatör 1)

“Zaten programın belli amaçları var. Bu rubrik kısmını anladığım kadarıyla uygulama olduğu zaman kullanılması gereken. Zaten o sac ayakları aslında belli.” (Öğrenci)

Katılımcıların tasarım ölçütlerinden sonuncusu olan rubrik için görüşleri tasarımda standart ve net bir yapının oluşturulmasıyla aslında değerlendiricilerin farklı uzmanlık alanlarından kişiler bile olabileceği yönündedir.

4.2. Portre / Manzara Fotoğrafçılığı Konusunda Görüş ve Öneriler

Öğrenciye verilen uygulama ödevi öncesinde portre ve manzara fotoğrafçılığı konusunda sitede ön bilgi verilmektedir. Bu alanlarda uzman fotoğrafçılara ulaşabilmek için önce Türkiye’de fotoğraf alanında etkin olan 7 kişi (Bkz. Tablo-9) belirlenmiştir:

Tablo 9: Alan Uzmanları

Alan Uzmanları
Gültekin Çizgen
Prof.Dr. Melih Zafer Arıcan
Orhan Cem Çetin
Özcan Yurdalan
Prof. Dr. Özer Kanburoğlu
Prof. Dr. Simber Atay
Tekin Ertuğ

Belirlenen 7 uzmandan 3 portre fotoğrafçısı ve 3 manzara fotoğrafçısı ismi önermeleri istenmiştir. Uzmanlar tarafından 18 portre fotoğrafçısı ve 19 manzara

fotoğrafçısı önerilmiştir. Önerilen isimlerin iletişim bilgilerine ulaşılarak portre fotoğrafçılarına EK-6, manzara fotoğrafçılarına EK-7'deki destek talebi e-postası gönderilmiştir. İletişim sağlanabilen portre fotoğrafçılarından 7, manzara fotoğrafçılarından 6 kişi araştırmaya katılmayı kabul etmişlerdir.

Araştırmaya katılmayı kabul eden portre ve manzara fotoğrafçılarının isimleri aşağıdaki tabloda (Bkz. Tablo-10) verilmektedir.

Tablo 10: Ulaşılan Uzman Fotoğrafçılar

Portre Fotoğrafçıları	Manzara Fotoğrafçıları
Aramis Kalay	Cemal Gülas
Cenk Gençdiş	Galip Çetiner
Ercan Arslan	İbrahim Zaman
Faruk Akbaş	İzzet Keribar
Nihan Büyüksural	Muzaffer Sütüoğlu
Özer Kanburoğlu	Selim Uçar Çam
Vahap Aksen	

Fotoğrafçılar alanlarında (portre/manzara) fotoğraf çekerken dikkat ettikleri noktaların neler olduğunu açıklayarak tez çalışmasındaki uygulamaya katılacak öğrencilere yönelik önerilerini paylaştıkları bilgilendirici içerik göndermişlerdir.

Çalışmanın bu bölümünde fotoğrafçılardan gelen açıklamalara yer verilmektedir. Dil birliği oluşturabilmek adına fotoğrafçıların ifadelerinde bütünlük korunarak imla ve yazım düzeltmeleri yapılmıştır. Aynı yazılar sitede uygulama ödevi öncesindeki modülde fotoğrafçının adıyla, kendi fotoğrafıyla ve örnek fotoğraflarıyla birlikte yer almaktadır. Sıralama alfabetik yapılmıştır.

4.2.1. Portre Fotoğrafçıları

Ulaşılan portre fotoğrafçılarından 7 kişi araştırmaya katılmayı kabul ederek portre fotoğrafı çekerken dikkat ettikleri noktalar ile öğrencilere yönelik önerilerini e-posta yoluyla göndermişlerdir. Tezin bu bölümünde portre fotoğrafçılarından gelen yazılar alfabetik sırayla verilmektedir. Web sitesinde “Portre Fotoğrafçılığı Hakkında İpuçları” başlıklı sayfanın altına araştırmaya katılan fotoğrafçıların adıyla alt sayfalar açılarak içerik yüklenmiştir.

4.2.1.1. Aramis Kalay

- Portresini çekeceğim kişi ile önceden tanışır konuşurum.
- Kişiye benzeyen değil, kim olduğu hakkında bilgi veren görüntüsünün derdine düşerim
- Karakterini ele verecek özelliklerini bulmaya çalışırım
- Stüdyoda çekeceksem kullanacağım ışığı modele göre seçer hazırlarım
- Fotoğrafın Alfabetesi Işıktır ve fotoğraf ışığa anlam yüklemektir
- Sert ışık sevmem
- Mümkün olan en az ışıkla çalışırım
- Yüzde /elde ışık ve gölgeli alanları birbirine dengeli kullanmaya özen gösteririm
- Eğer profesyonel (sipariş üzerine) portre çekimi yapacaksam birçok giysi getirmesini isterim
- Kendini rahat hissetmesi için çekime geçmeden önce uzun süre sohbet ederim
- Sohbet sırasında yüzündeki mimikleri, el kol hareketlerini izlet notlar alırım
- Giysi seçerken giysiyi portreyi tamamlayan bir aksesuar olarak düşünürüm
- Kendini en rahat hissettiği an çalışmaya başlarım
- Genel olarak 11:00 - 16:00 saatleri arasında çalışırım
- Bir gece önce erken yatmasını, uykusunu almasını, içki içmesini öneririm
- Bunlar yüzünün oturması ve moralinin iyi görünmesi için önemlidir
- Saat 16:00 dan sonra yorgunluk başlayacağından (ifadeleri yapay ve zorlama olur) çekim yapmam
- Dinlenme aralarına özen gösteririm
- Benim kişiyi yönlendirmem kadar onun fikirlerine de önem veririm.
- O olmazsa ben olmam ben olmazsam o olmaz
- Önceden gerek ışığı gerekse çekim aşamalarını tasarladım
- Kendi işinde) atölyesinde /dükkanında çalışan birini fotoğraflayacaksam:
- Farklı zamanlarda gözlemlerim
- Işığın uygun olduğu zamanda hazır orada olurum
- Bir süre çay sohbet faslından sonra

- İşine dalıp benim varlığımı kanıtladığında çalışmaya başlarım.
- Diğer öneriler
 - Önce ışık bilginizi artırın
 - Önemli fotoğrafçıların portre fotoğraflarını inceleyin
 - İnsanları her fırsatta (gerek sokakta gerek iş yaşamında) gözlemleyin
 - Günün farklı saatlerinde aynı yerde (park, deniz kenarı,cafe vs.) yüzlerdeki ışığa dikkat edin
 - Okuduğunuz kitaplardaki karakterler nasıl tasvir edilmiş tekrar tekrar okuyun
 - Yakın arkadaşlarınızın farklı ruh hallerini aklınızda tutun
 - Sinema ya da TV de karakterler üzerinde kullanılan ışıklara iyi bakın
 - Bir model üzerinde çeşitli ışıklar deneyerek pratik yapın
 - Yanınızda sürekli defter kalem taşıyıp aklınıza gelen fikirleri not edin.
 - ve iyi fotoğrafın en önemli üç unsuru sabır, sabır, sabır.

4.2.1.2. Cenk Gençdiş

Her fotoğrafçı için insan yüzünün derin bir gizi vardır. Bakışların, ifadenin, ışığın belirlediği bir giz... Portre çekimi ile fotoğrafçı doğal bakışları, çarpıcı ifadeleriyle insan yüzünün sırrını yansıtmaya çalışır. Kişinin güzelliği ya da çirkinliği söz konusu değildir. Her şeyden önce insanların bir kişiliği vardır ve çekilen fotoğraf bu kişiliği ortaya koyabiliyorsa başarılı bir portre fotoğrafıdır. Ayrıca başarılı bir portre, insanın kişiliği kadar yaşantısı hakkında da fikir vermelidir. Sporcudan sanatçıya, zanaatkara ve esnafa kadar uzanan, onların taşıdığı özellikleri vurgulayarak bize sunan bir anlatım şeklidir. Bu bakımdan bazen boy, bazen yarım, bazen büst, bazen de baş çekimleri gerektirir. Aslolan portre çekimine soyunan fotoğrafçının yorumunu doğru ve yerinde yapmasıdır.

Portre fotoğrafçılığı, karmaşık kişiliğe sahip iki insanın (fotoğrafçı ve model) arasındaki çift taraflı etkileşim olarak düşünülebilir. Portre fotoğrafçısı, stüdyoda veya dış ortamda olsun, çekim süresince modeli ile belli bir duygusal iletişim yaratabilmeli, dikkatli bir denge kurabilmelidir. Modelin kişiliğini en iyi ortaya koyabilecek ifadeyi yakalayabilmek için sabırla ve titizlikle çalışmalı, işine yoğunlaşmalıdır.

Sonuç olarak bakarsak; portre kimliktir, karakter ve kişilik tespittir. Ve portre fotoğrafında önceden belirlenmiş kesin kurallar yoktur. Her insanın yüz tipi, karakteri, giysileri, hatta cilt tonu değişiktir. Bu nedenle net ve değişmez ışık konumu ve açıları verilemez. Sonucu, portre fotoğrafçısının görüşü ve konuya yaklaşımı belirler.

Ancak her fotoğraf çekiminde olduğu gibi insan ve portre fotoğraflarında da 7 ana başlık üzerinde çekimlerine dikkat etmeye çalışıyorum.

- Işık kontrolü: İnsan ve portre fotoğraflarında da çekimden önce ışığın yönü, rengi, kontrastı ve aydınlatma gücünü kontrol etmek gerekiyor. Fotoğrafı çekilen kişinin doğru yönden aydınlanmış olması, ten renginin (siluet gibi özel bir amaç yoksa) doğru çıkacak şekilde ölçümün yapılması, özellikle JPEG format çalışılıyorsa Beyaz Ayarı'nın doğru seçilmiş olması ilk dikkat edilecek nokta.
- Örtücü – Diyafram: Çekilen kişide vurgulanmak istenen özelliğe göre (hareket ya da ifade gibi) en uygun örtücü ya da diyafram değerini seçmek görselliğin güçlü olması için dikkat edilmesi gereken bir nokta.
- Objektif Seçimi: Her objektifin farklı bir görsel etkisi var, bu nedenle fotoğrafı çekilen kişi ya da kişileri en etkili kaydetmeyi sağlayacak objektifi seçmek gerekir. İfade, tavır, bakış, gülüş gösterecek bir fotoğrafı büyük bir ihtimalle tele, insan-mekân ilişkisini gösteren bir fotoğraf için ise geniş açı objektifle çekmek gerekecektir.
- Biçim: Klasik kompozisyon ölçütlerini de çekilen kişiye ve konuya göre yorumlayarak, körü körüne bağlı kalmaya zorlamadan, konuyu en iyi aktaracak biçim dünyasını da kurmaya çalışmak önemli. Mutlaka altın oranı kullanayım diye zorlamadan, kişiye ve konuya uygun biçim dünyasını kurmak da etkili bir anlatım sağlayacaktır.
- İçerik-İletişim: Anlatılan kişiyi, çevreyle ilişkisini, yaptığı işi, aktarmak istenilen konuyu “anlamak” fotografik olarak kullanılacak yolu bulmak için çok önemlidir. Bu nedenle de özellikle insan ve portre fotoğraflarında kişilerle kurulacak içten, samimi ilişki ve iletişim o insanı anlamak ve doğru anlatım yolunu bulmak için hem önemli hem gereklidir.
- Anlatım: Her fotoğraf konusunda olduğu gibi insan ve portre

fotoğraflarında da fotoğrafı çekilecek kişiyi nasıl anlatacağımıza karar vermek önemlidir. Fotoğraf, fotoğrafçının dünyaya bakışını aktaran bir araç olduğundan karşılaştığımız konuyu hangi açıyla anlatacağımızı seçmek de önemli bir karardır. Örneğin boğa güreşlerini bir Avrupa ülkesinin yüzyıllardır süren geleneği olarak fotoğraflayabileceğiniz gibi hayvanlara karşı işlenen bir vahşet olarak da fotoğraflayabilirsiniz.

- Duygu: Her fotoğrafı çekerken “izleyici bu görüntüyle karşılaştığında ne düşünecek, hissedecek ve bu hissettiği şey benim fotoğrafı çekerken hissettiğimle ne kadar uyuşacak?” diye düşünmek verilecek her kararı etkileyecektir. Bu nedenle fotoğrafladığımız kişinin taşıdığı, bizim o kişiyle karşılaşınca hissedebildiğimiz, fotoğraf aracılığıyla aktarabildiğimiz ve izleyicinin hissedeceği duyguyu aynı çizgiye getirebilmek bir fotoğrafçının en büyük becerisi ve başarısıdır.

4.2.1.3. Ercan Arslan

Fotoğraf tarihi ile birlikte Fransa’da başlayan portre fotoğrafçılığı, Bugünde fotoğrafın ana eksenini oluşturmaktadır. Fotoğraf makinesine bakan özne, bazen yaşadığı mekanla bazen yaptığı işle, bazen de düz bir fon önünde, deklanşöre basan fotoğrafçının katkısıyla objektifinin arkasındaki dünya ile “Portre fotoğrafı” sayesinde sonsuz temas kurar.

Belgesel – Foto muhabirliği yapan biri olarak ben, yaşadığım dönemi belgelemekle kendimi sorumlu hissediyorum. Özellikle Edebiyat, sinema, müzik, resim ve hayatın her alanından farklı insanların portre fotoğraflarını çekmeyi görev olarak kabul edemiyorum.

Peki ben nasıl çalışırım...

- Öncelikle portresini çekeceğim kişinin fotoğraf çekim zamanını ve fotoğraf çekeceğim mekânını kontrol etmek isterim. Işığın ve mekânın fotoğraf için uygun olması benim için çok önemli.
- Fotoğrafını çekeceğim kişi hakkında mutlaka önceden bilgi edinirim. Bu onunla iletişim kurmamı kolaylaştırır ve onun objektifim karşısında kendisini rahat hissetmesine yardımcı olur.
- Fotoğrafçılıkta olmazsa olmaz olan şey iletişimdir. Objektifin karşısındaki

öznenizle olan sizin iletişimimiz, aynı zamanda çektiğiniz fotoğrafın izleyiciyle kuracağı iletişim.

- Fotoğrafını çektiğim kişinin sınırlarını zorlarım, en güzel fotoğrafı çekene kadar zamanını sonuna kadar kullanırım ve nerede duracağımı da bilirim. Öznenizin kişiliğini gerçek ruh halini yansıtmak istiyorsanız mümkünse onunla uzun vakitler geçirmeniz gerekiyor.
- Çektiğim fotoğrafları LCD ekranında genelde özne göstererek nasıl çektiğimi, nasıl çıktığını gösteririm. Bu sonrasında onunla daha rahat çalışmama yardımcı olur.
- Portresini çektiğim kişinin arka planında rahatsız edici ve dikkat dağıtacak şeyler varsa açık diyafram, arka planda özneyi destekleyen objeler varsa kısık diyafram kullanarak derinlik yaratmaya çalışırım. Bir portre fotoğrafında en önemli nokta gözlerdir. Buna çok dikkat ederim.
- İnsanların farklı yüz şekilleri vardır bunları, kare, üçgen, oval ve yuvarlak yüz yüz şekilleri olarak sıralayabiliriz.
- Çekeceğiniz portrede istediğiniz etkiyi yaratabilmek için ışık kaynaklarının yönünü doğru seçin.
- Fotoğraflarıma Photoshop yapmam, gördüğüm sorunları tüm sorunları fotoğrafı çekerken halletmeye çalışırım. Bilgisayar başında yeni bir üretim yapmam.
- İyi bir portre objektifine sahip olmak gerekir. Bu da benim makinam için 85mm ile 100 mm arasında bir objektif demek. Ancak sabit objektif yerine işim gereği 70-200 mm F:2.8 zoom objektif kullanıyorum.
- Kapalı mekân ve öğlen sert ışıklardaki çekimler için mutlaka flaş ve reflektörden yararlanırım.

4.2.1.4. Faruk Akbaş

Portreler fotoğraf dünyasında en prestijli konular olmakla birlikte hem en kolay hem en zor olanıdır. Karşınızdaki izin veriyorsa işiniz rahat...

Zorluk ise insanların size poz vermek istemediği durumlarda ortaya çıkıyor. Bazen sizi çok etkileyen birisine cesaret bulup söyleyemediğiniz anlar da olmuştur. Sonra sırada teknik sorunların çözümü var.

İyi fotoğrafçı biraz psikolog gibidir. Bırakın duygularınız size yol versin. Empati

ve duygu fotoğrafının temel araçlarıdır. Beden diline güvenin. İnsan çekerken gözlerle odaklanın, gözler ruhun, yüzler karakterin aynasıdır derler. Yaşama gerçekleştiği şekliyle açık olun ve yüzdeki ifadenin kendi öyküsünü anlatmasını sağlayın.

Güneş ışığının doğrudan geldiği durumlarda yüzde sert gölgeler kaçınılmaz olacaktır. Öğlen saatlerinde çekilmiş portrelerde göz yuvaları birer kara lekeye dönüşür. Bu durumlarda yansıtıcılarla ya da makinenin üzerindeki dolgu flaşını devreye sokarak gölgeleri gidermeye çalışın. Mümkünse güneşli ortamlarda çekmektense modelinizi gölge ortamlara taşıyın. Fotoğrafçılar genel olarak kapalı havaları sevmezler ama bulutlu günler portre fotoğrafları için idealdir. Renkler bile daha doğru oturacaktır.

Portre çekimlerinin en pratik yolu, tele objektiften geçer. Diyaframı en açık konuma getirerek alan derinliği sınırlanır ve böylece ayıklama yapılır. Netlemede hedef gözler olmalıdır. Gözlerin net olması fotoğrafın netliği anlamına gelir. Diyafram açık konumda olduğu için çekim hızı otomatik olarak yükselecektir. Bu durumda makine sarsıntısından doğabilecek titrek görüntü tehlikesi de azalacaktır.

Grup portrelerinin başarılı olması için ortak özellikler hedeflenir. Uyumlu davranış biçimi, eş ruh hali, aynı yöne bakışlar vb. kompozisyonun temposunu yükseltir.

Çevresel portreler kişinin ifadesinden çok, onun yaşam biçimi, mekân bilgisi gibi özellikleri de vermeyi amaçlar. Bu özelliklerden dolayı, çevresel portreler, gezi fotoğrafçılığının doğal olarak en çok uygulanan fotoğraf tekniğidir. Çevresel portrelerde kişiyi kendi dünyasında ve doğal halinde çekmek daha iyi sonuca neden olacaktır.

Grup portreler tek portreye göre daha renklidir. Okul bahçesinde öğrenciler, otobüs bekleyen yurttaşlar, sokakta müzisyen dinleyen insanlar gibi gruplar tek tip yüz ifadesi ile yakalanabilir. Gözlerin kapalı çıkma olasılığına karşı çok sayıda çekmek gerek. Grup içinde en çok dikkatinizi çeken kişiyi öne çekerek kompozisyon oluşturmak fotoğrafı sıradan anı görüntüsünden kurtaracaktır.

4.2.1.5. Nihan Büyüksural

- Fotoğrafını çekeceğimiz modelin ten tonuna göre ne giyeceğine karar veriyorum.
- Eğer esmerse canlı renkler
- Buğday tenli ise daha nüde (ten rengi, kahverengi ve beyaz karışımının soluk tonu) renkler
- Beyaz tenli ise canlı renkler kullanıyorum.

- Çekeceğim kişinin yüzündeki karakteristik özelliklere göre ışığı hangi açıya yerleştireceğimi belirliyorum.
- Elmacık kemikli yüz hatları keskin ise daha da ortaya çıkarmak için ışığımı 45 derecelik açıya getiriyorum (ki en sevdiğim ve fotoğrafı 3. boyuta taşıyabildiğim en çok tercih ettiğim ışık açısıdır.)
- Sorunlu bir cildi var ise (akneli, gözenekli vb.) Cephe ışığından yardım alıyorum. Böylelikle düz bir etki yaratan cephe ışığı sayesinde daha pürüzsüz fakat aynı zamanda derinliği az fotoğraf elde ediyorum.
- Her yana homojen bir etki sağlamak istediğimde ışığımı tepeye çeviriyorum, tavana çarpıp aşağı indiğinde az kontrastlı, yumuşak bir görüntü elde ediyorum. Aynı zamanda kişi gözlük kullanıyorsa yansıma minimuma ineceğinden çok daha sağlıklı bir çekim şartı sağladığı için çekimimi kolaylaştırıyor.
- Çekime başlamadan önce beyaz ayarını yapıyorum.
- Gerçeğe en yakın görüntüyü istiyorsam ışık şartlarımı ayarladıktan sonra beyaz bir A4 kâğıt alıp, kâğıdı modeli çekeceğim konuma yerleştirip makinemi manuel focus a getirip ekranı dolduracak şekilde spot ölçümde ve üzerine gölge düşmeyecek şekilde çekim yapıyorum. Ardından fotoğrafı özel beyaz ayarı olarak ayarlıyorum. Bir sonra ki ışık şartım değişinceye kadar o ayarı kullanabiliyorum.
- Eğer dış mekândan portre çekiyorsam gerçek renkleri değil de biraz daha ton girerek bir çekim yapmak istiyorsam. Makinemdeki beyaz ayarı kısmından baskın olmasını istediğim renkleri ayarlıyorum.
- Portre çekerken diyafram ayarı olarak genelde 1,4f - 1,8f açıklığını kullanıyorum. Böylelikle modeli ön plana çıkartıyorum. Bunun yanı sıra kompozisyon itibariyle sadece kişiyi değil dışarıdaysam ve manzara görünsün istiyorsam ya da stüdyodaysam ve modelin yanına ya da arkasına birtakım aksesuarlar kullanıyorsam diyaframı ortamı kurtaracak şekilde ışık gücüne göre kısıyorum.
- Örtücü ayarımı genelde çekeceğim kişinin yaşına göre belirliyorum.
- Küçük bir çocuk ile çalışıyorsam hareket etme olasılıkları yüksek olduğu için 1/160 - 1/320 aralığında
- Eğer büyük biri ile çalışıyorsam ışığın gücü ve diyafram açıklığıma göre

dengeli bir ayar belirliyorum.

- Doğada portre çekiyorsam modelin giydiği kıyafetle çekim yaptığım ortamın renklerinin uyumuna ya da zıtlığına önem veriyorum
- Yeşil bir buğday tarlasında kırmızı bir elbise, lavanta bahçesinde sarı bir kıyafet gibi. Yani eğer renklerin kontrast özelliklerini kullanmak istiyorsam
 - Kırmızı-Yeşil
 - Mor-Sarı
 - Mavi-Turuncu
- Tamamen bir uyum yakalamak istiyorsam gittiğim mekandaki renklerin benzer tonlarını ya da uyumlu renklerden yardım alıyorum
 - Sarı-Yeşil
 - Kırmızı- Turuncu
 - Mavi- Mor gibi
- Çekim yaparken yaşı kaç olursa mutlaka modelle iletişim halinde oluyorum. Karşımdaki insan gerilmesin rahat halini terk etmesin diye iltifatlar ediyorum. Yanlış bir duruş yapıyorsa kibarca uyarıyorum nedenini iyi anlaması için fotoğrafı gösteriyorum.
- Portre çekimlerinde özellikle kadınların gıdık bölgesinin çıkmasından sonra derece rahatsız olduklarını bir kadın olarak iyi biliyorum. Bu yüzden başlarını ve çenelerini özellikle ileriye itmelerini böylelikle boyundan uzağa giden bir baş hareketinin gıdık çıkmasını engellediğini ifade edip o şekilde konumlanmalarını rica ediyorum.
- Kendi ile barışık olmayan kişiler tedirgin ifadeler verirler. Bu tür durumları anladığımda kendi kusurlarımdan bahsedip ama hepsinin bana ait olduğunu bu yüzden onları sevdiğimi ve kendimi böyle kabul ettiğimi anlatıyorum. Kişinin mutlaka ifadesi gevşer dişlerini sevmeyenler bile kocaman gülümsemelerle karşılık verirler.
- Eğer karşınızdaki profesyonel bir model değilse elini, kolunu nereye koyması gerektiğini en doğru duruşun ne olduğunu bilmez. Bundan dolayı sürekli yönlendirmeniz gerekebilir. Fakat bunu yaparken ses tonunuz bile çok önemlidir dikte edilen her poz kişiyi gerektirir. Fotoğraf ruhunu kaybedecektir. O ruhu kaybetmeden sanki beraber ortak bir ritimde dans

ediyormuş gibi takım olmanız gerekli. Bu şekilde duruşun yanı sıra konuşan gözlere ve ifadelere de sahip olma olasılığınız yükselecektir.

- Porte çekiminde teknik kadar önemlidir iletişim.

4.2.1.6. Özer Kanburoğlu

- Çekimden Önce Son Kontroller
 - Portre fotoğrafçılığının ne demek olduğunu öncelikle öğrenin.
 - Portre ile iletişimi çekimden önce kurun.
 - Portre ve mekâna göre ışığı nasıl kontrol edeceğinizi tasarlayın.
 - Çekim için objektif seçimi yapın.
 - Portreye nasıl poz verdireceğinizi planlayın.
 - Kişilik özellikleri fotoğrafa nasıl yansıtılır, saptayın.
 - Çekim mekânı ve portre arasındaki ilişkiyi mutlaka kurun.
 - Portre yüz tipini seçin (tüm yüz, iki/üç yüz, profil yüz).
 - Portre tipini seçin. (büst portresi, bel portresi, boy portresi, mekân portresi)
 - Belgesel amaçlı mı yaratıcı amaçlı mı portre çekeceğinize karar verin.
 - Hangi tip fotoğraf makinesi gövdesi kullanacağınıza karar verin.
 - Hangi tip objektif kullanacağınıza karar verin.
 - Fotoğraf üzerinde daha sonra çalışabilmek için raw formatı seçin.
 - Beyaz dengesi ayarı mutlaka yapın.
 - ISO/ASA ayarı başlangıçta 100 ISO/ASA olarak yapın.
 - Diyafram öncelikli pozlama moduyla çalışın.
 - Nokta (spot) ölçüm modu ile çalışın.
 - Hangi yardımcı malzemeleri kullanacağınıza karar verin.
 - Bir yansıtıcıyı ve tepe flaşını yanınıza mutlaka alın.
 - Alan derinliğini mutlaka kontrol edin.
- İç mekânda ışık nasıl kontrol edilir?
 - İç mekânda portre çekerken ışığı kontrol edin.
 - İç mekânda portre çekerken flaşı dolgu ışığı olarak kullanın.
 - Gerekliyse yansıtıcılarla ışığı kontrol edin.
 - Etkili bir fotoğraf için çapraz ışıklandırmayı kullanın.

- Bokeh etkisi için objektif seçimi yapın.
- İç mekânda portre çekimlerinde karşılaşılan problemler nasıl çözülür?
 - ISO/ASA ayarı gerekiyorsa yükseltin.
 - Yüksek kontrastlı ışık için harici ışık kullanın.
 - Beyaz dengesi ayarını yapın.
 - Kırmızı göz lekesini mutlaka önleyin.
- Dış mekânda portre çekimlerinde karşılaşılan problemler nasıl çözülür?
 - Yüksek kontrastlı ışık için yansıtıcı ya da doldu flaşı ile önlem alın.
 - Bulutlu havalarda mutlaka flaş ile dolgu ışığı verin.
 - Karışık fonlar için önlemler alın.
- Kompozisyon nasıl düzenlenir?
 - Fon yeniden düzenlenerek portre nasıl öne çıkarın.
 - Portrenin bakış yönüne göre mesafe bırakın.
 - Portrenin arkasındaki perspektif iyi oluşturun.
 - Hangi portreler siyah-beyaz çekilir tespit edin.
 - Portreyi mümkünse altın kesime yerleştirin.
 - Seri fotoğraflarla kritik anı yakalayın.
 - Portre gerekiyorsa kadrajın merkezine yerleştirin.
 - Yatay/Dikey kadraja nasıl kararını başlangıçta verin.
- İç mekânda portre çekimleri nasıl yapılır?
 - Pencereden gelen ışık nasıl kullanın.
 - Flaşı dolgu ışığı olarak mutlaka kullanın.
 - Yansıtıcılardan yararlanın.
 - Beyaz dengesi ayarı doğru yapın.
- Dış mekânda portre çekimleri nasıl yapılır?
 - Hangi yardımcı malzemeler gereklidir, saptayın.
 - Flaşı dolgu ışığı olarak mutlaka kullanın.
 - Yansıtıcılardan yararlanın.
 - Beyaz dengesi ayarı doğru yapın.
 - Fon kontrol edin.
- Çekim sonrası fotoğraf Photoshop'ta nasıl işlenir?
 - Fotoğrafta istenilmeyen yerleri silin.
 - Shadows/Highlights(Gölgeler/Parlaklıklar) ışık dengesini

ayarlayın.

- Levels ve curves (Düzeyler ve eğriler) kontrol edin.
- Brightness and contrast'ı (Parlaklık/Zıtlık) kontrol edin.
- Color Balance'ı (Renk dengesi) kontrol edin.
- Portrenin cildindeki problemleri gerekiyorsa düzeltin.

4.2.1.7. Vahap Aksen

Portre ve belge türü çalışan fotoğrafçılar, güven vermek zorundadır. Akıllarda en küçük soru işareti bırakmaya hakları yoktur; inandırıcılık fotoğrafçının olmazsa olmazıdır. Deklanşöre basıldıktan sonra ekleme veya çıkarma yapılması gibi bir çok örnek verilebilir.

Fotoğrafın, deklanşör anına kadar tek kişilik bir iş olduğu, birden fazla kişiye yer olmadığı benim için vazgeçilmez ilkedir. Yanımda iki veya daha fazla kişi varsa, onlara yardımcı olmak için oradayımdır. İlla birden fazla kişiyle çıkmak zorunluluğu varsa, ayrı sokak veya alanlara dağılmak bir seçenek olabilir. Yoksa, özgünlük unutulmalı ve tekrarlanmış milyonlarca fotoğrafın arasında kaybolmayı kabullenmeliyiz. Dünyaca ünlü jurnalistlerin fotoğrafları incelendiğinde, ne demek istediğim açıklık kazanacaktır. Bir örnek vereyim, Steve Mc.Curry'nin Afganlı kız Şerbet (Sharbat Gula) (1985) fotoğrafını bir başkası çekmiş midir? Dahası yıllar sonra bir başka fotoğrafçı gidip çekmiş midir, hayır. Yine aynı kişi bugününü belgelemiştir(2002) ve haber niteliği taşımıştır.

Portre veya genel olarak ele alacak olursak, insan fotoğrafı çekmek en zor konudur. Bir an fotoğrafı değilse, karşısına geçip bir deklanşörle işinizin bittiğini ve tamam bu iş dedirteceğini beklemek çok ucuz bir yaklaşımdır. İlk görülen o andır ve izin istenmez. Ancak, sonrasında bir MERHABA ile konuşmak ve o insanı tanımaya çalışmak gerekir çoğu zaman. Uzun yıllardır insan çeken biri olarak, binlerce insanın anlarını arşivimde tutma ayrıcalığını yaşıyorum ve bu anlar o insanların kendilerinde yok. Bu nedenle onların bir görsel obje olmadıklarını akıldan çıkarmam. Zaman içerisinde, fotoğrafını çektiğim birçok kişiyle yakın ilişki içinde oldum.

Fotoğrafını çekeceğim kişiye bir metreden daha yakına girmem, onunla konuşma mesafemin olmasına dikkat ederim. Fazla yakına girmek, kişiyi tedirgin eder, sıkılır utanır. Genellikle de zor duruma düşmüş mahcup bir insanı görürsünüz.

Yayınlayacağınız fotoğraflar, o kişiyi zor duruma sokacak bir beden dili ve ruh halini içirmesi bana göre sıkıntıdır. Özellikle altına yazılan yorumlara dikkat ederim,

küçük düşürücü ifadeleri silerim ve o kişiyi uyarırım.

Başarılı bir portrenin bir yolu da zaman zaman makinesiz sadece gözlem yapmak üzere yola çıkmaktır ki, son zamanlarda bunu daha sık yapmaktayım. Bu özellikler sizi görünmez kılıyor; ortalıktasın ama yoksun.

Makineler ve objektifler konusunda gereksiz bir tüketim batağına sürüklenmenin, yarardan çok zarar vereceğini düşünenlerdenim. Ekonomik olarak gücün yettiğinin bir altının seçilmesinden yanayım. Teknik, işin içine fazlaca sokulduğunda, fotoğrafın anlatım gücündeki etki kaybolabilir. Teknik, konunun önüne geçmemelidir, bence.

4.2.2. Manzara Fotoğrafçıları

Ulaşılan manzara fotoğrafçılarından 6 kişi araştırmaya katılmayı kabul ederek manzara fotoğrafı çekerken dikkat ettikleri noktalar ile öğrencilere yönelik önerilerini e-posta yoluyla göndermişlerdir. Tezin bu bölümünde manzara fotoğrafçılarından gelen yazılar alfabetik sırayla verilmektedir. Web sitesinde “Manzara Fotoğrafçılığı Hakkında İpuçları” başlıklı sayfanın altına araştırmaya katılan fotoğrafçıların adıyla alt sayfalar açılarak içerik yüklenmiştir.

4.2.2.1. Cemal Gülas

- Fotoğraf çekerken manzara ya da portre diye bir kategoriye inanmam.
- Fotoğrafçı bana göre ışıkla yazı yazan bir tür yazardır.
- Çektiği fotoğrafın ona anlattığı bir hikâye vardır. Eğer fotoğrafçı o hikâyeyi anlar ve başkalarının da tarife gerek kalmadan anlayacağı bir yalınlık ile aktarabilirse fotoğrafın amacına ulaştığına inanırım.
- Peki ben fotoğraf çekerken neye dikkat ederim:
 - Çektiğim fotoğrafın kendim dahil hiç kimsenin bir daha çekmeyeceği kadar orijinal ve sağlam bir hikayesi olmasına dikkat ederim.
 - Çektiğim ve fotoğraf dediğim hiçbir karem kurgu değildir. Rötüş, kırpma ve düzeltme içermez.

4.2.2.2. Galip Çetiner

- Çekim Öncesi
 - Çekimi yapılacak mekânı iyi tanıyın, araştırmanızı iyi yapın,

bölgeyi ne kadar iyi bilerseniz o kadar başarılı olursunuz.

- Çekmeyi düşündüğünüz fotoğrafın konusuna göre hava durumunu kontrol edin. Rüzgârın yönü, şiddeti, bulutlanma durumu vb.
- En iyi ışığı yakalayabilmek için güneşin doğuş batış açılarını, hareketini öncesinde öğrenin. Mümkünse buna yardımcı uygulamalar edinin.
- Çekim malzemelerinizin ihtiyacınıza göre eksiksiz, hafıza kartlarınızın boşaltılmış, bataryalarınızı dolu olduğunu kontrol edin.
- Çekim Aşaması
 - Çekim yerine vardığınızda hemen fotoğraf çekmeye başlamayın, öncesinde bölgede biraz dolaşın, en iyi açıyı bulmaya çalışın.
 - Manzara fotoğraflarınıza derinlik katmak adına hem ön planınızın ve hem de arka planınızın dolu olması, 3 boyutlu görünmesi adına da arada görsel katmanlar olması gereklidir. Çekim esnasında öncelikle bu planları bulmaya çalışın.
 - Kadrajınızı mümkün olduğunca sadeleştirin. Size faydası olmayacak görselleri kadraj dışına alın. Unutmayın ki "less is more" - "az çoktur".
 - Ufuk çizgisinin düz olmasına dikkat edin.
 - Kadrajınızı güçlendirmek için gözünüz doğadaki çizgileri, yatayları dikeyleri, geometrik şekilleri arasın.
 - Üçler kuralına dikkat! (Tabii yansıma fotoğrafları haricinde, onlarda kadrajı tam ortadan ikiye bölmekte fayda var)
 - Aşırı pozlanmış, az pozlanmış, bulanık veya noiseli(gürültülü) görüntüleri önlemek için ayarlarınızı doğru yapın.
 - Renk kontrastlığı teorisini bildiğinizden emin olun. Kabaca genel kural, soğuk ve sıcak renklerin birlikte iyi çalıştığıdır.
 - Manzara fotoğraflarının en önemli ögesi net ve keskin olmasıdır. Bu amaçla üçayak kullanın.
- Çekim Sonrası
 - Çektiğiniz fotoğraflarınız hafıza kartında durmasın, çekim sonrası hemen hard diskinize aktarın.

- Fotoğraf işleme programlarını da fotoğraf çekmek kadar iyi öğrenin.
- Çekim anında hissettiğiniz duyguların, zorlukların çekim sonrası fotoğrafınızı değerlendirirken sizi etkilememesi için, fotoğraflarınızı 2-3 hafta sonra değerlendirin ve işleyin. İşledikten sonra da fotoğrafınızın ne kadar iyi olduğuna karar vermek için 1-2 hafta sonra tekrar inceleyerek tekrar değerlendirin.

4.2.2.3. İbrahim Zaman

Bazı manzaralar göz için güzeldir, bazı manzaralar hem göz için hem de fotoğrafdır. Eğer bu bilince sahipseniz meselenin içine girdiniz demektir. Işığı en başa koyunuz. Işık fotoğrafta en önemli faktördür. Eğer ışık uygunsa kompozisyon ve kadraj sahneye girer. Sizi cezbeden manzara nelerse onları başrole yerleştirerek renk, leke dağılımı, grafik düzen, altın oran gibi kuralları da göz önüne alıp çerçeveyi oluşturun. Sonra kadrja yönelin. Manzarada rol çalacağını düşündüğünüz objeleri kompozisyon dışında bırakın, bu konuda size kadraj yardımcı olacaktır. Örneğin, ağırlığı doğa olan bir manzarada soldan veya sağdan bir demir direkte trafo olduğunu düşünün, eğer o doğa fotoğrafını o şekilde çekerseniz, fotoğrafınızda değersizlik oluşur. Çünkü, doğaya, medeni unsurlardan meydana gelmiş bir direk oldukça ters düşer. Bu ve benzeri örnekleri çoğaltabiliriz.

Estetik, fotoğrafın ikizidir. Onu hiçbir zaman ihmal etmeyin. Bu önerilerin hiçbiri Allah emri değil ama fotoğrafik dil ile size değer katacak unsurlardır. Uyarsanız sanata bir adım daha yaklaşır, uymazsanız yerinizde sayarsınız. Özetlemek gerekirse, uygulamada şu başlıklara dikkat ediniz.

- Işık
- Kompozisyon
- Kadraj
- Bakış açısı
- Doğru zamanda doğru yerde olmak
- Gerektiğinde ana konuyu güçlendirecek ön plan.

4.2.2.4. İzzet Keribar

Aşağıda sıralayacağım maddeler yıllar içinde geliştirdiğim ve uyguladığım

Manzara fotoğrafı çekim tekniklerini içeriyor. Bazıları bu kadar detaya gerek var mı diye düşünebilirler! Ancak Fotoğrafı “fotokopiden” ve fotoğraf makinesini cep telefonundan ayıran ölçütlerdir bunlar! Mükemmele ulaşmaya çalışan disiplin ve sıradan fotoğraf çekimi arasındaki farklardır bunlar... Ve de deneyimli bir fotoğrafçı için zamanla refleks haline gelen disiplinli çalışmalar bunlar!

- Işığın Yönü:

Eskiler, güneşi arkana al gerisini düşünme derlerdi. Kısmen doğru olan bu görüşe ışığa arkaya değil de yandan aldığımızda fotoğrafa derinlik kazandırmış oluruz. (Kuzey ülkelerinde fotoğraf çekmenin bir mutluluğu da hep yandan gelen ışıktan kaynaklanır.) Bizde ise güneşli günlerde, öğle saatlerinde fotoğraf çekmeyi zaten düşünmeyiz Ancak yandan gelen ışığın de sadece belirli saatlerde ideal durumda olacağını da biliyoruz. Fotoğrafta derinliği gölgeler yaratır. Işığı karşımıza almayı başka bir paragrafta inceleyeceğiz.

- Odak Uzaklıkları:

Bence 24-70 mmlik bir objektif (FULL FRAME ölçüsünde) manzara çekimleri için ideal bir çözümdür. Doğa manzaraları dışında “Sokak Manzaraları” ise daha farklı odak uzaklıkları da gerektirebilir.

- Güzel bir manzara ile karşılaştığımızda ye yapmalı?

Kendimize biraz düşünme zamanı ayırmalı. Yani hemen deklanşöre saldıracığımız o yerin ideal açısının, ön planda kullanılabilecek ağaç, ya da kayalık bazen yansıma ya da oraya uzanan yol gibi çeşitli detayların incelenmesi, eğer varsa bulut geçişlerinin beklenmesi ve eğer mümkünse daha yükseğe tırmanma olasılığının araştırılması doğru olacaktır.

- ISO ne olmalı? ÜÇAYAK...

Şahsen diyafram öncelikli çekim sistemini tercih ediyorum. ISO’ yu 200 a ayarlarım. Daha karanlık ortamlarda mümkünse ISO yükselteceğime ÜÇAYAK kullanmayı yeğlerim. Aslına bakılırsa bu durumlarda ÜÇAYAK çok daha sağlıklı kompozisyonlar yapmamızı ve ISO yükseltmeden istenilen diyaframı kullanmamızı sağlar.

- Diyafram ve Örtücü:

Uzakta bulunan örneğin dağlı manzaraya ek olarak ve fotoğrafçıya yakın objelerin (Çiçek, ağaç gibi) net olarak kompozisyona girmesini istiyorsak netlik alan derinliğini arttırmak için diyaframı kısmakta yarar vardır.) F:11 ye F: 16) (Yoksa F: 8 her zaman tercih ettiğim bir ayardır). Ancak diyaframı kısmak örtücü hızını uzatma anlamına geldiği için makine elde tutulurken sallanma limitlerinin aşılmamasına dikkat etmeli Kuşkusuz geniş açılarda netlik alan derinliğinin çok daha geniş bir yelpazesi var fakat odak uzaklıkları uzadıkça netlik alan derinliği çok azalır. Bazı durumlarda ön planda bulunan yakın objelerin net değil de FLU olması tercih edilebilir. Bu durumda netliği daha uzağa ayarlayarak F: 5,6 gibi bir diyafram açıklığı kullanmak daha iyi sonuç verecektir. Özellikle uzun odak uzaklıklarında elde tutulan bir makinede örtücü hızlarının dikkatle hep gözden geçirilmesi gerekir. Örneğin 200 mm odak uzaklığı olan bir objektif kullanırken 1/30 ya 1/60 gibi düşük hızların kullanılması sakıncalı olduğu için (En az 1/250 olması gerekir) ISO ayarının yükseltilmesi lazım olabilir. Burada hepimizin yaptığı bir hatayı hatırlatmak isterim: Bazen netlik hedef noktasının fotoğrafta en istenilen yere odaklanması unutulabiliyor.

- Kompozisyon ve Denge:

Manzara çekimlerinde beğendiğimiz konuları karemize yerleştirirken, dikkat edilmesi, gereken birçok kriter var. Örneğin UFUK çizgisini ya da ön plana yerleştirdiğimiz şeyleri nasıl istifleyelim? Bana göre ufuk çizgisinin ideal yeri fotoğrafın altta üçte biri hizasında olmalı, ancak bazı hallerde üst bölümde üçte bir seviyesinde bulunabilir. Ortadan geçen ufuk çizgisi fotoğrafı ikiye böldüğü için pek sevilmez. Aslında fotoğraf karemize eşit ve hayali olarak iki yatay iki adet de dikey çizgi çizebilirsek, altın oranın dört kilit noktasını elde ederiz. Deneyimli bir fotoğrafçı zaten kadrajını bu kilit noktaların a göre ayarlar ve onları kullanmaya çalışır. İstif yapılırken diyagonal yerleştirme fotoğrafa dinamizm kazandırır ve dengeyi daha iyi korumamızı sağlar. Ayrıca köşeleri kullanmaya da alışmak gerekiyor. Özellikle geniş açı ile çekilen fotoğraflarda ön planları beslerken, bazı sert gölgeleri köşelerden başlatmak (ya da sonlandırmak) daha güzel bir kompozisyon yapmamızı sağlar. Örneğin yukarıdan sarkan bir ağaç

dalının orta yerden değil de üst köşeden sarkması daha hoş duracaktır. Ayrıca tüm lekelerin estetik bir şekilde dağılması, onların fotoğrafın bir tarafına yığılmaması da dengeyi koruyacaktır. Ağaç gibi uzayan nesnelerin örneğin geri planda bulunan tepelerin içlerine ya da dışlarına (Kesişmeden) yerleştirilmesi güzellik katacaktır. Fotoğraf makinemizi dik ve yatay tutmadığımız zaman perspektif bozulması oluşur. Örneğin bir ağacın kareye tamamen girmesini sağlamak için makinemizi yukarıya doğru kaldırdığımızda bu durumla karşılaşırız. Daha sonra Photoshop'ta kroplama suretiyle biraz düzeltilebilen bu perspektif hatalarını önceden düşünüp fotoğrafımızı gerektiğinden daha geniş açılı bir odak uzaklığıyla çekmenin faydası olacaktır.

- Yansımalar:

Bazı durumlarda karşımızda duran güzel bir manzara, bir gölette, ya da durgun bir suda yansıma yaratabilir. Bu durumda yansımaları da kaybetmemek için ufak çizgisinin geçiş noktasını alt seviyenin üçte birinden den biraz yükseltmemize neden olabilir.

- Bulutlar ve Tepeler:

Manzara çekimlerde güzel bulutların bulunması o fotoğrafı zenginleştirir ve güzelleştirir. Ancak bulut geçişlerine dikkat ederek mümkünse karenin dışına taşan bulutlardan kaçınmak gerekir. Bulutların da kompozisyonun bir parçası olduğunu unutmamalı. Hatta sığıyorlarsa karenin kenarlarına yapışmamalarına dikkat etmeli. Ayrıca manzaramızda eğer dağ ya da tepeler bulunuyorsa, karenin üst bölümüne yapışmamaları ve biraz aralık bırakılması ferahlık hissi verecektir. Benim sık sık derslerimde kullandığım bir kenarlarından taşan farklı detaylar olmamasını tercih edelim.

- Polarize Filtre:

Polarize Filtreyi, günümüzde ve de Photoshop döneminde, eskisi kadar kullanılmayan ancak bazı hallerde hala ihtiyacımız olan bir önemli filtre olarak görüyorum. Güneşe göre 90 derecelik alanlarda (Yani güneş arkamızda iken iki yanda) etkili olur. Ancak geniş açı kullanıldığında gökte hoş olmayan dalgalanmalara da yer verebilir. Yüksek irtifalarda göğü nerdeyse siyaha

dönüştürebilir. Fakat örneğin birçok da geniş olmayan objektiflerle kullanıldığında hem göğü hem denizi biraz koyultur hem bazı tatsız yansımaları örneğin, ağaç yapraklarını ve kiremit çatıların parlamalarını azalttığı için daha etkili ve satüre fotoğraflar elde edebiliriz.

- Ters Işık'ta manzara:

Biraz daha ustalık gerektirse de fotoğrafçıların çok sevdiği, özellikle yarışmalarda prim yapan bu tip görüntülere girişmek başta zor görünse de denemekte çok yarar vardır. Örneğin sabahın erken saatlerinde ters ışıktaki karanlıkta kalan bir köyün evlerinin bacalarından tüten duman ışığı kapar ve fotoğrafa hemen “Atmosfer” diye adlandırdığımız hoş efekt yaratır. Zorluk ise pozlamanın doğru yapılmasında. Bir de güneş alan yerlerle gölgelerde kalan bölümlerin yerleştirilmesi şansa bırakılmamalıdır. Dalların yarattığı gölgelerden mümkünse kaçınmalı.

- KOYU mu AÇIK mı:

Fotoğraf çekim tekniğinde bilinen bir olgu vardır. Çok ışık yayan beyaz lekelerden kaçınmalı. Gerçekten de dijital anlamda da hiç pikseli kalmayan bir bölümün daha sonra photoshopla tamir edilmesi nerdeyse imkansızdır. Bu nedenle örneğin gökten kaynaklanan çok parlak ışığın patlamaması için diğer bölümlerin koyu çıkacağını bile bile bazen pozometreye müdahale ederek (eksi) poz telafisi yapmalı. Koyu bölümlerin biraz gren pahasına da olsa açılıp kurtarılması daha kolay olacaktır. Kısacası, dijital fotoğrafçılıkta pozlama yapılırken KOYU ‘yu AÇIĞA tercih etmeli.

- Yağmurlu ya da Kapalı havada ya da karda Manzara fotoğrafı:

Manzara denince hep güneşte çekilenleri düşünmek bence yanlış... Kendimizi kapalı hatta yağmurlu bir günde ormanlık bir yerde farz edelim. Emin olun, parça parça ışık lekeleri ile dolu güneşli bir güne göre havanın kapalı olduğu bir günde çok daha güzel ve etkileyici fotoğraflar elde edilir... Tek gereken şey ISO ayarını biraz yükseltmek olacaktır. Kışın ya da özellikle dağda karlı manzaralar çekerken kesinlikle en az artı 1 gibi poz telafisi yapmalı aksi taktirde kar örtüsü beyaz yerine GRİ görünecektir.

4.2.2.5. Muzaffer Sütüoğlu

İyi veya etkili bir manzara fotoğrafının etkili olması fotoğraf karesine girecek olan objelerin yerleştirilmesine dikkat edilmeli. Manzara fotoğrafının çekiminde, ister gece isterse gündüz çekilsin ilk önce uygun ışık şartlarının oluşması beklenmeli.

Manzara çekiminde kadraj fotoğraf çerçevesini oluştururken fotoğraf karesinde rahatsızlık veren objelerin iyi ayıklanması gerekir. Veya manzara fotoğrafında eksik veya yarım kalan objelerin tamamlanmasına özen gösterilmeli. Gündüz çekilecek manzara fotoğrafında şayet renkli çekilecekse renklerin uyumuna, kontrastlık derecesi belli düzeyin üstünde olmamasına dikkat edilmeli. Eğer Siyah beyaz çekilecekse bu konu çok daha önem kazanmaktadır. Fotoğraf karesine girecek olan objelerin (Zon farkı) kontrastlıkları çok yüksek olması objeler üzerindeki dokuların birinde belirgin olurken diğerinde data kayıplar olabilir. Çok kontrast ışıklardan kaçınmak gerekir. Bunun için kapalı bulutlu havalar takip edilmeli.

Gece veya alaca karanlıklarda manzara fotoğrafı çekilecekse kontrastlık ve objelerin çok fazla önemi kalmamaktadır çünkü aralarında fark kalmamaktadır. Akşam üzeri kontur ışıkla çekilecek olan manzarada silüet çekimi sorun yaratmaz hatta farklı bir lezzet katar. Gece veya alaca karanlıkta çekilecek olan bir manzara fotoğrafında çok dikkat edilecek olan birkaç önemli nokta bulunmaktadır.

- Üçayak mutlaka kullanılmalı. Bu üçayak ağır makine kullanılıyorsa metal aksam olmasına dikkat edilmeli. Plastik aksamlar rijitliği sağlamaz.
- Fotoğraf çekiminde belirlenecek olan diyafram ve örtücünün seçimi çok önemli.
- Fotoğraf çekimi yapılacak olan alana gün batmadan yarım saat önce fotoğrafçı yerini almalı.
- Kesinlikle kablo deklanşör, uzaktan kumanda veya self timer kullanılmalı.
- Bu çekimlerde birçok fotoğraf karesi çekileceğinde objektif değişimi farklı diyafram ve örtücü ayarları yapılacağından ilerleyen zamanla havanın kararması bu işlemlerin gerçekleştirilmesi zorlaşacaktır. Bu nedenlerden dolayı bu işleri gerçekleştirmek için neyin nerede olduğu görülmesi zorlaşacağından el feneri bulundurulması önem kazanmaktadır.

Manzara çekiminde mevsimler de önem kazanmaktadır. Klasik çekimlerde olduğu gibi dijital çekimlerde de filtre kullanımı çok önemlidir. Burada kullanılacak olan filtreler; polarize filtreler önemlidir. Bu filtrelerin kullanımında dikkat edilecek nokta da güneş fotoğrafçının arkasında yatayla yaptığı açı 70 derece olmalıdır. Burada dikkat edilecek olan başka bir konuda Kullanılan objektifle ilgilidir. Polarize kullanılacaksa 24 mm. den daha geniş açılı objektif kullanılmamalıdır.

Bir başka filtre de ND Doğal yoğunluklu filtreleridir. Bu filtreler Uzun pozlamalarda etkili sonuçlar vermektedir. Bu çekimler de gece çekimlerinde dikkat edilmesi gereken uygulanan koşullarla aynıdır.

Manzara çekiminde fotoğrafçının özgünlük kazanması için bazı kuralları içine iyi sindirmelidir.

Bunları da şöyle açıklamak gerekir Bakış açısını geliştirmek, Mekân tespiti, Mekân tespiti araştırma, Sadeleştirme, Düzenleme, Konuyu araştırmak, Zıtlıklar (Kontrastlık), Kırpma, Sadeleştirme gibi.

Son bir kural Manzara çekiminde Ufuk Çizgileri ve Düşeyliklere azami dikkat edilmelidir.

4.2.2.6. Selim Uçar Çam

- Ekipman Hazırlıkları;
 - Çekeceğimiz konumuza göre makine ve objektiflerimizi yanımıza alıyoruz.
 - Pillerimizi şarj edip, hafıza kartlarımızı boşalttıktan sonra çantamıza yerleştiriyoruz.
 - Polarize filtre, Uzaktan kumanda (varsa yoksa zaman ayarlama modu kullanılabilir) yanımıza almayı unutmuyoruz.
 - Üçayak manzara fotoğrafçısının olmazsa olmazı mutlaka yanımıza alıyoruz.
- Çekilecek Yer Hazırlıkları
 - Manzara fotoğrafı çekeceğimiz yerin, ışık ve mevsim durumu hakkında yeterince araştırma yaparak bölge hakkında yeterli bilgiye sahip olmalıyız.
 - İnternet üzerinde araştırarak ve çeşitli uygulamalar ile gideceğimiz bölgenin ışık ve yaklaşık çekim yerini belirleyebiliriz.

- Mevsime uygun kıyafetler giymeliyiz.
- Çekim Anı
 - Çekeceğimiz bölgeye/alana erkenden gelerek daha önceden edindiğimiz bilgiler ışığında en doğru açıyı belirliyoruz.
 - Hangi ışık şartlarında uygun olacağını karar verdikçe o saate orda olup çekime başlayabiliriz. (Güneş doğmadan ve güneş doğduktan sonraki saatler ile akşam güneş batmadan güneş battıktan sonraki saatler büyüğü farklı ışıklar yakalayabileceğimizi unutmayınız.)
 - Çekim saati geldiğinde önce üçayağımızı kurarız.
 - Makinamızı yerleştiririz.
 - Çekim değerlerini belirleriz.
 - Diyafram: Manzara fotoğrafı çekerken daha çok alan deriliği istediğimizden diyaframımızı kısıyoruz. (Kısık diyafram f11, f16 gibi)
 - Örtücü: Çekeceğimiz konuya göre örtücü değeri seçmemiz lazım örneğin bir Şelale çekiyorsak ve onun tül gibi çıkmasını istiyorsak örtücü değerimizi düşük tutuyoruz. (örneğin 1/10 gibi)
 - Yine aynı şelalelin su damlalarının tane tane çıkmasını istiyorsak örtücü değerimizi yük olmasını sağlıyoruz. (örneğin 1/1000 gibi)
 - Uzun pozlama yapacaksa ışığın az olduğu saatleri, yeterli gelmemesi durumunda ND filtre gibi yardımcı araçları kullanabiliriz.
 - ISO: Daha az görüntü kirliliği için düşük ISO değerlerini tercih ederiz (ISO:100 gibi)
 - Kablolu ya da uzaktan kumanda ile çekim yaparak makinayı daha az sarsacağımızı unutmamalıyız. Kumandanız yoksa zaman ayarlayıcı çekim modunu kullanabilirsiniz.
 - Güneşli havalarda daha doygun renk elde etmek için varsa ve gerekiyorsa polarize filtre kullanınız.
 - Netleme noktası ayarlarından net olmasını istediğimiz noktayı netlik yaparak, deklanşöre basarak çekimimizi yapıyoruz.

4.3. Pilot Çalışma Bulguları

Pilot çalışmaya 180 kişi giriş yapmıştır. 95 kişi sistemde oturum açarak en az bir sayfayı görüntülemiştir. En az 5 sayfa görüntülemesi yapan kişi sayısı 76'dır. 19 kişinin sitede gezinme süresi 10 saatten fazla iken bu katılımcılardan 8'inin gezinme süresi 40 saatin üzerinde gerçekleşmiştir. Gezinme süreleri en az 2 dk, en çok 52 saat 3 dk olmuştur.

Portre Fotoğrafı başlığı altında 36 kişi ödevini yüklemiştir. Katılımcıların fotoğraflarını paylaşp birbirlerine yorum yaptıkları Portre Fotoğrafı Tartışma Odasında 143 gönderi paylaşılmıştır.

Manzara Fotoğrafı başlığı altında 38 kişi ödevini yüklemiştir. Katılımcıların fotoğraflarını paylaşp birbirlerine yorum yaptıkları Manzara Fotoğrafı Tartışma Odasında 123 gönderi paylaşılmıştır (Bkz. Tablo 11).

Tablo 11: Tartışma ve Ödev Gönderileri

	Tartışma	Ödev
Portre Fotoğrafı	143	36
Manzara Fotoğrafı	123	38

Ödev yükleme için verilen son tarihten itibaren ödev yüklemeye izin verilmemiş ancak tartışma odaları kullanılmaya devam edilebilmiştir. Aynı zamanda bu aşamada pilot çalışma değerlendirme anketi ders sayfasında yer almıştır. Ankete 36 kişi katılmıştır.

Araştırmacı tarafından, dersin işlenişi, tartışmalar, ödevler ve değerlendirme anketiyle ilgili 5 adet duyuru yayınlanmıştır.

4.3.1. Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilir olması, bir başka ifadeyle ölçme araçlarının ayrı ayrı ölçümlerde benzer ve tutarlı sonuçlar vermesi hem tesadüfi hataların en aza indirildiği hem de değişik ölçümlerde tutarsızlığın olmadığı anlamına gelmektedir (Field, 2009; Neuman, 2010: 275). İçsel tutarlılık ya da iç güvenilirlik, maddelerin homojen olması ya da maddelerin aynı yapıda toplanma derecesini ifade eder (Henson, 2001: 177).

Tablo 12: Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi

Ölçekler	Madde Sayısı	Cronbach Alfa Değeri
Algılanan Öğrenme	5	0,76
Memnuniyet	9	0,93

Algılanan öğrenme ölçeğinin içsel tutarlılığı incelendiğinde Cronbach Alfa değeri 0,76 bulunmuştur (Bkz. Tablo 12). Genel olarak kabul edilen Cronbach Alfa değerinin 0,70 ve üzeri olduğu göz önünde tutulduğunda (Salvucci vd., 1997), ölçeğin içsel tutarlılığının kabul edilebilir olduğundan söz etmek mümkündür.

Memnuniyet ölçeğinin içsel tutarlılığı incelendiğinde Cronbach Alfa değeri 0,93 bulunmuştur (Bkz. Tablo 12). Genel olarak kabul edilen Cronbach Alfa değerinin 0,70 ve üzeri olduğu göz önünde tutulduğunda (Salvucci vd., 1997), ölçeğin içsel tutarlılığının yüksek olduğundan söz etmek mümkündür.

4.3.2. Tanımlayıcı İstatistikler

Algılanan öğrenme ölçeğine yönelik maddeler, katılımcılar tarafından likert tipinde 1’den 5’e puanlarla (1: En düşük, 5: En yüksek) değerlendirilmiştir. Ölçekte bütün maddelere verilen cevaplarla oluşan ortalama 3,99 ve standart sapma 0,65 olmuştur (Bkz. Tablo 13 ve Tablo 14).

Tablo 13: Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Algılanan Öğrenme	2,20	5,00	3,9944	0,65113
Memnuniyet	2,00	5,00	4,1204	0,73481

N = 36

Algılanan öğrenme ölçeğine verilen cevaplara bakıldığında en yüksek puanın 4,47 ortalama ile “Bu derste yer alan bilgilendirici içeriğin mantıklı bir şekilde kritiğini yapabilirim.”, en düşük puanın ise 2,31 ortalamasıyla olumsuz ifade içeren “Bu derste fotoğraf üzerine uygulama yeterliliği kazanamadım.” maddesinde olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 14).

Tablo 14: Algılanan Öğrenme Ölçeği Maddeleri

Algılanan Öğrenme Ölçeği Maddeleri	Ort.
1. Bu derste yer alan bilgilendirici içeriğin mantıklı bir şekilde kritiğini yapabilirim.	4,47
2. Bu dersin bana kattıkları sayesinde, fotoğraf uygulama yeterliği konusunda, kendime daha çok güveniyorum.	3,86
3. Bu derste kazandığım uygulama yeterliliklerini günlük hayatımda kullanabilirim.	4,08
4. Bu derste kazandığım uygulama yeterliliklerini başkalarına aktarabilirim.	3,86
5. Bu derste fotoğraf üzerine uygulama yeterliliği kazanamadım.	2,31 (3,69)

Memnuniyet ölçeğine yönelik maddeler, katılımcılar tarafından likert tipinde 1’den 5’e puanlarla (1: En düşük, 5: En yüksek) değerlendirilmiştir. Ölçekte bütün maddelere verilen cevaplarla oluşan ortalama 4,12 ve standart sapma 0,74 olmuştur (Bkz. Tablo 13).

Tablo 15: Memnuniyet Ölçeği Maddeleri

Memnuniyet Ölçeği Maddeleri	Ort
1. Uygulama dersinden memnun kaldım.	4,19
2. Uygulamaya yönelik diğer derslerimin de bu şekilde hazırlanmasını isterim.	4,05
3. Bu uygulama dersini arkadaşlarıma öneririm.	4,16
4. Uygulama dersinde bulunan bağlantılar ve yönlendirmeler kullanım kolaylığı sunacak biçimde tasarlanmıştı.	4,03
5. Ödev ve etkinliklerde zamanında ve yeterli geri bildirim verildi.	4,22
6. Derste sunulan bilgilendirici yazılardan memnun kaldım.	4,56
7. Derste sunulan ödev ortamından memnun kaldım.	4,25
8. Derste sunulan tartışma ortamından memnun kaldım.	3,72
9. Sunulan etkinliklerin diğer öğrencilerle etkileşimimi güçlendirdiğini düşünüyorum.	3,89

Memnuniyet ölçeğine verilen cevaplara bakıldığında en yüksek puanın 4,56 ortalama ile “Derste sunulan bilgilendirici yazılardan memnun kaldım.”, en düşük puanın ise 3,72 ortalamasıyla “Derste sunulan tartışma ortamından memnun kaldım.” maddesinde olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 15).

Tablo 16: Katılımcıların Aralıklı Yaşları

Yaş Aralığı	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
21-25	1	2.8	2.8
26-30	2	5.6	5.6
31-35	2	5.6	5.6
36-40	7	19.4	19.4
41-45	8	22.2	22.2
46-50	5	13.9	13.9
51-55	4	11.1	11.1
56-60	2	5.6	5.6
61-65	1	2.8	2.8
66 ve üstü	4	11.1	11.1
Toplam	36	100.0	100.0

Tablo 16’da görüldüğü üzere katılımcıların yaklaşık yarısı 36-50 yaş aralığındadır. (%55,5). 51 yaş ve yukarısı 11 katılımcı bulunmaktadır.

Tablo 17: Katılımcıların Cinsiyetleri

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Kadın	17	47.2	47.2
Erkek	19	52.8	52.8
Toplam	36	100.0	100.0

Tablo 17’de görüldüğü üzere katılımcıların %47,2’si kadın, %52,8’i erkektir.

Tablo 18: Katılımcıların Meslekleri

Meslek	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Akademisyen	2	5.6	5.6
Bankacı	2	5.6	5.6
Bilgi İşlemci	1	2.8	2.8
Büro Personeli	1	2.8	2.8
Doktor- beyin cerrah	1	2.8	2.8
Elektrik Yüksek Mühendisi	1	2.8	2.8
Emekli	3	8.3	8.3
Emekli Öğretmen	3	8.3	8.3
Emlak inşaat	1	2.8	2.8
Fotoğrafçı	2	5.6	5.6
Garson	1	2.8	2.8
Gıda Mühendisi	1	2.8	2.8

Tablo 18: (Devam) Katılımcıların Meslekleri

Meslek	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Halkla İlişkiler	1	2.8	2.8
Kurumsal İletişim	2	5.6	5.6
Mali Müşavir	1	2.8	2.8
Mezun - İşsiz	1	2.8	2.8
Müteahhit	1	2.8	2.8
Öğretmen	4	11.1	11.1
Organizatör	1	2.8	2.8
Pastacı	1	2.8	2.8
Serbest	1	2.8	2.8
Uzman	2	5.6	5.6
Toplam	36	100.0	100.0

Tablo 18’de görüldüğü üzere katılımcıların meslekleri çeşitlilik göstermektedir; garsonluktan beyin cerrahlığına kadar farklı meslekleri temsil eden bir katılımcı profili vardır.

Tablo 19: Katılımcıların Şehirleri

Şehir	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
	1	2.8	2.8
Ankara	4	11.1	11.1
Antalya	2	5.6	5.6
Balıkesir	1	2.8	2.8
Bursa	4	11.1	11.1
Eskişehir	3	8.3	8.3
Hatay	1	2.8	2.8
Isparta	1	2.8	2.8
İstanbul	12	33.3	33.3
İzmir	4	11.1	11.1
Mersin	1	2.8	2.8
Samsun	1	2.8	2.8
Trabzon	1	2.8	2.8
Toplam	36	100.0	100.0

Tablo 19’da görüldüğü üzere katılımcıların %33,3’ü İstanbul’da yaşarken, bunu sırayla

Ankara, Bursa ve İzmir (%11,1) takip etmektedir.

Tablo 20: Katılımcıların Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Ön Lisans	3	8.3	8.6
Lisans	21	58.3	60.0
Yüksek Lisans	9	25.0	25.7
Doktora	2	5.6	5.7
Toplam	35	97.2	100.0
Boş	1	2.8	
Toplam	36	100.0	

Tablo 20’de görüldüğü üzere katılımcıların yaklaşık yarısı lisans mezunudur (%58,3). Ön lisans mezunu 3 (%8,3), yüksek lisans mezunu 9 (%25), doktora mezunu 2 (%5,6) kişi bulunmaktadır.

Tablo 21: Katılımcıların Fotoğraf Tecrübesi (Yıl)

Yıl	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
2	5	13.9	14.3
3	8	22.2	22.9
5	4	11.1	11.4
6	3	8.3	8.6
10	4	11.1	11.4
11	2	5.6	5.7
15	2	5.6	5.7
19	1	2.8	2.9
20	3	8.3	8.6
35	2	5.6	5.7
50	1	2.8	2.9
Toplam	35	97.2	100.0
Boş	1	2.8	
Toplam	36	100.0	

Tablo 21’de görüldüğü üzere katılımcıların yarısından fazlasının fotoğraf tecrübesi 2 ile 10 yıl arasındadır (% 67).

Tablo 22: Katılımcıların Daha Önce Fotoğraf Eğitimi Alma Bilgisi

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
	1	2.8	2.8
Evet	26	72.2	72.2
Hayır	9	25.0	25.0
Toplam	36	100.0	100.0

Tablo 22’de görüldüğü üzere katılımcıların %72,2’si daha önce fotoğraf eğitimi almıştır.

Tablo 23: Katılımcıların Daha Önce Uzaktan Eğitim Alma Bilgisi

	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
	1	2.8	2.8
Evet	14	38.9	38.9
Hayır	21	58.3	58.3
Toplam	36	100.0	100.0

Tablo 23’de görüldüğü üzere katılımcıların %38,9’u daha önce uzaktan eğitim öğrencisi olmuşken, %58,3’ü daha önce uzaktan eğitime katılmamıştır.

4.3.3. İlişkisel İstatistikler

Tablo 24’de görüldüğü üzere katılımcıların yaşları ile fotoğraf tecrübeleri arasında orta derecede olumlu bir ilişki vardır ($r = .46$, $p < .01$). Benzer ilişki katılımcıların cinsiyeti ile fotoğraf tecrübesi arasında da vardır ($r = .42$, $p < .05$). Cinsiyet ve öncesinde fotoğraf eğitimi almış olma arasında zayıf derecede olumsuz bir ilişki vardır ($r = -.34$, $p < .05$). Fotoğraf tecrübesi ve daha önce fotoğraf eğitimi almış olma arasında da orta derece olumsuz ilişki söz konusudur ($r = -.51$, $p < .01$)

Tablo 24: Değişkenlerin Maddeler arası Korelasyonları

	1	2	3	4	5	6	7	8
1.Yaş		.144	.015	.462**	-.134	-.006	.195	-.123
2.Cinsiyet			-.155	.417*	-.344*	-.210	.000	-.237
3.Eğitim Düzeyi				-.250	.148	.053	-.503**	-.583**
4.Fotoğraf Tecrübesi (Yıl)					-.513**	.050	.314	.036
5.Daha önce fotoğraf eğitimi aldı mı?						.214	-.170	.097
6.Daha önce uzaktan eğitim aldı mı?							-.134	-.093
7.Algılanan Öğrenme Puanı								.673**
8.Memnuniyet Puanı								

* p<.05, ** p<.01, N=36

Katılımcıların eğitim düzeyi ile algılanan öğrenme puanı arasında ise orta derece olumsuz bir ilişki mevcuttur ($r = -.50$, $p < .01$). Eğitim düzeyi ile memnuniyet puanı arasında da orta derecede olumsuz bir ilişki mevcuttur ($r = -.58$, $p < .01$). Algılanan öğrenme puanı ile memnuniyet puanı arasında da orta derece olumlu bir ilişki söz konusudur ($r = .67$, $p < .01$).

Tablo 25: Farklı Eğitim Düzeylerine Göre Algılanan Öğrenme ve Memnuniyet Puanları

	Puanlar		
	Eğitim Düzeyi	N	Mean Rank
Algılanan Öğrenme Puanı	Ön Lisans	3	28.17
	Lisans	21	20.12
	Yüksek Lisans	9	11.06
	Doktora	2	11.75
	Toplam	35	
Memnuniyet Puanı	Ön Lisans	3	29.17
	Lisans	21	20.55
	Yüksek Lisans	9	10.50
	Doktora	2	8.25
	Toplam	35	

Test Statistics ^{a,b}		
	Algılanan Öğrenme Puanı	Memnuniyet Puanı
Chi-Square	8.855	11.584
df	3	3
Asymp. Sig.	.031	.009

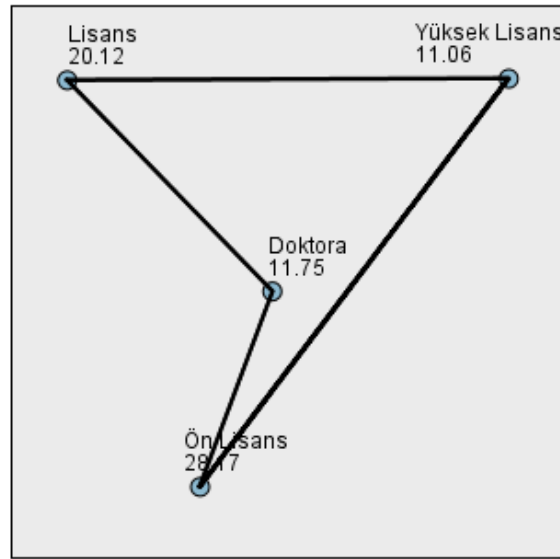
a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Eğitim Düzeyi

Tablo 25’te farklı eğitim düzeyine sahip gruptaki katılımcıların algılanan öğrenme puanlarının Kruskal Wallis testi sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre algılanan öğrenme puanlarının, eğitim düzeyine göre farklılaştığı görülmektedir [$X^2(3)= 8.855$; $p<0.01$]. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, en yüksek algılanan öğrenme puanına ön lisans eğitim düzeyindeki katılımcıların ($M= 28,17$) sahip olduğu, bunu lisans ($M= 20,12$), yüksek lisans ($M= 11,06$) ve doktora ($M=11,75$) eğitim düzeyine sahip katılımcıların takip ettiği görülmektedir.

Hangi grupların birbirlerinden farklı olduğunu belirlemek için parametrik olmayan çoklu karşılaştırmaya devam etmeye karar verilmiştir; eğitim gruplarına göre ikili karşılaştırmalar yapıldığında algılanan öğrenme puanında bir farklılık olmadığı görülmüştür (bkz. Şekil 25).

Pairwise Comparisons of Eğitim Düzeyi

Each node shows the sample average rank of Eğitim Düzeyi.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
Yüksek Lisans-Doktora	-.694	7.953	-.087	.930	1.000
Yüksek Lisans-Lisans	9.063	4.053	2.236	.025	.152
Yüksek Lisans-Ön Lisans	17.111	6.782	2.523	.012	.070
Doktora-Lisans	8.369	7.529	1.112	.266	1.000
Doktora-Ön Lisans	16.417	9.287	1.768	.077	.463
Lisans-Ön Lisans	8.048	6.279	1.282	.200	1.000

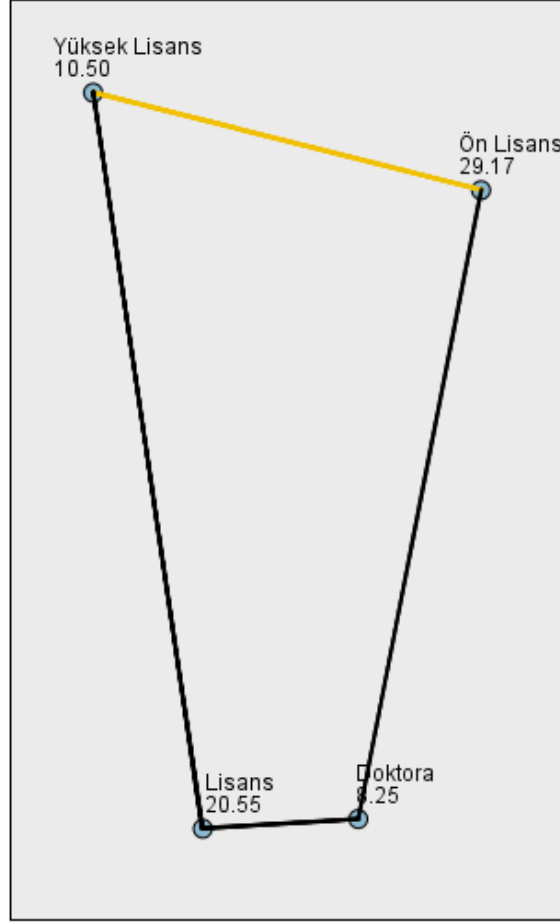
Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same.

Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is .05. Significance values have been adjusted by the Bonferroni correction for multiple tests.

Tablo 25’te farklı eğitim düzeyine sahip gruplardaki katılımcıların memnuniyet puanlarının Kruskal Wallis testi sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre memnuniyet puanlarının, eğitim düzeyine göre farklılaştığı görülmektedir [$X^2(3)=11.584$; $p<0.05$]. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, en yüksek memnuniyet puanına ön lisans eğitim düzeyindeki katılımcıların ($M= 29,17$) sahip olduğu, bunu lisans ($M= 20,55$), yüksek lisans ($M= 10,50$) ve doktora ($M=8,25$) eğitim düzeyine sahip katılımcıların takip ettiği görülmektedir.

Hangi grupların birbirlerinden farklı olduğunu belirlemek için parametrik olmayan çoklu karşılaştırma devam etmeye karar verilmiştir; eğitim gruplarına göre ikili karşılaştırmalar yapıldığında memnuniyet düzeyinin ön lisans ve yüksek lisans gruplarının ikili karşılaştırmasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p=0.036$) (bkz. Şekil 26).

Pairwise Comparisons of Eğitim Düzeyi

Each node shows the sample average rank of Eğitim Düzeyi.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj. Sig.
Doktora-Yüksek Lisans	2.250	7.979	.282	.778	1.000
Doktora-Lisans	12.298	7.553	1.628	.103	.621
Doktora-Ön Lisans	20.917	9.317	2.245	.025	.149
Yüksek Lisans-Lisans	10.048	4.066	2.471	.013	.081
Yüksek Lisans-Ön Lisans	18.667	6.804	2.743	.006	.036
Lisans-Ön Lisans	8.619	6.300	1.368	.171	1.000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is .05. Significance values have been adjusted by the Bonferroni correction for multiple tests.

Şekil 26: Eğitim Düzeyi - Memnuniyet Puanı Parametrik Olmayan Çoklu Karşılaştırma

4.3.4 Pilot Çalışma Değerlendirme Anketi Nitel Bulgular

Pilot çalışma sonrası değerlendirme anketinde yer alan “Bu uygulama dersi, uygulama yeterliği kazandırma süreci, etkileşime girdiğiniz ortamları ve değerlendirme

aşaması hakkında sizin ilave etmek istediğiniz görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusuyla öğrencilerin görüş ve önerileri saptanmıştır.

Öğrencilerin bir kısmı pilot çalışmadan memnuniyet duyduklarını ve yaygınlaşmasını istediklerini belirtmişlerdir.

46 yaşındaki bilgi işlemci “*Verilen eğitimin altyapı ve bilgi yönünden gerekli donanımı sağladığını düşünüyorum. Teşekkürler.*” ifadeleri ile pilot çalışmayı teknik yeterlilik ve içerik bakımından olumlu olarak değerlendirmiştir. Katılımcı 4,80 algılanan öğrenme puanı, 4,67 memnuniyet puanı bulunmaktadır.

Algılanan öğrenme puanı 4,20, memnuniyet puanı 4,00 olan 47 yaşındaki lisans mezunu müteahhit değerlendirmesinde “*Uygulama yeterliliği kazandırma amaçlı bu derste bilgilerimi tazeleme fırsatına kavuştum. Ödevler ile eleştiri alıp eleştiri yapabilme konusunda deneyim kazandım, üstatlara hocalarımıza ve ders arkadaşlarımıza teşekkürler.*” şeklinde paylaşım yapmıştır.

Algılanan öğrenme puanı 4,60, memnuniyet puanı 4,89 olan 43 yaşındaki lisans mezunu Kurumsal İletişim personeli görüşlerini “*Kusursuz bir uygulama olmuş, keyifle katılım sağladım. Umarım ki daha geniş kitlelere de ulaşabilsin. Teşekkürler*” ifadeleriyle paylaşmıştır.

38 yaşındaki yüksek lisans mezunu bankacının algılanan öğrenme puanı 2,20, memnuniyet puanı ise 4,22 olarak çözümlenmiştir. Öte yandan öğrenci “*Uygulama ödevi programın amacına çok uygun. Ancak keşke daha çok fotoğrafımız değerlendirilebilseydi. Her ders için benzer ödev süreci işletilebilir. Böylece öğrenim pekişir. Teşekkürler.*” yorumuyla uygulamanın amacına uygun olduğunu ve programdaki diğer derslere de yaygınlaştırılabileceğini önermektedir.

Algılanan öğrenme puanı 3,80, memnuniyet puanı 4,44 olan 41 yaşındaki lisans mezunu serbest meslek sahibi katılımcı pilot çalışma hakkındaki düşüncelerini “*Uygulama güzel düşünülmüş. Fotoğrafçılık gibi teknik bir bölümün uygulama kısmı, uzaktan eğitim kapsamında hep eksik kalıyor maalesef. Bu açık böyle bir uygulama ile bir nebze kapanabilir. Hiç olmazsa dönemde bir gün iller bazında yüz yüze de eğitim olabilir düşüncesindeyim. Teşekkür ederim.*” şeklinde ifade etmiştir. Katılımcının bu görüşü tez çalışmasının yola çıktığı problem ile uyum göstermektedir.

Mesleğini fotoğrafçı olarak belirten 38 yaşındaki ön lisans mezunu katılımcının 4,60 algılanan öğrenme ve 5,00 memnuniyet puanı bulunmaktadır. Katılımcı görüşlerini “*Daha öncesinde manzara fotoğrafı tecrübem olmamıştı. Stüdyo olduğu için kişi*

odaklı çalışıyorum. Bu çalışma sayesinde manzara fotoğraflamanın tadını aldım. Teşekkür ederim” ifadeleriyle belirtmiştir.

24 yaşındaki lisans mezunu işsiz katılımcı pilot çalışma hakkındaki görüşlerini *“Bu şekilde bir ortam yaratılabilmesi bu alanda eğitim gören tüm öğrencilerin kendilerini geliştirebilmesine ve iş yaşamına bir adım önde başlamasına fırsat tanıyacaktır. Bize böyle bir imkân tanındığı için teşekkür ederim.”* şeklinde ifade etmiştir.

Algılanan öğrenme puanı 4,60 ve memnuniyet puanı 5,00 olan 65 yaşındaki emekli katılımcı *“Bu tür çalışmaların öğrenim süresinde de olmasında fayda görüyorum.”* yorumuyla uygulamanın yaygınlaşmasını önermiştir.

55 yaşındaki emekli katılımcı 4,40 algılanan öğrenme puanı ve 4,44 memnuniyet puanıyla birlikte *“Çok verimli ve keyifli bir çalışma oldu. Teorik olarak verilen bilgilerin uygulamalı olması harika olur. Daha önce aldığım eğitimlerde, esas öğrenmenin fotoğraf eğitim gezilerinde olduğunu gördüm.”* şeklinde görüş ve önerisini belirtmiştir.

Algılanan öğrenme puanı 3,20, memnuniyet puanı 3,89 olan 42 yaşındaki halkla ilişkiler personeli *“Merhaba, Başarılı bir platform kurulmuş. Uzaktan eğitim konusunda pratik yapılması gereken derslerde kompozisyon adına oldukça başarılı bir ortam sağlanmış.”* şeklinde görüş belirtmiştir. Aynı katılımcı *“Ben çok zaman ayıramadım o yüzden menülerde ulaşmak istediğim konulara katılım sağlamakta biraz zorlandım. Zaman kaybı oldu. Menüler biraz daha basitleştirilebilir diye düşünüyorum. Selam ve sevgilerimle iyi çalışmalar dilerim.”* ifadeleriyle menü tasarımlarının sadeleştirilmesi yönünde öneride bulunmuştur.

“Programa katılmaktan memnunum. Arkadaşlara da teşekkürler.” (47, Emlak inşaat, Lisans, 4.20, 4.22)

“Çok keyif aldığım ve eğitici bir süreç yaşadım, çok teşekkür ederim.” (43, Kurumsal İletişim, Lisans, 5.00, 5.00)

Katılımcılar olumlu görüşlerin yanında sistemin geliştirilmesine yönelik önerilerini de belirtmiştir. Öneriler ara yüz tasarımının sadeleştirilmesi, yönergelerin daha anlaşılır hazırlanması, daha çok ödev verilmesi ve ödev değerlendirilmesine yönelik temaları öne çıkarmıştır.

“Öğrencilerin değil, bölümle ilgili hocaların gönderilen ödevleri yorumlamasının daha doğru olacağını düşünüyorum” (55, Emekli Öğretmen, Yüksek Lisans, 4.00, 3.67)

“Henüz böyle bir ortamda daha önce ders almamış olmanın acemiliği dışında bir

problem yaşamadım. Adapte olabilmek için daha fazla ders ve ödev almanın yararlı olabileceğini düşünüyorum.” (41, Fotoğrafçı, Lisans, 3.80, 4.11)

“Portre ve manzara ödevlerini sundum ancak yaşamakta olduğum bir rahatsızlık nedeniyle tartışma kısmına maalesef aktif katılamadım.” (66, Elektrik Yüksek Mühendisi, Yüksek Lisans, 4.20, 3.56)

“Online olarak aktif dersler olabilirdi. Akran değerlendirmede isimlerimizin görünmesi hoş değil, sınıf ortamı gibi öğrencilere online sunumlar yaptırılsaydı daha fazla görüş bildiriminin mümkün olacağını düşünüyorum. Yine de hiç olmamasından bu çalışma içerisinde yer almak güzeldi. Emegi geçen hocalarımıza teşekkürler.” (37, Öğretmen, Lisans, 4.00, 4.22)

“Tartışmalar kısmına nedense erişemedim o nedenle o kısımda ilgisiz gibi bir seçenek olmadığından yararlanamadım seçmek zorunda kaldım. Profesyonel biri tarafından değerlendirmek kesinlikle bakış açısına katkı sağlamaktadır.” (44, Akademisyen, Doktora, 3.60, 3.56)

“Verilen bilgilerin video ortamında verilmesi daha iyi sonuç yaratabilir.” (71, Mali Müşavir, Lisans, 4.60, 4.44)

“Tartışma kısmını görüntüleyemedim. Bu nedenle o kısım ile ilgili geri bildirim de ilgisiz gibi bir seçenek olmadığından kararsızım demek zorunda kaldım.” (45, Akademisyen, Doktora, 4.00, 3.78)

“Standart bir geri dönüşümden öte fotoğrafa dair daha kişisel bir açıklama görmeyi de isterdim, teşekkürler.” (52, Organizatör, Ön Lisans, 5.00, 5.00)

“Veri paylaşımı yaptığımız ara yüz daha açık ve anlaşılır olmalı. Yerini bulamadığım için diğer fotoğraflarla ilgili herhangi bir değerlendirme de yapamadım. Fotoğraf üzerine oluşturulan bir ara yüzde fotoğraflar da bulunmalı, eleştiri ve değerlendirmelerimizi görsel üzerinden görerek toplu olarak da görerek yapabilmeliyiz. Sadece yazıları vardı, bu yönüyle yeterli göremedim, geliştirilmeli.” (41, Öğretmen, Lisans, 3.80, 2.67)

4.4. Dersin Gözlemciler Tarafından Değerlendirilmesi Sonucu Nitel Bulgular

Pilot çalışması yapılmış olan dersin gözlemciler tarafından değerlendirilmesi amacıyla oluşturulan ankette yer alan “Bu tür uygulamaları içeren bir dersi ve benzerlerini öğrencisi olduğunuz Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans programında görmek ister misiniz?” sorusuna ankete katılan 66 öğrenciden 62’si olumlu yanıt vermiştir (Tablo 26).

Tablo 26: Bu tür uygulamaları programınızda görmek ister misiniz?

Yanıt	Frekans	Yüzde (%)
Olumlu	62	%94
Olumsuz	2	%3
Kararsız	2	%3
Toplam	66	%100

Kısaca “Evet”, “Evet, görmek isterim” ve “Kesinlikle evet” şeklinde gelen yanıtların yanı sıra isteme nedenini açıklayan öğrenciler olmuştur.

“Uygulama alanına giren bu uygulamayı tabi ki bölümümde görmek isterim.”

“Hayır bana bir bu ders yük oldu. Mezuniyetimi engelliyor. Pratik uygulamalı bir ders olması gerekirken okuyup ezberlemek benim için sıkıntılı bir durum.”

“Evet, kesinlikle görmek isteriz. Ödev ve fotoğraflar üzerine tartışılabilir ve en önemlisi gönderilen fotoğraf için en az bir uzman fotoğrafçı görüşünün yer aldığı, böylelikle kişinin beceri ve bilgi konusunda eksi ve artı yönlerini değerlendirebileceği bir uygulama daimî olarak mutlaka hayata geçirilmeli.”

“Kesinlikle. Zira fotoğrafçılık ucu bucağı olmayan sürekli kendinizi geliştirebileceğiniz bir meslek dalı. Bu tür uygulamaları içeren dersler her öğrencinin gelişimi açısından bence çok çok faydalı olabilecek dersler. Umarım bu tür uygulamalar geliştirilerek daha da yaygınlaştırılır. Zira yeni nesil fotoğrafçı adaylarımız maalesef uluslararası arenada maalesef çok çok geride...”

“Ders olarak zorunlu kılınmamalı bence vakit bulup sınavlara bile zor çalışıyoruz. Ama böyle çalışmalar yapılarak kendimizi geliştirebiliriz diye düşünüyorum. Teşekkürler.”

“Kesinlikle isteriz hatta bunu gibi etkinlikler fotoğraf yarışması da dahil edilebilir.”

“Fotoğraf çekiyorum çektiğim fotoğraf ile başbaşa kalıyorum. Ben 31 sene oldu üniversite den mezun olalı sadece öğrenmek için bu bölüme girdim. İletişim önemli olduğu için bu çalışmada fotoğrafla daha sıkı bir bağ kurulacağını düşünüyorum”

“Mevcut derslerin içinde olanlardan video kullanım alanları gibi dersler uygulamalı olmalı.”

“Tabii ki; kesinlikle görmek ve katılmak isterim.”

“Evet, böyle bir ders belli bir boşluğu dolduracaktır. Programa alınması yararlı olacaktır.”

“Evet. En kısa zamanda olması dileğimle...”

“Kesinlikle görmek isterim. Ancak ben bu dönemin sonunda mezun oluyorum eğer bir aksilik olmaz da finallerde başarılı olabilirsem. Keşke benim dönemime de yetişseydi. Belki bizim gibi eski mezunlara da bir imkân tanınır bu derse katılabilmemiz için. Teşekkürler uğraşınız için.”

“Kesinlikle evet!.. Bölümümüz uygulamaya çok fazla ihtiyaç duyan bir bölüm ve maalesef bunun için bir platformumuz yok. Böyle ödev ve benzeri çalışmalar sayesinde hocamızla daha etkileşimde olabilir, düzeltmeler ve tavsiyeler alabilir, deneyim kazanmış olabiliriz. Bu sayede de gerçek anlamda öğrenmiş olabiliriz.”

“Kesinlikle evet!.. Bölümümüz uygulamaya çok fazla ihtiyaç duyan bir bölüm ve maalesef bunun için bir platformumuz yok. Böyle ödev ve benzeri çalışmalar sayesinde hocamızla daha etkileşimde olabilir, düzeltmeler ve tavsiyeler alabilir, deneyim kazanmış olabiliriz. Bu sayede de gerçek anlamda öğrenmiş olabiliriz.”

“Kesinlikle isterim. Canlı dersler çok faydalı oluyor. Bu tür çalışmaların da çok katkı sağlayacağı bir gerçek.”

“Evet, kesinlikle böyle bir çalışmaya katılmak isterdim.”

“Evet, Fotoğrafçılık programındaki teorik kısmın azaltılıp uygulamaya daha çok ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

“Kesinlikle çok isterim ve AÖF’ün bütün lisans ve ön lisans programları için örnek olmasını dilerim. Tebrikler ve başarılar...”

“Gözlemci olarak giriş yapıp incelediğiniz uygulama içeren ders hakkında görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusuyla öğrencilerin görüş ve önerileri saptanmıştır. Değerlendirme anketinde gözlemcilerin ders hakkındaki görüş ve önerileri şöyledir:

“Olumlu”

“Teorik olarak zaman as gelse de yine de bu bilgileri ders kayıtlarından ediniyoruz. Ancak uygulama alanı eksik kalıyor. Bunlar desteklenirse çok daha verimli olacaktır.”

“Güzel”

“Bence ders uygulama olmasına ve daha iyi öğrenme açısından güzel bir örnek

olabilir.”

“Çok gerekli bir ders olmuş”

“Benim kaydım silindi ama sğrekli bu mesajlar geliyor benim okuma hakkım varsa devam etmek istiyorum saygılar”

“Yararlı olduğunu düşünüyorum.”

“Gayet verimli ve öğrenmeyi kolaylaştıran bir ders olmuş”

“İnceleyemedim,giriş yapamadım.”

“Cep telefonundan girince sayfa ekrana tam yerleşmiyor büyük kalıyor küçültmek zorunda kaldım ekrana tam oturmalı biz istersek büyültelim”

“Güzeldi teşekkürler”

“Bu çalışma kapsamında çok başarılı buldum. Ek olarak, uzman fotoğrafçıların ders niteliğinde videolarının da eklenerek kapsamın genişletilmesini isterdim.”

“Sanal ortamda tez yetiştirme ve yükleme sıkıntısı yaşana bilir.. tarih kaçırmaları olabilir bence olumsuz”

“Beğendim, faydalı oldu”

“Fotoğrafçılık ve kameramanlık bölümünde bu işin ne olduğunu, tekniğini, nasıl yapılacağını öğreniyoruz ama uzaktan eğitim olması sebebiyle nasıl yapacağımız tamamen bizim ek olarak göstereceğimiz çabadan ve araştırmadan ibaret.”

“Bu bölümde uygulama sürecinin öğrenciye daha çok katkısı olduğu ve bilgilerini kalıcı hale getirdiği kanaatindeyim. Bu uygulama dersinin de öğrenci için önemli bir deneyim olarak görüyorum.”

“Katılımcılar arasında tartışma bölümünün olması güzel olmuş. Ama gönderilen her fotoğraf için en az bir uzman fotoğrafçı görüşünün yer alması katılımcının eksi ve artı yönlerini belirlemesi için daha verimli olurdu diye düşünüyorum. Uygulama çok güzel ve bir an önce uzaktan eğitim öğrencileri için daimi olarak hayata geçirilmeli bence. Uzaktan eğitim Fotoğrafçılık ve Kameramanlık bölümü tarihi bilgi konusunda yeterli olurken pratik bilgide eksik kalıyor ne yazık ki. Bu gibi bilgi alışverişinin yapılabileceği uygulama vb. olması öğrencilerin pratik bilgi ve becerilerini arttırmasına yardımcı olacaktır.”

“Verimli ve güzel bir ders...”

“Başlangıç için mükemmel. İlerleyen zamanlarda otomasyon mobil cihazlara uyumlu hale getirilirse çok daha kullanışlı olabilir. Gözlemlediğim bir diğer konu derse katılan ve fotoğrafları değerlendirilen arkadaşların sosyal medya hesapları da

paylaşılsa hem bu arkadaşlara motivasyon olur hem de bilgi ve paylaşım açısından etkileşim olur kanısındayım. Bir diğer önerim sadece fotoğraf çekme teknikleri ile alakalı değil aynı zamanda fotoğraf düzenleme teknikleri ile alakalı ödevler de eklenirse daha faydalı olur. Ayrıca mesleki anlamda yol haritası çizilmesi gerekiyor. Bu çekilen fotoğraflar nerede nasıl gelir kapısı oluşturur. Bunun da eğitiminin verilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

“Verimli ve eğitici bir ders olmuş. Fotoğrafta profesyonel idi.ketin fotoğraf çekimleri ile alakalı ayrıntılı kompozisyon ve teknik konular hakkında bilgiler vermesi biz fotoğraf öğrencileri için çok değerli..”

“Güzel bir uygulama olmuş. Bu çalışmalar referans oldu bizlere. Emeği geçen herkese teşekkürler. “

“Uygulamalı eğitim fotoğraf tekniği kurgusu açısından önemli çok başarılı”

“Çok güzel gerçekten. Gereken eksikleri tamamlanıp faaliyete geçmesi gerekir”

“Fotoğrafçılık kesinlikle uygulama isteyen bir alan. Böyle bir dersin olması aslında bir noktada lisans eğitimlerinin sonunda yapılan bitirme projesi gibi bir formatta da yapılabilir ve çok etkili olur. Öğrendiklerimizi uygulama şansı vererek kendimizi geliştirir. Tek sorun birçok öğrencinin telefon ile çekim yapabileceği için değerlendirme aşamasında ölçütler pek adil olmayabilir. Bu konuya dikkat edilirse mükemmel olur bu uygulama...”

“Güzel içerikler oluşturulmuş”

“Tamamıyla inceledim daha anlaşılır ve pratik çalışmalara yönelik bilgi içermekte. İnteraktif çalışmayla görselin hakkında daha fazla bilgi ve veri görebiliyoruz. En önemlisi çekilen fotoğrafla yalnız kalmayıp eleştiri almak gelişim açısından önemli. Baktığımızı yorumlamak da tabi ki.”

“Bazı dersleri online uygulamalı sınav yapılmalı. Her şey teorik olmamalı. Derslerin bir kısmı fotoğraf stüdyosunda yapılmalı ve staj puanı verilmelidir.”

“Çok faydalı olacağını düşünüyorum. Teorik derslerin içinde pratiğe yönelen bir tecrübe olur ki bu şu anda eksik olan yön zaten bu programda.”

“Birinci sınıf öğrencisi olarak, böyle bir konuda pratik yapmadan işin özü nasıl kavranır diye hep düşünmüşümdür. Böyle bir uygulamanın bu boşluğu bir ölçüde dolduracağına inanıyorum. Uzman görüşlerini dahil etmek çok güzel düşünülmüş.”

“Öğrenci işlerinin değerlendirmesindeki ölçütler belki biraz daha açık olabilir. Veya değerlendirme ölçütleri çoğaltılabilir.”

“Bence, katılımcı fotoğraflarının özgün olması ve ""photoshop"" gibi herhangi bir programla ""oyanmamış"" olması önkoşul olabilir.”

“Öğrenci tenkitlerinde bir ""iyimserlik"" seziliyor. olsun .. Bu aşamada bir zararı yok herhalde!.”

“Çok yararlı bir uygulama olmuş.Uzaktan fotoğraf eğitimi uygulamayı yapmadan çok eksik.”

“Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Bölümü için olmazsa olmaz bir ders tasarlamışsınız. Çok çok beğendim. Uygulama ihtiyacının bu ders ile tamamlanacağına inanıyorum.”

“Öneri olarak çok iyi gördüm ”

“Çok iyi düşünülmüş bir ders aktif katılım sağlıyor karşılıklı etkileşim olağanüstü. Eksikliklerini ve doğrularını tespit olanağı sunuyor”

“Çok verimli bir çalışma olmuş. Gerçekten biz öğrenciler olarak böyle bir uygulama platformumuzun olması çok güzel olurdu. İnsanı daha çok teşvik ediyor ve hocamızın birebir bizim çalışmalarımızı görerek öneri ve düzeltmeler yapmasına olanak sağlıyor. Bizzat ben bu uygulamaya katılmayı çok isterdim.”

“Dersimiz uygulama gerektiren bir ders ve bu şekilde bir uygulama düşünülmüş olması beni çok mutlu etti. Yapılmış olan ödev çalışmaları çok güzel ve teşvik edici. Kendimizi daha da geliştirmek için, öğrenci arkadaşlarımız ve hocamız ile olan etkileşimi arttırmak için muhteşem bir fikir. Tek eksi olarak düşünebileceğim şey ise biz öğrencilerin ödev korkusu... Ödevlerden alınan notların sınıfı geçme veya kalmayı etkilemesi durumu göz korkutuyor. Bir de teknik ekip maliyet gerektiren bir bölüm, herkesin pahalı makineler alıp süper kaliteli fotoğraflar çekme imkânı olmayabilir. Veya tam tersi malzemeler olsa bile ortam müsait olamayabilir. Bu bedenle ödev için paylaşılan fotoğrafların tüm öğrencilere açık olması yerine, fotoğraf sahibi öğrencinin diğer öğrenciler tarafından görülüp görülmemesine dair seçme hakkı tanınırsa daha iyi olacağını düşünüyorum. Çünkü yukarıda bahsettiğim ve benzeri nedenlerle öğrencinin kendini yetersiz hissetmesi söz konusu olabilir. Tabii ki bunun tam tersi özgüven de kazandırabilir. Harika bir fikir olduğunu düşünüyorum. Gerçekten eğitici ve deneyim kazandırıcı olacağı için bu uygulamanın hayata geçmesini umut ediyorum.”

“Uygulamalı ders gibi hissettim. Aktif olmayı sağlar diye düşündüm.”

“Gerek usta fotoğrafçıların çekimler hakkındaki görüşleri, gerekse derse katılanların fotoğraf yorumları ve puanlama sistemi ile hem etkileşimli hem de çok yararlı

bir çalışma olmuş.”

“Gayet verimli”

“Yararlı olur”

“Hiç uygulama yapmadım.”

“guzeldi uygulamaları dersleri”

“Çok güzel”

“Bu ders alanı için faydalı bilgiler olduğunu düşünüyorum.”

“güzel”

“Bence çok iyi gerekli bir uygulama”

“Çok iyi”

“Oldukça faydalı”

“Fotoğrafçılık eğitimini üst seviyeye taşımış. Emeginiz için teşekkürler”

“Tartışma modülünde çoğu kullanıcı fotoğrafları ek olarak bıraktığından masaüstüne almadan görüntülemek mümkün olmuyor. Bence bu özelliğin kısıtlanması lazım. Keza tartışma aşağı doğru uzadıkça uzayan bir yapıda olunca bir noktadan sonraki yorumların okunma oranı çok azalacaktır, farklı bir gruplama yapısı gerekli.”

“Sokak fotoğrafları, hayvan fotoğrafları, yıldız fotoğrafları vb gibi farklı temalar belirlenip ödev sayısı artırılabilir.”

“Teşekkürler”

“güzel”

“Uygulamalı bir alan olan Fotoğrafçılık ve Kameramanlık alanının en büyük eksikliğinin bu çalışma yoluyla giderilmiş olacağını düşünüyorum. Oldukça ayrıntılı hazırlanmış ders içerikleri için sizi tebrik ediyorum. Bu çalışmanın Kameramanlık kısmının uygulama basamağı için de bu türde bir çalışma yapılabilir. İyi çalışmalar.”

“Gayet keyifli”

“güzel”

“Güzel”

“güzel bir uygulama”

“Faydalı”

“güzel”

“Süper bir uygulama olmuş, kutlarım...Çok başarılı çalışmalar var ve titizlikle düşünülmüş bir uygulama...”

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu tez çalışmasının alanyazın kısmında da belirtildiği üzere uygulama yeterliği kazandırabilmek fotoğraf eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Bu çalışma Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programının uzaktan fotoğrafçılık eğitiminde uygulama yeterliği kazandırabilme temel sorununa yönelik hazırlanmıştır. Bu sorun üzerine oluşturulan çevrim içi uygulama dersinin tasarım ölçütleri uzmanlar tarafından belirlenmiştir. Hazırlanan bu çevrim içi uygulama dersine katılan katılımcıların geri bildirimleri memnuniyet ölçeği, algılanan öğrenme ölçeği ve açık uçlu sorularla alınarak uygulanabilirliği ve etkililiği incelenmiştir.

Pilot çalışmaya katılmayan, programa kayıtlı mevcut öğrencilere gözlemci rolüyle ders inceletilerek onların web sitesi hakkındaki yorum ve görüşleri alınmış ve pilot çalışma katılımcılarının görüşleri desteklenmiştir.

5.1.1. Odak Grup Görüşmesine Yönelik Sonuçlar

Bu tez çalışmasında araştırma sorularından yola çıkarak ilk aşamada farklı alanlardan 7 uzman (Öğretim üyeleri, fotoğrafçılık uzmanları, web Tasarımcılar, program mezunları, program öğrencisi ve EFSAD fotoğraf derneği yönetim kurulu üyesi) belirlenerek odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmede araştırma sorularından “Uzaktan fotoğrafçılık eğitiminde uygulama yeterliği kazandırmaya yönelik bir çevrim içi uygulayıcı topluluğu oluşturmak için hangi; Süreçler, Teknolojik altyapı bileşenleri ve Kullanıcı rolleri içerilmelidir?” sorusuna yönelik katılımcıların görüşleri alınmıştır.

Odak grup görüşmesi sonunda katılımcıların görüşleri Güncellik, Beceri, Uygulama, Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik) olmak üzere toplam 5 tema altında toplanmıştır. Bu temalardan güncellik, çevrim içi uygulamaların bilgi yayma aracı olan ders kitabı ve kaynaklarda yer alan bilginin güncel gelişmeleri ve yenilikleri içermesine işaret etmiştir.

Bu sonuç bize uygulama derslerinin alanyazınında da ifade edildiği gibi teorik bilgiyle bağlantılı olduğunu ve birbirini tamamladığını bir kere daha göstermektedir. Dolayısıyla uzaktan fotoğrafçılık eğitiminde teorik ve uygulamalı dersleri birbirinden kopuk olarak değil, tam tersine birbirini süreçsel ve etkileşimli olarak tamamlayacak

şekilde tasarlamak önemlidir. Rand, Stevens ve Horner'in (2015, s.10) ifade ettiği gibi öğretmenin kendisi de bir öğrenme sürecine dönüşerek hem eğitici hem de öğrenci için karşılıklı bir güçlendirme yaratmaktadır. Odak grup görüşmesinde katılımcıların görüşleri fotoğrafçılık konusunda bilgilerin taze tutulması ihtiyacına yoğunlaşmıştır.

Odak grup görüşmelerinde ortaya çıkan ikinci tema uygulama dersinde öğrencilere hangi yeterliklerin kazandırılmasının amaçlandığıdır. Yeterlikler belirlendiğinde, uygulama dersinin süreçlerini ve kullanıcı rollerini netleştirmek daha kolay olacaktır.

Üçüncü tema ise uzaktan fotoğrafçılık eğitiminde uygulama olmasının şart olmasıdır. Newbury'nin (1997) de belirttiği fotoğrafçılık eğitimi eleştirel düşünme, yansıtma, yaratıcılık gibi birçok yetkinliğin ortaya çıkabilmesi için öğrenciyi aktif konuma getirmelidir. Bu tema altında katılımcılar uygulama yapılmasının fotoğrafçılık eğitiminde şart olduğu konusunda hemfikir olmuşlardır. Bu kadar büyük sayıda bir öğrenci kitlesine uygulama yaptırabilmenin zorluğu da tartışılmıştır. Katılımcılar tarafından pilot çalışma konusunda öneriler yapılmıştır.

Odak grup görüşmelerinde ortaya çıkan dördüncü tema değerlendirmede, Odak grup görüşmesi katılımcıları değerlendirme konusunda programa kayıtlı öğrencilerin uygulama dersinde verilecek ödevlere fotoğraf yüklemeleri gerektiğini söylemiştir. Farklı ödev konularıyla öğrencinin uygulama yeterliklerinin değerlendirilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Bu aşamada en büyük sorunun öğrenci sayısına bağlı olarak yeterli sayıda değerlendirici bulabilmek olduğu konuşulmuştur. Pilot çalışmada 1 değerlendirici yeterli olmuştur. Öte yandan uygulama dersi programda zorunlu hale geldiğinde farklı kurumlardan ya da şehirlerden de değerlendiriciler eklenmesi ihtiyacı doğacaktır. Öğrenme Yönetim Sisteminin olanakları sayesinde sadece not girişi olarak değil, açıklama yazarak geribildirim verilebilmesi bu temaya verilen katkılardan bir diğeri olmuştur. Değerlendiricinin öğrenciyi değerlendirmesi dışında öğrencilerin diğer öğrencileri değerlendirebiliyor olması (akran değerlendirmesi) ve anonim ziyaretçilerin “beğen” ya da 5 yıldız üzerinden değerlendirme yapabilme önerileri de gelmiştir. Değerlendirme ile bağlantılı son tema ise dereceli puanlama anahtarı (rubrik) temasıdır. Değerlendirmenin çok sayıda değerlendiriciyle gerçekleştirilebileceği durumlarda standartın sağlanabilmesi için dereceli puanlama anahtarının (rubrik) gerekli olduğu konuşulmuştur.

Farklı alanlardan uzmanlarla yapılan odak grup görüşmeleri yanında Türkiye’de fotoğraf camiasına hâkim 7 kişinin görüşlerine başvurulmuş, portre ve manzara

fotoğrafçılığı konusunda alan uzmanı olarak gördükleri fotoğrafçıların isimleri istenmiştir. İsimlerden tez çalışmasına katılmayı 7 portre fotoğrafçısı, 6 manzara fotoğrafçısı kabul etmiştir. Bu kişilerin uygulama dersinde portre ve manzara fotoğrafçılığı konusundaki görüş ve önerileri yazılı olarak alınmıştır. Uygulama dersinin içeriğini oluşturan bu yazılar, uygulama yeterliği kazandırması beklenen ödevlerden önce bu alanlarda uzman kişilerin bilgi birikimlerini içeren yazıları okumak öğrenciler açısından faydalı ve motive edici olmuştur.

5.1.2. Pilot Çalışmanın Hazırlığına ve Uygulamasına Yönelik Sonuçlar

Bu tezin ana problemlerinden biri olan uygulama dersinin tasarlanması ve uzman fotoğrafçılardan gelen içeriğin yüklenmesi için farklı öğrenme yönetim sistemlerinin (Moodle, Chamilo ve Ilias) kurulumları yapılmış, odak grup görüşmede belirlenen tasarım ihtiyaçlarına yanıt verebilecek mi diye incelenmiştir. Canvas Öğrenme Yönetim Sistemi'nin çevrim içi uygulama dersinin ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılaması, pandemi sürecinde Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılarak deneyim kazanılması, sunucuların Anadolu Üniversitesi'nde barınıyor olmasının sağladığı kolaylıklar ve deneyimli destek personelinin bulunması gibi nedenlerle tez çalışmasında Canvas Öğrenme Yönetim Sistemi kullanılmıştır.

Çevrim içi uygulama dersinin karşılama sayfası (Ana Sayfa), yönergeler, fotoğrafçılardan gelen yazılar, ödevler ve tartışma odaları uygulama dersine eklenmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ödev sayfalarında değerlendirme için önceden hazırlanmış Dereceli Puanlama Anahtarı'na (Rubrik) yer verilmiştir.

Uygulama dersinin katılımcılarla birlikte nasıl çalıştığını görmek, sonucunda algılanan öğrenme, memnuniyet, görüş ve öneriler gibi çıktılarını elde edebilmek için pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma için 2020-2021 Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans mezunlarına SMS ile ulaşılmıştır. 170 kişi çalışmaya katılmak için olumlu dönüş yapmıştır. Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu'na ulaşılıp bağlı derneklere e-posta ile davet gönderilmiştir ve kayıtlı derneklerden program mezunu 25 kişi çalışmaya dâhil olmuştur.

Pilot çalışmaya katılan bu kişiler, “Öğrenci”, “Değerlendirici”, “Araştırmacı (Admin)” ve “Gözlemci” rolleri ile uygulama ders tasarımında yer almıştır. Değerlendirici, önceden hazırlanmış derecelendirmeli puan anahtarını (rubrik) kullanarak öğrencilerin sisteme yükledikleri ödevlere not vermiş ve fotoğraflar hakkında yorum

yazarak geribildirimde bulunmuştur. Öğrencilerin diğer öğrencilerle etkileşimini artırmak için dersin tasarımına birbirlerinin ödevlerini değerlendirmeleri süreci eklenmiştir. Etkileşimi artırmak için ders tasarımında tartışma odalarını açılmasının faydalı olabileceği görüşünden yola çıkılarak bu odalar oluşturulmuştur. Aynı zamanda bu tartışma odaları çevrim içi uygulayıcı toplulukların gereklerinden biridir. Öğrenciler, tartışma odalarında ödev için gönderdikleri fotoğrafları paylaşmışlardır. Bu sayede akran değerlendirmesi olarak ifade edilebilen öğrencilerin birbirini değerlendirmesi süreci sağlanmıştır. Öğrencilerin fotoğraflarına diğer öğrenciler tarafından yapılan yapıcı eleştiriler öğrenmeye katkı sunmuştur. Tartışma odalarında gerçekleşen öğrenen-öğrenen etkileşimi gözlenmiş ve sorulan açık uçlu soru ile bu tez çalışmasının araştırma sorularından “Öğrenciler topluluk olabildiklerini hissedecekler midir?” sorusunun yanıtı aranmıştır.

Pilot çalışma süreci tamamlandığında e-portfolyo sayfaları oluşturulmuştur. Ödevlerin değerlendirici ve diğer öğrenciler tarafından değerlendirilmesi ve geri bildirim sağlanması ile tez çalışmasının araştırma sorularından “Öğrenciler bu uygulamadan ne ölçüde fotoğraf çekme becerisi kazanacaklardır?” sorusuna yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Çevrim içi uygulama dersi hazırlanırken, portre ve manzara fotoğrafçılığı hakkındaki içerik alanda yetkin fotoğrafçıların gönderdikleri özgün yazıları ile sağlanmıştır. Hem katılımcılar hem de gözlemcilerin geri bildirimleri incelendiğinde içeriğin metin yanında video ile de verilmesi istenmektedir. Tezin alanyazın bölümünde de verildiği üzere uzaktan eğitim modeliyle fotoğrafçılık eğitiminde çeşitli e-öğrenme olanakları kullanılabilmektedir. Günümüzde ise bu olanaklara simülasyon, artırılmış gerçeklik (AR), sanal gerçeklik (VR) ve Metaverse evreni gibi teknolojiler eklenmektedir. Bu yenilikçi e-öğrenme teknolojileri bilgilendirici içerik sunmak ve uygulama yeterliği kazandırmak için kullanılabilmektedir. Değerlendirme aşamasında ise odak grup görüşmesinde belirtildiği gibi doğru hazırlanmış bir dereceli puanlama anahtarı ile yapay zekanın kullanılabilmesinin günümüzde mümkün olduğu görülmektedir.

5.1.3. Pilot Çalışmada Uygulanan Değerlendirme Anketine Yönelik Sonuçlar

Pilot çalışmanın ardından katılımcılara memnuniyet ölçeği ve algılanan öğrenme ölçeği uygulanmıştır. Pilot çalışma katılımcılarına uygulanan Memnuniyet Ölçeği ve Algılanan Öğrenme Ölçeği sonuçlarına göre katılımcıların her iki ölçekten aldıkları ortalama puanlarının nispeten yüksek olduğu görülmüştür. Uygulanan ankette

katılımcıların görüşlerini soran açık uçlu soruya gelen yanıtlar da bu ölçek puanlarını desteklemektedir.

Algılanan öğrenme ölçeği ve açık uçlu soru ile tez çalışmasının araştırma sorularından “Öğrenciler bu uygulamada fotoğrafa yönelik uygulama yeterliklerini ne ölçüde geliştirebildiklerini düşüneceklerdir?” sorusuna yanıt aranmaya çalışılmıştır. Algılanan öğrenme ölçeğinde en yüksek ortalama puana sahip olan iki maddeden de çevrim içi uygulama dersinin temel beklentileri karşıladığı görülmektedir. Algılanan Öğrenme ölçeğine göre en yüksek puanlı 2 madde; “Bu derste yer alan bilgilendirici içeriğin mantıklı bir şekilde kritiğini yapabilirim” (4,47) ve “Bu derste kazandığım uygulama yeterliliklerini günlük hayatımda kullanabilirim” (4,08) şeklinde ortaya çıkmıştır. Wiley vd. (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada yapılan t-testi sonuçlarına göre Sayısal Fotoğrafçılık dersinde fotoğraf çekerek derse katkıda bulunan öğrencilerin başarılarında olumlu yönde anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu tez çalışmasında uygulanan algılanan öğrenme ölçeği sonuçları da Wiley vd. (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Var olan bir programın ve dersin sürdürülebilirliği için öğrencilerin memnuniyet düzeyi önemlidir. Düşük memnuniyet hem öğrenmenin sağlıklı gerçekleşmeyeceğini hem de program ya da dersin uzun ömürlü olmayacağını gösterir. Memnuniyet ölçeği ve açık uçlu soru ile bu tez çalışmasının araştırma sorularından “Öğrenciler uygulamadan ne ölçüde memnun kalacaklardır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Pilot çalışma katılımcılarının memnuniyetlerinin yüksek olduğu görülmüştür. Açık uçlu soruyla toplanan nitel bulgular ölçek maddelerini desteklemektedir.

Ortalama puanı 4 ve üzerinde olan memnuniyet ölçeği maddeleri bize uygulama dersinin bir ihtiyaç olduğunu, duyulan memnuniyetin üst düzeyde olduğunu göstermektedir:

- Derste sunulan bilgilendirici yazılardan memnun kaldım. (4,56)
- Derste sunulan ödev ortamından memnun kaldım. (4,25)
- Ödev ve etkinliklerde zamanında ve yeterli geri bildirim verildi. (4,22)
- Uygulama dersinden memnun kaldım. (4,19)
- Bu uygulama dersini arkadaşlarıma öneririm. (4,16)
- Uygulamaya yönelik diğer derslerimin de bu şekilde hazırlanmasını isterim. (4,05)

- Uygulama dersinde bulunan bağlantılar ve yönlendirmeler kullanım kolaylığı sunacak biçimde tasarlanmıştır. (4,03)

Öğrencilerin eğitim düzeyi ile memnuniyet düzeyi arasındaki ilişki analiz edildiğinde eğitim düzeyi ile memnuniyet puanı arasında orta derecede olumsuz bir ilişkinin olduğu görülmüştür ($r = - .58$, $p < .01$). Hangi grupların birbirlerinden farklı olduğunu belirlemek için parametrik olmayan çoklu karşılaştırma devam etmeye karar verilmiştir; eğitim gruplarına göre ikili karşılaştırmalar yapıldığında Memnuniyet düzeyinin ön lisans (29.17) ve yüksek lisans (10.50) gruplarının ikili karşılaştırmasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p=0.036$). Söz konusu olan değişken eğitim olduğunda, memnuniyet düzeyi eğitime bağlı olarak azalmaktadır. İnsan sermayesinin temel bileşeni olan eğitim, günümüzde özellikle X ve Y kuşağında yaşam boyu eğitim, esnek becerilere sahip olma, kendini geliştirme gibi söylem ve pratiklerle artmaktadır (Sennett, 2021). Eğitimin artması ise temel güdülenme kuramlarının vurguladığı gibi (Maslow, 1943) beklentilerin artması ve buna bağlı olarak memnuniyetsizliklerin yükselmesi sonucunu doğurmaktadır.

Gray ve DiLoreto (2016) yaptıkları çalışmada çevrim içi öğrenme ortamlarında hazırlanan dersin yapısı ile öğrenci etkileşimi, öğrenci memnuniyeti ve algılanan öğrenme düzeyleri arasında orta düzey ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmışlardır. Çalışmada dersin yapısı tanımlanırken dersin tanımının ve amaçlarının öğrenciye verilmesi, yönergelerin ve oryantasyon sayfalarının yer alması, değerlendirme öncesi öğrencilere dereceli puanlama anahtarının (rubrik) sunulması, uygulama süresince duyuruların ve yönlendirmelerin yapılması gibi ifadeler yer almaktadır. Gray ve DiLoreto (2016)'ya göre yapısı ayrıntılı hazırlanmış, kullanıcı dostu ve iyi tasarlanmış çevrim içi derslerde öğrencilerin memnuniyet düzeyi ve algılanan öğrenme düzeyleri yükselmektedir. Aynı çalışmada eğitmenin katılımının yanında öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmasına olanak sağlanan çevrim içi derslerin olumlu etkileri olduğu sonucuna varılmıştır.

Johnston, Killion ve Oomen (2005) çevrim içi derslerde öğrenci memnuniyeti üzerine yaptıkları çalışmada çevrim içi derslerin tasarımı ve uygulanması için öneriler ve adımlar sunmaktadır. Bu çalışmaya göre öğrencinin kullanıcı dostu tasarım ve yönergelerle ders modüllerinde rahatlıkla gezinebilmesi, eğitmen ve değerlendiricilerle

iletişime geçebilmesi, değerlendiricilerin ayrıntılı geri bildirimler verebilmesi ve öğrenci-öğrenci etkileşimi sağlayan tartışma odalarının yer alması öğrenci memnuniyetini artıracaktır. Jung, Choi, Lim, ve Leem'in (2002) yaptığı çalışmaya göre; web tabanlı derslerde öğrencilerin kendi aralarında kurdukları işbirlikli etkileşimin memnuniyet düzeyi, öğrenen-öğreten arasındaki sosyal etkileşime göre daha yüksek çıkmaktadır.

Tez çalışması için hazırlanan çevrim içi uygulama dersinin Gray ve DiLoreto'nun (2016) ve Johnston, Killion ve Oomen'in (2005) belirtmiş oldukları gibi ayrıntılı hazırlanmış (yönergeler, yönlendirmeler, rubrik vb.) ders yapısına ve öğrenci-öğrenci etkileşimini sağlayan tartışma odalarına sahip olmasına dikkat edilmiştir. Tez çalışması sonucunda yüksek çıkan memnuniyet düzeyi ve algılanan öğrenme düzeyi sonuçları önceki çalışmalarla desteklendiği görülmektedir (Gray ve DiLoreto, 2016; Johnston, Killion ve Oomen, 2005; Wiley vd., 2017).

Pilot çalışma sonunda katılımcılara açık uçlu soruyla görüş ve önerileri de sorulmuştur. Bu soruya verdikleri cevaplarla katılımcılar çalışmadan duydukları memnuniyeti dile getirmiş, mezun oldukları programın bu tür bir uygulama dersine ihtiyacı olduğunu ve bu pilot çalışmanın amaca uygun olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar fotoğraflarının değerlendirilmesinden memnuniyet duyduklarını da belirtmiş ve daha çok ödev verilerek daha çok fotoğrafın değerlendirilmesini önermişlerdir.

Olumlu görüşlerin yanında öğrencilerin uygulama dersinin geliştirilmesi, arayüz tasarımının sadeleştirilmesi, yönergelerin daha anlaşılır ve açıklayıcı hazırlanması ve ödev değerlendirmesine yönelik görüş ve önerileri de tez çalışmasına katkı sunmuştur.

5.1.4. Dersin Gözlemciler Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Sonuçlar

Dersi inceleyen gözlemcilerin belirttiği görüş ve önerileri ile tez çalışmasının araştırma sorularından “Gözlemcilerin uygulama dersi hakkındaki görüş ve önerileri nelerdir? Gözlemciler bu tür uygulama derslerini görmek ister mi?” sorusuna yanıt aranmıştır. Pilot çalışma sonrası derse “testuser” kullanıcısı eklenmiş ve bu kullanıcı için ders sadece izlenebilir olarak düzenlenmiştir. Bu kullanıcı hesabıyla programa kayıtlı aktif ve pasif öğrenciler “Gözlemci” rolüyle derse davet edilmiştir. Uygulama dersini ziyaret eden gözlemcilerin uygulama dersi ve süreç hakkında görüş ve önerileri alınmıştır. Gözlemcilerin %94'ü halen öğrenim görmekte oldukları programda bu tür uygulama derslerini görmek istediklerini belirtmişlerdir. Alınan görüş ve önerilerde, tezin problemine de dayanak oluşturan, uzaktan fotoğraf eğitiminde uygulama yeterliği

kazandırılmasındaki eksikliği giderdiği yönünde açıklamalar görülmektedir. Gözlemciler, ödevlerin yanı sıra öğrencilerin birbirini değerlendirdikleri ve etkileşim sağladıkları Tartışma Odalarını da faydalı bulmaktadır.

5.2. Öneriler

Bu tez çalışmasının sonucunda ortaya çıkan bulguların ışığında uzaktan eğitim veren kurumlara, çevrim içi uygulama dersi tasarımcılarına ve araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda sıralanmıştır:

5.2.1. Uzaktan Eğitim Veren Kurumlara Yönelik Öneriler

Uzaktan fotoğrafçılık eğitiminin verildiği kurumlarda karar vericiler aşağıdaki önerileri dikkate alabilirler:

- Seçilecek Öğrenme Yönetim Sistemi;
 - Özelleştirilebilir ve kişiselleştirilebilir,
 - Tartışma ve canlı sohbet odaları gibi eş zamanlı ve eş zamansız etkileşimli ortamlar oluşturulabilir,
 - Ödev yükleme ve değerlendirme süreçleri kolay ve hızlı yapılabilir,
 - Ödev değerlendirme sisteminde notun yanı sıra yazılı olarak da geribildirim verilebilir,
 - e-Portfolyo oluşturulabilir bir yapıda olmalıdır.
- Uygulama dersindeki içerik güncel tutulmalıdır.
- Seçilen ödevlere yönelik bilgilendirici içerik hazırlanmalıdır.
- Bireysel ödevlerin yanında öğrencilerin işbirlikli etkileşimini artıracak grup ödevleri verilebilir.
- 20-30 öğrenci başına 1 değerlendirci atanabilmelidir.
- Değerlendiriciler not vermenin yanı sıra yazılı olarak geri bildirim vermelidir.
- Değerlendiricilerin verdikleri notlar önceden hazırlanan Dereceli Puanlama Anahtarı'nda (Rubrik) yer alan ölçütlere göre verilmeli, değerlendiriciler arasında standart sağlanmalıdır.
- Değerlendirici rolünün yanında sitede öğrencilerin iletişime geçebileceği destek elemanı (kolaylaştırıcılar) da yer almalıdır.

- Çok sayıda ödev konusu belirlenmeli, öğrenciler içlerinden seçim yapabilmelidir.

5.2.2. Çevrim İçi Uygulama Dersi Tasarımcılarına Yönelik Öneriler

Uzaktan fotoğrafçılık eğitiminin verildiği çevrim içi uygulama dersini hazırlayan tasarımcılar aşağıdaki önerileri dikkate alabilirler:

- Tasarımcı seçilen Öğrenme Yönetim Sistemi'nin sunduğu olanakları, barındırdığı modülleri ve özelleştirme seçeneklerini iyi bilmelidir.
- Gerektiğinde HTML ve CSS kodlama ile içeriği tasarlama becerisine sahip olmalıdır.
- Sitenin karşılama sayfası ve yönergeleri açık, anlaşılır ve etkin olmalıdır.
- İçerik sayfalarının, Tartışma odalarının ve ödev sayfalarının kullanımı adım adım açıklanmalıdır.
- İçerik sunma ve uygulama aşamalarında metin dışında, video, simülasyon, artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik ve Metaverse evreni gibi olanaklar da kullanılmalıdır.
- Yönergelerde metnin yanı sıra fotoğraflar, akış şemaları, ekran görüntüleri hatta videolu anlatımlar kullanılmalıdır.
- Tartışma odaları, tasarımcı tarafından denetlenebilir ancak öğrencilerin özgürce görüşlerini belirtebilecekleri esneklikte olmalıdır.
- Tartışma odalarında akran değerlendirmesine olanak sağlanmalıdır.
- Yüklenecek fotoğrafların en-boy oranları öğrencilere kurallar bölümünde belirtilmelidir.
- Değerlendirme aşamasında dereceli puanlama anahtarının yapay zeka ile kullanım olanakları sunulmalıdır.

5.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Uzaktan fotoğrafçılık eğitiminin verildiği çevrim içi uygulama dersi üzerine gelecekte çalışma yapacak araştırmacılar aşağıdaki önerileri dikkate alabilirler:

- Nicel olarak daha büyük bir grupta çalışma gerçekleştirilebilir.
- Öğrenciler ve uzmanlar dışında kolaylaştırıcılar ve değerlendiricilerle de

nitel çalışma yapılabilir.

- Çevrim içi uygulama dersinde kullanılacak metin, video, simülasyon, artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik, Metaverse ve yapay zeka teknolojilerinin öğrenen-içerik etkileşiminde gösterdiği farklılıklar karşılaştırılabilir.
- Ödev çeşitliliği artırılarak ödev konuları arasındaki farkın çalışma sonuçlarına etkisi incelenebilir.
- Arama toplantıları düzenlenerek açık ve uzaktan eğitim veren kurumların yöneticileri, öğretim elemanları ve web tasarımcıları bir araya getirilerek farklı görüş ve önerilerle tema ve alt temalar çeşitlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Abrahmov, S. L. ve Ronen, M. (2008). Double blending: online theory with on-campus practice in photography instruction. *Innovations in Education and Teaching International*, 45(1), 3–14.
- Acar Güvendir, M., ve Özer Özkan, Y. (2015). Türkiye’deki eğitim alanında yayımlanan bilimsel dergilerde ölçek geliştirme ve uyarlama konulu makalelerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(52). doi:10.17755/esosder.54872
- Akadema (2021). Açık Anadolu Hakkımızda Sayfası. <http://acik.anadolu.edu.tr/SourceLanding/AkademaAbout> (Erişim tarihi: 25.01.2021)
- Albayat, F. M. (2011). *A design model for using advanced multimedia in the teaching of photography in the Kingdom of Bahrain*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, De Montfort University.
- Albayrak, E., Güngören, Ö. C., ve Horzum, M. B. (2014). Algılanan öğrenme ölçeğinin Türkçeye uyarlaması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Volume 33(Volume 33 Issue 1), 1–1. doi:10.7822/egt252
- Albert, K. A. (2006). *An E-Portfolio Model For Learning, Assessment and Employment in Teacher Education At West Chester University Of Pennsylvania*. Delaware University.
- Anadolu Üniversitesi. (2022). Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı Web Sitesi. <https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/turkiye-programlari/acikogretim-fakultesi-onlisans-programlari-2-yillik/fotografcilik-ve-kameramanlik> (Erişim tarihi: 12.05.2022)
- Anderson, T., ve Dron, J. (2011). Three generations of distance education pedagogy. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 12(3), 80-97.

- Anderson, L. W., ve Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Longman.
- Anguera, M. T., Blanco-Villasenor, A., Losada, J. L., Sánchez-Algarra, P. ve Onwuegbuzie, A. J. (2018). Revisiting the difference between mixed methods and multimethods: Is it all in the name? *Quality & Quantity*, 52(6), 2757-2770.
- Aydın-Çakır, A. ve Türkeş-Kılıç, S. (2021). "Bilimsel Çalışmalarda Karma Yöntem Nasıl Kullanılır?", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2021 Sayı 42: Özel sayı 1, Denizli, ss. Ö1-Ö15.
- Baran, B. (2016). Eğitimde uygulama toplulukları: Tanımı, Nitelikleri ve İnternet Teknolojileri ile İlişkisi. K. Çağıltay ve Y. Göktas (Ed.), *Öğretim Teknolojilerinin Temelleri Teoriler Araştırmalar Eğilimler* (ss. 743–754). Ankara: Pegem.
- Başkent Üniversitesi (2022). Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Önlisans Programı Web Sitesi.
<http://truva.baskent.edu.tr/bilgipaketi/?dil=TR&menu=akademik&inner=programCiktilari&birim=491> (Erişim tarihi: 15.04.2022).
- Batista, I.V.C. ve Cornachione, E.B. (2005). Learning styles influences on satisfaction and perceived learning: Analysis of an online business Game, *Developments in Business Simulation & Experiential Learning*, Vol.2, Pp. 22-30.
- Bayhan, M. (1996). *Yazılarla Fotoğraf*. Baskı. İstanbul: Ege Yayınları.
- Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H. ve Krathwohl, D. R. (1956). The classification of educational goals. *Taxonomy of educational objectives*, 207.
- Bölük, G. (2009). *İstanbul'un 100 fotoğrafçısı*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür AŞ

Yayınları.

Burma, S. (2007). *Art education faculty and administrators experiences with and perceptions of distance education: a mixed methods study*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, The Ohio State University.

Caspi, A., ve Blau, I. (2008). Social Presence in Online Discussion Groups: Testing Three Conceptions and Their Relations to Perceived Learning. *Social Psychology Of Education*, 11(3), 323-346.

Chamilo. (2018). <https://chamilo.org/en/> (Erişim tarihi: 05.01.2018).

Chen, K. C., ve Jang, S. J. (2010). Motivation in Online Learning: Testing A Model Of Self-Determination Theory. *Computers in Human Behavior*, 26(4), 741-752.

Chuang, C.-C. (2005). *A Descriptive Case Study Of The Impact Of A Professor's Teaching Strategies On Taiwanese College Students' Photographic Image Interpretations*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. The Pennsylvania State University.

ClassCentral (2022). ClassCentral Raporlar Sayfası. <https://www.classcentral.com/report/> (Erişim Tarihi: 05.11.2022).

Coursera (2021). Coursera Explore Arama Sayfası. <https://www.coursera.org/search?query=photography&> (Erişim Tarihi: 25.01.2021).

Creswell, J. W. (2014). *Araştırma Deseni; Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Eğiten Kitap.

Cross, K. (2014). Training the eye of the photographer: The education of the amateur. *Visual Studies*, 29(1), 68-79.

Çetinkök Afşar, İ.M. (2021). *Erken cumhuriyet dönemi fotoğraf sanatı: İdeoloji ve inşa*,

Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çizgen, E. (1978). *1978 Türk fotoğrafı yillığı*. Yeni Fotoğraf Yayınevi.

Çizgen, E. (1992). *Türkiye’de fotoğraf*. İletişim Yayınları. İstanbul.

Çizgen, G. (1993). *Ve fotoğraf*. Varlık Yayınları.

Çizgen, G. (1998). *Fotoğrafın görsel dili*. Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Davidson, N. J. (1992). *Teaching photography as art: A cross-site analysis*. California State University, Long Beach.

Daniels, H. (2001). *Vygotsky and pedagogy*. Taylor & Francis Group.

Denscombe, M. (2007). *The Good Research Guide For Small-Scale Social Projects*. Maidenhead, England: Mcgraw Hill.

Denzin, N. K., ve Lincoln, Y. S. (2018). *The SAGE handbook of qualitative research*. 5th Ed. Los Angeles: Sage Publisher.

Dimitrios, T. (2005). *Constructivist learning*.
http://www.seasite.niu.edu/tagalog/teachers_page/language_learning_articles/constructivist_learning.htm

Downes, S. (2012). *Connectivism and connective knowledge essays on meaning and learning networks*. EdTech Books.

Erman, E. (2008). *2003-2006 Yılları Arasında Yapılan Ortaöğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme Sınavında Yer Alan Tarih Bilimi Sorularının Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Eroğlu,

Etike, S. ve Kurtuluş, Y. (2014). *Sanat Eğitimi*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,80347/sanat-egitimi.html>

Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3. b.). California: SAGE Publications.

Fraenkel, J. R., ve Wallen, N. E. (2003). Observation and interviewing. *How to design and evaluate research in education*, 5, 455-463.

Francisco, J. (2007). Teaching photography as art. *American Art*, 21(3), 19–24.
doi:10.1086/526474

Gagne, R. (1984). Learning outcomes and their effects: Useful categories of human performance. *American Psychologist*, 377–385.

Gorman, G. E., Clayton, P. R., Shep, S. J. ve Clayton, A. (2005). *Qualitative research for the information professional: a practical handbook*. Facet Publishing.

Gökbulut, N. (2002). Görsel sanatlar ve kavram öğretimi. *Sanat Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Gray, J. A., ve DiLoreto, M. (2016). The effects of student engagement, student satisfaction, and perceived learning in online learning environments. *International Journal of Educational Leadership Preparation*, 11(1), n1.

Gülbahar, Y. (2012). Study of developing scales for assessment of the levels of readiness and satisfaction of participants in e-learning environments. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 45(2), 119-137. DOI: 10.1501/Egifak_0000001256. URL: <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/1731/18388.pdf>

Hallam, G., Harper, W., Hauville, K., Creagh, T. ve McAllister, L. (2009). *ePortfolio use*

by university students in Australia: Developing a sustainable community of practice. Australian ePortfolio Project. Queensland University of Technology, Department of Teaching and Learning Services, Brisbane.

Hallam, G., ve Creagh, T. (2010). *ePortfolio use by university students in Australia: a review of the Australian ePortfolio Project.* Higher Education Research & Development, 29(2), 179–193.

Harari, Y. N. (2016). *Homo Deus: Yarının kısa bir tarihi.* çev. PN Taneli, İstanbul: Kolektif Kitap.

Henson, R. K. (2001). Understanding internal consistency reliability estimates: A conceptual primer on coefficient alpha. *Measurement and evaluation in counseling and development*, 34(3), 177-189.

ILIAS. (2018). <https://www.ilias.de/en/> (Erişim Tarihi: 05.01.2018)

İnce, B. (2002). Geleneksel yöntem olarak usta-çırak ilişkisinin günümüz sanat eğitimindeki yeri ve sanatçı-öğretmen modeli. *Sanat Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

İstanbul Aydın Üniversitesi (2022). Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Önlisans Programı Web Sitesi. <https://ebs.aydin.edu.tr/index.iau?Page=ProgramYeterlilikView&BK=66&View=Sinif&Type=Bologna> (15.04.2022)

İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Öğretim Yönetmeliği. (1973). *T.C. Resmi Gazete*, 14591 (11 Temmuz 1973).

İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.

Jing, S. (2017). Compare and contrast of constructivism and community of practice. *DEStech Transactions on Social Science, Education and Human Science, (Ssme)*,

114-126.

- Johnson, C. M. (2001). A survey of current research on online communities of practice. *The Internet and Higher Education*, 4(1), 45-60. doi:10.1016/S1096-7516(01)00047-1
- Johnston, J., Killion, J. ve Oomen, J. (2005). Student satisfaction in the virtual classroom. *Internet Journal of Allied Health Sciences and Practice*, 3(2), 6.
- Jung, I., Choi, S., Lim, C. ve Leem, J. (2002). Effects of different types of interaction on learning achievement, satisfaction and participation in web-based instruction. *Innovations in education and teaching international*, 39(2), 153-162.
- Kanburoğlu, Ö. (2002). *Temel fotoğraf bilgisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, (16).
- Kasım, M. (2003). *Fotoğrafı öğrenirken*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavas, U. (2008). *Türkiye’de basın fotoğrafçılığının görsel tarihi Osmanlı’dan – 1960’a I. Kitap*. Ankara.
- Kaya, Y. (2010). *Türkiye’de fotoğraf eğitiminin analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.
- Kılıç, L. (2008). *Fotoğraf ve sinemanın toplumsal tarihi*. Ankara: Dost Yayınevi.
- Kılıç, L. (2009). Fotoğrafın Tarih Öncesi ve Fotoğrafın Bulunuşu. ed. F. Bodur, *Fotoğraf ve Hareketli Görüntünün Tarihi*. 2-50. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kılınç, H., Altınpulluk, H. ve Fırat, M. (2020). Açık ve uzaktan öğrenenlerin ikinci üniversite tercih nedenlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 9 (1) , 81-90.

- Kızıl, M. (2007). *Türkiye’de Fotoğraf Dernekleri ve İşlevleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Koloğlu, O. (1992). *Basınımda resim ve fotoğrafın başlaması*. İstanbul: Engin Yayınları.
- Koçer, H. A. (1991). *Türkiye’de modern eğitimin doğuşu ve gelişim (1773-1923)*. Milli Eğitim Basımevi.
- Krathwohl, D.R. (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview. *Theory Into Practice*, 41:4, 212-218, DOI: 10.1207/s15430421tip4104_2
- Kruger, R. A. ve Casey, M. A. (2000). *Focus Groups: A Practical Guide For Group Facilitation*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Kutluca, A. (2016). *Mesleki ortaöğretimde temel fotoğraf dersinde karşılaşılan sorun ve çözüm önerilerinin öğrenci ve öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi: Ankara ili örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Lave, J. ve Wenger, E. (1993). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press.
- Mamur, N. ve Özsoy, V. (2015). Görsel sanatlar eğitiminde portfolyo değerlendirme. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. doi:10.14686/buefad.v4i1.1082000097
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological review*, 50(4), 370-396.
- MEB. (2021). MTEGM Grafik ve Fotoğraf, Fotoğraf Dalı Okullar Listesi. 12 Aralık 2021 tarihinde <http://mtegm.meb.gov.tr/kurumlar/?ara> adresinden erişildi.
- Mesleki Yeterlilik Kurumu. (2016a). *Fotoğrafçı Seviye 4 Ulusal Meslek Standartları*,

29622, 1–28.

Mesleki Yeterlilik Kurumu. (2016b). *Fotoğrafçı Seviye 5 Ulusal Meslek Standartları*, 29622, 1–31.

Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). *T.C. Resmi Gazete*, 14574(24 Haziran 1973).

Moodle. (2018). <http://moodle.org/> (Erişim Tarihi: 05.01.2018).

Moore, M. G. (1989). Three types of interaction. *American Journal of Distance Education*, 3(2).

Moskal, B. M. (2003). Recommendations for developing classroom performance assessments and scoring rubrics. *Practical Assessment, Research and Evaluation*, 8(14).

Neuman, W. L. (2010). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar*, (5. Baskı). S. Özge, Çev). İstanbul: Yayınodası Yayıncılık.

Newbury, D. (1997). Talking about practice: Photography students, photographic culture and professional identities. *British Journal of Sociology of Education*, 18(3), 421-434.

Newbury, D. (2009). Image, theory, practice: Reflections on the past, present and future of photographic education. *Photographies*, 2(2), 117-124.

Newhall, B. (1982). *The history of photography*. New York: Museum of Modern Art.

Oliver, R. L. (1999). 2 value as excellence in the consumption experience. *Consumer Value: A Framework for Analysis and Research*, 43.

Ozan, Ö. (2009). Ağ toplumunda öğrenme araçları. *9th International Educational Technology Conference (IETC2009)*, Ankara, Türkiye.

- ÖSYM (2019). 2018-Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, <https://www.osym.gov.tr/TR,15240/2018-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html> (Erişim Tarihi: 21.05.2019)
- Özendes, E. (1999). *Türkiye 'de fotoğraf*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Özendes, E. (2013). *Osmanlı İmparatorluğu'nda fotoğrafçılık: 1839-1923*. Yapı Endüstri Merkezi.
- Özkara, B. Ö. (2016). *Probleme ve işbirliğine dayalı çevrimiçi öğrenmenin öğrenci başarısı, motivasyonu ve memnuniyetine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi.
- Özkul, A.E. ve Aydın, C.H. (2012). Açık ve uzaktan öğrenme uygulama modelleri. *İnternet Teknolojileri Konferans, inet-tr'12*, Eskişehir, Ekim 2012.
- Partin-Harding, M. (2011). *Innovative teaching strategies: Teaching art photography in the digital world*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Bowling Green State University.
- Patton, M. Q. (2002). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. 3. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Rand, G., Stevens, J. ve Horner, G. (2015). *Teaching photography: Tools for the imaging educator*. Routledge.
- Rovai, A. P., Wighting, M. J., Baker, J. D. ve Grooms, L. D. (2009). Development of an instrument to measure perceived cognitive, affective, and psychomotor learning in traditional and virtual classroom higher education settings. *The Internet And Higher Education*, 12(1), 7-13.
- Salvucci, S., Walter, E., Conley, V., Fink, S., ve Saba, M. (1997). *Measurement Error*

- Studies at the National Center for Education Statistics.* (NCES 97-464). Washington, DC: National Center for Education Statistics.
- Sennett, R. (2021). *Karakterin aşınması*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Silverman, K. (2015). *The miracle of analogy or the history of photography, Part 1*. Stanford University Press: Stanford, California.
- Somel, S. A. (2015). *Osmanlı'da eğitimin modernleşmesi (1839-1908)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Spero, S. B. (1988). *Perspectives on amateur photography*. The Ohio State University.
- Stefani, L., Mason, R. ve Pegler, C. (2007). *The educational potential of e-portfolios: Supporting personal development and reflective learning*. Routledge.
- Sütlüoğlu, M. (2013). *Temel fotoğraf ve kompozisyon*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- TFSF. (2017). *Dernekler*. <https://tfsf.org.tr/tr/uye-dernek> (Erişim Tarihi: 20.11.2017)
- Tusting, K. ve Barton, D. (2011). *Öğrenme kuramları ve yetişkin öğrenme modelleri üzerine kısa bir inceleme* (Çev. A. Yıldız-A. Demirli). Dipnot Yayınları, Ankara.
- Ünver, E. (2002). *Sanat eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Wenger, E. C., McDermott, R. ve Snyder, W. M. (2002). Cultivating Communities of Practice. *Cultivating Communities of Practice*. doi:10.1016/j.jchas.2013.03.426
- Wiley, D., Webb, A., Weston, S. ve Tonks, D. (2017). A preliminary exploration of the relationships between student-created OER, sustainability, and students' success. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 18(4), 60-69.
- Yelkenci, Ö. F. (2010). *Türk modernleşmesi ve II.Abdülhamid'in eğitim hamlesi*.

İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

YÖK Atlas (2021). *Yükseköğretim Program Atlası*. <https://yokatlas.yok.gov.tr/index.php> (Erişim Tarihi: 12.01.2021).

Yuan, L. ve Powell, S. (2013). *MOOCs and open education: Implications for higher education*. Bolton, UK: CETIS.

EKLER

EK – 1. Katılımcılara Gönderilen Bilgilendirici e-Posta

Sayın Katılımcı,

Öncelikle tezime katkı sağlayacak odak grup çalışmasına katılmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederim. Bu yazı ile tez hakkında ön bilgi verme amaçlanmaktadır. Kısaca tezin dayandığı problem, problem için sunulan çözüm önerisi, tezin amaçları ve dünyadan farklı uygulama örnekleri verilecektir.

Odak Grup Görüşmesi 10 Kasım Cumartesi günü saat 14:00’de EFSAD Dernek Binasında gerçekleştirilecektir. Yazının sonunda adres tarifi yer almaktadır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Programı nitelikli ders içeriği ve istihdam olanaklarının yanı sıra uzaktan eğitim olanağı sunması nedeniyle kısa süre içinde Açıköğretim sisteminde tercih edilen programlar arasına girmiştir. Öğrenciler programın görsel kültür, fotoğraf tarihi ile fotoğrafçılık ve kameramanlık hakkındaki teknik bilgiler konusunda aldıkları eğitim sonunda ön lisans programı diploması almaya hak kazanmaktadır. Ancak bu iki yıllık süre içinde öğrencilerin uygulamaya yönelik becerileri değerlendirilememektedir. Öğrenciler gerek Açıköğretim çağrı merkezinde, gerek resmi/resmi olmayan Facebook gruplarında gerekse de yüz yüze yapılan görüşmelerde uygulama yapma ihtiyaçları olduğunu, bu nedenle programın uygulamaya olanak tanınması gerekliliğini belirtmektedir.

Program, dersler ve ders içerikleri hakkında detaylı bilgi almak için <http://bit.ly/aoffoto> adresini ziyaret edebilirsiniz.

Bu sorunun çözümüne yönelik olarak ihtiyacın saptanacağı ve tasarım ölçütlerinin de belirleneceği bu araştırma sonunda fotoğraf eğitime yönelik bir e-öğrenme platformu oluşturulmaya çalışılacaktır. Soruna yönelik bir sistem tasarımı geliştirilip uygulanacaktır. Araştırma uzaktan eğitim yoluyla verilen fotoğrafçılık eğitiminde uygulama becerilerinin kazandırılmasına yönelik hazırlanacak e-öğrenme platformunun hazırlanma ve uygulanma sürecini içerecektir.

Hazırlanacak e-öğrenme platformunda 4. dönem dersi olan “Fotoğraf ve Video Proje Geliştirme” dersini alan öğrencilerin belirlenen konularda fotoğraf yüklemeleri istenecektir. Öğrencilerin bu ödevler karşılığında yükleyecekleri fotoğraflar uzmanlar ve öğrenci arkadaşları tarafından değerlendirilebilecektir. Öğrencilerin bu sayede

kazandıkları teorik bilgileri uygulama fırsatı yaratılmış olacaktır.

Elde edilecek tecrübeler ve öğrencilerden gelecek geri bildirimlerin raporlanacağı araştırmanın sonunda öğrencilerin memnuniyet, algılanan öğrenme ve beceri kazanımları hakkında da bilginin toplanması amaçlanmaktadır.

Dünyadaki örneklerine bakıldığında çevrim içi fotoğrafçılık ön lisans ve lisans programlarının bu tür araçlarla desteklendiği görülmektedir. Bu araçların yanı sıra Internet'in önemli olanaklarından biri de aynı zamanda uygulayıcı topluluğu yaklaşımının temelinde yer alan sosyal ortamların uzaktaki öğrenenler için tasarlanabilmesidir. Uygulayıcı topluluğu yaklaşımına göre öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğrenenlerin forum, sohbet odası vb. ortamlarda bir araya gelip topluluk oluşturmalarına olanak sağlanmalıdır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Programı öğrencilerinin fotoğraf çekme becerilerinin uzaktan eğitim yöntemiyle kazandırılmasında uygulayıcı topluluklar yaklaşımının ne ölçüde yardımcı olabileceği bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Gerçekleştireceğimiz odak grup görüşmesinin amacı araştırmanın aşağıda belirtilen araştırma sorusuna yanıt aranacaktır:

1) Fotoğrafçılık eğitiminde becerileri kazandırmaya yönelik bir çevrim içi uygulayıcı topluluğu oluşturmak için hangi;

- a. Süreçler,
- b. Teknolojik altyapı bileşenleri,
- c. Kullanıcı rolleri içerilmelidir?

Usta-çırak öğretisiyle ilerleyen fotoğraf eğitimi yıllar içerisinde yapılandırılmış programlara dönüşerek, üniversitelerin ön lisans ve lisans programlarında dahi yerini almıştır. Günümüzde bu üniversitelerden fotoğrafçılık eğitimi uzaktan eğitim yöntemiyle veren örnekler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra informal öğrenme olanağı sunan kitlesel açık çevrim içi derslerde de fotoğrafçılık eğitimlerinin yaygınlaştığı görülmektedir. Bu programların öğrenme ortamı tasarlanırken öğrencilerin kısa sürede bilgiye ulaşmak isteyebilecekleri, video, illüstrasyon, grafik ve 3B animasyonları tercih edebilecekleri, akranlarıyla her an iletişim kurmayı isteyebilecekleri göz önünde bulundurulmaktadır. Ölçme-Değerlendirme yapıları incelendiğinde öğrencilerin

çektikleri fotoğraflarla portfolyo hazırladıkları, programdaki uzmanlara fotoğraf gönderdikleri ve değerlendirildiği görülmektedir.

Açık ve uzaktan fotoğrafçılık eğitimi verilen çevrim içi e-öğrenme ortamlarında aşağıdaki öğrenme ve ölçme araçları görülmektedir:

- e-Kitap
- Video Anlatım
- Sunum
- Etkileşimli e-Ders Malzemeleri
- Kısa Testler (Ünite içinde konu anlatımını kesip sorulan birkaç soru)
- Ünite Sonu Testler
- Deneme Sınavları
- Ödev Gönderme (Fotoğraf Değerlendirmesi)
- Portfolyo Değerlendirme
- Akran Değerlendirmesi (Öğrencilerin birbirini değerlendirmesine olanak sağlar)
- Tartışma Forumları
- Sohbet Odaları

Çevrim içi Ön Lisans, Lisans Programları ile Kitleli Açık Çevrim içi Dersler

The Art Institute of Pittsburgh Digital Photography (AS, BS) https://www.artinstitutes.edu/pittsburgh/academics/film-production/digital-photography-degree-programs
Southern New Hampshire University Digital Photography (AA, BA) https://www.snhu.edu/online-degrees/bachelors/ba-in-digital-photography
The Academy of Art University School of Photography (CERT, AA, BFA, MA, MFA) https://www.artinstitutes.edu/online/academics/photography

Kitlesel Açık Çevrim içi Dersler
Akadema Temel Fotoğrafçılık Fotoğraf Üzerine: Fotoğrafın Ortaya Çıkışı
Coursera Cameras, Exposure, and Photography Camera Control Principles of Photo Composition and Digital Image Post-Production Photography Techniques: Light, Content, and Sharing Photography Capstone Project
Udemy Photography Masterclass: A Complete Guide to Photography Photography Fundamentals Taught by a Photography Pro! Photography Basics : 12 Courses in 1 Photography For Beginners Complete Guide: Master Photography Digital Photography for Beginners with DSLR cameras

EFSAD – Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği

***** Eskişehir

Telefon: *****

EK – 2. Odak Grup Görüşmesi Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, " Uygulayıcı Topluluğu Yaklaşımı Bağlamında Uzaktan Fotoğrafçılık Eğitiminde Uygulama Becerilerinin Kazandırılması" başlıklı bir araştırma çalışması olup odak grup görüşmesi ile uzman, programa kayıtlı aktif öğrenci, mezun ve öğretim tasarımcılarının görüşlerini alma amacını taşımaktadır. Çalışma, Gökhan Deniz Dinçer tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile doktora tezinin gelişimine ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, odak grup görüşmesi yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsmınızı yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Odak grup görüşme sonrası kaydedilen görüntü ve ses kayıtlarında deşifre yapılarak metine dönüştürülecektir. Sizden alınan kayıtlar ve toplanan veriler şifreleme yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Uzaktan Öğretim bölümünden Öğr. Gör. Gökhan Deniz Dinçer'e yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Gökhan Deniz Dinçer

Adres: *****

İş Tel: *****

Cep Tel: *****

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum. *(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)*

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

EK – 3. Dereceli Puanlama Anahtarı

Dereceli Puanlama Anahtarı					
Kompozisyon	Mükemmel (35 Puan)	İyi (26 Puan)	Kabul Edilebilir (18 Puan)	Geliştirilmeli (1 Puan)	(35 Puan)
İlgi merkezi yeterli mi? Arka Plan uygun mu? Kompozisyon dengeli mi? Oranlama iyi mi? Kadraj tam mı? Ufuk çizgisi doğru mu? Bakış/Hareket yönü doğru mu?	Fotoğrafınız kompozisyon bakımından tüm beklentileri karşılamaktadır.	Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentilerin azını karşılamaktadır.	Fotoğrafınız kompozisyon bakımından beklentileri karşılamamaktadır.	
Teknik	Mükemmel (35 Puan)	İyi (26 Puan)	Kabul Edilebilir (18 Puan)	Geliştirilmeli (1 Puan)	(35 Puan)
Belirginlik tam mı? Netleme yapılabilmiş mi? Keskinlik yeterli mi? Doğru yer netlenmiş mi? Renkler (beyaz dengesi) doğru mu?	Fotoğrafınız teknik açıdan tüm beklentileri karşılamaktadır.	Fotoğrafınız teknik açıdan beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	Fotoğrafınız teknik açıdan beklentilerin azını karşılamaktadır.	Fotoğrafınız teknik açıdan beklentileri karşılamamaktadır.	
Işık	Mükemmel (30 Puan)	İyi (23 Puan)	Kabul Edilebilir (15 Puan)	Geliştirilmeli (1 Puan)	(30 Puan)
Işık uygun mu? Doğru pozlama yapılabilmiş mi? Konu parlaklık oranı uygun mu?	Fotoğrafınız ışık bakımından tüm beklentileri karşılamaktadır.	Fotoğrafınız ışık bakımından beklentilerin çoğunu karşılamaktadır.	Fotoğrafınız ışık bakımından beklentilerin azını karşılamaktadır.	Fotoğrafınız ışık bakımından beklentileri karşılamamaktadır.	

EK – 4. Portre Fotoğrafçılara Gönderilen Destek Talebi e-Postası

Sayın ...,

Ben Anadolu Üniversitesi'nde 18 yıldır öğretim görevlisi olarak çalışmaktayım. Son iki yılı yönetim kurulu başkanlığı olmak üzere sekiz yıldır Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği (EFSAD)'nde yönetim kurulu üyesiyim. Yüksek lisansımı da yapmış olduğum Uzaktan Eğitim anabilim dalında doktora tez aşamasındayım.

Prof. Dr. Levend Kılıç danışmanlığında, "Uygulayıcı Topluluğu Yaklaşımı Bağlamında Uzaktan Fotoğrafçılık Eğitiminde Uygulama Becerilerinin Kazandırılması" başlıklı doktora tez çalışması hazırlıyorum. “Fotoğraf çekme becerilerinin uzaktan kazandırılmasında çevrim içi uygulayıcı topluluklar yaklaşımı yardımcı olabilecek mi?” sorusuyla hazırladığım web sitesi Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans programı öğrencilerine “bilgi verme”, “ödev/uygulama yaptırma”, “birbirleriyle etkileşim” ve “geribildirim/değerlendirme” bölümlerinden oluşmaktadır.

Tez çalışması kapsamında hazırlanan web sitesinde öğrencilere “Portre Fotoğrafı” ve “Manzara Fotoğrafı” olmak üzere iki uygulama ödevi verilecektir. Web sitesi, öğrencilerin uygulama yapmasını ve çektikleri fotoğraflar için uzmanlar ile diğer öğrencilerden geribildirimler almasını sağlayacaktır. Uygulama ödevi öncesi portre ve manzara fotoğrafı çekerken dikkat edilmesi gerekenler ve ipuçları öğrencilere hatırlatılacaktır.

Bu aşamada kaynak kişilerden portre ve manzara fotoğrafçılığı alanında isim önerileri istenmiştir. Sizin isminizin de **portre** fotoğrafçılığı için değerli kaynak kişilerimiz tarafından önerildiğini belirtmek isterim. Sizden **portre** fotoğrafı çekerken dikkat ettiğiniz noktaları ve öğrencilere önerilerinizi maddeler halinde bir sayfayı geçmeyecek şekilde yazarak tez çalışmama destek olmanızı istiyorum.

Tez çalışmamda adınızı belirterek kullanacağım katkılarınız için teşekkür ederim.

EK – 5. Manzara Fotoğrafçılarına Gönderilen Destek Talebi e-Postası

Sayın ...,

Ben Anadolu Üniversitesi'nde 18 yıldır öğretim görevlisi olarak çalışmaktayım. Son iki yılı yönetim kurulu başkanlığı olmak üzere sekiz yıldır Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği (EFSAD)'nde yönetim kurulu üyesiyim. Yüksek lisansımı da yapmış olduğum Uzaktan Eğitim anabilim dalında doktora tez aşamasındayım.

Prof. Dr. Levend Kılıç danışmanlığında, "Uygulayıcı Topluluğu Yaklaşımı Bağlamında Uzaktan Fotoğrafçılık Eğitiminde Uygulama Becerilerinin Kazandırılması" başlıklı doktora tez çalışması hazırlıyorum. “Fotoğraf çekme becerilerinin uzaktan kazandırılmasında çevrim içi uygulayıcı topluluklar yaklaşımı yardımcı olabilecek mi?” sorusuyla hazırladığım web sitesi Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans programı öğrencilerine “bilgi verme”, “ödev/uygulama yaptırma”, “birbirleriyle etkileşim” ve “geribildirim/değerlendirme” bölümlerinden oluşmaktadır.

Tez çalışması kapsamında hazırlanan web sitesinde öğrencilere “Portre Fotoğrafı” ve “Manzara Fotoğrafı” olmak üzere iki uygulama ödevi verilecektir. Web sitesi, öğrencilerin uygulama yapmasını ve çektikleri fotoğraflar için uzmanlar ile diğer öğrencilerden geribildirimler almasını sağlayacaktır. Uygulama ödevi öncesi portre ve manzara fotoğrafı çekerken dikkat edilmesi gerekenler ve ipuçları öğrencilere hatırlatılacaktır.

Bu aşamada kaynak kişilerden portre ve manzara fotoğrafçılığı alanında isim önerileri istenmiştir. Sizin isminizin de **manzara** fotoğrafçılığı için değerli kaynak kişilerimiz tarafından önerildiğini belirtmek isterim. Sizden **manzara** fotoğrafı çekerken dikkat ettiğiniz noktaları ve öğrencilere önerilerinizi maddeler halinde bir sayfayı geçmeyecek şekilde yazarak tez çalışmamda destek olmanızı istiyorum.

Tez çalışmamda adınızı belirterek kullanacağım katkılarınız için teşekkür ederim.

EK – 6. Kaynak Kişilere Teşekkür e-Postası

Sayın ...,

Doktora tezimin ilerleyişine katkı sağlamak için tez danışman hocam Prof. Dr. Levend Kılıç'ın destek talebini ivedilikle yanıtlamış olduğunuz için teşekkür ederim. Siz değerli kaynak kişilerin önerdiği portre ve manzara fotoğrafçılarına ulaşarak, portre/manzara fotoğrafı çekerken dikkat ettikleri noktaları ve öğrencilere önerilerini maddeler halinde bir sayfayı geçmeyecek şekilde yazmaları istendi. Tez çalışması kapsamında hazırlanan web sitesinde öğrencilere verilecek “Portre Fotoğrafı” ve “Manzara Fotoğrafı” uygulama ödevleri öncesinde bu öneriler öğrencilere sunulacaktır.

Doktora tezim tamamlandığında desteğiniz için size teşekkür edecek ve tezimi ulaştıracam.

Sağlıklı günler dilerim.

Öğr. Gör. Gökhan Deniz Dinçer
Anadolu Üniversitesi

EK – 7. İstanbul Aydın Üniversitesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı Öğrenme Çıktıları

Bilgi

1. Alanı ile ilgili kuramlar, olgular kavramlar ve ilkeler hakkında temel düzeyde bilgi sahibidir
2. Alanındaki yasal düzenlemeler, mesleki standartlar ve uygulamalar ile ilgili bilgi sahibidir.
3. Alanındaki hizmet verme süreçleri ve işlemleri ile ilgili bilgi sahibidir.
4. Alanındaki hizmet verme süreçleri ve işlemleri ile ilgili bilgi sahibidir.
5. Alanı ile ilgili kuramlar, olgular kavramlar ve ilkeler hakkında temel düzeyde bilgi sahibidir.

Beceriler

- Alanı ile ilgili edindiği bilgileri iş ortamında ve mesleğinde kullanır.
- Alanı ile ilgili fiziksel ortamı, araç gereçleri ve teknolojileri tanır, kullanır ve bakımını yaparak korur.
- Öz değerlendirme yapar ve uygulamalardan sonuç çıkarır.
- Alanı ile ilgili hizmet süreçlerini, tüketici ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda ve tüketiciyi tatmin edecek biçimde yerine getirir, değerlendirir, geliştirir ve hizmet sürecini etkileyecek sorunlara çözüm önerir.
- Alanı ile ilgili fiziksel ortamı, araç gereçleri ve teknolojileri tanır, kullanır ve bakımını yaparak korur.

Kişisel ve Mesleki Yetkinlikler

- Alanındaki işleri ve mesleğini yerine getirirken bağımsız çalışır.
- Ekip üyesi olarak çalışır ve sorumluluk alır.
- Alanı ile ilgili teknik ve mesleki faaliyetleri karmaşık ve öngörülemeyen durumlarda yönetir
- Alanı ile ilgili gelişmeleri ve uygulamaları takip eder, uygulamada ve mesleğinde kullanır.
- Kendi kendine öğrenir, kendini ve zamanı yönetir ve kendi başarısını

değerlendirir.

- Alanı ve mesleği ile ilgili güncel gelişmeleri takip eder.
- Alanı ile ilgili bilgi, beceri ve yetkinlikleri yaşam boyu öğrenme bilinciyle sürekli günceller ve geliştirir.
- Bireylerarası ve kültürlerarası etkin iletişim kurar.
- Alanının gerektirdiği en az Avrupa bilgisayar Kullanma Lisansı Temel Düzeyinde bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.
- Hizmet alanı, iş ve mesleği ile ilgili olarak bir yabancı dilde en az Avrupa Dil Portföyü A2 Genel Düzeyinde yenilikleri takip eder ve iletişim kurar.
- Alanı ile ilgili düzenli olarak, sağlık, güvenlik ve risk değerlendirmesi yapar.
- Alanındaki işleri yasalar ve meslek standartları çerçevesinde yerine getirir.
- Alanı ile ilgili etik değerlere bağlı kalır.

EK – 8. Başkent Üniversitesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı Öğrenme Çıktıları

1. Görsel kültür, güzel sanatlar ve görsel iletişim konularına özgü, kültür, estetik, yöntem, teknik ve malzemeler konusunda temel bilgilere sahiptir.
2. Görsel kültür ve iletişim alanındaki yeterliklerini kullanarak etkili durağan (fotoğraf) ve hareketli (video) görüntüler çekebilir.
3. Karşılaştığı görsel malzemelerdeki sorunları saptayarak etkili hale gelebilmesi için gerekli düzeltmeleri önerebilir.
4. Farklı sorunların çözümüne yönelik etkili fotoğraf ve video yoluyla mesajlar üretebilir.
5. Alanıyla ilgili farklı projelerde ekip üyesi olarak uyumlu biçimde çalışabilir.
6. Üzerine aldığı görevleri eksiksiz yerine getirmeye çalışır.
7. Fotoğraf ve kameramanlık alanıyla ilgili konularda çalışmalarını değerlendirerek eksikliğini hissettiği konularda sürekli olarak kendini geliştirmeye yönelik etkinliklere katılır.
8. Fotoğraf ve kameramanlık alanı ya da benzeri alanlarda eğitimine devam etmek için istekli davranır.
9. Alanıyla ilgili farklı hedef kitlelerle iyi iletişim kurar.
10. Duygu, düşünce, görüş ve projelerini farklı kesimlere görsel, yazılı ve sözlü biçimde aktarabilir.
11. İngilizceyi alanındaki kaynakları takip edebilecek ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde kullanır.
12. Fotoğraf işleme yazılımlarını temel düzeyde kullanır.
13. Sanatsal, kültürel ve etik değerlere, çevre duyarlılığı, iş sağlığı ve güvenliği ilkelerine dikkat ederek başarılı durağan ya da hareketli görsel mesajlar üretir.
14. Fotoğraf ve kameramanlığın kullanım alanlarını bilir ve becerilerini yeni alanlara aktarabilir.

EK – 9. Doktora Tez Çalışması Katılım Formu (Pilot Çalışma)

Değerli mezunumuz,

Ben Öğr. Gör. Gökhan Deniz Dinçer. Fotoğraf camiasında yayınlarıyla tanınan değerli eğitimci Prof. Dr. Levend Kılıç danışmanlığında doktora tez çalışması yürütmekteyim. Kabul ettiğiniz takdirde sizlerin gönüllü katılımıyla tezimde gerçekleştireceğim uygulamanın pilot çalışmasını birlikte deneyimleyeceğiz.

"Uzaktan Fotoğrafçılık Eğitiminde Uygulama Yeterliği Kazandırılması" başlıklı tez çalışmamda İzzet Keribar ve İbrahim Zaman gibi alanlarında uzman fotoğrafçılar tarafından portre ve manzara fotoğrafçılığı konularında ön bilginin verildiği bir site hazırlanmıştır. Öğrencilere verilen bu ön bilginin ardından portre ve manzara fotoğrafçılığı ödevleri verilecek ve değerlendiriciler tarafından bu ödevlerin değerlendirilmesi gerçekleştirilecektir. Bu sayede öğrenciler programda uygulama gerçekleştirme şansı bulacaklardır.

Bu çalışmada sizden beklentimiz, site aktif öğrencilere açılıp ödev çalışması uygulanmadan önce, daha önce öğrencisi olduğunuz bu programın pilot çalışmasına katılmanız ve çalışma sonunda uygulama dersini ve süreci değerlendirmeniz olacaktır. Sizin değerli görüş ve önerilerinizle şekillenecek olan uygulama dersi sizinle gerçekleşen pilot çalışmanın ardından öğrencilere uygulanacaktır.

Toplanan bilgilerin yalnızca bilimsel amaçla bu tez araştırmasında kullanılacağını ve istediğiniz zaman çalışmadan çekilebileceğinizi belirtmek isterim.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Öğr. Gör. Gökhan Deniz Dinçer

Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı Koordinatör Yardımcısı

Anadolu Üniversitesi

Açıköğretim Fakültesi

e-Posta: ****

- Adınız Soyadınız
- e-Posta adresiniz
- Cep Telefonu numaranız
- Doktora tez araştırmasının açıklamada belirtilen pilot çalışmasına gönüllü olarak katılmayı, benimle bu konuda iletişime geçilmesini ve siteye giriş için gereken kullanıcı bilgilerinin tarafıma gönderilmesini kabul ediyorum.

EK – 10. Değerlendirme Anketi (Pilot Çalışma Katılımcıları)

Değerli öğrencimiz,

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans programında uygulama olanağı sağlamayı amaçlayan çevrim içi derste sizden istenenleri tamamladınız. Bu anket sayesinde sizden gelecek geri bildirimler bizim için çok önemlidir. Ankete (isimsiz) olarak katılım sağlamaktasınız. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Gökhan Deniz Dinçer

- Yaşınız
- Cinsiyet
- Meslek
- Yaşadığınız şehir
- Eğitim Durumu
- Kaç yıldır fotoğrafla ilgileniyorsunuz?
- Daha önce Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans programından farklı olarak bir fotoğraf eğitimi aldınız mı?
- Daha önce uzaktan eğitim aldınız mı?
- Bu derste yer alan bilgilendirici içeriğin mantıklı bir şekilde kritiğini yapabilirim.
- Bu dersin bana kattıkları sayesinde, fotoğraf uygulama yeterliği konusunda, kendime daha çok güveniyorum.
- Bu derste kazandığım uygulama yeterliliklerini günlük hayatımda kullanabilirim.
- Bu derste kazandığım uygulama yeterliliklerini başkalarına aktarabilirim.
- Bu derste fotoğraf üzerine uygulama yeterliliği kazanamadım.
- Uygulama dersinden memnun kaldım.
- Uygulamaya yönelik diğer derslerimin de bu şekilde hazırlanmasını isterim.
- Bu uygulama dersini arkadaşlarıma öneririm.
- Uygulama dersinde bulunan bağlantılar ve yönlendirmeler kullanım kolaylığı sunacak biçimde tasarlanmıştı.

- Ödev ve etkinliklerde zamanında ve yeterli geri bildirim verildi.
- Derste sunulan bilgilendirici yazılardan memnun kaldım.
- Derste sunulan ödev ortamından memnun kaldım.
- Derste sunulan tartışma ortamından memnun kaldım.
- Sunulan etkinliklerin diğer öğrencilerle etkileşimimi güçlendirdiğini düşünüyorum.
- Bu uygulama dersi, uygulama yeterliği kazandırma süreci, etkileşime girdiğiniz ortamları ve değerlendirme aşaması hakkında sizin ilave etmek istediğiniz görüş ve önerileriniz nelerdir?

EK – 11. Uygulama Dersi Değerlendirme Formu (Gözlemciler)

Değerli Öğrenciler,

Doktora tez çalışmam kapsamında uzaktan fotoğrafçılık eğitiminde uygulama yeterliği kazandırılması amacıyla e-öğrenme ortamı oluşturuldu. Bu e-öğrenme ortamında Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programı mezunlarımızdan 195'inin katıldığı pilot çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bu pilot çalışmada sırasıyla;

- 1) Katılımcılar uzman fotoğrafçılardan gelen portre ve manzara fotoğrafı çekim ipuçlarını içeren bilgileri okudu.
- 2) Portre ve manzara fotoğrafı ödevleri için katılımcılar fotoğraf çekip yükledi.
- 3) Katılımcılar tartışma odalarına fotoğraf yükleyerek diğer katılımcıların fotoğraflarını yorumladı.
- 4) Ödevde yüklenen fotoğraflar uzman değerlendiriciler tarafından önceden hazırlanmış dereceli puanlama anahtarı ile puanlandı ve katılımcıya özel geribildirim verildi(Uzman değerlendirici tarafından verilen geribildirimler yalnızca ödevi gönderen tarafından görülebilmektedir.)
- 5) Değerlendirilen ödevler e-Portfolyo bölümünde sergilendi.
- 6) Bu pilot çalışma sonunda katılımcıların görüş ve önerileri toplandı.

Şimdi siz değerli öğrencilerimizin pilot çalışmanın gerçekleştirildiği e-öğrenme ortamına gözlemci olarak giriş yaparak incelemenizi ve aşağıdaki iki soruyu yanıtlamanızı diliyorum. Bu sayede tez çalışmama ve dolayısıyla öğrenim görmekte olduğunuz Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans Programına olacağınız destek için teşekkür ederim.

Öğr. Gör. Gökhan Deniz Dinçer

Derse gözlemci olarak girmek için aşağıdaki yolu takip edebilirsiniz:

- 1) <https://canvas.anadolu.edu.tr/enroll/4GKB6K> adresine tıklayın.
- 2) Kullanıcı adı: "testuser", Şifre: "testuser" olarak girip "Derse Kayıt Ol" düğmesine ardından "Derse Git" düğmesine tıklayın.

3) Sol taraftaki menüde Modüller'e tıklayarak sırayla aşağı doğru sırayla kullanarak siteyi inceleyebilirsiniz.

- Gözlemci olarak giriş yapıp incelediğiniz uygulama içeren ders hakkında görüş ve önerileriniz nelerdir?
- Bu tür uygulamaları içeren bir dersi ve benzerlerini öğrencisi olduğunuz Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Ön Lisans programında görmek ister misiniz?

EK-12. Etik Kurul Kararı

Evrak Kayıt Tarihi: 15.10.2018

Protokol No: 97193

Tarih: 24.10.2018

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Doktora Tez Çalışması
KONU:	Sosyal Bilimler
BAŞLIK:	Uygulayıcı Topluluğu Yaklaşımı Bağlamında Uzaktan Fotoğrafçılık Eğitiminde Uygulama Becerilerinin Kazandırılması
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Prof. Dr. Levend KILIÇ
TEZ YAZARI:	Gökhan Deniz DİNÇER
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu
Prof.Dr. Coşkun BAYRAK (Başkan-Eğitim Fak.)	
Prof.Dr. Volkan YÜZER (Başkan Yardımcısı-Açıköğretim Fak.)	Prof.Dr. Esra CEYHAN (Eğitim Fak.)
Prof.Dr. Münevver ÇAKI (Güzel Sanatlar Fak.)	Prof.Dr. M. Erkan ÜYÜMEZ (İkt. ve İdari Bil. Fak.)
Prof.Dr. Handan DEVECİ (Eğitim Fak.)	Prof.Dr. Emel ŞIKLAR (İkt. ve İdari Bil. Fak.)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Gökhan Deniz DİNÇER
Yabancı Dil : İngilizce
Doğum Yeri ve Yılı : *****
E-Posta : *****

Eğitim Geçmişi:

- 2002, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Programı (Lisans)
- 2008, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı (Yüksek Lisans)
- 2014, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Medya ve İletişim Programı (Önlisans)
- 2018, Atatürk Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Yeni Medya ve Gazetecilik Programı (Önlisans)
- 2023, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı (Doktora)

Mesleki Geçmişi:

- 2002-Sürüyor, Öğretim Görevlisi, Anadolu Üniversitesi

Araştırmacı Olarak Görev Aldığı Projeleri:

- 2013-2015, Bilimsel Araştırma Projesi, Eskişehir’de Yaşam Boyu Öğrenme Başlığı Altında Yetişkin Eğitiminin Analizi, Anadolu Üniversitesi
- 2014-2015, Bilimsel Araştırma Projesi, Açıköğretim Sosyoloji Lisans Programındaki e Öğrenme Eğilimlerinin Öğrenme Analitikleriyle Belirlenmesi, Anadolu Üniversitesi
- 2014-2016, Bilimsel Araştırma Projesi, Etkileşimli e-kitapların Özel Gereksinimi Olan Bireyler İçin Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Tasarımlanması, Anadolu Üniversitesi
- 2015-2017, Bilimsel Araştırma Projesi, Etkileşimli E-Kitaplar için Öğrenen İçerik Etkileşim Etkinliklerinin Öğrenme Çıktıları Bağlamında Belirlenmesi,

Anadolu Üniversitesi

- 2017-2018, Bilimsel Araştırma Projesi, Yurtdışı Açıköğretim Fakültesi Öğrencileriyle Gerçekleştirilen Fotoğraf Yarışmasının Kültürel Değerlerin Paylaşımına Etkisi, Anadolu Üniversitesi
- 2018-2019, Bilimsel Araştırma Projesi, Açık ve Uzaktan Öğrenmede Sosyal Sorumluluk Kampanyaları: "90 Saniyede Anlat" Videoları, Anadolu Üniversitesi

Yayınları:

- Mutlu, M. E., Dinçer, G. D., Okur, M. R. ve Şişman, S. (2004). E-Öğrenme sistemlerinin tasarımında kavram haritaları, öğrenme nesneleri ve eğitim yönetim sistemlerinin rolü. Akademik Bilişim, 11, 13.
- Çetinöz, N., Uğur, S. Ş. ve Dinçer, G.D. (2004). E Öğrenmede Ekip Ödevleri. IV. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu.
- Mutlu, M. E., Gümüş, S. ve Dinçer, G. D. (2005). İnternete Dayalı Açıköğretim Sisteminde Akademik Danışmanlık Hizmetlerinin Yeniden Tasarımı. Meeting of the 22nd TBD National IT Conference, Ankara.
- Güler, C., Uğur, S., Gümüş, S., Okur, M. R. ve Dinçer, G. D. (2006). Eğitim Sitelerinin Yönetimi. Bilgi Teknolojileri IV & Akademik Bilişim 2006.
- Dinçer, G. D. ve Çetinöz N., (2006). Açık Öğretim Sisteminde e-SesliKitap Hizmeti, 6. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, Doğu Akdeniz Üniversitesi, 19-21 Nisan 2006.
- Mutlu, M. E., Gülen, M. F. ve Dinçer, G. D. (2007). Açıköğretim e-öğrenme yapım ve sunum altyapısı. Akademik Bilişim.
- Taşcı, D., Dinçer, D. (2009). Providing Pedagogical Support to Distance Learners in Virtual Worlds, 2009 AECT International Conversion, Proceedings, Louisville, 2009.
- Güneş, İ., Akçay, M. ve Dinçer, G. D. (2010). Log Analyzer Programs For Distance Education Systems. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 9, 1208-1213.
- Taşcı, D. ve Dinçer, G. D. (2011). The Creation Of Academic Consulting Environment In Virtual Worlds And An Assessment Of Challenges Faced By

Learners In This Environment. eLearning & Software for Education.

- Gümüş S., Okur M. R., Dinçer G.D. ve Özkaş, S. (2011). Game based learning content production for e learning environments. 3rd annual International Conference on Education and New Learning Technologies.
- Bozkurt, A., Akgun-Ozbek, E., Yilmazel, S., Erdogdu, E., Ucar, H., Guler, E., Aydın, C. H. vd. (2015). Trends in distance education research: A content analysis of journals 2009-2013. International Review of Research in Open and Distributed Learning, 16(1), 330-363.
- Taşçı, D., Aydın, C. H., Kumtepe, E. G., Tolga, A., Kumtepe, Kıcıır, G. K. ve Dincer, G. D. (2015). Analysis of Lifelong Adult Education Through Open and Distance Learning. In Conference Proceedings. The Future of Education 2015.
- Taşçı, D., Aydın, C. H., Kumtepe, E. G., Tolga, A., Kumtepe, G. K. K. ve Dincer, G. D. (2015). Examining the Factors in Lifelong Open and Distance Learning: Case of Eskişehir. In Conference Proceedings. The Future of Education 2015.
- Taşçı, D., Aydın, C. H., Kumtepe, E. G., Kumtepe, A. T., Kıcıır, G. K. ve Dinçer, G. D. (2015). Eskişehir’de yaşam boyu öğrenme başlığı altında yetişkin eğitiminin analizi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (34), 197-211.
- Bozkurt, A., Sani-Bozkurt, S., Caliskan, H., Guler, E., Dincer, G. D. ve Sezgin, S. (2015). Design Criteria For Interactive E-books And Interactive Content Based Teaching Apps For Learners With Autism Spectrum Disorder. ICERI2015 Proceedings (pp. 3214-3221). IATED.
- Yüzer T. V., Fırat M. ve Dinçer G. D. (2015). Use of Social Networks in Open And Distance Education: What Students Share From Sociology Program. 2nd Global Conference on Contemporary Issues in Education.
- Yüzer, T. V., Fırat, M. ve Dinçer, G. D. (2016). Use of Social Networks in Open and Distance Education: What Sociology Students Share. New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences, 2(3), 3.
- Caliskan, H., Bozkurt, A., Dincer, G. D., Guler, E. ve Sezgin, S. (2016). Design Criteria For Digital Books For Individuals With Special Needs: Needs Of Hearing Impaired, Visually Impaired And Orthopedically Handicapped Individuals. EDULEARN16 Proceedings (pp. 5980-5987). IATED.

- Kumtepe A. T., Erdoğan E., Okur M. R., Kaypak E., Kaya Ö., Uğur S., Dinçer G. D. ve Yıldırım H. (2018). Effects of Learner-Content Interaction Activities on the Context of Verbal Learning Outcomes in Interactive Courses. AECT - The Online, Open and Flexible Higher Education Conference – OOFHEC2018
- Kumtepe, A. T., Atasoy, E., Kaya, Ö., Uğur, S., Dinçer, G. D., Erdoğan, E., ve Aydın, C. H. (2019). An Interaction Framework for Open and Distance Learning: Learning Outcomes, Motivation, Satisfaction, and Perception. AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi, 10(36), 7-26.

Kitap Bölümleri:

- Açık ve Uzaktan Öğrenmede Bireysel Farklılıklar, Bölüm adı:(Açık ve Uzaktan Öğrenme Bağlamında Kültürel Boyutlar Teorisi) (2017)., Dinçer, G.D., Anadolu Üniversitesi Basımevi, Editör: Yüzer, T. V., Basım sayısı:1, ISBN:9789750621949, Türkçe.
- Dosyalama Arşivleme, Bölüm adı:(E-Devlet ile Belge Yönetimi) (2017)., Dinçer, G. D., Anadolu Üniversitesi Yayınları, Editör: Mutlu M. E., Basım sayısı:3, ISBN:978-975-06-1426-2, Türkçe
- Yeni İletişim Teknolojileri, Bölüm adı:(Sanal Dünyalar) (2011)., Dinçer, G.D., Anadolu Üniversitesi Yayınları, Editör: Mutlu, M.E., ISBN:978-975-06-1069-1, Türkçe

Dernek Üyelikleri:

- Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği
- Kısa Film Yönetmenleri Derneği
- Linux Kullanıcıları Derneği
- Türkiye Bilişim Derneği